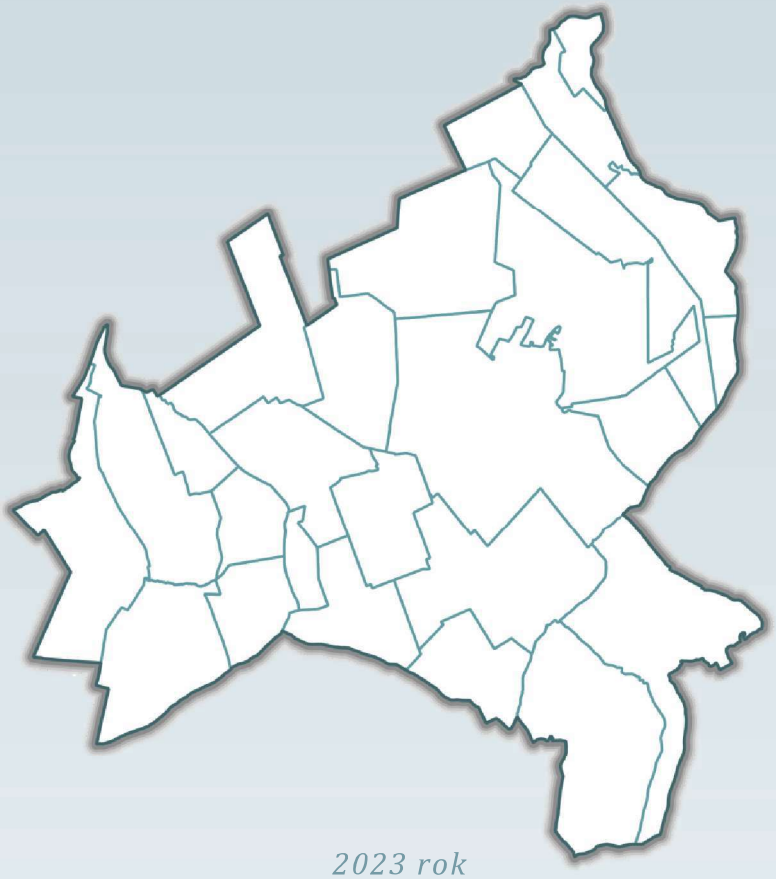
Załącznik do uchwały Nr V/43/2024
Rady Gminy Krzczonów
z dnia 25 listopada 2024 roku

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów

na lata 2022 – 2030

2023 rok

Dokument pn. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030" został przygotowany przez firmę **EuroCompass Sp. z o.o.** na podstawie umowy z dnia 01.02.2022 r.

KOORDYNACJA PRAC NAD GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI:

Katarzyna Bryda	**Wójt Gminy**
Waldemar Tylec	**Sekretarz Gminy Krzczonów**

OPRACOWANIE I REDAKCJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI:

Katarzyna Golan Karol Kuropiewski	**Urząd Gminy Krzczonów** Referat Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości Tel. 81 56 64 079
Agnieszka Jaskorzyńska	**Ekspert zewnętrzny** EuroCompass Sp. z o.o.
Beata Filipowicz	**Ekspert zewnętrzny** EuroCompass Sp. z o.o.
Ryszard Boguszewski	**Ekspert zewnętrzny** EuroCompass Sp. z o.o.

Spis treści

1. Wstęp ... 1

1.1. Podstawowe pojęcia i skróty ... 1

1.2. Podstawa prawna ... 4

1.3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym ... 5

1.4. Metodyka i procedury ... 10

2. Dotychczas osiągnięte efekty rewitalizacji ... 12

3. Uspołecznienie programu rewitalizacji ... 15

3.1. Interesariusze rewitalizacji ... 15

3.2. Partycypacja na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 17

3.3. Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa) ... 18

3.4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 18

3.5. Partycypacja w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji ... 20

3.6. Konsultacje społeczne dotyczące Gminnego Programu Rewitalizacji ... 24

3.7. Proces Zaangażowania Partnerów Społeczno-Gospodarczych ... 25

3.8. Uspołecznienie wdrażania rewitalizacji ... 27

3.9. Partycypacja w procesie oceny skuteczności działań ... 28

4. Diagnoza stanu Gminy, zjawisk kryzysowych oraz potrzeb rewitalizacyjnych ... 29

4.1. Położenie i historia ... 29

4.1.1. Położenie ... 29

4.1.2. Rys historyczny ... 30

4.2. Strefa społeczna ... 32

4.3. Strefa gospodarcza ... 33

4.4. Strefa przestrzenno-funkcjonalna ... 34

4.5. Strefa środowiskowa ... 36

4.6. Sfera techniczna ... 38

4.7. Zidentyfikowane czynniki i zjawiska kryzysowe ... 39

4.8. Analiza SWOT ... 41

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji ... 46

5.1. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 46

5.2. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar I: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo ... 53

5.3. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar II: Krzczonów Drugi ... 54

5.4. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar III: Walentynów 55
5.5. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar I: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo 55
5.6. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar II: Krzczonów Drugi 64
5.7. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar III: Walentynów 69
5.8. Inwentaryzacja stanu zagospodarowania i zabudowy na obszarze rewitalizacji 76
5.9. Wnioski i rekomendacje do części kierunkowej 81
6. Wizja stanu docelowego obszaru rewitalizacji oraz cele i kierunki działań 85
6.1. Wizja 85
6.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań 86
7. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne 99
7.1. Lista projektów rewitalizacyjnych 99
7.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć 133
7.3. Powiązania pomiędzy poszczególnymi podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi 136
7.4. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych 137
7.5. Komplementarność oraz mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych 139
7.6. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji 145
7.7. Szacunkowe ramy finansowe działań rewitalizacyjnych 145
8. System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji 150
8.1. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji 150
8.2. System instytucjonalny i zarządzanie procesem rewitalizacji 150
8.2.1. Etap przygotowania GPR 151
8.2.2. Etap wdrażania GPR 152
8.2.3. Etap monitorowania i ewaluacji GPR 154
8.3. System budowania i wspierania partnerstw 155
8.4. Komitet rewitalizacyjny 156
8.5. System informacji i promocji 157
8.6. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji 158
9. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji programu 159
9.1. Zasady, tryb i metody prowadzenia ewaluacji 159
9.2. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych 160
9.3. Zasady i tryb aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji 164
10. Niezbędne zmiany w politykach i dokumentach strategicznych 166
10.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej 166

10.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.... 166
11. Specjalna Strefa Rewitalizacji.... 168
12. Opiniowanie programu przez właściwe organy.... 169
13. Strategiczna Ocena Oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji na Środowisko. 171
14. Spis tabel, rycin, wykresów i załączników.... 172
Spis tabel.... 172
Spis rycin.... 173
Spis wykresów.... 174
Spis załączników.... 174
Wykaz źródeł.... 175

1. Wstęp

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów opracowany został w oparciu o Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278.) oraz Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.).

Dokument ten stworzono ze względu na potrzebę poprawy jakości życia mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz postępujący proces degradacji tego terenu. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany w celu wyprowadzenia wskazanego obszaru z sytuacji kryzysowej. Dokument jest zgodny z złożeniami dokumentów strategicznych wyższego szczebla.

1.1. Podstawowe pojęcia i skróty

Obszar zdegradowany

Fragment terytorium gminy, który znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk. Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest stwierdzenie, że występują na nim negatywne zjawiska społeczne oraz negatywne zjawiska o innym charakterze np.: zjawiska gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno–funkcjonalne lub techniczne. Obszarem zdegradowanym są wszystkie tereny w gminie, na które nakłada się kilka negatywnych zjawisk społecznych oraz negatywne zjawiska przynajmniej w jednej z pozostałych sfer. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk[1].

Sytuacja kryzysowa

Stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz wysokiej liczby mieszkańców będącymi osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami – Dz. U. z 2020 r. poz. 1062) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),

[1] USTAWA O REWITALIZACJI. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016.

- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi bądź stanu środowiska)
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub do ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami)[2].

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej Gminy[3].

Obszar rewitalizacji

Całość lub fragment obszaru zdegradowanego, w którym występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, wymienionych powyżej oraz równocześnie jest to obszar, który ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy[4].

Rewitalizacja

Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Interesariuszami są w szczególności:
1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2) mieszkańcy gminy nie wymienieni w pkt. 1;
3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

[2] Ustawa z dnia 9 października 2015 r o rewitalizacji, Dz. U. z 2024 r. poz. 278.
[3] Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2015
[4] USTAWA O REWITALIZACJI. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016.

4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6) organy władzy publicznej;
7) podmioty, inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa[5].

Gminny Program Rewitalizacji

Zasadniczy dokument służący zaplanowaniu i realizacji procesu rewitalizacji. Ma on charakter strategii, w której dokonuje się pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania służące osiągnięciu – opisanej w dokumencie – wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji działań rewitalizacyjnych z szeregiem innych dokumentów gminnych, wywołując szerokie skutki. Dokument przyjmowany w drodze Uchwały Rady Gminy, służący prowadzeniu procesów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych[6].

Interesariusze rewitalizacji

Interesariuszami są zwłaszcza:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele,
- użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa[7].

Komitet Rewitalizacji

Ugrupowanie tworzące forum współpracy i dialogu interesariuszy wymienionych powyżej z organami gminy w odniesieniu do przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Pełni również funkcję opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Powołanie i zasady jego funkcjonowania reguluje Ustawa o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

[5] USTAWA O REWITALIZACJI. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016.
[6] USTAWA O REWITALIZACJI. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016.
[7] Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.) Art. 2 ust.2

1.2. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów został sporządzony w oparciu o Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278.) Zgodnie z ustawą program ten zawiera zwłaszcza:

1) Szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji (analiza negatywnych zjawisk i lokalnych potencjałów);
2) Powiązania gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy (strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, strategią rozwiązywania problemów społecznych);
3) Wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji;
4) Cele procesu rewitalizacji oraz kierunki działań zmierzające do wyeliminowania lub ograniczenia zdiagnozowanych negatywnych zjawisk;
5) Opis planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
6) Mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć;
7) Szacowane ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji (w tym wyszczególnione źródła publiczne i prywatne);
8) Opis struktury zarządzenia realizacją gminnego programu rewitalizacji wraz z kosztem zarządzania oraz ramowym harmonogramem jego realizacji;
9) System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
10) Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy;
11) Określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji o ile została podjęta;
12) Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji wraz z okresem jej obowiązywania;
13) Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego (niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, wskazanie obszarów objętych miejscowym planem, które wymagają zmiany lub uchwalenia oraz w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu);
14) Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000;

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 został przygotowany w oparciu o zapisy dokumentu przygotowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027", zgodnie z którymi powinien wyróżniać się: kompleksowością, zintegrowaniem, koncentracją interwencji, komplementarnością (przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową i źródeł finansowania). Szczegółowe informację znajdują się w dalszej części dokumentu GPR - podrozdziale 7.5. Komplementarność oraz mechanizmy integrowania działań i projektów rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 spełnia wymagania minimalne wynikające z art. 29 Rozporządzenia UE 2021/1060.

1.3. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 formułując cele i kierunki działań rewitalizacyjnych stanowi dokument operacyjny, który ze względu na interdyscyplinarny charakter procesu rewitalizacji odnosi się do różnych sfer życia. To wskazuje, iż dokument musi być spójny z uchwalonymi strategicznymi dokumentami na poziomie regionalnym i lokalnym. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 powinien zatem współgrać z następującymi dokumentami:

- **Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030**

Dokument przyjęty przez Rade Ministrów w dniu 29.10.2013 r.

- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego**

Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.

- **Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku**

Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

- **Strategią Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030**

Uchwała Nr XXX/219/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 30 stycznia 2023 roku w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030".

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027**

Uchwała Nr XXII/157/2021 Rady Gminy Krzczonów z dnia 28 grudnia 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021 – 2027.

- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów**

Uchwała Nr XXXI/154/2010 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 lutego 2010 roku w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krzczonów".

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 stanowi pierwszy dokument strategiczny, który dotyczy kwestii adaptacji do zachodzących zmian klimatu. Głównym celem dokumentu jest

zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel ten zostanie spełniony poprzez realizowanie celów szczegółowych oraz przypisanych im kierunków działań:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych mają sprzyjać również założone działania o charakterze horyzontalnym: legislacyjne, organizacyjne, informacyjne oraz badania naukowe i tworzenie programów badawczych. Cele te i działania, ze względu na swoją kompleksowość, wdrażane będą poprzez wdrażanie przyjętych projektów rewitalizacyjnych, których realizacja powinna zakładać minimalizowanie negatywnego wpływu na klimat i środowisko przyrodnicze.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego to opracowanie, które ma charakter długookresowy i jest częścią krajowego systemu planowania przestrzennego. Dokument ten wskazuje zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz proponuje działania przyczyniające się do realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W dokumencie określony został wiodący cel o następującym brzmieniu: „zrównoważony rozwój przestrzenny regionu prowadzący do podniesienia konkurencyjności województwa i poprawy warunków życia". Uszczegółowienie celu wiodącego stanowią cele główne:

- **Osadnictwo i infrastruktura społeczna**:

1. Policentryczny rozwój sieci osadniczej.

- **Środowisko przyrodnicze:**

1. Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń,
2. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
3. Zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka,
4. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

- **Środowisko kulturowe:**

1. Wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi.

- **Gospodarka:**

1. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej.

- **Infrastruktura techniczna:**

Transport: 1.Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu.
Energetyka: 2. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa.
Teleinformatyka: 3. Powszechny dostęp do usług teleinformacyjnych.
Gospodarka wodno-ściekowa: 4. Wyposażenie jednostek osadniczych w kompleksowe systemy wodno-kanalizacyjne.

Gospodarka odpadami: 5. Wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.

- **Obronność i bezpieczeństwo publiczne:**

1. Zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi

Założenia dokument GPR wpisują się zwłaszcza w cele szczegółowe osadnictwa i infrastruktury społecznej oraz infrastruktury technicznej.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku stanowi podstawowy dokument kształtowania polityki regionalnej oraz jest bazą do konstruowania prawa miejscowego na szczeblu lokalnym. Zapisane w jej treści długoterminowe cele i kierunki działań umożliwiają racjonalne organizowanie zadań oraz prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju. Pełnią także funkcję informacyjną, merytoryczną i kontekstową, przedstawiając sytuację społeczno-gospodarczą i przestrzenną regionu.

W dokumencie Strategii wskazano podstawowe obszary strategicznych działań o następującym brzmieniu:

- Sektor rolno-spożywczy: Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych,
- Przestrzeń: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych,
- Gospodarka: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu,
- Społeczeństwo: Wzmacnianie kapitału społecznego.

Cele te, z uwagi na swoją uniwersalność, mogą być realizowane w ramach niniejszego Programu za pośrednictwem przyjętych projektów rewitalizacyjnych. Gmina Krzczonów, jako ośrodek o dominującej funkcji rolniczej oraz licznie występujących potrzebach z zakresu kształtowania rozwoju gospodarczego, funkcjonalno-przestrzennego i społecznego, doskonale wpisuje się w założenia polityki regionalnej ujęte w Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 stanowi ważny dokument, w ramach, którego opracowano nadrzędny kierunek przyszłego rozwoju Gminy, wskazano zadania inwestycyjne oraz określono założenia, które prowadzić mają do wzmocnienia potencjału gospodarczego, społeczno-ekonomicznego i kulturowego jednostki. Misja Gminy, zapisana w Strategii brzmi:

Misją władz samorządowych Gminy Krzczonów jest zapewnienie rozwoju Gminy poprzez przeciwdziałanie barierom rozwoju oraz zapewnienie rosnącego poziomu życia i zamożności mieszkańców dzięki wykorzystaniu potencjałów, położenia Gminy, rozwoju turystyki i gospodarki oraz rolnictwa ekologicznego z poszanowaniem ochrony środowiska i walorów przyrodniczych. Realizacja misji będzie możliwa dzięki współpracy z organizacjami, przedsiębiorcami, mieszkańcami, administracją samorządową i państwową oraz partnerami zewnętrznymi.

Do podstawowych celów strategicznych zaliczono:

- Gmina atrakcyjna do życia i pracy;
- Rozwinięta turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego;
- Rozwinięta lokalna gospodarka oraz przedsiębiorczość i aktywne społeczeństwo obywatelskie;
- Czyste środowisko i adaptacja do zmian klimatu;

Koncepcja rozwoju Gminy Krzczonów zwraca szczególnie uwagę na postęp w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i środowiskowej. Zrealizowanie założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma szansę przyczynić się do osiągnięcia wymienionych powyżej celów za pośrednictwem uwzględnionych w dokumencie projektów rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia, o których mowa, w znacznym zakresie dotyczą, bowiem działań inwestycyjnych, prowadzących do rozwoju lokalnej gospodarki oraz zadań miękkich, dotyczących kapitału ludzkiego. Przedmiotowy Program formułuje ponadto wizję przyszłego rozwoju obszaru rewitalizacji, w której powiela strategiczne obszary priorytetowe, przesądzając tym samym o ich nadrzędnym znaczeniu. W poniższej tabeli przedstawiono powiązania pomiędzy celami Strategii Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 a calami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030.

Tabela 1. Powiązania celów Strategii Rozwoju Gminy i Gminnego Programu Rewitalizacji

Cele w Strategii Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 Cele w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030	1. Gmina atrakcyjna do życia i pracy	2. Rozwinięta turystyka i zróżnicowana oferta spędzania czasu wolnego	3. Rozwinięta lokalna gospodarka oraz przedsiębiorczość i aktywne społeczeństwo obywatelskie	4. Czyste środowisko i adaptacja do zmian klimatu
1. Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców	✓	✓	✓	
2. Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców	✓		✓	
3. Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury	✓			
4. Poprawa jakości środowiska naturalnego				✓

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027 jest długookresowym dokumentem programowym, który ma ważne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Krzczonów. Uwaga zwrócona jest w szczególności na rodziny oraz grupy zagrożone wykluczeniem społecznym. Dokument ten z założenia pozwoli udoskonalić lokalną politykę społeczną.

Strategia, jako główny cel wskazuje „działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywizację lokalnych społeczności, poprawę poziomu i jakości życia, co przekłada się na działania na rzecz włączenia społecznego, aktywizacji zawodowej, rozwoju usług społecznych oraz kształtowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty."

Cele strategiczne to natomiast:

1. Zintegrowany system pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia.
2. Zintegrowany system wspierania rodzin oraz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

3. Zintegrowany system pomocy osobom starszym i osobom niepełnosprawnym.

Realizacja tych celów odbywać się może za pośrednictwem przedsięwzięć rewitalizacyjnych dotyczące sfery społecznej. Tego rodzaju projekty zazwyczaj dotyczą, bowiem wzrostu aktywności zawodowej, ograniczania bezrobocia, przeciwdziałania szerzeniu się patologii społecznych czy też pomocy i aktywizacji seniorów oraz osób niepełnosprawnych. To z kolei doskonale wpisuje się, zarówno w cele jak i misję Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która brzmi następująco:

Gmina Krzczonów – silne rodziny, aktywni seniorzy oraz osoby niepełnosprawne, integralny rozwój człowieka.

W poniższej tabeli przedstawiono powiązania pomiędzy celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027 a calami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030.

Tabela 2. Powiązania celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów i Gminnego Programu Rewitalizacji

Cele w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027 Cele w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030	1. Zintegrowany system pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia	2. Zintegrowany system wspierania rodzin oraz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	3. Zintegrowany system pomocy osobom starszym i osobom niepełnosprawnym
1. Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców	✓	✓	✓
2. Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców	✓		✓
3. Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury			✓
4. Poprawa jakości środowiska naturalnego			

Źródło: opracowanie własne

Głównym celem **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów** jest *„Wiodącym celem rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy jest ukształtowanie zrównoważonego rozwoju, osiągnięcie wyższej pozycji ekonomicznej gminy pozwalającej na poprawę warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu zasobów i walorów środowiska kulturowego oraz trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych.”.* Dokument ten wskazuje również cele rozwoju przestrzennego:

• Kształtowanie ładu przestrzennego przez ochronę terenów otwartych i struktury terenów zabudowanych - zachowanie zwartego układu osadniczego terenów wiejskich, dążenie do skupiania zabudowy, krystalizowanie i integracja funkcjonalno-przestrzenna jednostek osadniczych przez rewitalizację i zagospodarowanie ich przestrzeni publicznych; • Planowany wzrost ośrodka gminnego i kształtowanie Krzczonowa jako osady, atrakcyjnego ośrodka administracyjno-usługowego; • Wykreowanie Krzczonowa na regionalny ośrodek kultury ludowej i turystyki kulturoznawczej Wyżyny Giełczewskiej w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym, • Dostosowanie drogi wojewódzkiej nr 835 do parametrów drogi klasy „GP"(głównej ruchu przyśpieszonego); • Poprawa i usprawnienie wewnętrznych powiązań oraz obsługi komunikacyjnej obszaru gminy, przez korektę układu dróg publicznych, w tym sieci dróg gminnych, dostosowanie układu wewnętrznego do potrzeb i rozmieszczenia zabudowy oraz funkcji gospodarczych gminy, z uwzględnieniem wymogów ekologicznych, bezpieczeństwa ruchu i technicznych; • Rozwój infrastruktury turystycznej, umożliwiającej ekspozycję walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy i rozwój rekreacji,	• Kształtowanie lokalnego systemu ekologicznego w powiązaniu z systemem regionalnym, opartego szczególnie na ochronie dolin rzek oraz obszarów leśnych jako podstawy struktury przestrzennej, warunkującego harmonizację procesów urbanizacyjnych i inwestycyjnych z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego; • Objęcie ochroną prawną i planistyczną wszystkich obiektów i obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, a przede wszystkim dowartościowanie dziedzictwa kulturowego gminy; • Ochrona walorów środowiska i zasobów wód podziemnych wynikająca z uwarunkowań regionalnych, poprawa bilansu wód powierzchniowych, kształtowanie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej; • Wzbogacenie oferty funkcji usługowo - produkcyjnych w gminie, rozwój usług publicznych i komercyjnych, szczególnie w zakresie kultury, ochrony zdrowia i profilaktyki, sportu i rekreacji, gastronomii; • Przekształcenie zdegradowanej bazy obsługi rolnictwa, przez jej modernizację, na rozwój różnych form przedsiębiorczości, w tym funkcji zaopatrzenia, zbytu, produkcyjno-usługowych; • Efektywna ochrona gleb przed nieuzasadnionym ubytkiem wysoko produkcyjnej przestrzeni rolniczej.

Źródło: SUiKZP Gminy Krzczonów

GPR wpisuje się w większość celów i propaguje zawarte w nich postulaty. W wyniku przedmiotowych działań obszar rewitalizacji stanie się miejscem atrakcyjnym zarówno do zamieszkania jak i do lokalizacji nowych działalności gospodarczych.

Na terenie Gminy Krzczonów brak jest dokumentu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Aby od 2026 roku wszelkie przedsięwzięcia infrastrukturalne mogły być realizowane zaleca się opracowanie Planu Ogólnego.

1.4. Metodyka i procedury

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022 - 2030 bazuje na wykorzystaniu modelu ekspercko-partycypacyjnego. Polega on na możliwie jak najszerszym udziale wszystkich interesariuszy w procesie tworzenia dokumentu.

Partycypację społeczną w procesie rewitalizacji można podzielić na etapy:

1.Wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji:

Podczas partycypacji Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów zastosowano następujące metody:

- analiza dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu gminnym,
- Indywidualne wywiady pogłębione z pracownikami samorządu, odpowiedzialnymi za przygotowanie GPR i jego wdrożenie oraz z właściwymi osobami ds. społecznych, planowania rozwoju (planowania strategicznego) i polityki informacyjnej Gminy,
- sondaż internetowy - poprzez zamieszczenie kwestionariusza wyboru na stronie internetowej Urzędu Gminy i forach społecznościowych oraz rozesłanie go do instytucji pożytku publicznego, działających na terenie Gminy,
- analiza wielokryterialna (wskaźnikowa),
- konsultacje społeczne przygotowane w oparciu o zapisy art. 6 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278.), które obejmowały:
    - Upublicznienie dokumentu,
    - Zbieranie uwag w postaci elektronicznej,
    - Zbieranie uwag w postaci papierowe,
    - Zbieranie uwag ustnych,
    - Otwarte spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem partnerów społeczno-gospodarczych,
    - Ankietę konsultacyjną.

2.Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji:

W trakcie opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji zastosowano następujące metody badań:

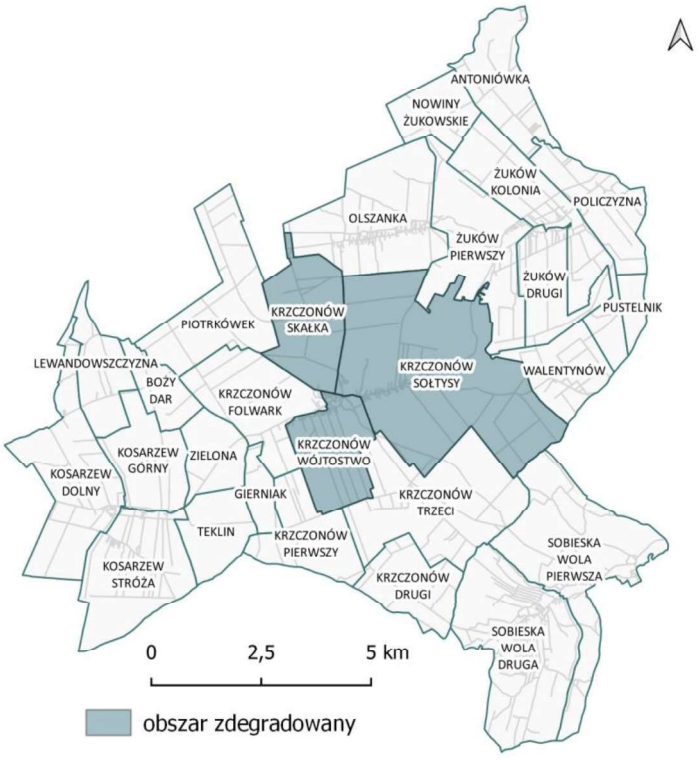
- Analiza dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu gminnym,
- Inwentaryzacja obszaru rewitalizacji,
- Wywiady pogłębione z partnerami społeczno-gospodarczymi,
- Spotkania w formie kawiarenek obywatelskich,
- Nabór kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych
    - Konsultacje społeczne przygotowane w oparciu o zapisy art. 6 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278.), które obejmowały:
        - Upublicznienie dokumentu,
        - Zbieranie uwag w postaci elektronicznej,
        - Zbieranie uwag w postaci papierowej,
        - Zbieranie uwag ustnych,
        - Otwarte spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem partnerów społeczno-gospodarczych,
        - Ankietę konsultacyjną.

2. Dotychczas osiągnięte efekty rewitalizacji

Jak dotąd, rewitalizacja na terenie Gminy odbywała się w oparciu o Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2017-2023 (LPR) przyjęty Uchwałą Nr XXVI/170/2017 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 listopada 2017 roku. Dokument ten zgodny jest z zapisami art. 18. ust. 2. pkt 6. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późn. zm.), a także bazuje na wskazaniach „Wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020" oraz „Zasadach delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego".

W ramach LPR-u wyznaczono obszar zdegradowany, w którym występował stan kryzysowy. Teren obszaru zdegradowanego pokrywa się w całości z obszarem sołectw: Krzczonów Skałka, Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Wójtostwo.

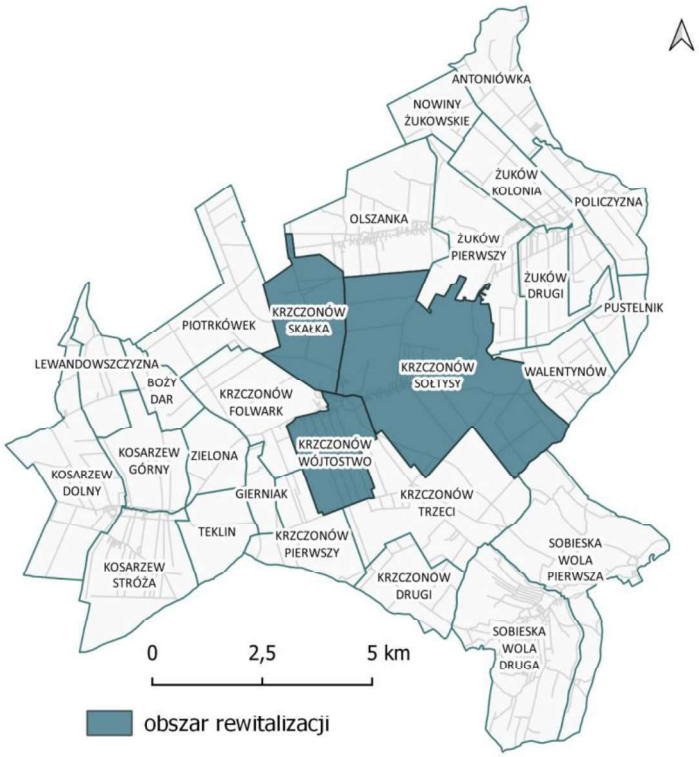
Ryc. 1. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie Gminy Krzczonów

Źródło: opracowanie własne na podstawie LPR Gminy Krzczonów na lata 2017-2023

Następnie do obszaru o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk w ramach obszaru zdegradowanego, czyli obszaru rewitalizacji włączono te same sołectwa: Krzczonów Skałka, Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Wójtostwo.

Ryc. 2. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie Gminy Krzczonów

Źródło: opracowanie własne na podstawie LPR Gminy Krzczonów na lata 2017-2023

Wizja stanu docelowego po przeprowadzeniu działań naprawczych założonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji otrzymała następujące brzmienie:

W 2023 roku obszar rewitalizacji w gminie Krzczonów jest obszarem:

- *odrodzonej, uporządkowanej i zagospodarowanej przestrzeni; stanowiącej dogodne terytorium do życia,*
- *ograniczonego zjawiska wykluczenia społecznego i ogólnie panującej spójności społecznej,*
- *odbudowanych więzi sąsiedzkich oraz kumulacji „pozytywnej energii", która przyciąga pozostałych mieszkańców gminy, jak i przyjezdnych,*
- *prężnie działającej i aktywnej społeczności lokalnej,*
- *zamieszkiwanym przez kreatywnych, przedsiębiorczych oraz dobrze*
- *wykształconych mieszkańców, mających dużą świadomość w zakresie prawidłowych postaw i zachowań ekologicznych, jak również zdrowego trybu życia,*
- *zamieszkiwanym przez operatywną i zintegrowaną społeczność wykorzystującą w pełni walory przyrodnicze terenu, jego zasoby naturalne oraz dziedzictwo kulturowe przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego,*
- *konkurencyjnym pod względem gospodarczym i przyjaznym dla przedsiębiorców, zarówno już działających, jak i planujących założyć działalność gospodarczą,*
- *zamieszkiwanym przez ludność przeświadczoną o konieczności i niezbędności kultywowania lokalnych zwyczajów i obyczajów, głęboko zakorzenionym patriotyzmie lokalnym i przekonaną o realnej możliwości kreowania otaczającej ich rzeczywistości.*

W Lokalnym Programie Rewitalizacji przewidziano realizację 8 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja przyczynić się miała do osiągnięcia założonych w dokumencie celów. Przedsięwzięcia sformułowane tak aby każde z nich realizowało przynajmniej dwa cele rewitalizacji.

Oprócz przedsięwzięć podstawowych wskazano również 10 uzupełniających. W 100% zrealizowano zaledwie 2 projekty podstawowe, co stanowi blisko 29% założonych inwestycji. Częściowo zrealizowano 3 projekty podstawowe (dwa w stopniu 50% realizacji i powyżej i jeden w niewielkim zakresie). W przypadku projektów uzupełniających żaden nie został w pełni zrealizowany. Dwa projekty z 10 założonych inwestycji (tj. 20%) realizowane zostały w stopniu powyżej 50%. Łącznie zrealizowano zaledwie2 projekty rewitalizacyjne, w pełnym planowanym zakresie, co stanowi 12% założonych przedsięwzięć.

Realizację części projektów rewitalizacyjnych, również tych wymagających dużych nakładów finansowych, zaplanowano na lata 2017-2023. Na etapie opracowywania tak dalekosiężnego dokumentu o charakterze strategicznym ciężko przewidzieć szczegółowe ramy czasowe realizacji poszczególnych inwestycji. Przy przygotowywaniu harmonogramu realizacji projektów należy wziąć pod uwagę czas niezbędny do realizacji danej inwestycji, przewidywaną dostępność zewnętrznych środków finansowych oraz możliwości inwestycyjne samej Gminy.

Mając na uwadze fakt, iż realizację części uzupełniających projektów rewitalizacyjnych, w szczególności tych integrujących i aktywizujących mieszkańców, zaplanowano ukończyć do 2020/2023 roku, ich realizacja została opóźniona lub odroczona ze względu na długotrwałą sytuacje niemożliwą do przewidzenia - obostrzenia nałożone w związku z pandemią COVID-19. Prawie 30% projektów nie zostało natomiast zrealizowanych z powodu braku środków finansowych. Ponadto aż 47% wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć jest sukcesywnie nadal realizowana.

Dokonane analizy wskazują, iż sytuacja na obszarze rewitalizacji w Gminie Krzczonów uległa ogólnej zmianie. Niestety nadal na terenie sołectw ujętych w obszar rewitalizacji występują problemy społeczne (m.in. występowanie ubóstwa i bezrobocia), co powoduje wymóg dalszej interwencji. Gmina osiągnęła skuteczność w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na przeciętnym poziomie, zwłaszcza w obliczu zaistnienia okoliczności trudnych do przewidzenia (pandemia COVID-19 i wojna na Ukrainie).

3. Uspołecznienie programu rewitalizacji

Proces uspołecznienia Gminnego Programu Rewitalizacji reguluje art. 6. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zgodnie z nim, co do zasady, rewitalizacja powinna być prowadzona w sposób jawny i przejrzysty, zapewniając możliwość aktywnego udziału różnych grup interesariuszy. Rozwój dialogu pomiędzy zainteresowanymi stronami pozwala, bowiem inicjować i wspierać działania związane z kształtowaniem więzi społecznych. Ponadto wieloaspektowe spojrzenie na problemy i potencjały Gminy poprzez rozpoznanie potrzeb mieszkańców wzmacnia kapitał społeczny oraz pozwala na wypracowanie Programu obejmującego spójne, wielosektorowe działania. Społeczność lokalna stanowi bezpośrednie i najlepiej znające ten obszar źródło informacji. Jednocześnie partycypacja mieszkańców zapewnia zaangażowanie społeczności lokalnej w budowanie przyszłości Gminy, dając możliwość bezpośredniego wypowiedzenia się, a co za tym idzie – współdecydowania o rozwoju Gminy, którą zamieszkują.

Według ustawy, uspołecznienie Programu wymaga użycia form konsultacji wskazanych w art. 6 ust. 3 pkt. 1 oraz co najmniej dwóch form wskazanych w art. 6 ust 3 pkt. 2. Obligatoryjną do zastosowania jest ankietyzacja, czyli zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej. Dodatkowo, wykorzystać należy jeszcze minimum dwie inne formy konsultacji, wybrane z ustawowego katalogu, tj.: spotkania, debaty, warsztaty, spacery studyjne, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych. Dwie pierwsze (spotkania i debaty) mogą być przeprowadzane również za pomocą środków porozumiewania się na odległość, zapewniających jednoczesną transmisję wizji i dźwięku.

W procesie uspołecznienia Gminnego Programu Rewitalizacji zapewniono udziału interesariuszy rewitalizacji w przygotowaniu i realizacji strategii, o którym mowa w art. 8 rozporządzenia ogólnego. Zastosowane metody umożliwiły zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT, którego rolę niewątpliwie pełni przedmiotowy dokument.

3.1. Interesariusze rewitalizacji

Zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji zaprezentowano wykaz interesariuszy rewitalizacji biorących udział na etapie tworzenia dokumentu.

Mieszkańcy i właściciele nieruchomości	Pierwszą grupą interesariuszy wskazaną w Ustawie o rewitalizacji są w szczególności mieszkańcy oraz właściciele i zarządcy nieruchomościami obszaru rewitalizacji. W wielu kwestiach uwzględniani są również mieszkańcy całej gminy. Projekty rewitalizacyjne są skierowane do szerokich grup mieszkańców obszaru rewitalizacji a zwłaszcza grup, do których kierowane są konkretne działania ze względu na zdiagnozowane

	czynniki kryzysowe bądź wskazane do uzyskania wsparcia w ramach celów określonych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027. W procesie partycypacji obywatelskiej umożliwiono dostęp zgodnie z wymaganiami zasad równości szans i płci oraz zastosowano zasady zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, pochodzenie etniczne czy narodowe. Szczególnie istotne jest spełnienie zasad dostępności przy organizacji działań partycypacyjnych i realizacji zadań rewitalizacyjnych.
Organizacje pozarządowe i inne organizacje społeczne	W procesie planowania działań jak również w ich realizacji ważny jest udział następnej grupy interesariuszy rewitalizacji tj. organizacji społecznych, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Potencjał trzeciego sektora umożliwia zaangażowanie ich jako partnerów przy planowaniu i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Podczas procesu opracowywania przyszłych działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów zapewniono współpracę z podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, aktywnie działającymi na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialnymi za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji na etapie planowania, realizacji i monitoringu działań w zależności od typu działań i projektów. Kooperacja Gminy i podmiotów społecznych opiera się zwłaszcza na współdziałaniu przy planowaniu i realizacji działań rewitalizacyjnych, delegowaniu zadań do realizacji, współpracy merytorycznej i eksperckiej oraz powierzenie społecznego nadzoru.
Podmioty prowadzące działalność gospodarczą i potencjalni inwestorzy	Ważną grupą interesariuszy rewitalizacji są ponadto przedsiębiorcy, którzy wskazani zostali w Ustawie o rewitalizacji. Sektor gospodarczy jest bezpośrednim wykonawcą albo współrealizatorem przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Udział sektora gospodarczego poza bezpośrednia realizacją działań opiera się również na wsparciu doradczym i eksperckim.
Jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy	Potencjałem obszaru rewitalizacji, które przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów procesu są instytucje kultury. Instytucje te odgrywają istotną rolę w zakresie zwiększania dostępu do kultury dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale również jako potencjał do podejmowania nowych inicjatyw ukierunkowanych na wykorzystywanie dostępnych instrumentów i zasobów w celu realizacji różnych form wspierania procesu budowania społeczności lokalnych. W ramach zaplanowanych przedsięwzięć realizowane są zadania związane z modernizacją i dostosowaniem nowych przestrzeni m.in. do prowadzenia animacji społeczności lokalnych poprzez wykorzystanie narzędzi, jakie dają

	różne formy obcowania z kulturą.
organy władzy publicznej	
Inni	Szkoły i placówki wychowawcze Do równie istotnych partnerów zaliczyć należy placówki edukacyjne. Współdziałanie będzie przebiegać na kilku płaszczyznach np.: aktywizacji uczniów przy planowaniu i realizacji działań, wspólnej realizacji i wspierania projektów. Włączenie młodych mieszkańców Gminy w ten proces przyczynia się do poprawy ich kompetencji społecznych. Podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa

Uszczegółowienie sposobu zaangażowania partnerów w procesie opracowania, wdrażania i monitorowania znajduje się w podrozdziale: 3.5., 3.7.,3.8., 3.9., 8.2. i 9.2. dokumentu GPR.

3.2. Partycypacja na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) należy umożliwić partycypacje zarówno na etapie przygotowania, prowadzenia jak i oceny rewitalizacji. Badanie ankietowe umożliwiające mieszkańcom udział w procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji odbyło się w terminie **08.03 – 08.04.2022 r.** Podczas tej ankietyzacji wszyscy ankietowani wskazali potrzebę wdrożenia programu ożywienia społeczno-gospodarczego. W dalszej części ankiety mieszkańcy wskazywali jednostki pomocnicze, które wymagają działań rewitalizacyjnych w pierwszej kolejności i zgłoszone zostały: Antoniówka, Boży Dar, Kosarzew Dolny, Nowiny Żukowskie (wraz z przysiółkiem Majdan Policki), Krzczonów Folwark, Krzczonów Wójtostwo, Krzczonów Pierwszy, Drugi oraz Trzeci, Piotrkówek, Pustelnik, Sobieska Wola Pierwsza, Sobieska Wola Druga, Walentynów, Żuków Pierwszy, Żuków Drugi, Żuków Kolonia i Policzyzna. W kolejnej części mieszkańcy szacowali natężenie konkretnych problemów na obszarze wskazanej jednostki.

Według ankietowanych istotnymi problemami w Gminie są:

- Sfera społeczna: starzenie się społeczeństwa, brak dostępu do kultury, niski poziom integracji lokalnej, uzależnienie od wsparcia finansowego z pomocy społecznej, niski poziom aktywności społecznej i emigracja ludzi młodych i wykształconych.
- Pozostałe: niski poziom konkurencji, brak źródeł finansowania dla przedsiębiorców, niewystarczająca liczba miejsc pracy, brak lub zły stan terenów zielonych, zanieczyszczenia gleb, zanieczyszczenie zbiorników i cieków wodnych, utrudnienia w połączeniach z większymi ośrodkami, wysoki poziom natężenia ruchu samochodowego, brak atrakcyjnych terenów rekreacyjnych.

Szczegółowe wyniki znajdują się w dokumencie *Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Krzczonów*.

W celu dokładniejszego zapoznania się z problemami dotykającymi obszary w Gminie Krzczonów zostało przeprowadzone badanie IDI (pogłębiony wywiad indywidualny) w terminie **21-25.11.2022r.** Wywiady przeprowadzono z aktywnymi członkami społeczności

i przedstawicielami różnych środowisk społeczno-zawodowych. W badaniu wzięło udział 5 osób, wytypowane ze względu na posiadaną wiedzę o lokalnych problemach Gminy. Obszerna wiedza oraz opinie badanych pozwoliły na określenie problemów i potencjałów wyznaczonych jednostek pomocniczych Gminy, co umożliwiło wskazanie obszarów o najwyższej koncentracji negatywnych zjawisk. Jako obszary największej akumulacji negatywnych zjawisk wskazane zostały: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo, Krzczonów drugi oraz Walentynów. Odpowiedzi badanych w dalszej części były analogiczne do poprzednich udzielonych odpowiedzi. Mieszkańcy ponownie wskazali problemy społeczne w 5 jednostkach pomocniczych. Zarówno w Krzczonowie Folwark jak i Krzczonowie Sołtysy wskazano problem z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz oświatowymi: zły stan techniczny oraz zbyt mała liczba miejsc. W sołectwie Krzczonów Wójtostwo oraz w sołectwie Krzczonów Drugi odnotowano zbliżone problemy. Zgłoszone zostały problemy dotyczące stanu technicznego infrastruktury publicznej i słabnącej atrakcyjności terenu. Wspomniano również o potrzebie poprawy bezpieczeństwa na obszarze Krzczonowa Wójtostwo. W sołectwie Walentynów natomiast rozmówca podkreślił problem z infrastruktura sieciową – siecią wodociągową. Więcej szczegółów dotyczących przeprowadzonych wywiadów, tak jak w przypadku wyników ankiety znajduje się w dokumencie *Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji w Gminie Krzczonów*[8].

3.3. Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa)

Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie Gminy Krzczonów została zastosowana metoda analizy wielokryterialnej. Stanowiła ona jeden z etapów delimitacji wraz z analizą jakościową, a swoim zasięgiem obejmowała obszar całej Gminy w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa). Podział ten pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników dla sołectw i przyrównanie ich do średniej wartości dla całej Gminy, dając dokładne i miarodajne wyniki. Dane podzielone zostały ponadto na 5 sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji- społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną.

Do zobrazowania lokalizacji problemów na obszarze Gminy Krzczonów wykorzystano narzędzia GIS (Geographic Information System). Każdy ze wskaźników przedstawiony został w formie kartogramu. Analiza wielokryterialna stanowi istotny element opracowania - Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów.

3.4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały obwieszczone 03.01.2023 r. Rozpoczęły się w dniu 11 stycznia 2023 r. a zakończyły się 10 lutego 2023 r. Zostały przeprowadzone w następujących formach:

- Zbieranie uwag w postaci elektronicznej (formularz online oraz możliwość przesłania uzupełnionego formularza na adres e-mailowy);
- Zbieranie uwag w postaci papierowej (dostępne w Urzędzie Gminy oraz możliwość złożenia drogą korespondencyjną);
- Zbieranie uwag ustnych (za pomocą udostępnionego dedykowanego numeru telefonu);

[8] Dokument opublikowany w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji" na stronie https://krzczonow.pl/

- Otwarte spotkanie konsultacyjne w dniu 18.01.2023 r.;
- Ankieta konsultacyjna (dostępna zarówno online jak również w budynku Urzędu Gminy).

Aby dać jak najszerszej grupie mieszkańców możliwość zgłoszenia uwagi do dokumentu Diagnozy i delimitacji lub projektu uchwały Rady Gminy Krzczonów, umożliwiono składanie uwag on-line lub w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Gminy. Formularz ten składał się z: wstępnej informacji wyjaśniającej, pytania otwartego dotyczącego treści projektu uchwały, pytania otwartego odnośnie granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, formularza danych kontaktowych oraz klauzuli informacyjnej o ochronie danych osobowych. Składanie uwag możliwe było w całym okresie trwania konsultacji społecznych. W określonym terminie wypełnione zostały formularze przez dwie osoby. Obie uwagi były pozytywne i potwierdzały zgodność wyznaczonych obszarów (zdegradowany i rewitalizacji) z rzeczywistą sytuacją w gminie – obszary odpowiadają sytuacji kryzysowej. Wszystkie uwagi zostały uwzględnione.

Wychodząc naprzeciw uczestnikom rewitalizacji, udostępniono kolejną formę wyrażenia opinii lub sugestii dotyczących projektu uchwały i granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zbieranie uwag ustnych umożliwiono za pomocą dedykowanego numeru telefonu w godzinach od 09:00 do 12:00 w poniedziałki oraz od 13:00 do 15:00 w środy i czwartki przez cały czas trwania konsultacji społecznych. Jednak nikt nie zdecydował się skorzystać z tej formy składania uwag.

Jednocześnie wraz z formularzem składania uwag udostępniona została ankieta konsultacyjna dotycząca projektu uchwały Rady Gminy Krzczonów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów. Celem ankiety konsultacyjnej było pozyskanie opinii na temat wyznaczonego w projekcie uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów. Ankieta składała się z: informacji wstępnych, dwóch pytań (jedno zamknięte i jedno otwarte) dotyczących projektowanego przebiegu granic obszaru zdegradowanego, dwóch pytań (jedno zamknięte i jedno otwarte) dotyczących projektowanego przebiegu granic obszaru do rewitalizacji, formularza danych kontaktowych oraz klauzuli informacyjnej o ochronie danych osobowych. W wyznaczonym terminie konsultacji w badaniu ankietowym wzięło udział 6 osób. Każda z osób oceniła pozytywnie projektowany przebieg granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Otwarte spotkanie konsultacyjne dotyczące projektu uchwały Rady Gminy Krzczonów w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zorganizowane zostało **18.01.2023 r.** w budynku Urzędu Gminy. Skierowane one było do mieszkańców, przedstawicieli samorządu lokalnego oraz lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych z terenu Gminy Krzczonów. Omówiono wówczas wyniki analizy wskaźnikowej i jakościowej, które umożliwiły wyznaczenie projektowanego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Spotkanie kończyła dyskusja oraz podsumowanie wniosków. Na spotkaniu nie zostały zgłoszone uwagi do projektu uchwały.

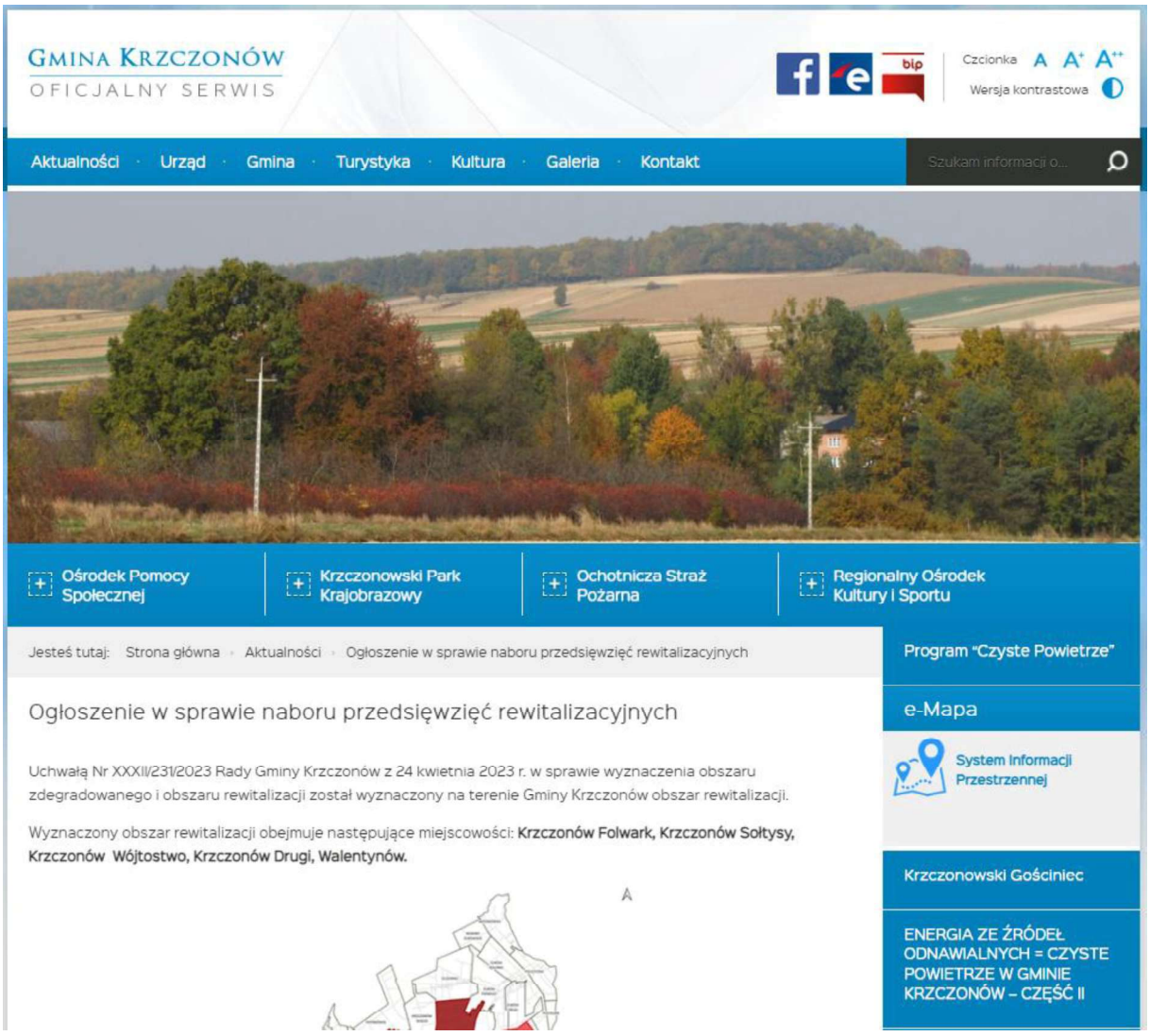
Szczegółowe informacje dotyczące konsultacji znajdują się w dokumencie Sprawozdanie z konsultacji społecznych projektu Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Krzczonów[9].

[9] Dokument opublikowany w zakładce „Gminny Program Rewitalizacji" na stronie https://krzczonow.pl/

3.5. Partycypacja w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Kolejny etap partycypacji społecznej polegał na otwartym naborze kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W dniu 18.08.2023 r. opublikowane zostało ogłoszenie o naborze kart przedsięwzięć na oficjalnej stronie gminy wraz z wzorem karty projektu rewitalizacyjnego, który stanowi załącznik nr 2 do niniejszego dokumentu. Nabór trwał od 28.08.2023 r. do 11.09.2023 r. Możliwość wzięcia udziału mieli wszyscy interesariusze procesu rewitalizacji.

Ryc. 3. Ogłoszenie o naborze kart umieszczone na oficjalnej stronie Gminy Krzczonów

Źródło: https://krzczonow.pl/13286-2/

Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych można było składać:

- elektronicznie –przesłanie na adres e-mail: katarzyna.golan@krzczonow.pl
- papierowo przez przesłanie pocztą na adres: Urząd Gminy Krzczonów – ul. Spokojna 7, 23-110 Krzczonów, (w kopercie opisanej „PRZEDSIĘWZIĘCIE - GPR"),
- papierowo poprzez złożenie w Urzędzie Gminy Krzczonów – ul. Spokojna 7, 23-110 Krzczonów pokój nr 11 w godzinach pracy urzędu, w kopercie opisanej „PRZEDSIĘWZIĘCIE - GPR".

W wyznaczonym terminie wpłynęło 19 kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym 100% kart pochodziło od przedstawicieli Urzędu Gminy Krzczonów. Zgłoszone przedsięwzięcia można podzielić na 2 typy projektów: przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarze rewitalizacji (13 projektów) oraz przedsięwzięcia zlokalizowane poza obszarze rewitalizacji ale oddziałujące na teren z wykazanym kryzysem (6 projektów).

Wszystkie zgłoszone przedsięwzięcia zostały przyjęte do dokumentu Gminnego Programu rewitalizacji. Zostały jednakże podzielone pomiędzy dwie kategorie:

- projekty rewitalizacyjne – 15 projektów;
- projekty uzupełniające – 5 projektów;

Ponadto aby rozszerzyć proces partycypacji w tworzeniu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji zostały zorganizowane 2 spotkania w formie kawiarenek obywatelskich. Jedno z nich dedykowane było członkom organizacji pozarządowych i odbyło się 17.01.2024 r. w budynku Regionalnego Ośrodka Kultury i Sportu w Krzczonowie. W spotkaniu wzięło udział 9 przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu Gminy Krzczonów:

- Krzczonowskie Stowarzyszenie Regionalne,
- OSP Krzczonów,
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Krzczonów,
- Koło Gospodyń Wiejskich Krzczonów Wójtostwo.

Na spotkaniu o tytule „Rewitalizacja a trzeci sektor" uczestnicy debatowali nad następującymi zagadnieniami:

- Z jakimi problemami w prowadzeniu organizacji pozarządowej zmagają się Państwo na co dzień ?
- Jakie działania ze strony gminy lub urzędu pracy mogą wesprzeć sektor pozarządowy?
- Jakie są Państwa plany w zakresie rozwijania usług społecznych i kulturowych dla społeczności obszaru rewitalizacji?
- Czy są Państwo zainteresowani realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych ? – jeśli tak to jakimi ?

Przedstawiciele zgłosili głównie problem: brak dostępności lokali do przeprowadzania wszelkich akcji społecznych. Ilość lokali z potencjałem do wykorzystania na cele społeczne jest wystarczająca, jednak ich obecny stan wymaga przeprowadzenia remontów i dostosowania do użytkowania przez mieszkańców. Lokalnie są to zwykle remizy OSP (użytkowane wyłącznie przez jednostki OSP do własnych celów), które wymagają dofinansowania, aby mogły służyć lokalnym mieszkańcom. Jest to bardzo ważny element życia społecznego, często jest to jedyne blisko położone miejsce w sołectwie, gdzie możliwe byłoby zorganizowanie spotkania.

Obecni na spotkaniu zwrócili uwagę na lokalny młyn, który obecnie popada w ruinę. Jego atrakcyjne położenie mogłoby służyć jako ciekawe miejsce na realizacje działań prospołecznych, np. jako izba pamięci o lokalnych działaczach i miejscowych tradycjach.

Oprócz informacji o potrzebie realizacji przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym zostały poruszone również kwestie przedsięwzięć nieinwestycyjnych. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Krzczonów wyraziło chęć partycypacji w przedsięwzięciu zgłoszonym przez Urząd Gminy

„Strefa aktywnego seniora" dotyczącego organizacji działań społecznych mających na celu zwiększenie aktywności społecznej seniorów kierunku zwiększenia aktywności fizycznej i psychicznej.

W kwestii wsparcia ze strony gminy lub urzędu pracy zdecydowana większość uczestników debaty opowiadała się za pozyskiwaniem nowych dotacji. Jako cel nadrzędny wskazali dostosowanie bieżącej infrastruktury do obecnych potrzeb.

Główne plany wskazane przez uczestników spotkania dotyczy uczestniczenia w lokalnych wydarzeniach kulturalnych i wspierania ich swoją inicjatywą. Codzienna dbałość o czystość otoczenia jak i promocja lokalnego folkloru. Organizacja ciekawych wydarzeń pozwoli na zacieśnienie relacji społecznych oraz odkrycie nowych talentów i ich rozwój.

Osoby obecne na spotkaniu uznały, iż dotychczas podejmowane działania jak i te planowane są na chwilę obecną wystarczające. Nie zgłosili swoich propozycji za pomocą kart przedsięwzięć.

Fot. 1. Zdjęcie ze spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych i lokalnymi liderami

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Zorganizowane spotkanie w formie kawiarenki obywatelskiej dedykowane przedsiębiorcom z obszaru rewitalizacji odbyło się w dniu 16.01.2024 r. w budynku Regionalnego Ośrodka Kultury i Sportu w Krzczonowie. Udział w nim wzięło 4 przedsiębiorców z różnych branż.

Na spotkaniu „ Rewitalizacja a trzeci sektor" uczestnicy debatowali nad zagadnieniami:

- Z jakimi problemami w prowadzeniu działalności zmagają się Państwo na co dzień ?
- Jakie działania ze strony gminy lub urzędu pracy mogą wesprzeć sektor gospodarczy ?
- Jakie są Państwa plany biznesowe w zakresie prowadzonych działalności ?
- Czy są Państwo zainteresowani realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych ? – jeśli tak to jakimi ?

Przedsiębiorcy wskazali jako główny problem z jakim przyszło im się borykać - braki wyspecjalizowanej kadry. Coraz trudniej jest im znaleźć odpowiednie osoby do pracy. Wynika to z dużej konkurencji pod względem wynagrodzenia jak i warunków pracy czy dostępu do odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej. Obecna sytuacja na rynku pracy wymusza na przedsiębiorcach podnoszenie atrakcyjności swoich ofert pracy, jednak nawet mimo zachęt problemem jest właśnie lokalne, niespełniające oczekiwań otoczenie.

Jako działania wspierające działalność gospodarczą ze strony gminy i urzędu pracy jednomyślnie uznano, że priorytetem jest skupienie się przez Gminę na pozyskiwaniu jak największej ilości funduszy na modernizację i rozbudowę lokalnej infrastruktury. Ciekawym aspektem jest tutaj stan lokalnego stadionu. W Gminie pełni on flagową rolę jako lokalne Centrum Sportowo-Kulturalne. Jego strategiczne położenie daje wiele możliwości na rozwój lokalnych przedsiębiorców. Problemem jest jego obecny stan, który wpływa zarówno na odbiór jak i możliwości realizacji festynów. Takie spotkania przyciągają zarówno nowych odbiorców jak i konsumentów, oraz pozwalają na rozeznanie się z ofertami innych przedsiębiorców jak i zdobywanie nowych doświadczeń i umiejętności.

W dalszej części dyskusji przedsiębiorcy chętnie podzielili się swoimi planami na przyszłość. Osoby młodsze przejawiają chęć rozpoczynania działalności handlowej w sieci. Dostrzegają możliwości zwiększenia sprzedaży, jak i okazje na promocję swojego biznesu. Zdecydowana większość zgadza się, że bez odpowiedniej promocji nie będą w stanie utrzymać się na lokalnym rynku. Obecne na spotkaniu starsze osoby wolą skupić się na działalności w obrębie lokalnej gastronomi. Ich doświadczenie pozwala im na wytwarzanie wyrobów wysokiej klasy, co niejednokrotnie prezentowane było na wielu festynach.

Obecni na spotkaniu przedsiębiorcy uznali tak jak wyżej opisani przedstawiciele organizacji pozarządowych, że działania planowane do realizacji przez gminę są wystarczające i nie zgłosili swoich propozycji.

Fot. 2. Zdjęcie ze spotkania z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Aby dokładniej zapoznać się z potencjałami i potrzebami obszaru rewitalizacji oraz aby zidentyfikować skuteczny i trwały zakres interwencji zostało przeprowadzone badanie IDI (pogłębiony wywiad indywidualny) w dniu 12.02.2024 r. Wywiady przeprowadzone zostały głównie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji.

Mieszkańcy opisując aspekty życia codziennego i występujące braki na obszarze (będące jednocześnie potrzebami niezbędnymi do rozwoju obszaru rewitalizacji i Gminy), który scharakteryzowany został jako „*teren cenny przyrodniczo, który rozwija się gospodarczo w centrum miejscowości Krzczonów, pozostały obszar głównie użytkowany rolniczo*" wskazali: brak miejsc spotkań mieszkańców, brak lokali gastronomicznych i noclegowych np. kawiarni i restauracji, brak połączeń komunikacji publicznej w weekendy z np. Lublinem czy Zamościem, ograniczony dostęp do kultury (kin i teatrów, wydarzeń kulturalnych) i rekreacji (brak ścieżek turystycznych wyposażonych w infrastrukturę turystyczną), zbyt krótko działające oświetlenie uliczne w okresie letnim, zły stan lokalnego dworca (określony jako nieprzystający do dzisiejszych czasów), zły stan budynków OSP, niespełniające oczekiwać przejścia dla pieszych.

Interlokutorzy wskazali ponadto potencjały obszaru rewitalizacji – potencjał gospodarczy w ośrodku gminnym, potencjał turystyczny (agroturystyka) na terenach rolniczych. Wskazano również potencjał przyrodniczy i historyczny ze względu na występujące obszary i obiekty cenne dla lokalnych mieszkańców.

Ostatnie pytania skierowane do mieszkańców natomiast dotyczyły dotychczasowych prowadzonych działań naprawczych i ewentualnych proponowanych zmian. W tym aspekcie mieszkańcy zauważyli realizowane liczne wydarzenia kulturalne, które promowały lokalny folklor oraz sukcesywnie modernizowane drogi lokalne i główne. Wskazano również remonty i adaptację budynków użyteczności publicznej oraz budowanie i rozbudowywanie budynków oświatowych i innych. Podkreślano zauważalne zaangażowanie władz lokalnych jednak sugeruje się zintensyfikowanie działań na przyszłość.

3.6. Konsultacje społeczne dotyczące Gminnego Programu Rewitalizacji

Konsultacje społeczne zostały obwieszczone 31.07.2024 r. Rozpoczęły się w dniu 31 lipca 2024 r. a zakończyły się 4 września 2024 r. Zostały przeprowadzone w następujących formach:

- Zbieranie uwag w postaci elektronicznej (formularz online oraz możliwość przesłania uzupełnionego formularza na adres e-mailowy);
- Zbieranie uwag w postaci papierowej (dostępne w Urzędzie Gminy oraz możliwość złożenia drogą korespondencyjną);
- Zbieranie uwag ustnych (za pomocą udostępnionego dedykowanego numeru telefonu);
- Otwarte spotkanie konsultacyjne;
- Ankieta konsultacyjna (dostępna zarówno online jak również w budynku Urzędu Gminy).

Aby dać jak najszerszej grupie mieszkańców możliwość zgłoszenia uwagi do dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030, umożliwiono składanie uwag on-line lub w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Gminy. Formularz ten składał się z: wstępnej informacji wyjaśniającej, pytań otwartych dotyczących treści projektu dokumentu, formularza danych kontaktowych oraz klauzuli informacyjnej o ochronie danych osobowych.

Składanie uwag możliwe było w całym okresie trwania konsultacji społecznych. W określonym terminie nie zostały zgłoszone uwagi.

Wychodząc naprzeciw uczestnikom rewitalizacji, udostępniono kolejną formę wyrażenia opinii lub sugestii dotyczących projektu dokumentu GPR. Zbieranie uwag ustnych umożliwiono za pomocą dedykowanego numeru telefonu w godzinach od 9:00 do 16:00 w poniedziałki oraz od 8:00 do 14:30 w środy, czwartki i piątki przez cały czas trwania konsultacji społecznych. Jednak nikt nie zdecydował się skorzystać z tej formy składania uwag.

Jednocześnie wraz z formularzem składania uwag udostępniona została ankieta konsultacyjna dotycząca dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Celem ankiety konsultacyjnej było pozyskanie opinii na temat projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Ankieta składała się z: informacji wstępnych, dwóch pytań (jedno zamknięte i jedno otwarte) dotyczących ogólnej opinii o dokumencie GPR, dwóch pytań (jedno zamknięte i jedno otwarte) dotyczących proponowanych projektów rewitalizacyjnych, dodatkowego pytania otwartego umożliwiającego wydania opinii na temat projektu dokumentu, formularza danych kontaktowych oraz klauzuli informacyjnej o ochronie danych osobowych. W wyznaczonym terminie konsultacji nikt nie zdecydował się wypełnić ankiety.

Otwarte spotkanie konsultacyjne dotyczące projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 zorganizowane zostało 20.08.2024 r. o godz. 13.00 w budynku Urzędu Gminy Krzczonów. Skierowane one było do mieszkańców, przedstawicieli samorządu lokalnego oraz lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych z terenu Gminy Krzczonów. Przedstawiono wówczas wymogi ustawowe dotyczące zawartości dokumentu GPR oraz przedstawiono dokument objęty konsultacjami. Spotkanie kończyła dyskusja oraz podsumowanie wniosków. Na spotkaniu uczestniczyli zarówno przedstawiciele Urzędu Gminy, mieszkańcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych. Jednakże nie zostały zgłoszone uwagi do projektu dokumentu GPR.

Szczegółowe informacje dotyczące konsultacji znajdują się w dokumencie *Raport z procesu partycypacji na etapie tworzenia dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz konsultacji społecznych*[10].

3.7. Proces Zaangażowania Partnerów Społeczno-Gospodarczych

Wytyczne dla dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji, który może pełnić rolę strategii IIT, wskazują potrzebę uwzględnienia opisu procesu zaangażowania partnerów oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT (interesariuszy rewitalizacji uczestniczący w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem programu).

Partnerami społeczno-gospodarczymi uczestniczącymi w trakcie tworzenia i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów są m.in.:

[10] dokument opublikowany w zakładce Gminny Program Rewitalizacji na stronie https://krzczonow.pl/gminny-program-rewitalizacji/

- mieszkańcy wyznaczonego obszaru rewitalizacji i całej Gminy Krzczonów;
- przedsiębiorcy i inwestorzy z wyznaczonego obszaru rewitalizacji i z terenu całej Gminy Krzczonów;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność zarówno na wyznaczonym terenie rewitalizacji jak i całej Gminy Krzczonów;

Poniżej zaprezentowano metody zaangażowania powyżej wymienionych interesariuszy rewitalizacji:

Tabela 3. Metody zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

	METODY SKIEROWANE DO PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH
ETAP WYZNACZANIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	Badania ankietowe skierowane głównie do mieszkańców Gminy Krzczonów
	Badanie IDI – wywiad pogłębiony z aktywnymi członkami społeczności lokalnej i przedstawicielami różnych środowisk społeczno-zawodowych
ETAP KONSULTACJI UCHWAŁY O WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	Zbiór uwag w postaci elektronicznej, papierowej i ustnej
	Otwarte spotkanie konsultacyjne
	Ankieta konsultacyjna (w formie elektronicznej i papierowej)
ETAP TWORZENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	Otwarty nabór kart przedsięwzięć Zgłoszone Urząd Gminy a współrealizowane m.in. przez jednostki OSP i stowarzyszenie.
	Spotkanie w formie kawiarenki obywatelskiej skierowane do przedstawicieli organizacji pozarządowych z obszaru rewitalizacji, na którym uczestniczyło 9 przedstawicieli.
	Spotkanie w formie kawiarenki obywatelskiej skierowane do przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, na którym uczestniczyło 4 przedsiębiorców.
	Badanie IDI – wywiad pogłębiony z mieszkańcami obszaru rewitalizacji.
ETAP KONSULTACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	Zbiór uwag w postaci elektronicznej, papierowej i ustnej
	Otwarte spotkanie konsultacyjne
	Ankieta konsultacyjna (w formie elektronicznej i papierowej)
	Powołanie Komitetu Rewitalizacji
ETAP WDRAŻANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	Współpraca z mieszkańcami, szczególnie narażonych na wykluczenie w sprawie dedykowanych im przedsięwzięć miękkich,
ETAP OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ	Ocena postępu wdrażania GPR, realizowana poprzez: monitoring i ewaluację.

Źródło: opracowanie własne

3.8. Uspołecznienie wdrażania rewitalizacji

Głównym celem procesu uspołeczniania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022- 2030 jest trafienie do jak największej grupy interesantów i beneficjentów. Partycypacja społeczności lokalnej w procesie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie za pomocą metod:

- Bezpośredniej – w trakcie spotkań z mieszkańcami, lokalnymi przedsiębiorcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych;
- Pośredniej – za pomocą przekazywania informacji poprzez oficjalną stronę internetową gminy, materiały promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę;

Do podstawowych interesariuszy procesu rewitalizacji, w kierunku do których zastosowane zostaną metody partycypacji należą:

- Mieszkańcy Gminy, zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym młodzież, seniorzy, osoby niepełnosprawne oraz inne grupy ze szczególnymi potrzebami, które określa ustawa o dostępności – Dz.U. 2022 poz. 2240);
- Lokalni przedsiębiorcy;
- Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

W ramach upublicznienia informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podjęte zostaną m.in. działanie takie jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030,
- publikowanie informacji na oficjalnej stronie internetowej Urzędu o realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- współpraca z lokalnymi mediami (lokalną prasą) mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji i wnioskach z monitorowania GPR,
- Uspołecznienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem i wspieraniem rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi poprzez:
    - przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
    - opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
    - powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji),
      Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy (NGO, przedsiębiorców, lokalnych liderów, mieszkańców) z przedstawicielami władz lokalnych w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Jego

zadaniem jest również funkcja opiniodawczo – doradcza Wójta Gminy Krzczonów,
- organizację jednego w roku otwartego spotkania konsultacyjnego, w trakcie, którego interesariusze oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi.

Zaproponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorami: publicznym, prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi mogą zostać poszerzone oraz przekształcone do aktualnych aktów prawnych.

Istotnym kanałem komunikacji przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji były metody nieformalne takie jak: bezpośrednie rozmowy pracowników Urzędu Gminy z mieszkańcami, informowanie liderów lokalnych telefonicznie o planowanych spotkaniach i przekazywanie najważniejszych informacji o etapie prac.

3.9. Partycypacja w procesie oceny skuteczności działań

Głównym celem procesu oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022 - 2030 jest współpraca z jak największą grupą interesantów. Partycypacja społeczności lokalnej w procesie monitorowania efektów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie za pomocą:

- spotkań z mieszkańcami, lokalnymi przedsiębiorcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz przedstawicielami organizacji pozarządowych;
- ankietyzacji interesariuszy z obszaru rewitalizacji i pozostałej części Gminy Krzczonów;
- regularnych spotkań członów Komitetu Rewitalizacyjnego;

Do interesariuszy procesu rewitalizacji, w kierunku do których zastosowane zostaną metody partycypacji należą:

- Mieszkańcy Gminy, zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji;
- Lokalni przedsiębiorcy;
- Organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- Przedstawiciele lokalnych środowisk;
- Członkowie Komitetu Rewitalizacyjnego;

4. Diagnoza stanu Gminy, zjawisk kryzysowych oraz potrzeb rewitalizacyjnych

Dokumentem odgrywającym ważną rolę przy opracowaniu diagnozy była Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027. Problemy w niej zidentyfikowane uwzględniono w przedmiotowym opracowaniu, a następnie przeanalizowano w skali poszczególnych jednostek pomocniczych.

4.1. Położenie i historia

4.1.1. Położenie

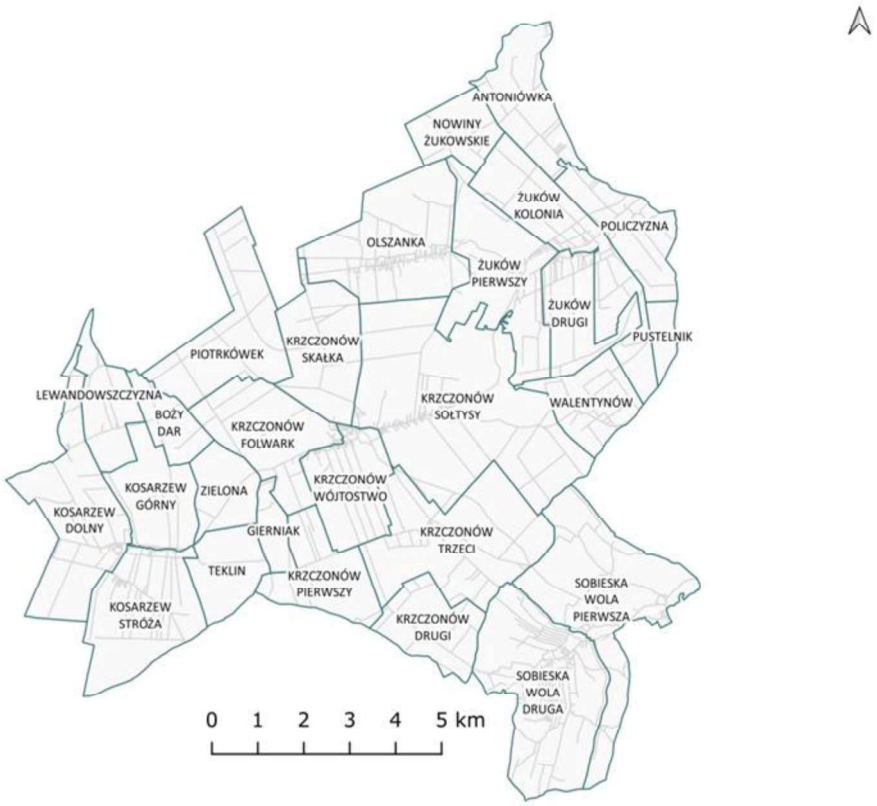
Gmina Krzczonów położona jest w centralnej części województwa lubelskiego, w powiecie lubelskim, w odległości ok. 30 km od miasta Lublin – miasta wojewódzkiego. Gmina Krzczonów jest gminą wiejską, która składa się z 27 sołectw. Od północy graniczy z gminą miejsko-wiejską Piaski (powiat świdnicki), od północnego wschodu z gminą Rybczewice (powiat świdnicki) a od południowego wschodu z gminą Żółkiewka (powiat krasnostawski). Natomiast od południa Gmina graniczy z gminą Wysokie, od południowego zachodu z gminą Bychawa a od północnego zachodu z gminą Jabłonna.

Ryc. 4. Położenie Gminy Krzczonów na tle powiatu lubelskiego oraz województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5. Sołectwa w Gminie Krzczonów

Źródło: opracowanie własne

4.1.2. Rys historyczny

Miejscowość Krzczonów należy prawdopodobnie do grupy najstarszych osad na ziemi lubelskiej. Znaleziska archeologiczne oraz dane źródłowe wskazują na dzieje osady przed XIV wiekiem. Potwierdza to m.in.: 3 kurhany na wysokim wzniesieniu wśród pól, które datowane są na X wiek[11].

W czasach piastowskich wieś należała do rycerskiego rodu Pszonków, herbu Janina (którym później pieczętował się król Jan III Sobieski). W 1354 r. Krzczonów został przejęty od Piotra Pszonka z Babina przez zamek lubelski i włączony jako wieś królewska (tzw. królewszczyzna). Według niektórych źródeł w 1400 r. Piotr Pszonka z Kurowa (ok. 43 km od Babina) próbował odzyskać Krzczonów, niestety bezskutecznie[12]. Ród Pszonka przeniósł się do Babina (współcześnie gmina Bełżyce, powiat lubelski), gdzie brat Piotra – Stanisław Pszonka wraz z Piotrem Kaszowskim założyli słynną Rzeczpospolitą Babińską.

1357 był rokiem, w którym król Kazimierz Wielki ulokował Krzczonów na prawie magdeburskim. Wieś otrzymała zatem herb (na wzór miejski) oraz samorząd z wójtem i ławnikami. W 1413 roku król Władysław Jagiełło ponowił tę lokację. Funkcję administracyjną sprawowali posiadający sporo ziemi sołtysi. Krzczonów ze względu na swoje położenie wśród rozległej puszczy stał się ośrodkiem łowieckim, a jego mieszkańcy pracowali w gospodarce

[11] Przewodnik turystyczny Szlak rowerowy Doliną Kosarzewki, wydany przez Gminę Bychawa, 2013 r.

[12] Jan Długosz, Historia Polski, t. 9, str. 263

łowieckiej. W tym czasie na polowania do Lasów Krzczonowskich przyjeżdżali monarchowie i dostojnicy. Jan III Sobieski posiadał dworek w nieodległych Pilaszkowicach.

Mieszkańcy wsi ponadto służyli w piechocie wybranieckiej utworzonej przez króla Stefana Batorego, zdobywając uznanie króla. W 1582 r. w ramach wdzięczności król ufundował dzwon dla parafii w Krzczonowie. Z epoką króla Stefana Batorego wiąże się nazwa Krzczonów Sołtysy. Pochodzi ona od sołtysów wybranieckich - obdarowanych ziemią (do 30 mórg ziemi ornej), zwolnionych od pańszczyzny i wszelkich powinności na rzecz starosty. Klany te otrzymywały potwierdzenia pisemne od królów: Michała Korybuta Wiśniowieckiego oraz Augusta III.

W XVII wieku Krzczonów i okoliczne miejscowości ucierpiały od licznych najazdów szwedzkich, kozackich i tatarskich. W lutym 1656 roku wojska koronne wspierane przez krzczonowskich mieszkańców rozbiły w lesie (między Krzczonowem a Żukowem Drugim) oddział armii szwedzkiej. Polegli leżeli na miejscu bitwy aż do maja 1656 roku. Rozkładając się zatruwały powietrze nieznośnym fetorem, stąd miejsce bitwy nazwano później „śmierdzące", a nazwa ta pozostała do dzisiaj. Żołnierzy, jako że byli innowiercami to nie pochowano na cmentarzu kościelnym, tylko na starym prehistorycznym cmentarzysku pogańskim, które odtąd nazwano szwedzkimi mogiłami.

W XVII i XVIII wieku okolice Krzczonowa mocno ucierpiały również w skutku najazdów i wojen. Wieś nadal była królewska, ale królowie oddawali ją w dzierżawę różnym panom, którzy bez skrupułów wykorzystywali chłopów. Rosnący opór chłopski przeciwko samowoli dzierżawców w latach 1702 – 1705 przerodził się w bunt. Krzczonów i okoliczne tereny pozostawały królewszczyzną aż do końca I Rzeczypospolitej. W Królestwie Kongresowym stanowiły tzw. dobra rządowe, a po upadku Powstania Listopadowego zostały przekazane rosyjskiemu generałowi. Po uwłaszczeniu przedsiębiorczy mieszkańcy Krzczonowa bardzo dobrze prosperowali, hodując sporo bydła i koni. Sprzedawali zwierzęta na targach w Piaskach, Bychawie a nawet Łęcznej, co pozwalało im się bogacić. O poprawie standardu życia świadczyły okazałe gospodarstwa, bogata miejscowa kultura i tworzenie się warstwy wiejskiej inteligencji poprzez masową edukację. Wykorzystując z dobra cywilizacyjne mieszkańcy zachowali jednak poczucie wartości tradycyjnej kultury, wzbogacając ją twórczością artystyczną.

W latach 1863-1864 okoliczni mieszkańcy brali udział w Powstaniu Styczniowym, a zwłaszcza w dwóch bitwach, które miały miejsce w bliskim sąsiedztwie - pod Częstoborowicami i Fajsławicami. Podczas I Wojny Światowej front wojenny przetaczał się 3-krotnie przez okolice Krzczonowa, a w 1914 roku miała miejsce na tym obszarze bitwa nad Giełczwią. Zdarzenia te przyczyniły się do licznych zniszczeń i grabieży, w tym wywieziony został m.in. dzwon fundacji królewskich. W kolejnych latach mieszkańcy Krzczonowa brali czynny udział w walkach wojen: polsko-bolszewickiej oraz polsko-ukraińskiej. W 1937 r. brali również udział w strajku chłopskim.

Podczas II wojny światowej w okolicach Krzczonowa rozwijała się działalność konspiracyjna, a okoliczne lasy były bazą dla oddziałów partyzanckich Armii Krajowej, Batalionów Chłopskich oraz partyzantki komunistycznej i radzieckiej. W lipcu 1944 roku podczas Akcji „Burza" partyzanci atakowali wycofujące się wojska niemieckie. Jedną z takich potyczek upamiętnia pomnik-mogiła w lesie w pobliżu tzw. Zastawia. Po zakończeniu wojny władze komunistyczne dopuszczały się licznych prześladowań żołnierzy podziemia i działaczy ludowych. Major Józef

Franczak ps. „Lalek" (ostatni partyzant II Rzeczypospolitej), ukrywał się między Piaskami a Krzczonowem, zginął w 1963 roku w walce z oddziałem ZOMO[13].

4.2. Strefa społeczna

Gminę Krzczonów zamieszkuje 4369 osób (stan na 31 grudnia 2020 r. wg danych Urzędu Gminy,), co stanowi niecałe 2,7% ludności powiatu lubelskiego (ludność powiatu wg GUS w grudniu 2020 to 161 433 osób). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 33 osoby/km^2. Dla porównania gęstość zaludnienia na obszarze województwa lubelskiego to 82 osoby/km^2, natomiast w powiecie przypada średnio 96 osób/km^2. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku Gminę Krzczonów zamieszkuje już zaledwie 4073 osób. Zatem zauważane jest stopniowe zmniejszanie się liczby ludności.

W ostatnich latach sytuacja demograficzna w Krzczonowie cechuje się trendem spadkowym - od 2015 roku ubyło 246 osób. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Krzczonów na terenie Gminy występuje przewaga kobiet nad mężczyznami. Wskaźnik feminizacji w 2020 roku wyniósł 105,15. Zauważa się ponadto ujemne saldo migracji na poziomie -23, co oznacza większą liczbę wymeldowań, niż zameldowań w ciągu roku 2020. Warto zauważyć, iż według danych Głównego Urzędu Statystycznego więcej zameldowuje i wymeldowuje się w Gminie kobiet niż mężczyzn. W 2023 roku dominacja liczby kobiet się zmniejszyła i wynosi 102 kobiety na 100 mężczyzn.

Według stanu na rok 2020, dokładnie 949 mieszkańców Gminy Krzczonów było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata). W 2023 roku jest to natomiast 891 osób. Jak podają statystyki Narodowego Spisu Powszechnego, przeprowadzonego w 2011 roku, tylko 15,0% ludności Gminy posiadało wykształcenie wyższe. Najwięcej osób, bo aż 30,6%, legitymowało się wykształceniem średnim. Zasadnicze zawodowe wykształcenie posiadało natomiast 22,5% mieszkańców. Aż 24% mieszkańców legitymowało się wykształceniem podstawowym. Zaledwie 1,9% osób nie ukończyło wykształcenia podstawowego. Zauważalnym trendem jest jednak stopniowy wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym, średnim i zasadniczym zawodowym na przestrzeni 14 lat.

Tabela 4. Udział osób według wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 1998, 2002 i 2011

	Udział osób według wykształcenia		
	1998	**2002**	**2011**
Wyższe	1,29%	2,87%	15%
Średnie	9,59%	38,18%	30,6%
Zasadnicze zawodowe	13,80%	18,43%	22,5%
Gimnazjalne	x	x	5,9%
Podstawowe	50,84%	39,78%	24%
Podstawowe nieukończone	b.d.	5,97%	1,9%

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny w latach: 1998, 2002, 2011

W porównaniu do średniej dla województwa lubelskiego w Gminie Krzczonów występuje niższy poziom wykształcenia ludności. Wśród mieszkających tu kobiet największy odsetek posiada wykształcenie podstawowe ukończone (25,4%) oraz wyższe (17,6%). Mężczyźni najczęściej kończą naukę w zasadniczej szkole zawodowej (28%) bądź w szkole podstawowej (22,5%).

[13] https://krzczonow.pl/historia/

15,8% mieszkańców Gminy Krzczonów w wieku potencjalnej nauki należy do przedziału 3-6 lat, czyli objęci są wychowaniem przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Ponadto w 2020 roku tylko 49,57% dzieci w przedziale wiekowym 3-5 lat objętych jest opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast współczynnik skolaryzacji netto dla uczniów szkół podstawowych jest na wyższym poziomie. Wynosi 88,79%. Pozostała grupa dzieci najprawdopodobniej pobiera naukę w innych placówkach (poza granicami Gminy).

4.3. Strefa gospodarcza

W gminach wiejskich o charakterze rolniczo-przyrodniczym, w tym także w Gminie Krzczonów rolnictwo stanowi jeden z podstawowych sektorów gospodarki. Na taki stan rzeczy wskazują m.in.: struktura użytkowania gruntów oraz liczba gospodarstw. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ponad 60% mieszkańców aktywnych zawodowo pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). Ponadto w Gminie Krzczonów blisko 85% powierzchni ogólnej stanowią użytki rolne. Jednakże występuje duże rozdrobnienie i wśród powierzchni gospodarstw dominują gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha. Wśród rodzajów upraw przeważają: pszenica, jęczmień, ziemniaki, rzepak i buraki cukrowe. Mimo dużego rozdrobnienia gospodarstw aż 88% gospodarstw indywidualnych końcową produkcję rolniczą przeznacza na sprzedaż a zaledwie produkty z 12% gospodarstw przeznaczane są na samozaopatrzenie.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL) Gmina Krzczonów zakwalifikowała się do obszaru funkcjonalnego rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej). W obrębie Gminy Krzczonów ponadto został wyznaczony teren wymagający poprawy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez działania przeciwerozyjne.

Gmina Krzczonów została również określona w dokumencie PZPWL, jako obszar o dużym potencjale w zakresie turystyki etnograficznej, które powinno opierać się zwłaszcza o eksponowanie obiektów Renesansu Lubelskiego podkreślających tożsamość regionalną. Ponadto Gmina Krzczonów zakwalifikowana została do pasma kulturowego Jana III Sobieskiego jako Gmina posiadająca dziedzictwo związane z patronem, które pozwala na ukierunkowanie rozwoju turystyki i zintegrowany rozwój infrastruktury turystycznej. Sprawia to, iż turystyka ma spory potencjał aby stanowić kolejny filar gminnej gospodarki. Uwzględnia to również dokument Strategii Rozwoju Gminy. Jednakże według danych z GUS w 2020 roku 4 osoby fizyczne prowadziło działalność gospodarczą na terenie Gminy związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi a zaledwie 8 osób prowadziło działalność z zakresu kultury, rozrywki i rekreacji.

Oprócz rolnictwa gospodarkę Gminy napędza również przemysł. Aż 41% nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zadeklarowało rodzaj działalności jako przemysł i budownictwo uzupełniając tym samym istniejący lokalny rynek. Ponadto blisko 13% mieszkańców aktywnych zawodowo pracuje w sektorze przemysłu i budownictwa.

Siłą napędową lokalnej gospodarki można uznać również zarejestrowane i prowadzące działalność na terenie Gminy Krzczonów podmioty gospodarcze. W Gminie dominują mikroprzedsiębiorstwa, jednak działalność prowadzą również małe i średnie przedsiębiorstwa.

W Gminie Krzczonów według danych GUS na 1000 mieszkańców pracuje 43 osoby, jednakże w przedstawioną statystykę niewliczone zostały osoby pracujące w jednostkach budżetowych, działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Bezrobocie rejestrowane (stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie) w 2021 roku wynosiło 5,4%. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy 192 osoby wyjeżdżały do pracy do sąsiednich ośrodków, zaś 25 pracujących przyjeżdżało do niej spoza jej granic. Saldo przyjazdów i wyjazdów wynosiło wówczas -167.

Ze względu na rolniczo-przyrodniczy charakter Gminy trudno jest jednoznacznie ocenić jej atrakcyjność inwestycyjną, określaną m.in. przez pryzmat przyciągniętych lub działających na terenie ośrodka inwestorów zewnętrznych. Analiza ostatniego dostępnego raportu IBnGR na temat atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski wskazuje, że atrakcyjność Gminy Krzczonów jest dość mocno ograniczona ogólnie bardzo niską atrakcyjnością inwestycyjną województwa lubelskiego (14 miejsce w Polsce). Mocną stroną województwa lubelskiego są dość konkurencyjne koszty pracy. Gmina Krzczonów zlokalizowana jest w mało atrakcyjnym lubelskim podregionie województwa lubelskiego w kontekście lokowania inwestycji przemysłowych.

4.4. Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Gmina Krzczonów po analizie gospodarki gminnej można określić jako gminę typowo rolniczo-usługową. Według Głównego Urzędu Statystycznego (Powszechny Spis Rolny 2020) w strukturze użytkowania gruntów, użytki rolne zajmowały 8 925,54 ha, co stanowiło aż 69,75% powierzchni Gminy. W tym użytki rolne w dobrej kulturze miały powierzchnię aż 8 894 ha. Innymi formami użytkowania terenu, jakie występują są: lasy i grunty leśne, które pokrywają zaledwie 1,3% powierzchni Gminy. Analizując stan z 2010 oraz z 2020 roku można zauważyć znaczne zmniejszanie się ich powierzchni na przestrzeni lat.

Zasoby lasów należących do Skarbu Państwa na terenie Gminy Krzczonów w 2020 roku obejmowały aż 963,06 ha (58,75% powierzchni lasów i gruntów leśnych). W rękach prywatnych natomiast było 676,10 ha (41,25% powierzchni lasów i gruntów leśnych). Na obszarze Gminy Krzczonów (według danych GUS z 2014r.) tereny osiedleńcze wraz z infrastrukturą towarzyszącą obejmowały 232 ha. Natomiast grunty pod wodami stanowiły łączny obszar o powierzchni 10 ha.

W Gminie Krzczonów, gminie wiejskiej, głównym ośrodkiem jest miejscowość Krzczonów – siedziba władz samorządowych. Pozostałe sołectwa zapewniają dostęp do podstawowych usług. W ujęciu ogólnym sieć osadniczą w Gminie Krzczonów charakteryzuje zarówno rozproszona jak i zwarta zabudowa.

Ryc. 6. Mapa - rozmieszczenie miejscowości w Gminie Krzczonów

Źródło: opracowanie własne

Pod względem typologii osadnictwa Gminę Krzczonów charakteryzuje spore zróżnicowanie. Przeważają wsie o pasmowym układzie przestrzennym (tzw. ulicówki), charakteryzujące się zwartą zabudową mieszkaniową, zlokalizowaną wzdłuż drogi po obu jej stronach. Taki kształt reprezentują np. sołectwo Krzczonów Skałka. W Gminie występują także miejscowości w typie rzędówki, które cechuje luźna zabudowa wzdłuż drogi, często występująca tylko po jednej jej stronie (np. Teklin) a także osady mające charakter przysiółku, które stanowią skupisko kilku gospodarstw poza terenem zabudowy wiejskiej np. Majdan Policki. Układ przestrzenny wielu wsi podatny jest na przekształcenia w wyniku dalszego rozwoju.

Ryc. 7. Typologia osadnictwa w Gminie Krzczonów

Krzczonów Skałka (ulicówka)

Teklin (rzędówka)

Majdan Policki (przysiółek)

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl

Na obszarze gminy dominuje w szczególności zabudowa zagrodowa. Mniej licznie występuje natomiast zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, rozmieszczona w różnych sołectwach np. w Krzczonów Folwark, Krzczonów Skałka, Krzczonów Wójtostwo i Krzczonów Sołtysy. Mimo, iż Gmina Krzczonów jest gminą wiejską zlokalizowana jest tu również zabudowa wielorodzinna. Ponadto występują też przypadki adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej na cele rekreacyjne oraz pojedyncze działki z zabudową rekreacji indywidualnej. Charakter zabudowy mieszkalnej w Gminie jest zróżnicowany, występuje tu tradycyjna zagrodowa jak i nowe budynki o urozmaiconej architekturze.

W Gminie Krzczonów występują budowle zabytkowe, posiadające wysoką wartość historyczno-kulturową, które wyraźnie pozytywnie wpływają na tożsamość lokalnej społeczności. Wśród obiektów architektury, wpisanych do Rejestru Zabytków, należy tu wymienić:

- Kościół paraf. pw. Wniebowzięcia NMP z wyposażeniem w Krzczonowie Wójtostwo,
- Cmentarzysko kurhanowe w Krzczonowie – Sołtysy.

W gminnej ewidencji zabytków wpisano natomiast 44 obiekty m.in.:

- Kapliczki św. Jana Nepomucena,
- Zespół dworski w Sobieskiej Woli Pierwszej.

Tereny Gminy Krzczonów nie są pokryte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dla porównania w powiecie lubelskim wskaźnik ten osiąga 78,3% zaś w województwie lubelskim jest to 57,1%.

4.5. Strefa środowiskowa

Gmina Krzczonów leży w całości na terenie mezoregionu Wyniosłość Giełczewska. Region charakteryzuje się wzniesieniem osiągającym wysokość do 306 m n.p.m. (w formie ostańców), zbudowanym z przewarstwionych marglami opok. W części południowo-zachodniej regionu występują również płaty lessów. Doliny Wyniosłości Giełczewskiej są asymetryczne, sieć wodna ma natomiast układ promienisty. Mezoregion ma charakter rolniczy[14].

Gleby regionu to przede wszystkim rędziny i gleby brunatnoziemne. Na terenie Gminy Krzczonów dominują gleby I, II oraz III klasy bonitacyjnej, z przewagą klas IIIa i IIIb (aż 87,26% ogólnej powierzchni gruntów). Zlokalizowane na nich są obszary gruntów ornych oraz sadów. Kolejną grupę stanowią gleby IV klasy zajmujące 11,96%, natomiast klasy V – 0,75%. Najmniejszy obszar zajmują gleby VI klasy stanowiące niespełna 0,03%. Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 1995 roku, ochroną objęto użytki rolne klas I-III oraz klas V-VI, które wytworzyły się na glebach pochodzenia organicznego, a także torfowiska, oczka wodne oraz grunty leśne (ścisłej ochronie podkleja aż 69,8% powierzchni Gminy). Gmina ma charakter rolniczy, a dobra jakość gleb w połączeniu z korzystnymi warunkami wodnymi i klimatycznymi stanowi podstawę do prowadzenia gospodarki rolnej na wysokim poziomie, w tym rolnictwa ekologicznego.

W południowej części Gminy Krzczonów (sołectwa Sobieska Wola Pierwsza oraz Druga) wyznaczony jest na terenach sąsiadujących z rzeką Giełczew obszar o średnim i wysokim

[14] Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Krzczonów

zagrożeniu powodzią. Jednakże są to tereny nie znajdujące się w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Gmina Krzczonów znajduje się w zasięgu kilku obszarowych form ochrony przyrody. Wschodnia, centralna i północna część Gminy znajduje się w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym, południowa i zachodnia część Gminy położona jest w otulinie Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. Park powstał w 1990 r. Jego powierzchnia wynosi 124,21 km^2, a otulina liczy 138,54 km^2. Celem utworzenia parku była *ochrona charakterystycznego krajobrazu centralnej części Wyżyny Lubelskiej, ze szczególnym uwzględnieniem bogatej rzeźby lessowej Wyniosłości Giełczewskiej.* Ochroną objęte zostały zwłaszcza bogato występujące rośliny rzadkie. należą do nich m.in.: cieszynianka wiosenna, lilia złotogłów, podkolan biały, pierwiosnek lekarski, bez koralowy, orlik pospolity, parzydło leśne, pluskwica europejska, paprotnica krucha, kruszczyk szerokolistny, skrzyp zimowy, turówka leśna, łuskiewnik różowy, widłak jałowcowaty, podkolan zielonawy, paprotka zwyczajna oraz barwinek pospolity.

Na terenie Parku odnotowano występowanie również gatunków objętych ochrona prawną: zawilec wielkokwiatowy, przytulia wonna, konwalia majowa, goryczka wąskolistna, lilia złotogłów, gnieźnik leśny, grążel żółty, kukułka krwista, podkolan biały, pierwiosnek lekarski, kalina koralowa oraz kruszyna pospolita[15].

W południowej części parku (obejmującego teren gminy Krzczonów) występuje wiele gatunków zwierząt m.in.:

- ptaki: zięba, pierwiosnka, bogatka, rudzik, świergotek drzewny, kapturek, trznadel, strzyżyk, świstunka leśna, śpiewak, kos, zaganiacz, słowik szary, wilga, grzywacz, dzięcioł duży, dzięcioł średni, kruk, a także gatunki ptaków wodnych: perkozek, perkoz rdzawoszyi, łyska, krzyżówka, cyraneczka, głowienka, czernica, sieweczka rzeczna, trzciniak, łozówka, potrzos i dziwonia;
- płazy: kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna[16];

Gmina Krzczonów, w północno-zachodniej części, objęta jest również Czerniejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu bezpośrednio sąsiadującym z otuliną Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. Charakteryzuje go krajobraz rolniczy, ale z dość dużymi kompleksami leśnymi i urozmaiconym krajobrazem poprzez liczne źródła i doliny rzeczne.

Brak na terenie Gminy wyznaczonych obszarów specjalnej ochrony „Natura 2000". Wyznaczony jest jednak 1 rezerwat przyrody: Las Królewski o powierzchni 48,64 ha. Ponadto na terenie Gminy znajdowało się 9 pomników przyrody: 4 źródła, 2 głazy narzutowe, drzewa oraz płat cieszynianki wiosennej[17].

Gmina Krzczonów dzięki korzystnym warunkom przyrodniczym i kulturowym a szczególnie położeniu geograficznemu, walorom krajobrazowym, czystemu środowisku naturalnemu, bogatej tradycji kulturowej i ciekawym zabytkom posiada wysoki potencjał turystyczno-rekreacyjny. Na terenie Gminy jednak słabo jest rozwinięta baza noclegowa w postaci pokoi hotelowych i kwater agroturystycznych jak i gastronomiczna. Zagrożeniem dla sfery środowiskowej może być: brak rozwoju systemu kanalizacyjnego.

[15] https://parki.lubelskie.pl/parki-krajobrazowe/krzczonowski-park-krajobrazowy
[16] https://parki.lubelskie.pl/parki-krajobrazowe/krzczonowski-park-krajobrazowy/fauna
[17] https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/

4.6. Sfera techniczna

Sieć komunikacyjną na terenie Gminy Krzczonów tworzą drogi rangi wojewódzkiej, powiatowej oraz drogi gminne. Dobrą dostępność tego obszaru zapewnia droga wojewódzka nr 835 Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Sieniawa – Przeworsk – Kańczuga – Dynów – Grabownica Starzeńska, której długość na terenie Gminy wynosi 6 km. Przez teren Gminy nie przebiegają drogi rangi krajowej, jednakże w przyszłości planowana jest zmiana powyższej drogi wojewódzkiej na drogę krajową w klasie GP. Dopełnieniem jest licząca 43 dróg sieć lokalnych połączeń o łącznej długości ok. 80 km. Uzupełnienie stanowi 14 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 70,9 km:

- 2298L Kol. Zaraszów – Kosarzew Dolny
- 2287L Bychawa – Kosarzew – Zielona – Krzczonów
- 2285L Olszowiec – Romanów – Piotrków Kolonia
- 2300L Teklin – Gierniak
- 2272L Lublin – Głusk – Skrzynice – Chmiel- Krzczonów Sołtysy – Sobieska Wola – dr. woj. 837
- 2114L Piotrków – Kolonia – Nowiny Żukowskie – Wygnanowice
- 2123L Stryjno – Żuków – Krzczonów
- 2299L Kosarzew Dolny – Giełczew
- 2125L Krzczonów – Chodyłówka – Rybczewice
- 2301L Gierniak – Krzczonów I – Krzczonów
- 2302L Krzczonów I – Krzczonów II – Sobieska Wola
- 2129L Dąbie – Sobieska Wola – Giełczew
- 2124L Policzyzna – Pustelnik
- 2286L Piotrków Kolonia – Olszanka – Żuków

Przez teren Gminy Krzczonów nie prowadzą żadne linie kolejowe. Nawet w bliskim sąsiedztwie gminy nie jest zlokalizowana linia kolejowa. W bliższej odległości znajduje się natomiast Port lotniczy Lublin (ok. 35 km), który umożliwia podróże krajowe oraz zagraniczne.

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Gminy Krzczonów zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin. Przez obszar Gminy przebiega linia 220 kV Abramowice – Mokre, należąca do Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A (o długości w granicy Gminy ok.1,5km). Zasilanie w Gminie zapewnione jest przez Główny Punkt Zasilający 110/15kV Bychawa, za pośrednictwem linii kablowych i napowietrznych SN-15kV oraz stacji transformatorowych 15/04 kV. Energia elektryczna dostarczana jest przez układ sieci średniego napięcia SN-15 kV powiązany
z powyższymi źródłami zasilania.

Na terenie Gminy Krzczonów zlokalizowany jest 1 węzeł dystrybucyjny. Szerokopasmowy dostęp do Internetu zapewniają również prywatni operatorzy. Gmina Krzczonów bierze udział w projekcie „Powszechny dostęp do szybkiego Internetu" I Osi Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020.

Rozwój budownictwa mieszkalnego w Gminie Krzczonów opiera się głównie na budownictwie indywidualnym zagrodowym, uzupełniająco jednorodzinnym. Według danych GUS zasoby mieszkaniowe w 2020 roku wyniosły 1 762 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia

użytkowa pojedynczego lokum osiągała 83 m², przy czym powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosiła 34,5 m². Jest to więcej, niż średnia dla województwa lubelskiego z tego samego roku (29,4 m²). Niższy jest natomiast w Krzczonowie stopień wyposażenia gospodarstw domowych w instalacje techniczno-sanitarne – dostęp do wodociągu ma obecnie 88,3% mieszkań, podczas gdy średnio na obszarze województwa wskaźnik ten osiąga 91,9%.

Na obszarze Gminy Krzczonów sieć wodociągowa wraz z przyłączami wynosi ok. 106,4 km. Woda pobierana jest z 7 ujęć zlokalizowanych w miejscowościach: Krzczonów Wójtostwo, Kosarzew Dolny, Walentynów, Teklin, Sobieska Wola, Pustelnik i Krzczonów Skałka.

Analiza stanu zabudowy mieszkaniowej w Gminie potwierdza, iż część mieszkańców żyje w trudnych warunkach. Według danych GUS zaledwie 54,1% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, zaś niecałe 59% posiada ustęp spłukiwany. Najczęstszą przyczyną takiego stanu rzeczy jest zła sytuacja finansowa rodzin lub zbyt wysoki koszt kredytu budowlanego i z pozoru skomplikowane procedury urzędowe, które często wymagane są przy wykonywaniu poważnego remontu.

Średnio ok. połowa obiektów mieszkalnych na terenie Gminy Krzczonów posiada własne urządzenia grzewcze o różnorodnych źródłach zasilania (paliwa stałe, płynne, elektryczne). Z centralnego ogrzewania korzysta około 45,9% mieszkań, zaś prawie nikt nie ma dostępu do gazu ziemnego – 0,5% mieszkań. W oparciu o Plan Rozwoju na lata 2018-2022 Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. i jego aktualizacji, na terenie Gminy Krzczonów przewidziana jest budowa sieci gazowej średniego ciśnienia wraz z przyłączami: sieć dn 90 i dn 40 o długości 4600 mb obejmująca 24 szt. przyłączy. Na terenie Gminy Krzczonów planowana jest również sieć dystrybucyjna gazowa wysokiego ciśnienia zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

4.7. Zidentyfikowane czynniki i zjawiska kryzysowe

Z przeprowadzonej powyżej diagnozy stanu Gminy Krzczonów w poszczególnych sferach wynika, że jednostka samorządowa boryka się z wieloma problemami. Zjawiska negatywne odnotowuje się tak w wymiarze społecznym, jak i w innych sferach. Tabela 3 zawiera zestawienie wskaźników, które mogą stanowić o potencjalnym występowaniu sytuacji kryzysowej w granicach Gminy Krzczonów z podziałem na sfery, których dotyczą. Aby jak najdokładniej przedstawić sytuacje w Gminie, porównana została ona z sytuacją w powiecie lubelskim, województwie lubelskim oraz kraju. Kolorem czerwonym wyróżnione zostały te zjawiska, które bezsprzecznie ukazują sytuacje kryzysową w Gminie.

Tabela 5. Zjawiska kryzysowe w Gminie Krzczonów

PROBLEM/WSKAŹNIK	GMINA KRZCZONÓW	POWIAT LUBELSKI	WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE	POLSKA
STREFA SPOŁECZNA				
Gęstość zaludnienia	32,5 osób/km²	96,5 osób/km²	81,1 osób/km²	121,2 osób/km²
Przyrost naturalny na 1000 osób	-13,37	-3,49	- 6,82	- 4,95
Saldo migracji na 1000 osób	-8,8	7,7	- 2,3	0,1
Współczynnik feminizacji	105	104	107	107
Udział osób starszych	26,4%	19,3%	23,4%	22,5%

(65+) w ogólnej liczbie ludności				
Udział osób powyżej 13 roku życia z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie ludności powyżej 13 r.ż.*	24,33%*	24,33%	22,31%	23,15%
Udział osób powyżej 13 roku życia z wykształceniem podstawowym nieukończonym w ogólnej liczbie ludności powyżej 13 r.ż.*	3,43%*	3,43%	3,04%	2,89%
Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat	798,6	769,9	879,4	904,4
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	9,76	9,76	15,80	22,81
STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni	69,65%	68,67%	55,50%	47,81%
Udział powierzchni objętych obowiązującymi MPZP w ogólnej powierzchni	0%	78,3%	57,2%	31,7%
Wskaźnik wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 1km^2 powierzchni	0,44	0,34	0,24	0,52
STREFA GOSPODARCZA				
Liczba osób pracujących na 1000 ludności	43	114	193	257
Stopa bezrobocia rejestrowanego	5,4%	4,5%	8,1%	5,2%
Poziom zatrudnienia w sektorze rolniczym	60,6%*	60,6%	25,4%	10,3%
Poziom zatrudnienia w sektorze przemysłowym	12,7%*	12,7%	22,5%	30,1%
Udział mikro-przedsiębiorstw w ogólnej liczbie przedsiębiorstw	98,14%	97,65%	96,96%	96,80%
Przeciętne wynagrodzenie brutto	4253 zł	4253 zł	4 915 zł	5523 zł
STREFA TECHNICZNA				
Dostępność sieci gazowej	0,47%	48,79%	45,37%	54,95%
Dostępność sieci wodociągowej	89,64%	81,33%	90,43%	93,46%
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	415,9	330,6	382,4	398,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	83,0 m^2	103,8 m^2	79,0 m^2	74,9 m^2
Mieszkania oddane do	1,06	7,78	4,37	6,16

użytku w 2021 roku na 1000 osób				
Wyposażenie mieszkań w łazienkę	54,1%	76,9%	83,8%	90,7%
Udział budynków mieszkalnych korzystających z centralnego ogrzewania w ogólnej liczbie mieszkań	45,9%	72,0%	77,0%	82,1%
STREFA ŚRODOWISKOWA				
Udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni	56,1%	18,5%	22,7%	32,3%
Lesistość	12,8%	10,3%	23,4%	29,6%
Masa wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na 1km^2 powierzchni	52 544 kg	77 283 kg	44 122 kg	22 749 kg

Źródło: Dane Urzędu Gminy Krzczonów, dane GUS oraz https://www.polskawliczbach.pl/, i https://bazaazbestowa.gov.pl/ [dostęp 28.07.2023]

*dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r., brak tak szczegółowych danych dla obszaru Gminy, zamieszczone dane są dla powiatu

4.8. Analiza SWOT

Analiza SWOT (skrót od: Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats) ma na celu określenie wewnętrznych barier i potencjałów rozwojowych Gminy Krzczonów oraz czynników zewnętrznych mogących oddziaływać na przekształcenia w regionie.

Analiza SWOT zestawia ze sobą mocne i słabe strony funkcjonowania Gminy, pozwalając tym samym na wstępne zidentyfikowanie ogólnych potrzeb rewitalizacyjnych. Uwzględniane są w niej ponadto czynniki zewnętrzne, mogące w istotny sposób oddziaływać na przekształcenia zachodzące w obrębie ośrodka.

Analiza została przedstawiona w formie macierzy opisującej:

- mocne strony Gminy – lokalne potencjały ośrodka, decydujące o jego atrakcyjności;
- słabe strony Gminy – wewnątrzgminne zjawiska kryzysowe, które stanowią wskazanie do podjęcia działań naprawczych;
- szanse dla Gminy – czynniki i procesy zewnętrzne, wywierające pozytywny wpływ na rozwój ośrodka;
- zagrożenia dla Gminy – czynniki zewnętrzne, mogące wywoływać niekorzystne zmiany w obrębie jednostki.

Tabela 6. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Przestrzeń i środowisko	
• Atrakcyjne walory przyrodniczo-kulturowe oraz wysoki udział obszarów chronionych w północnej części Gminy;	• Mało skuteczna ochrona zabytków i krajobrazu kulturowego; • Wysokie koszty utrzymania i remontów obiektów

• silna tradycyjna kultura ludowa, w tym potrawy tradycyjne, strój ludowy i zdobnictwo; • bogactwo niematerialnego dziedzictwa kulturalnego; • Duże zasoby związane z historią konfliktów oraz miejsca upamiętniające; • Bardzo dobre gleby; • Duży potencjał Gminy Krzczonów do wytwarzania biomasy na cele energetyczne; • Dobre warunki nasłonecznienia; • Brak zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia; • Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; • Pełne zeletryfikowanie Gminy; • Bliskie położenie miasta wojewódzkiego – Lublina oraz miasta Bychawa umożliwia realizację podstawowych potrzeb mieszkańców Gminy Krzczonów; • Dobrze rozwinięta sieć dróg na obszarze Gminy oraz położenie w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych;	zabytkowych uniemożliwiające wdrożenie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego; • Niski stopień bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów, związany z brakiem dostosowania infrastruktury do potrzeb użytkowników; • Brak surowców naturalnych; • Niewystarczające rozwinięcie sieci gazowej oraz niepełne zwodociągowanie Gminy; • Niedostateczny rozwój infrastruktury kanalizacyjnej; • Brak systemu zbiorowego zaopatrzenia w energię cieplną, system grzewczy indywidualny oparty głównie na paliwach stałych; • Powolna wymiana indywidulanych węglowych kotłów ciepła na rozwiązania o łagodniejszym oddziaływaniu na środowisko wśród właścicieli nieruchomości; • Powolny wzrost gospodarstw z instalacjami OZE; • Zła jakość infrastruktury drogowej; • Brak dostosowanej infrastruktury i przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością; • Słaby poziom infrastruktury turystycznej oraz bazy noclegowej oraz słaby poziom infrastruktury sportowo-rekreacyjnej; • Nieuporządkowany system planowania przestrzennego - brak MPZP; • Liczne występowanie wyrobów z azbestu na terenie Gminy – dachów i rur; • Występowanie otoczenia określanego przez mieszkańców jako nieestetyczne; • Brak występowania lub zły stan terenów zielonych; • Występowanie zanieczyszczeń zbiorników i cieków wodnych; • Brak miejsc z infrastrukturą społeczną i niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych;
Społeczeństwo	
• Funkcjonujący system wsparcia finansowego organizacji pozarządowych; • Dobrze funkcjonująca siec szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych; • Wysoka aktywność klubów sportowych działających na terenie Gminy; • Efektywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej, działalność asystenta rodziny; • Dobrze rozwinięta sieć świetlic wiejskich; • Członkostwo Gminy Krzczonów w związkach i stowarzyszeniach zakresie realizacji wspólnych działań podnoszące jakość życia; • Wysoka aktywność i różnorodność działalności ROKiS oraz Gminnej Biblioteki w Krzczonowie i jej filii;	• Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców Gminy Krzczonów przejawiającej się w liczbie funkcjonujących organizacji pozarządowych; • Niechęć mieszkańców do aktywności obywatelskiej (brak uczestnictwa w spotkaniach wspólnoty); • Negatywne trendy demograficzne: spadek liczby ludności, w tym ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mających wpływ na sytuacje społeczno-gospodarczą a wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym; • Ujemne wartości przyrostu naturalnego, w tym utrzymujący się niski poziom dzietności spowodowany zmniejszającą się liczbą kobiet w wieku rozrodczym i zmianą modelu rodziny; • Ujemne wartości salda migracji; • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz brak infrastruktury opieki senioralnej, a także niewystarczająca liczba form integracji i aktywizacji osób starszych; • Występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych (ubóstwo, alkoholizm, bezradność); • Brak kompleksowej oferty kulturalnej oraz innych sposobów i form spożytkowania czasu wolnego dzieci i dorosłych; • Brak placówek opiekuńczo-wychowawczych dla

	dzieci do 3 roku życia (żłobków) jako bariera powrotu rodzica/opiekuna na rynek pracy; • Niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych pomimo rozbudowanej infrastruktury szkolnictwa; • Utrzymujące się długotrwałe bezrobocie wśród osób bez doświadczenia zawodowego i o niskim wykształceniu. Występowanie bezrobocia ukrytego; • Brak wykwalifikowanych pracowników wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy; • Niewystarczające działania w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych i samotnych oraz rodzin o niskim statusie materialnym, brak mieszkań chronionych, brak kompleksowego wsparcia społecznego obejmującego wsparcie emocjonalne, informacyjne, instrumentalne i rzeczowe oraz dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin; • Brak zadawalającej opieki medycznej i ograniczona dostępność do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej; • Znaczna dominacja liczby kobiet wśród lokalnej społeczności; • Znaczny udział osób z niepełnosprawnościami wśród mieszkańców Gminy; • Duże uzależnienie rodzin z gminy Krzczonów od zasiłków z pomocy społecznej a zwłaszcza z powodu ubóstwa i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; • Występowanie obszarów, które charakteryzują się znacząca liczbą odnotowanych przestępstw; • Wysoki udział osób bezrobotnych wśród lokalnej społeczności w wieku produkcyjnym a zwłaszcza nieuprawnionych do zasiłku; • Niska liczba osób korzystających z bibliotek publicznych; • Niezadowalająca jakość kształcenia w szkołach podstawowych – niskie wyniki egzaminów ósmoklasistów; • Zauważalny problem emigracji ludzi młodych i wykształconych z obszaru Gminy;
Gospodarka	
• Rozwijająca się specjalizacja produkcji rolnej; • Możliwość rozszerzenia działalności rolniczej w kierunku agroturystyki; • Dość wysoka skłonność mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej, przejawiająca się w liczbie nowo rejestrowanych podmiotów w systemie REGON; • Rodzima przedsiębiorczość oraz firmy rodzinne – osoby związane z Gminą Krzczonów, których przywiązanie i lojalność do Gminy można wykorzystać do uruchomienia nowych form współdziałania i rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; • Duże znaczenie sektora usług niekomercyjnych (publicznych) dla lokalnego rynku pracy; • Dość wysoka skuteczność Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, co może stanowić dobrą przesłankę do podnoszenia jej atrakcyjności inwestycyjnej. • Bogate dziedzictwo kulturowe i wysokie walory	• Duży udział obszarów chronionych w powierzchni Gminy ogranicza możliwości inwestycyjne; • Brak promocji atrakcyjności terenu o wysokich walorach kulturowo-przyrodniczych, brak marki obszaru; • Brak atrakcyjnych ofert pracy, niedostateczna liczba małych i średnich podmiotów gospodarki narodowej oferujących miejsca pracy; • W miarę niska atrakcyjność inwestycyjna Gminy Krzczonów wynikająca ze słabej dostępności transportowej, niskiej aktywności przemysłowej oraz najniższej aktywności usługowej i zaawansowanych technologii; • Niski stopień urbanizacji Gminy; • Poziom nasycenia w podmioty gospodarcze na terenie Gminy jest niski; • W opinii mieszkańców na terenie Gminy Krzczonów występują trudne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej; • Dość wysoka dynamika wyrejestrowywania

krajobrazowe umożliwiają rozwój usług turystycznych oraz są szansą na wykreowanie produktu turystycznego oraz rozwoju turystyki czynnej (pieszej, rowerowej, konnej); • Dobre warunki do rozwoju dzielności gospodarczej opartej na energetyce odnawialnej, szczególnie solarnej w związku z doskonałym nasłonecznieniem obszaru.	podmiotów z systemu REGON, krótki okres funkcjonowania nowo powstałych podmiotów; • Ograniczony dostęp do instytucji otoczenia biznesu w Gminie Krzczonów; • Bariery w rozwoju rolnictwa i budowania bazy surowcowej spowodowane brakiem podmiotów otoczenia rolnictwa i przetwórstwa oraz niskim poziomem innowacyjności gospodarstw; • Niewielka promocja i dystrybucja produktów rolnych oraz brak współpracy wśród rolników; • Występowanie problemu rozdrobnienia gospodarstw rolnych; • Bardzo słabo rozwinięty sektor przemysłu, brakuje dużych podmiotów gospodarczych zapewniających liczne miejsca pracy; • Niedostatecznie rozwinięta wyspecjalizowana działalność gospodarcza, deficyt firm obserwuje się w branżach wiedzo- i techno-chłonnych; • Niska wartość dodana w gospodarce lokalnej, czego przejawem jest niska rentowność i dochodowość z działalności prowadzonej przez przedsiębiorców; • Słabo rozwinięty lokalny rynek pracy, zbyt duża liczba pracujących w sektorze usług nierynkowych; • Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura noclegowa i gastronomiczna mająca wpływ na ograniczenie rozwoju produktu turystycznego; • Niski poziom rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, oceniany głównie przez pryzmat wielkości zatrudnienia i formy prawnej działających firm lokalnych, skali ich działania na rynkach oraz zdolności inwestycyjnej; • Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych przeznaczonych w miejscowym planie do prowadzenia i rozwoju działalności;
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• Możliwości wsparcia przez państwo i UE inwestycji przyjaznych środowisku; • Wzrost opłacalności działań z zakresu odnawialnych źródeł energii ze względu na rosnące koszty energii elektrycznej; • Ograniczenie skutków zmian klimatycznych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Krzczonów poprzez wdrożenie planów adaptacyjnych oraz niebieskiej i zielonej infrastruktury; • Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych dzięki interwencjom w kierunku wprowadzenia technologii niskoemisyjnych oraz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu; • Przyciągnięcie do Gminy Krzczonów inwestycji z zewnątrz w tym firm zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym; • Wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym nowych koncepcji, trendów i praktyk rozwoju gospodarki lokalnej; • Rosnąca rola i znaczenie jakości życia jako celu nadrzędnego działań i polityk władz samorządowych na szczeblu lokalnym i regionalnym; • Rozwój rolnictwa ekologicznego i produkcja żywności certyfikowanej przy wykorzystaniu trendu w społeczeństwie związanego ze zdrowym trybem życia;	• Następujące zmiany klimatyczne mające wpływ na wiele sektorów gospodarki i społeczeństwo poprzez oddziaływanie na fizyczne i biologiczne składniki ekosystemów. Nieliczne działania inwestycyjne w tym względzie świadczą o niewystarczającej liczbie inwestycji przeciwdziałających zmianom klimatu i działań skierowanych na adaptacje do zaistniałych już zmian; • Zmniejszenie popytu na technologie niskoemisyjne i styl życia zgodny z ideą zrównoważonego rozwoju; • Brak możliwości finansowania działań zaradczych związanych ze zjawiskiem suszy w tym w zakresie retencji wodnej; • Utrzymujący się trend wzrostu zużycia energii; • Wywoływanie konfliktów między wartościami dziedzictwa kulturowego, krajobrazem kulturowym, a współczesnymi procesami urbanistycznymi; • Nadzwyczajne zagrożenia związane z przewozem substancji niebezpiecznych dla środowiska związane z głównymi szlakami transportu samochodowego; • Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych; • Sąsiedztwo gmin o zbliżonych warunkach naturalnych i potencjale, co wpływa na dużą konkurencyjność np. w przyciąganiu turystów;

• Rozwój współpracy sieciowej przedsiębiorstw z wykorzystaniem najlepszych praktyk i nowych modeli biznesowych; • Rozwój produktu turystycznego w oparciu o bogate dziedzictwo kulturowe; • Dostępne źródła finansowania rozwoju różnych elementów infrastruktury i form turystyki zintegrowanej; • Położenie gmin sąsiednich: Jabłonna i Rybczewice w obszarze Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego dające możliwość nawiązania współpracy w zakresie promocji obszaru turystycznego i wypracowania wspólnej jego marki; • Bliskość dużego ośrodka miejskiego – Lublina – dająca szansę na przyciąganie nowych mieszkańców i turystów oraz przedsiębiorców i inwestorów; • Poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez budowę nowych dróg i poprawę nawierzchni już istniejących; • Unijne polityki, strategie i instrumenty finansowe wspierające rozwój sektora rolno-spożywczego oraz optymalne wykorzystanie środków pochodzących z Krajowego Planu Odbudowy, Polskiego Ładu oraz innych programów krajowych i Regionalnego Programu Operacyjnego na potrzeby rozwoju gospodarczego i społecznego;	• Brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych obszarem Gminy; • Niska świadomość mieszkańców w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej; • Kurczące się zasoby pracy związane z odchodzeniem wielu doświadczonych pracowników na emeryturę, bez możliwości zastąpienia ich nowymi pracownikami; • Pogłębiająca się ekspansja chorób cywilizacyjnych wśród społeczności powodująca znaczne obciążenie systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej; • Niska opłacalność produkcji rolniczej i konkurencja dla lokalnych rolników ze strony zagranicznych producentów żywności; • Utrzymujące się niekorzystne uwarunkowania globalne związane z pogłębiającą się recesją na świecie i długotrwałym kryzysem gospodarczym, które mogą prowadzić do zmniejszenia się liczby działających przedsiębiorstw oraz większej presji na system pomocy społecznej na terenie Gminy; • Ogólna stagnacja w rozwoju Gminy i brak realnych szans na jej rozwój w najbliższych latach w związku kryzysem i trudną sytuację gospodarczą w kraju i za granicą; • Wpływ pandemii COVID-19 również na: relacje międzyludzkie, kultura i administracja publiczna;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz *Strategii Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030*

5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Rozdział składa się ze szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, której obowiązek przeprowadzenia wynika z art. 15. ust. 1. pkt 1. ustawy o rewitalizacji. Analizą objęte zostało pięć sfer funkcjonowania i rozwoju Gminy Krzczonów, tj.: wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy, techniczny oraz przestrzenno-funkcjonalny. W rezultacie zidentyfikowano najważniejsze potencjały rewitalizowanego obszaru, główne problemy w nim występujące oraz sformułowano rekomendacje do części projektowej przedmiotowego Programu.

Bazą do przeprowadzenia niniejszej diagnozy było opracowanie pt. Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Gminy Krzczonów przyjęte uchwałą nr XXXII/231/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 24 kwietnia 2023 roku, wykonane na pierwszym etapie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Zawarte w nim analizy i wnioski, na potrzeby niniejszego rozdziału zawężone zostały do obszaru rewitalizacji, skupiając się wyłącznie na aspektach kluczowych z punktu widzenia procesu rewitalizacji.

5.1. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Gminy Krzczonów został szczegółowo przedstawiony w dokumencie Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów przyjętym uchwałą nr XXXII/231/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 24 kwietnia 2023 roku.

Wyznaczenie obszarów, o których mowa, odbyło się przy pomocy analizy wielokryterialnej (uzupełnionej następnie analizą jakościową). Stanowiła ona główną metodę diagnozy obecnej sytuacji w Gminie, umożliwiając dokładne zidentyfikowanie problemów w podziale na jednostki pomocnicze (sołectwa). Weryfikacji poddano pięć wymiarów funkcjonowania ośrodka, tj. sferę społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową oraz funkcjonalno-przestrzenną. Wartości w tabeli poniżej wskazane kolorem czerwonym, przedstawiają sytuacje kryzysową względem średniej wartości wskaźnika dla gminy.

Tabela 7. Wskaźniki delimitacyjne w podziale na podobszary rewitalizacji

SFERA	WSKAŹNIK DELIMITACYJNY	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA W 2020 ROKU	PODOBSZARY
SPOŁECZNA	Wskaźnik feminizacji	109,09	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		113,48	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		93,02	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		105,97	Podobszar II
		121,05	Podobszar III
	Liczba osób z niepełnosprawnościami na	31,96	Podobszar I – Krzczonów Folwark

	1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku	63,95	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		11,90	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		12,99	Podobszar II
		62,50	Podobszar III
	Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%)	4,77	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		13,18	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		7,93	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		8,96	Podobszar II
		16,67	Podobszar III
	Liczba odnotowanych przestępstw na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa	1,78*	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		1,78*	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		1,78*	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		11,90	Podobszar III
	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa	0,00	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		10,14	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		17,24	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		7,46	Podobszar II
		11,90	Podobszar III
	Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)	3,45	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		6,08	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		2,41	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		3,57	Podobszar III
	Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)	3,71	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		9,80	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		6,55	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		7,46	Podobszar II
		17,86	Podobszar III
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%)	4,60*	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		4,60*	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		4,60*	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		3,90	Podobszar II
		6,25	Podobszar III
	Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%)	6,67*	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		6,67*	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		6,67*	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
	Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku	103,45	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		199,32	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		113,79	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		156,72	Podobszar II
		250,00	Podobszar III

	Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)	20,16	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		29,39	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		33,45	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		35,07	Podobszar II
		33,33	Podobszar III
	Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)	4,11	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		4,07	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		6,55	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		8,33	Podobszar III
	Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku (%)	53	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		47	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		64	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		52	Podobszar II
		70	Podobszar III
GOSPODARCZA	Liczba nowo zarejestrowanych działających podmiotów gospodarczych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku	2,65	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		6,76	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		3,45	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		14,93	Podobszar II
		23,81	Podobszar III
	Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020 (%)	1,99	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		3,35	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		2,02	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		4,20	Podobszar II
		1,58	Podobszar III
ŚRODOWISKOWA	Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w powierzchni sołectwa (%)	0,39	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,19	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		1,12	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,38	Podobszar II
		0,43	Podobszar III
	Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa (%)	0,00	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		97,92	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		5,52	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		100,00	Podobszar III
	Zmiana liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020 (%)	-10,46	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		-10,32	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		-10,09	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		-7,14	Podobszar II
		-8,16	Podobszar III
O-FUNKCJONALN	Liczba osób przypadająca na 1 budynek mieszkalny w sołectwie w 2020 roku	2,46	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		2,23	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		2,66	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		2,31	Podobszar II
		1,65	Podobszar III

	Długość czynnej sieci wodociągowej na 1 km^2 powierzchni sołectwa	1,76	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,45	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		0,94	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		1,06	Podobszar II
		1,04	Podobszar III
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 1 km^2 powierzchni sołectwa	0,06	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,32	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		0,80	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
	Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną przypadająca na 1000 mieszkańców w sołectwie w 2020 roku	0,00	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,00	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		6,90	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
TECHNICZNA	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w sołectwie w 2020 roku (%)	65,36	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		100,00	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		100,00	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		77,59	Podobszar II
		80,39	Podobszar III
	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w sołectwie w 2020 roku (%)	1,96	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		74,19	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		72,48	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
	Udział liczby budynków zabytkowych w budynkach ogółem na terenie sołectwa w 2020 roku (%)	0,00	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,65	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		0,00	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców w sołectwie w 2020 roku	0,00	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		0,00	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		13,79	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		0,00	Podobszar II
		0,00	Podobszar III
	Udział liczby gospodarstw z instalacjami OZE w ogólnej liczbie gospodarstw w sołectwie w 2020 roku (%)	25,49	Podobszar I – Krzczonów Folwark
		14,19	Podobszar I – Krzczonów Sołtysy
		25,69	Podobszar I – Krzczonów Wójtostwo
		60,34	Podobszar II
		27,45	Podobszar III

Źródło: Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji w Gminie Krzczonów

*brak poszczególnych danych dotyczących odnotowanych przestępstw dla sołectw: Krzczonów Folwark, Krzczonów Skałka, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo. Otrzymano dane wspólną dla tego terenu.

Uwzględniając, iż dane statystyczne często nie oddają w pełni sytuacji badanego obszaru (obarczone są marginesem błędu), w trakcie prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji analizę wielokryterialną pogłębiono o badanie jakościowe, w postaci ankiety oraz wywiadu pogłębionego dla mieszkańców Gminy. Skrótowy opis wyników został zawarty w ppkt 3.2. niniejszego dokumentu. W trakcie przeprowadzonych analiz wzięta pod uwagę została liczba wszystkich wskaźników z analizy wskaźnikowej, które wskazały sytuację kryzysową (powyżej/poniżej średniej dla gminy). Podczas analizy jakościowej wybrane zostały te sołectwa, w których mieszkańcy wskazywali w odpowiedziach średnie, wyższe i wysokie natężenie problemu. Następnie przypisano im po 1 punkcie za wskazanie w ankiecie oraz po 1 punkcie w przypadku zgłoszenia sołectwa/obszaru w wywiadzie pogłębionym. Wyniki analizy przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 8. Koncentracja negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach wykazanych za pomocą analizy wskaźnikowej i jakościowej

Nazwa miejscowości	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa
Antoniówka	4	2	2	4	1
Boży Dar	**7**	2	4	3	1
Gierniak	6	2	2	5	2
Kosarzew Dolny	7	1	4	4	0
Kosarzew Górny	7	2	4	3	0
Kosarzew Stróża	7	1	4	5	1
Nowiny Żukowskie (z przysiółkiem Majdan Policki)	5	0	3	5	1
Krzczonów Folwark	**9**	2	3	5	1
Krzczonów Skałka	7	1	3	2	2
Krzczonów Sołtysy	**12**	1	3	2	1
Krzczonów Wójtostwo	**10**	2	1	2	1
Krzczonów Pierwszy	2	1	3	4	1
Krzczonów Drugi	**9**	1	3	4	2
Krzczonów Trzeci	3	1	4	4	1
Lewandowszczyzna	3	1	3	4	2
Olszanka	4	2	2	5	2
Piotrkówek	5	2	3	4	1
Policzyzna	6	2	2	3	2
Pustelnik	4	2	3	4	3
Sobieska Wola Pierwsza	**8**	2	3	4	1
Sobieska Wola Druga	7	1	3	4	1
Teklin	7	1	3	5	1
Walentynów	**11**	1	2	5	3
Zielona	5	2	3	3	2
Żuków Pierwszy	6	1	2	3	2
Żuków Drugi	**4**	1	2	3	2
Żuków Kolonia	**8**	0	2	3	2

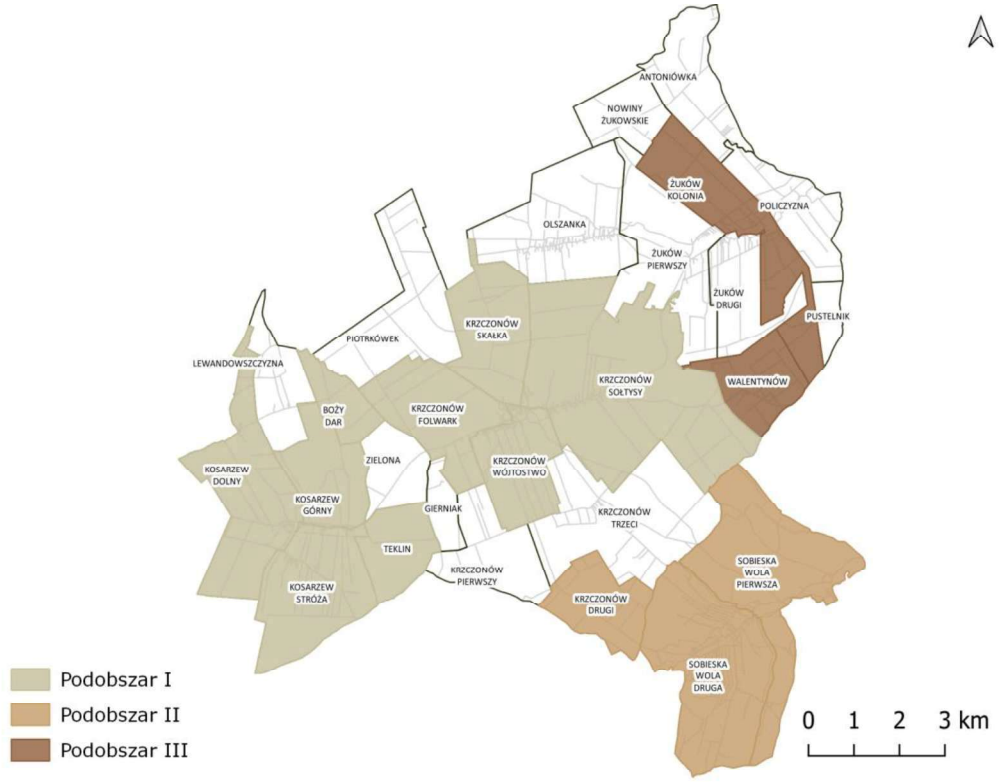
Źródło: Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji w Gminie Krzczonów

W oparciu o przeprowadzone analizy wyznaczono jednostki, w których następuje kumulacja negatywnych zjawisk, wskazująca na stan kryzysowy. Tereny te uznano za obszar zdegradowany Gminy Krzczonów, który swoim zasięgiem obejmuje łącznie 14 sołectw. W obrębie wyznaczonego obszaru zdegradowanego wydziela się następujące podobszary:

- Podobszar I – Boży Dar, Kosarzew Dolny, Kosarzew Górny, Kosarzew Stróża, Krzczonów Folwark, Krzczonów Skałka, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo, Teklin,
- Podobszar II – Krzczonów Drugi, Sobieska Wola Pierwsza, Sobieska Wola Druga,
- Podobszar III – Walentynów, Żuków Kolonia.

Zajmuje on łącznie 8 007,3 ha oraz jest zamieszkały przez 2563 osoby. Obszar zdegradowany w głównej mierze posiada wspólne granice.

Ryc. 8. Mapa obszaru zdegradowanego

Źródło: Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów

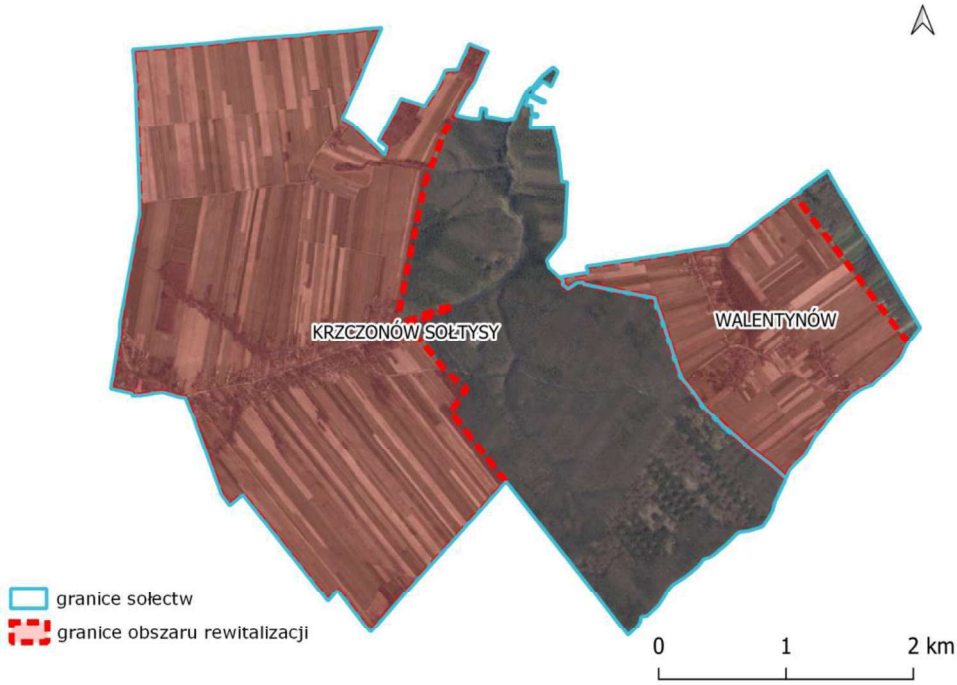
Z uwagi na ograniczenia ustawowe, zgodnie z którymi obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkiwany przez więcej niż 30% jej ludności, obszar zdegradowany nie mógł zostać przyjęty do rewitalizacji w całości. W rezultacie, po przeprowadzeniu szczegółowych analiz, na podstawie informacji dotyczących rozwoju Gminy oraz wyników ankiety jako obszar rewitalizacji wyznaczono 5 jednostek pomocniczych o najwyższej ocenie stanu kryzysowego, w obrębie których wydzielono trzy podobszary. Należą do nich:

- Krzczonów Folwark,
- Krzczonów Sołtysy (wyłączono las o powierzchni 582,8 ha),
- Krzczonów Wójtostwo,
- Krzczonów Drugi,
- Walentynów (wyłączono las o powierzchni 34,1 ha).

Tak wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje finalnie 18,04% całkowitej powierzchni Gminy (2346,9 ha) i jest zamieszkany przez 26,28% jej mieszkańców (1148 osób). Obszar rewitalizacji Gminy Krzczonów nie obejmuje obszarów niezamieszkałych, które zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji są terenami: *poprzemysłowymi, w tym poportowymi i powydobywczymi, terenami powojskowymi albo pokolejowymi*. Wyznaczone podobszary rewitalizacji zawierają jednak w swoich granicach częściowo tereny otwarte obecnie niezamieszkałe, które stanowią obszary pól i lasów. Jednakże w obrębie obszarów o tych

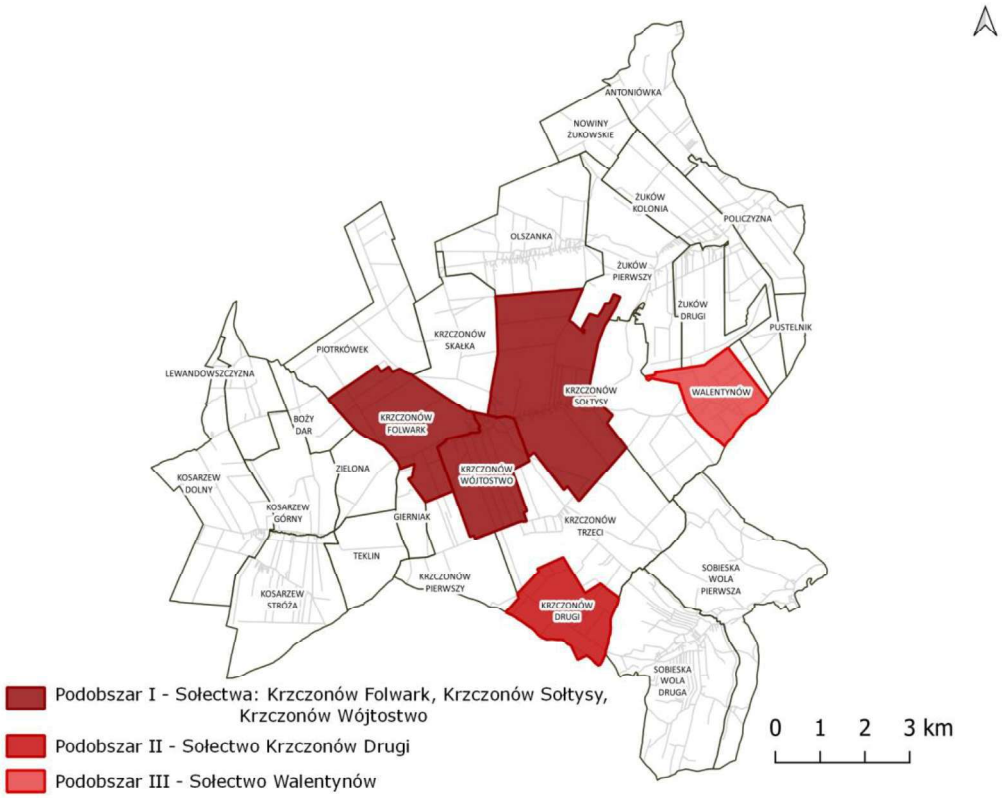
funkcjach planowane są wyłącznie przedsięwzięcia mające na celu zapewnić spójność kompleksowych projektów rewitalizacyjnych. Wyłączone zostały jedynie znaczne tereny niezamieszkałe (tereny leśne i rolne) z obszaru sołectw Krzczonów Sołtysy i Walentynów.

Ryc. 9. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji w sołectwach Krzczonów Sołtysy i Walentynów

Źródło: Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów

Ryc. 10. Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów

Podział obszaru rewitalizacji na trzy podobszary niesie ze sobą pewne konsekwencje. Przede wszystkim, co do zasady, szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, w tym w szczególności analiza miejscowych potencjałów i problemów, powinna powstać odrębnie dla każdego podobszaru. To samo dotyczy również planu odnowy, tj. celów oraz kierunków działań i wykazu planowanych przedsięwzięć. Każdy podobszar powinien być więc traktowany jako osobny przedmiot rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji został wybrany ze względu na kumulację zjawisk kryzysowych w sferze społecznej oraz pozostałych czterech sferach względem innych części Gminy Krzczonów. Potrzeba objęcia działaniami rewitalizacyjnymi wytypowanych jednostek została też poparta wynikami analizy jakościowej – ankietami i wywiadami przeprowadzonymi w ramach partycypacji społecznej. Wyznaczony obszar rewitalizacji ma duże znaczenie dla rozwoju Gminy Krzczonów. Stanowisko to potwierdzają również analizy jakościowe wynikające z zaangażowania interesariuszy programu. W rezultacie przeprowadzonych działań wyznaczone podobszary rewitalizacji będą stanowić silny impuls dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy przyciągając inwestycje, poprawiając jakość życia mieszkańców oraz budując pozytywny wizerunek społeczności. Szczegółowo potencjały podobszarów rewitalizacji Gminy Krzczonów zostały opisane w podrozdziałach: 5.2., 5.3. i 5.4.

5.2. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar I: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo

Wyznaczony na podstawie analizy wielokryterialnej i jakościowej podobszar I, składający się z sołectw: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy i Krzczonów Wójtostwo, stanowi szczególnie ważny obszar z punktu widzenia rozwoju ośrodka gminnego. Sołectwa te posiadają wyjątkowy potencjał rozwojowy, które optymalnie wykorzystany może przełożyć się na wzrost atrakcyjności całej Gminy.

Potencjałem podobszaru I jest przede wszystkim położenie w centrum Gminy. Sołectwa te też stanowią lokalny ośrodek władz samorządowych, usługowy i administracyjny. Przebiegająca przez teren sołectw droga wojewódzka nr 835 łącząca województwo lubelskie z województwem podkarpackim zapewnia bardzo dobre skomunikowanie obszaru. Dodatkowo stwarza potencjał inwestorski w sąsiedztwie drogi dla firm spedycyjnych. Na podobszarze I zlokalizowany jest także lokalny węzeł komunikacyjny – dworzec autobusowy.

Atutem jest również stale rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa oraz dostępne miejsca z infrastrukturą społeczną – Regionalny Ośrodek Kultury i Sportu (ROKiS). Ponadto na terenie sołectwa istnieje sieć kanalizacyjna. Sprawia to, iż obszar jest atrakcyjny osiedleńczo zarówno dla mieszkańców Gminy jak i z gmin sąsiednich. Obszar jest atrakcyjny także pod względem historyczno-kulturalnym, ze względu na występowanie licznych wartościowych obiektów i miejsc.

Ponadto warto zwrócić uwagę na potencjał wynikający z walorów przyrodniczych. Położenie na obszarze Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego i w jego otulinie, czyste powietrze oraz piękny, typowo rolniczy krajobraz zachowany dzięki braku na okolicznych terenach przemysłu uciążliwego, daje możliwość rozwoju agroturystyki, ekoturystyki oraz turystyki rowerowej i pieszej. Dodatkowo należy podkreślić, iż obszar charakteryzuje się niskim wskaźnikiem przestępczości, co pozwala przypuszczać o poczuciu bezpieczeństwa mieszkańców tego terenu.

Podsumowując zdiagnozowano:

I.1.	Lokalizacja w centralnej części Gminy Krzczonów
I.2.	Dobre skomunikowanie podobszaru
I.3.	Atrakcyjność osiedleńcza podobszaru
I.4.	Występowanie miejsc kulturowo-rekreacyjnych, które są nośnikami działań animacyjnych w zakresie kultury na obszarze rewitalizacji, mogą działać na rzecz ożywienia społecznego. Aby w pełni wykorzystać ich potencjał konieczne jest podjęcie działań i inwestycji (w tym modernizacyjnych), które przyczynią się do rozszerzenia oferty tych instytucji
I.5.	Rozwinięta infrastruktura sieciowa
I.6.	Obiekty handlu
I.7.	Lokalizacja w granicach Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego
I.8.	Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze
I.9.	Wysoki potencjał rozwoju ekoturystyki, turystyki rowerowej i agroturystyki
I.10.	Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców
I.11.	Istniejąca infrastruktura do zagospodarowania (plac dworcowy, budynek OSP, młyn, budynek gminny przy cmentarzu)- miejsca o charakterze i potencjale rozwoju usług kulturalnych, rekreacyjnych i społecznych, które poprzez działania modernizacyjne mogą przyczynić się do rozwoju obszaru oraz aktywizacji społecznej, a także dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu rozwiązywać problemy funkcjonalno-przestrzenne

5.3. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar II: Krzczonów Drugi

Duże perspektywy zauważalne są dla podobszaru II w granicach sołectwa Krzczonów Drugi. Niewątpliwym potencjałem obszaru jest dostęp do sieci wodociągowej oraz atrakcyjność dla przedsiębiorców i inwestorów.

Ponadto podobszar zamieszkiwany jest przez aktywne społecznie osoby. Świadczy o tym liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie sołectwa Krzczonów Drugi. Mieszkańcy w mniejszym stopniu borykają się tu z problemem ubóstwa, co pozwala im zwrócić uwagę na problemy środowiskowe. Na terenie podobszaru II znacznie chętniej mieszkańcy decydują się na montaż instalacji OZE w swoich gospodarstwach domowych. Również poziom poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców jest dość wysoki, ponieważ w 2020 roku, na terenie sołectwa nie odnotowano żadnego przestępstwa.

Ponadto zaletą tego obszaru jest lokalizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Krzczonowie Drugim, który po modernizacji ma możliwość pełnić funkcję nie tylko siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej ale również wydzielić można przestrzeń do spędzania wolnego czasu mieszkańców. Zrealizowane przedsięwzięcie, przykład efektywnego wykorzystania istniejącej infrastruktury, co przedkłada się na korzyści społeczne i finansowe w gminie.

Podsumowując zdiagnozowano:

II.1.	Rozwinięta sieć wodociągowa
II.2.	Atrakcyjność podobszaru dla przedsiębiorców i inwestorów
II.3.	Duża liczba potencjalnych użytkowników obiektów na obszarze rewitalizacji;
II.4.	Prężnie działające organizacje pozarządowe;

II.5.	Duża popularność Odnawialnych Źródeł Energii
II.6.	Wysoki poziom bezpieczeństwa lokalnego
II.7.	Istniejąca infrastruktura do zagospodarowania (budynek OSP)- miejsca o charakterze i potencjale rozwoju usług kulturalnych, rekreacyjnych i społecznych, które poprzez działania modernizacyjne mogą przyczynić się do rozwoju obszaru oraz aktywizacji społecznej, a także dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu rozwiązywać problemy funkcjonalno-przestrzenne

5.4. Potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji – podobszar III: Walentynów

Potencjałem podobszaru III jest również rozwinięta sieć wodociągowa, która podnosi atrakcyjność osiedleńczą i gospodarczą obszaru. Obszar zamieszkiwany jest przez niezwykle aktywne społecznie osoby, o czym świadczą organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie sołectwa Walentynów, do których należy np.: Koło Gospodyń Wiejskich.

Atutem jest też wysokiej jakości środowisko przyrodnicze objęte ochroną prawną – centralny obszar Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. Zachowany naturalny krajobraz i czyste powietrze sprzyja turystyce rowerowej lub pieszej.

Niewątpliwą zaletą tego obszaru jest lokalizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej Pamięcin, który po modernizacji ma możliwość pełnić funkcję nie tylko siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej ale również wydzielić można przestrzeń do spędzania wolnego czasu mieszkańców.

Podsumowując zdiagnozowano:

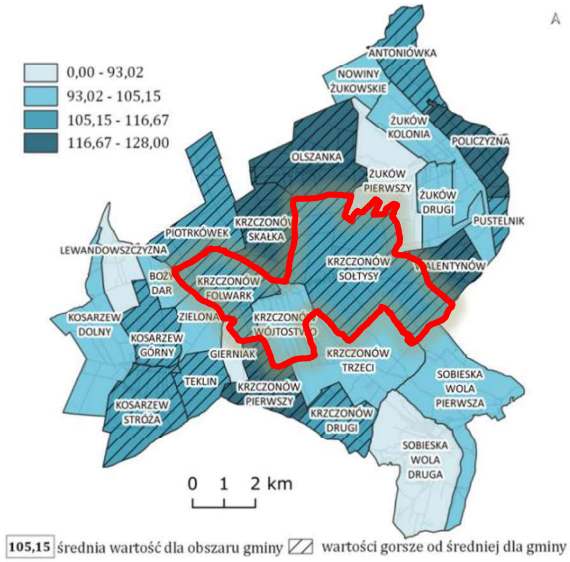
III.1.	Rozwinięta sieć wodociągowa
III.2.	Wysoka atrakcyjność osiedleńcza i gospodarcza obszaru
III.3.	Duża liczba potencjalnych użytkowników obiektów na obszarze rewitalizacji
III.4.	Prężnie działające organizacje pozarządowe
III.5.	Wysokiej jakości lokalne środowisko naturalne
III.6.	Podobszar zlokalizowany w granicach obszaru objętego ochrona prawną
III.7.	Wysoki potencjał rozwoju ekoturystyki, turystyki rowerowej i agroturystyki
III.8.	Wysoki poziom bezpieczeństwa lokalnego
III.9.	Istniejąca infrastruktura do zagospodarowania (budynek OSP)- miejsca o charakterze i potencjale rozwoju usług kulturalnych, rekreacyjnych i społecznych, które poprzez działania modernizacyjne mogą przyczynić się do rozwoju obszaru oraz aktywizacji społecznej, a także dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu rozwiązywać problemy funkcjonalno-przestrzenne

5.5. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar I: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo

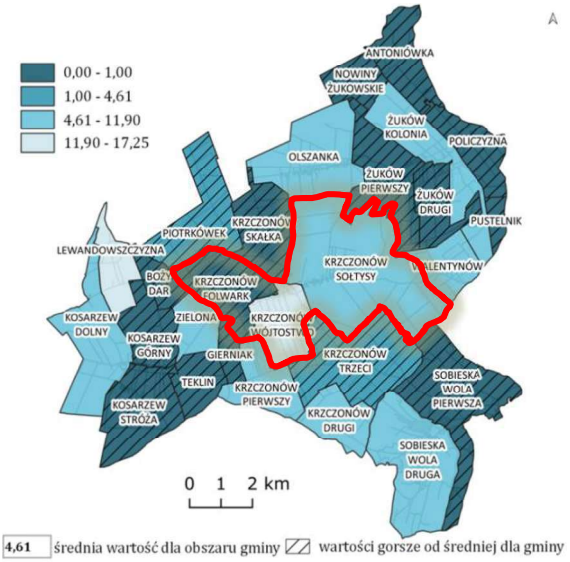
Analizując stan kryzysowy w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji Gminy Krzczonów można zauważyć ścisłe powiązanie licznych zjawisk przenikających się i wzajemnie na siebie oddziałujących. Poniżej dokonano prezentacji stopnia natężenia poszczególnych czynników kryzysowych w podobszarze I (Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy i Krzczonów

Wójtostwo) na tle innych jednostek pomocniczych w Gminie. Celem uszczegółowienia dot. każdego z omawianych tu problemów zainteresowanych odsyła się do treści opracowania - Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji w Gminie Krzczonów.

Ryc. 11. Wskaźnik feminizacji

Ryc. 12. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa

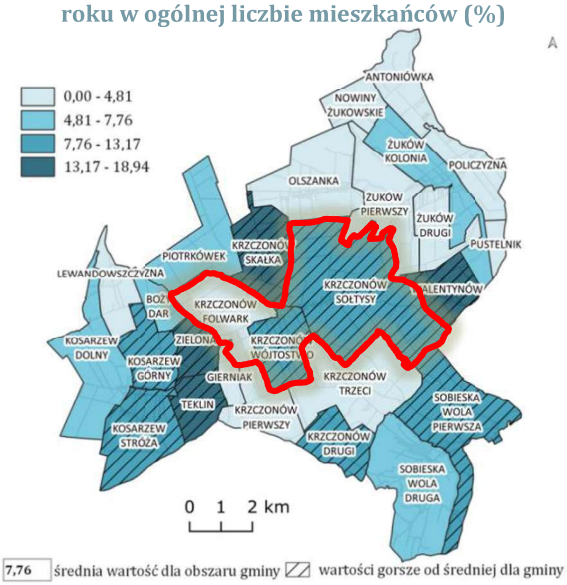

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

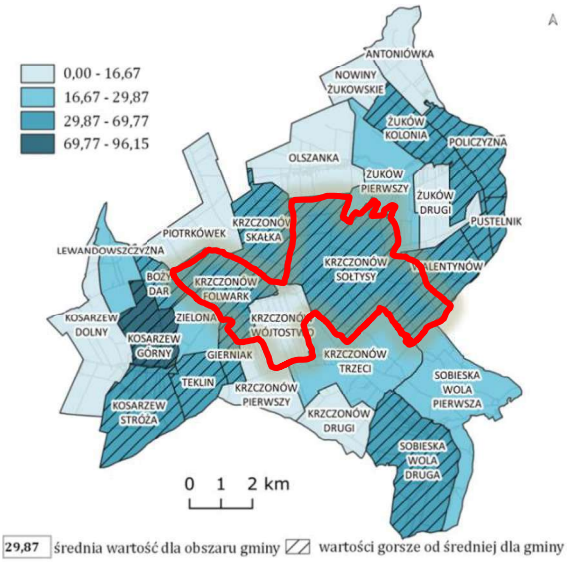
Obecnie powszechnym zjawiskiem zarówno w Polsce jak i na świecie jest nierównowaga w relacji liczby mężczyzn do kobiet w społeczeństwie. Choć w Polsce rodzi się więcej chłopców to w grupie osób w wieku powyżej 50 roku życia i poprodukcyjnym dominują kobiety. Jednakże większym problemem jest na obszarze rewitalizacji dominacja kobiet. Związane jest to z różnicą średniej długości życia kobiet i mężczyzn. Sołectwami włączonymi do obszaru rewitalizacji, na terenie których występuje ten problem są Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Folwark. Wyniki wskaźnika dwóch miejscowości ą powyżej średniej dla Gminy Krzczonów (powyżej 105,15). Dominacja liczby kobiet w tych sołectwach może nieść za sobą problemy takie jak: samotność, odizolowanie od społeczności, pogłębiające się problemy zdrowotne (w tym zdrowia psychicznego).

Samotność i izolacja pewnych grup społecznych ma wpływ m.in.: na znacznie niższą aktywność mieszkańców w życiu społecznym Gminy. Wskazuje na to niska liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych. Organizacje takie powstają z potrzeby i chęci wspólnego działania i realizacji wspólnych celów oraz budują większą wrażliwość i odpowiedzialność o dobro wspólne. Na terenie sołectwa Krzczonów Folwark brak jest zarejestrowanych organizacji pozarządowych. Taka sytuacja prowadzi do bezczynności oraz braku integracji społeczności lokalnej i odpowiedzialności społecznej. Dlatego sugeruje się stworzenia miejsca przeznaczonego na działalność organizacji pozarządowych aby pobudzić aktywność mieszkańców.

Ryc. 13. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%)

Ryc. 14. Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku

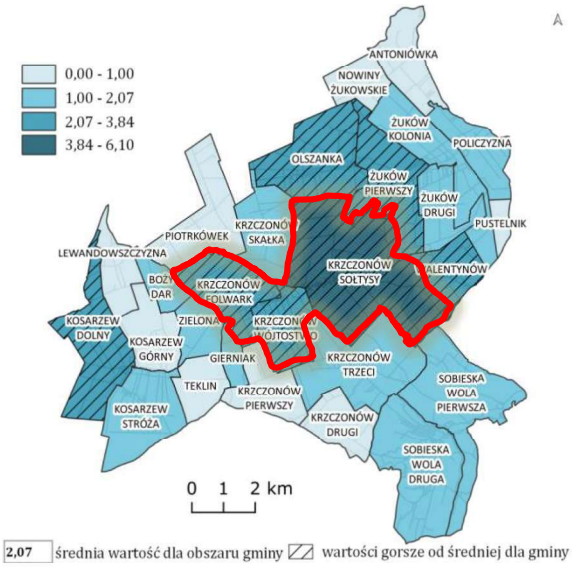

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

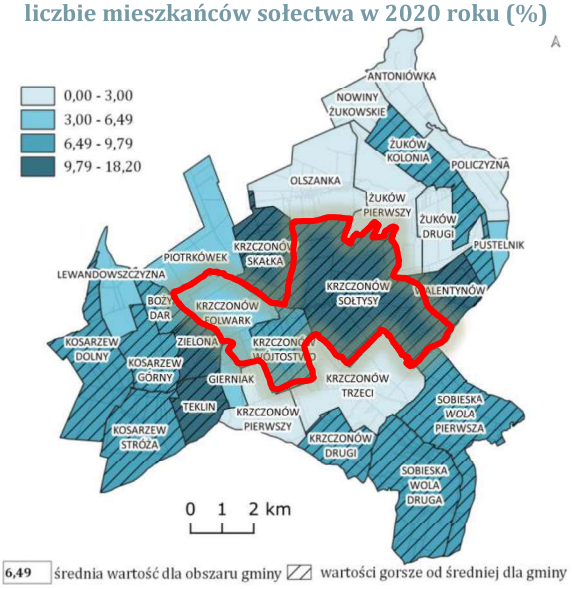
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ramach danej jednostki pomocniczej gminy pozwala przypuszczać o stanie jej kondycji społecznej i poziomie życia mieszkańców. Problem ich wyższego udziału stwierdzono m.in. na terenie podobszaru I. Wartość wskaźnika dla sołectw Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Wójtostwo mieści się w zakresie 7,76 – 13,17 (7,93). Wartość ta wskazuje, iż mieszkańcy sołectwa borykają się z problemami społecznymi i ekonomicznymi, które zmuszają ich do korzystania z pomocy społecznej.

Na terenie sołectwa Krzczonów Sołtysy dodatkowo zamieszkuje więcej osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców w porównaniu do średniej dla Gminy Krzczonów. Analizując podobszar I wyższą wartość odnotowano również w sołectwie Krzczonów Folwark. Niepełnosprawność mieszkańców stanowi nie tylko ważną przyczynę korzystania ze wsparcia instytucji pomocy społecznej ale również nakłada na władze samorządowe obowiązek wdrażania skutecznych działań skierowanych na zwalczanie ich problemów. Tymi problemami mogą być zarówno pogarszający się stan zdrowia spowodowany utrudnionym dostępem do placówek medycznych jak i wykluczenie społeczne związane z barierami architektonicznymi w przestrzeni Gminy. Zatem należy stopniowo zwiększać udział obiektów publicznych dostosowanych do potrzeb tej grupy osób.

Ryc. 15. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

Ryc. 16. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

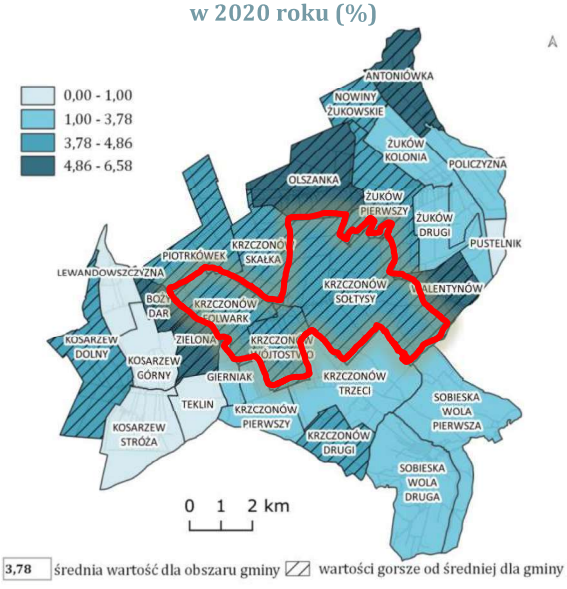

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

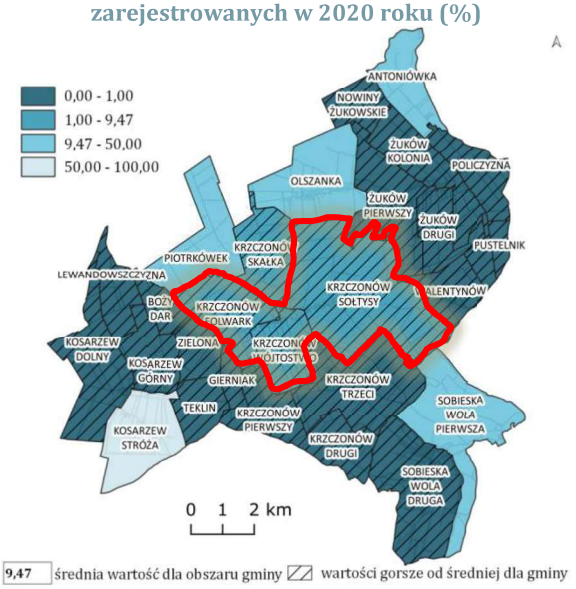
Analizując główne powody przyznawania pomocy społecznej w Gminie Krzczonów uwzględnione w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021 – 2027 są wskazane m.in.: ubóstwo i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Przeprowadzona analiza wskaźnikowa potwierdza występowanie problemu związanego z wysokim udziałem korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa na całym podobszarze I. Na ubóstwo mieszkańców mają wpływ zarówno problemy na lokalnym rynku pracy i brak poczucia własnej wartości powiązany często z niskim wykształceniem oraz wykluczeniem społecznym. Skutkuje to natomiast brakiem możliwości zapewnienia sobie i rodzinie podstawowych warunków do życia. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Ponadto na terenie sołectw Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Wójtostwo wykazano problem z wysokim udziałem korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wartość wskaźnika dla tych sołectw - udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku mieści się w zakresie 6,49-18,20 (Krzczonów Sołtysy 9,8 i Krzczonów Wójtostwo 6,55). Można zauważyć zatem znacząca intensyfikacje problemów społecznych na terenie sołectw Krzczonów Sołtysy i Krzczonów Wójtostwo. Duży udział lokalnej społeczności pobiera świadczenia z pomocy społecznej, co negatywnie wpływa na rynek pracy i aktywność społeczności.

Ryc. 17. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%)

Ryc. 18. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%)

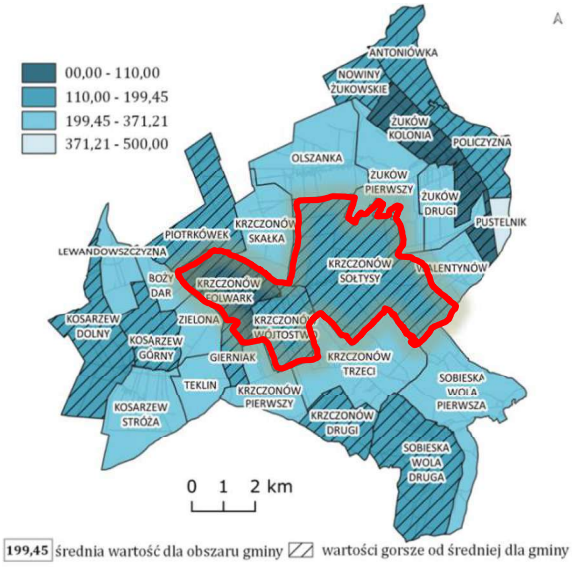

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

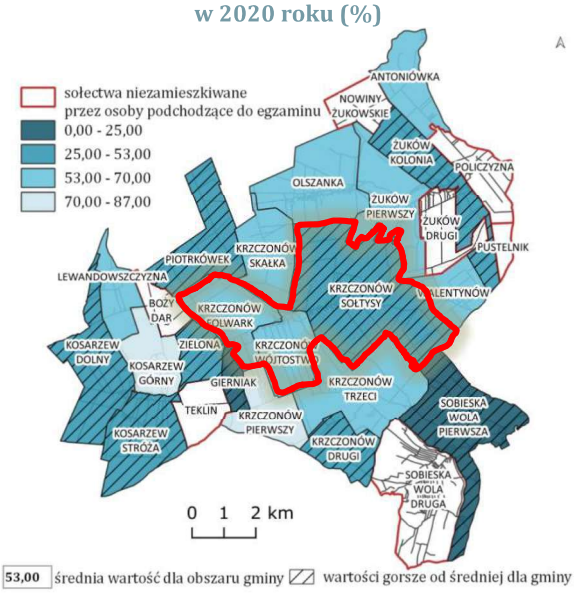
Bezrobocie jest negatywnym zjawiskiem społecznym, które trudne jest do całkowitego zlikwidowania a wyzwala liczne negatywne skutki ekonomiczne, polityczno-społeczne i gospodarcze. Zjawisko to generuje również wiele skutków społecznych m.in.: ubóstwo, wykluczenie społeczne i pogorszenie warunków życia, patologie i przestępczość. Niestety na terenie całego podobszaru I (sołectwa Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo i Krzczonów Folwark) zdiagnozowano problem zarówno z wysokim udziałem osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie jak również niskim udziałem osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w liczbie osób bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych waha się na podobszarze I między 3,78 – 4,86% (dokładnie 4,60%) osób w wieku produkcyjnym.

Wśród tych osób zamieszkujących podobszar I zaledwie 6,67% uprawnionych jest do zasiłku. Osoby bezrobotne, którym przysługuje zasiłek prawdopodobnie utraciły pracę ze względu na redukcje etatów lub na zamknięcie zakładu pracy. Oznacza to, iż na podobszarze I dominuje inna przyczyna bezrobocia m.in.: brak wystarczającej liczby miejsc pracy, nieodpowiednie wykształcenie do aktualnych wymagań rynku pracy lub dobrowolna rezygnacja z pracy. Ma to wpływ nie tylko na sytuacje społeczną czy ekonomiczną mieszkańców ale również może przedstawiać kryzysową sytuację gospodarczą na terenie Gminy. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Ryc. 19. Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku

Ryc. 20. Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku (%)

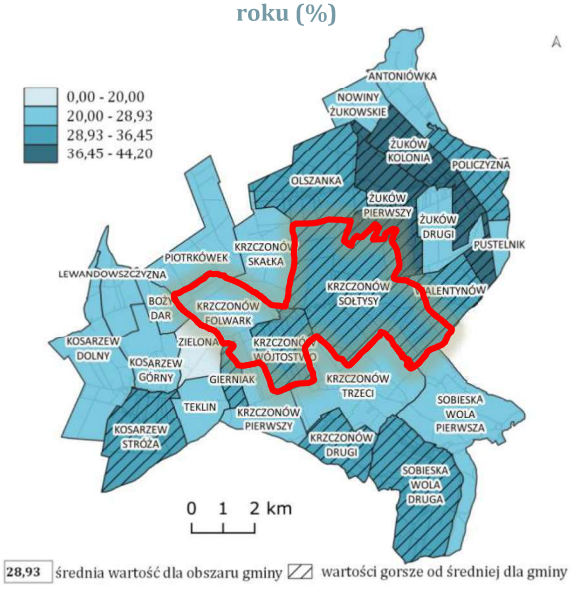

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

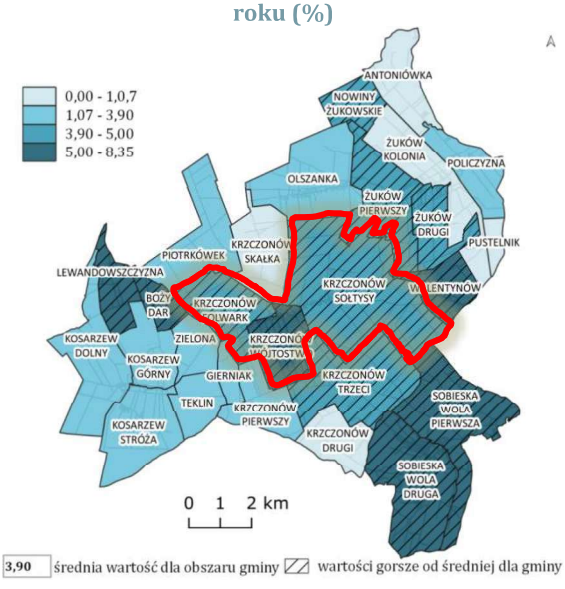
Kolejnym problemem, który dotyczy całego podobszaru I jest niskie czytelnictwo. Wartości wskaźnika - Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w 2020 w sołectwach: Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo oraz Krzczonów Folwark mieszczą się w zakresie 0-199,45 osób (Krzczonów Folwark- 103,45 osób, Krzczonów Sołtysy – 199,32 osób, Krzczonów Wójtostwo – 113,79 osób). Czytelnictwo, choć aktualnie zastępowane przez inne rodzaje spędzania wolnego czasu, w rzeczywistości jest istotne w kontekście rozwoju społecznego. Czytanie książek ma bezpośredni wpływ na rozwój człowieka (poprawne posługiwanie się językiem ojczystym lub ubogacanie słownictwa w języku obcym, kształtowanie poglądów i postaw, a także rozwój emocjonalny). W szerszej perspektywie znaczny spadek czytelnictwa może skutkować zmniejszeniem zdolności abstrakcyjnego myślenia, które wpływa negatywnie na rozwiązywanie problemów ekonomicznych, cywilizacyjnych i osobistych oraz spadkiem wydajności pracy i degradacją relacji społecznych.

W zakresie podstawowej edukacji na terenie sołectwa Krzczonów Sołtysy również zdiagnozowano sytuacje kryzysową. Wskaźnik dotyczący średnich wyników z egzaminu ósmoklasistów w podziale na sołectwa pozwala przeanalizować społeczne problemy dotykające dzieci i młodzież. Wyniki te mogą stanowić odzwierciedlenie poziomu nauczania w danej placówce, sytuacji rodzinnych uczniów oraz wpływu najbliższego otoczenia na uczniów. Trudne sytuacje w życiu dziecka oddziałują na niezadowalające wyniki w nauce, poprzez nadmierną pobudliwość, nerwowość i brak możliwości skupienia uwagi na nauce. Uczniowie ósmych klas zamieszkujący sołectwo Krzczonów Sołtysy uzyskali średnie wyniki gorsze od średniej dla Gminy Krzczonów. Należy zastosować bardziej indywidualne podejście do uczniów z najsłabszymi wynikami. Zatem należy zaproponować ofertę zajęć rozwijających dla najmłodszej części mieszkańców Gminy.

Ryc. 21. Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

Ryc. 22. Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Negatywnym zjawiskiem społecznym nie tylko w Gminie Krzczonów ale stanowiącym problem globalny, jest starzenie się społeczeństwa. Na obszarze podobszaru I, w sołectwach Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Wójtostwo zdiagnozowano problem z wysokim udziałem osób w wieku senioralnym (60+) wśród mieszkańców. Wartość wskaźnika dla tego sołectwa mieści się w zakresie 28,93 – 36,45% (Krzczonów Sołtysy – 29,39%, Krzczonów Wójtostwo – 33,45%). W takiej sytuacji władze lokalne podczas planowania inwestycji muszą uwzględnić zwłaszcza potrzeby osób, które mają trudności z poruszaniem, niedowidzące oraz niedosłyszące. Istotne jest również wprowadzenie rozwiązań technologicznych, które pozwalają na codzienne funkcjonowanie osobom starszym. Dla seniorów priorytetem jest ponadto dostęp do specjalistycznej medycyny i rehabilitacji. Również infrastruktura techniczna i komunikacyjna wymaga modernizacji tak aby jak najdłużej zapewnić starszym mieszkańcom mobilność. Dla osób natomiast, które wymagają już stałej opieki należy zapewnić miejsca dziennej lub całodobowej opieki. Sytuacja najstarszej grupy mieszkańców ma wpływ nie tylko na ich samych ale również na osoby z młodszych grup wiekowych, które w przypadku nie zapewnienia dogodnych warunków dla seniorów są zmuszone rezygnować z pracy na rzecz opieki nad starszym pokoleniem. Zatem należy aktywizować tą grupę społeczna poprzez organizowanie licznych zajęć, warsztatów skupiających się również na aktywności fizycznej.

Dodatkowo na terenie całego podobszaru I występuje wyższy udział dzieci w wieku żłobkowym od średniej dla Gminy Krzczonów. Wysoki odsetek dzieci w wieku 0-3 lata w ogólnej liczbie mieszkańców na danym obszarze bezpośrednio oddziałuje na rozwój infrastruktury publicznej oraz rynek pracy. Ponadto wyższy odsetek najmłodszych może mieć wpływ na ograniczenie aktywności społecznej opiekunów prawnych. Na analizowanym podobszarze rewitalizacji, cechującym się taką sytuacją należy zwrócić uwagę na dostęp do placówek opiekuńczych, dostosowanie infrastruktury technicznej (podjazdy dla wózków) oraz zapewnienie miejsc rekreacji dla dzieci.

SFERA GOSPODARCZA
• **Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców i napływu zewnętrznych inwestorów wynikający z niskiego przyrostu liczby podmiotów gospodarczych w 2020 roku,**

- **Powolny wzrost powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020.**

W podobszarze I odnotowano wszystkie problemy w sferze gospodarczej wskazane w dokumencie diagnozy i delimitacji, co świadczy zarówno o niskiej przedsiębiorczości mieszkańców jak i małej atrakcyjności sołectw wśród potencjalnych inwestorów. Nie wystarczy przyciągnąć nowych przedsiębiorców na teren Gminy Krzczonów, należy również zapewnić im dogodne warunki do prosperowania przedsiębiorstwa. Na terenie większości sołectw w Gminie Krzczonów występują problemy zwłaszcza niskiego udziału nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych. Sołectwa: Krzczonów Folwark i Krzczonów Wójtostwo wykazują w tym zakresie sytuację kryzysową mieszcząc się w zakresie 1,00 - 4,61 podmiotów na 1000 mieszkańców sołectwa (Krzczonów Folwark -02,65, Krzczonów Wójtostwo – 3,45). Wnioskować można, iż spowodowane jest to słabym rozwojem infrastruktury sieciowej (kanalizacji) i wysokimi kosztami prowadzenia działalności gospodarczej. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Dodatkowo w ponad 80% sołectw w Gminie Krzczonów, w tym na całym podobszarze I występuje problem stopniowego rozdrobnienia gospodarstw rolnych lub powolnego i niewielkiego wzrostu powierzchni gospodarstw. Wartość wskaźnika (Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020) dla tego podobszaru mieści się w zakresie 0,00 – 10,6% (3,35; 2,02; 1,99). Taki stan wskazywać może na brak rozwoju gospodarstw rolnych, wzrost popytu na działki lub dzielenie ich powierzchni na członków rodziny. Przyczynia się to do wzrostu kosztów produkcji w przeliczeniu na 1 ha oraz trudności w procesie wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, które często wiążą się z dużymi kosztami na początku. Rozwiązaniem tego problemu mogą być przeprowadzone prace scaleniowe i ochrona gruntów rolnych w procesie planowania przestrzennego.

SFERA ŚRODOWISKOWA

- **Występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców - Wysoki udział powierzchni wyrobów zawierających azbest,**
- **Niski udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa.**

Sytuacja w sferze środowiskowej wypada słabo w przypadku podobszaru I – sołectwa Krzczonów Folwark i Krzczonów Wójtostwo. Sytuacja kryzysowa została stwierdzona zarówno w przypadku ilości wyrobów azbestowych jak i udziału obszarów chronionych. Ilość wyrobów z azbestu na danym obszarze jest istotnym czynnikiem wpływającym na jakość środowiska naturalnego oraz życie i zdrowie człowieka. Surowiec ten wykorzystywany był najczęściej w produkcji pokryć dachowych i rur. Szczególnie niebezpieczny jest w przypadku pokryć dachowych, które ze względu na oddziaływanie skrajnych warunków atmosferycznych przez kilkadziesiąt lat narażone są na pękanie i uwalnianie pyłu azbestowego do powietrza. Usunięcie wyrobów azbestowych z powierzchni całej gminy jest trudne do osiągnięcia w bardzo krótkim czasie, ponieważ na obszarach wiejskich wiele budynków gospodarczych o znacznej powierzchni (np. stodoły) często pokryte są wyrobem azbestowym a koszt wymiany pokrycia dachowego stanowi często zbyt duże obciążenie dla budżetu gospodarstwa. Jednakże należy umożliwić mieszkańcom (zwłaszcza sołectwa Krzczonów Wójtostwo, które charakteryzuje się największą ilością wyrobów azbestowych) uczestniczeniem w programach usuwania azbestu. W przypadku drugiego wskaźnika – udziału powierzchni obszarów chronionych na terenie Gminy Krzczonów 50% sołectw, w tym Krzczonów Folwark i Krzczonów Wójtostwo posiada niski udział terenów chronionych. Zaleca się zatem zwrócenie szczególnej uwagi na ekologiczne rozwiązania już na etapie planowania przedsięwzięć infrastrukturalnych.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- **Niekorzystne warunki mieszkaniowe – wyższe zaludnienie budynków mieszkalnych**
- **Słabo rozwinięta infrastruktura sieciowa (wodociągowa i kanalizacyjna)**
- **Niska dostępność infrastruktury społecznej**

Sytuacja kryzysowa odnotowana na terenie podobszaru I, w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyła wyższej liczby osób zamieszkujących budynek mieszkalny. Świadczyć może to o problemach ekonomicznych mieszkańców i brakiem swobody zamieszkiwania, zmuszając ich do pozostawania w domach rodzinnych.

Pozostałe problemy analizowane w sferze przestrzenno-funkcjonalnej nie odnotowano jedynie w sołectwie Krzczonów Wójtostwo. Słabo rozwinięta infrastruktura wodociągowa na podobszarze I została wykazana w sołectwie Krzczonów Sołtysy – jednym z największych sołectw na obszarze Gminy Krzczonów. Natomiast problem z siecią kanalizacyjną wykazany został w podobszarze I tylko w sołectwie Krzczonów Folwark. Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy podnosi atrakcyjność osiedleńczą obszaru, dając mieszkańcom wyższy komfort życia. Istotnym problemem infrastrukturalnym jest brak równości dostępu do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej.
Problem dotyczący braku dostępu do infrastruktury społecznej występuje niemalże w całej Gminie Krzczonów – wyjątek stanowi sołectwo Krzczonów Wójtostwo. W dwóch pozostałych sołectwach z podobszaru I nie zlokalizowano obiektów do spędzania wolnego czasu. Obniża to, tak jak słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, atrakcyjność obszaru wśród potencjalnych mieszkańców i wpływa negatywnie na jakość życia mieszkańców.

SFERA TECHNICZNA

- **Niskie wyposażenie nieruchomości w infrastrukturę sieciową (wodociągową i kanalizacyjną),**
- **Niższa atrakcyjność walorów kulturowych sołectwa w 2020 roku,**
- **Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych w 2020 roku,**
- **Niska świadomość ekologiczna mieszkańców- Niskie zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii**

Niezadowalające warunki mieszkaniowe w granicach podobszaru I rewitalizacji objawiają się przede wszystkim niskim komfortem życia mieszkańców. Znacznie większy kryzys w sferze technicznej wykazano w sołectwie Krzczonów Folwark. Mieszkańcy maja tu znacznie ograniczony dostęp do sieci wodociągowej (65% budynków mieszkalnych) i kanalizacyjnej (2% budynków mieszkalnych), co zmusza ich do korzystania z indywidualnych studni i bezodpływowych zbiorników. Wpływa to na niską atrakcyjność osiedleńczą, zwłaszcza wśród osób ze szczególnymi potrzebami. Do takich osób należą m.in.: osoby z niepełnosprawnościami, opiekunowie małych dzieci oraz seniorzy. Sołectwo to, jak również Krzczonów Wójtostwo ma problem z niską liczbą budynków zabytkowych, co przyczyniać się może do mniejszego zróżnicowania przestrzeni pod względem architektonicznym i kulturowym. W aspekcie społecznym, występowanie miejsc lub obiektów zabytkowych może wpływać na zwiększenie zainteresowania społeczności lokalną historią, a tym samym na chęć kultywowania lokalnych tradycji i większe przywiązanie do miejsca zamieszkania. Istotny jest również stan obiektów wartościowych jak np. młyn w Krzczonowie Sołtysy, który obecnie jest klasyfikowany jako obiekt zdegradowany.
Ponadto w podobszarze I (sołectwa Krzczonów Sołtysy oraz Krzczonów Folwark) występuje problem braku mieszkań komunalnych. Ta forma pomocy społecznej istotna jest zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie rynek wynajmu tanich mieszkań znacznie jest ograniczony. Uniemożliwia to zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców w trudnej sytuacji materialnej i zmusza mieszkańców do zmiany miejsca zamieszkania.
Zwracając uwagę na walory przyrodnicze należy szczególnie przyjrzeć się problemowi wysokiej energochłonności obiektów oraz brak wykorzystania nowoczesnych technologii. Właściciele i zarządcy budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej mniej chętnie wybierają rozwiązania ograniczające negatywne skutki na środowisko. Istotne jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii zarówno do produkcji energii elektrycznej jak i cieplnej. Podobszar I rewitalizacji cechuje niski udział wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii, co ma duży wpływ na budowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców.

Podsumowując zdiagnozowano:

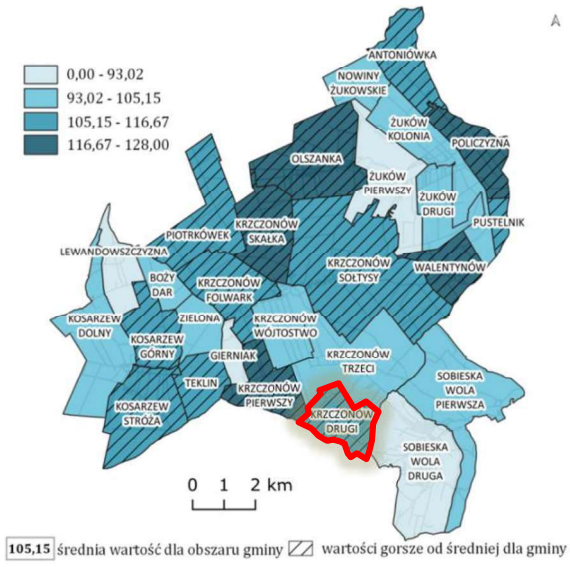
I.1.	Wysoki stopień uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej
I.2.	Nieodczuwalny wpływ działalności organizacji społecznych na terenie sołectwa Krzczonów Folwark
I.3.	Niewystarczający liczba placówek kultury i edukacyjnych

I.4.	Niezadowalający poziom edukacji
I.5.	Niewystarczające działania socjalizujące i integrujące osoby ze szczególnymi potrzebami, które znacząco narażone są na wykluczenie społeczne
I.6.	Niedostosowana oferta kulturalna i integracyjna do aktualnych potrzeb mieszkańców
I.7.	Potrzeba w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej
I.8.	Uboga infrastruktura rekreacji i wypoczynku oraz sportu
I.9.	Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców
I.10.	Niska przedsiębiorczość mieszkańców
I.11.	Występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców
I.12.	Niska dostępność infrastruktury społecznej
I.13.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
I.14.	Niższa atrakcyjność walorów kulturowych
I.14.	Niski poziom integracji lokalnej i aktywności społecznej
I.15.	Zdegradowana przestrzeń publiczna

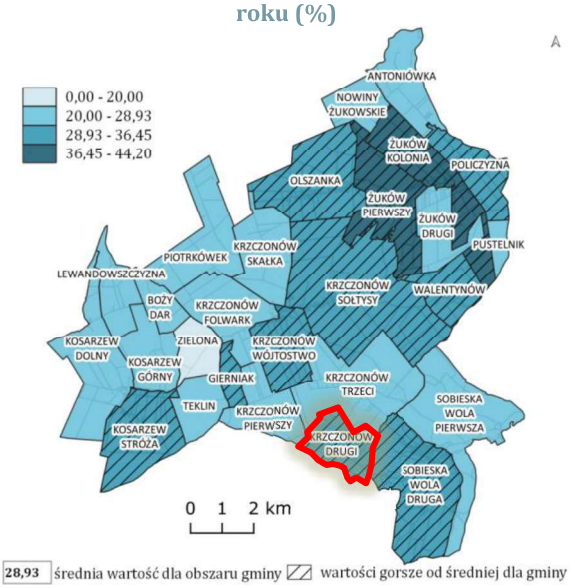
5.6. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar II: Krzczonów Drugi

Analizując stan kryzysowy w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji Gminy Krzczonów można zauważyć ścisłe powiązanie licznych zjawisk przenikających się i wzajemnie na siebie oddziałujących. Poniżej dokonano prezentacji stopnia natężenia poszczególnych czynników kryzysowych w podobszarze II (sołectwo Krzczonów Drugi) na tle innych jednostek pomocniczych w Gminie. Celem uszczegółowienia dot. każdego z omawianych tu problemów zainteresowanych odsyła się do treści opracowania Diagnozy i delimitacji.

Ryc. 23. Wskaźnik feminizacji

Ryc. 24. Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

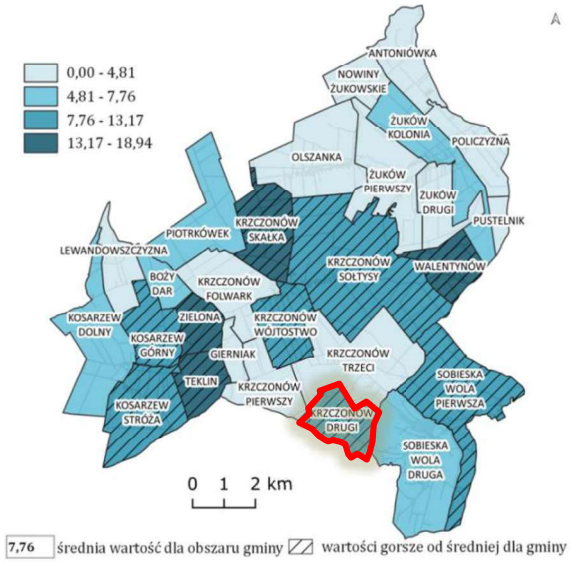
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

W granicach obszaru rewitalizacji Gminy Krzczonów występują duże dysproporcje płci mieszkańców, w tym na podobszarze II. Sołectwo Krzczonów Drugi cechuje stosunkowo wysoki współczynnik feminizacji, co świadczy o przewadze kobiet nad liczbą mężczyzn. Wartość

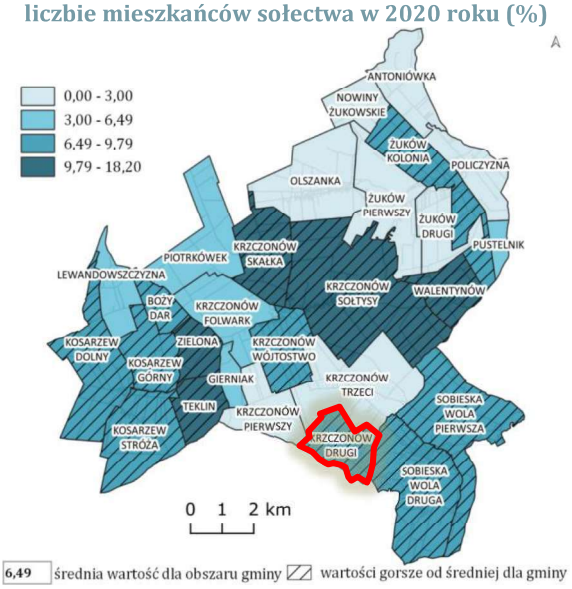
wskaźnika dla podobszaru mieści się w zakresie od 105,15 do 116,67 kobiet na 100 mężczyzn (105,97). Zjawisko nierównowagi w relacji liczby mężczyzn do kobiet stanowi rosnący problem na obszarach wiejskich, czego poświadczeniem może być sytuacja w Gminie Krzczonów. Panująca w obrębie podobszaru II dominacja kobiet stwarza wizje poważnych konsekwencji społeczno-gospodarczych w przyszłości. Rosnąca liczba pań, przy jednoczesnym spadku liczebności panów może skutkować nasileniem się zjawisk patologicznych.

Dodatkowo na podobszarze II odnotowano problem wyższej liczby osób w wieku 60+ w 2020 roku. W Krzczonowie Drugim grupa osób w wieku senioralnym stanowi ponad 35% wszystkich mieszkańców. Podobnie jak na terenie podobszaru I podczas planowania inwestycji należy zapewnić dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym dla seniorów. W przypadku osób, które wymagają już stałej opieki należy zapewnić mieszkańcom placówki opieki dziennej lub umożliwić skorzystanie z opieki wytchnieniowej tak aby poprawić komfort życia rodzinom takich osób. Zatem należy aktywizować tą grupę społeczna poprzez organizowanie licznych zajęć, warsztatów skupiających się również na aktywności fizycznej.

Ryc. 25. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%)

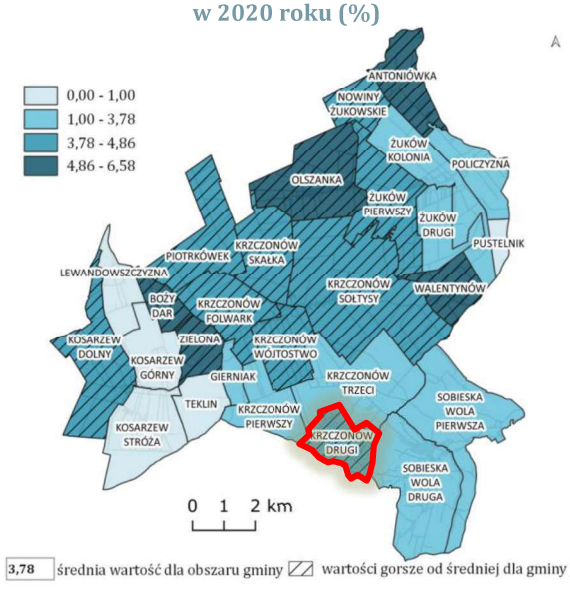
Ryc. 26. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

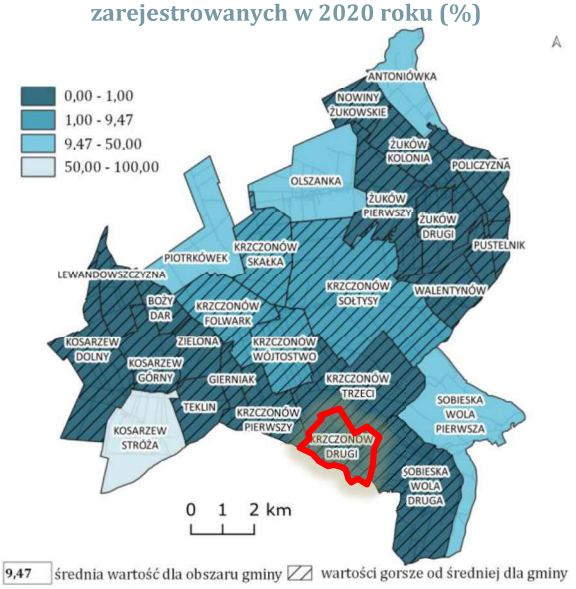
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Podobszar II charakteryzuje też wyższy udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku. Podczas analizy odnotowano wynik dla sołectwa mieszczący się w zakresie od 7,76 do 13,17% (8,96%). Bardziej szczegółowe analizy problemów społecznych wykazały w granicach podobszaru II rewitalizacji Gminy Krzczonów również stosunkowo wysoki wskaźnik osób pobierających świadczenia społeczne z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wartość wskaźnika dla Krzczonowa Drugiego - liczba korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego mieści się w zakresie 6,49-9,79% (7,46%) mieszkańców sołectwa. Bezradność ta polega na trudnościach w zaspokojeniu podstawowych potrzeb (braki żywności, odzieży, mieszkania z podłączonymi mediami). Ich sytuacja najczęściej nie wynika z braku wystarczających środków do życia, tylko ze złej gospodarności finansami rodzinnymi.

Ryc. 27. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%)

Ryc. 28. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%)

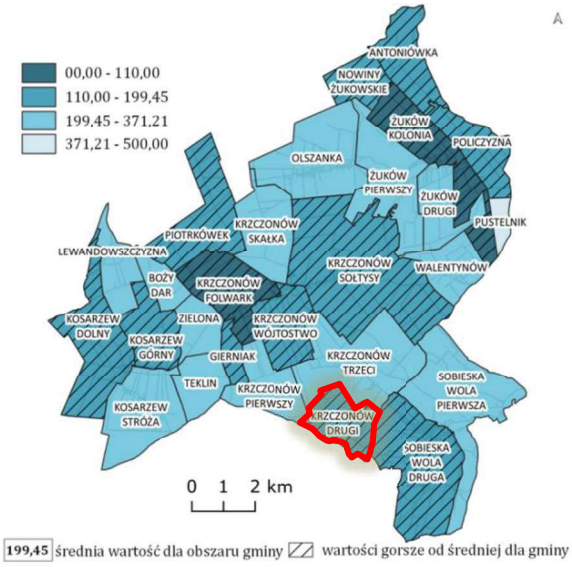

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

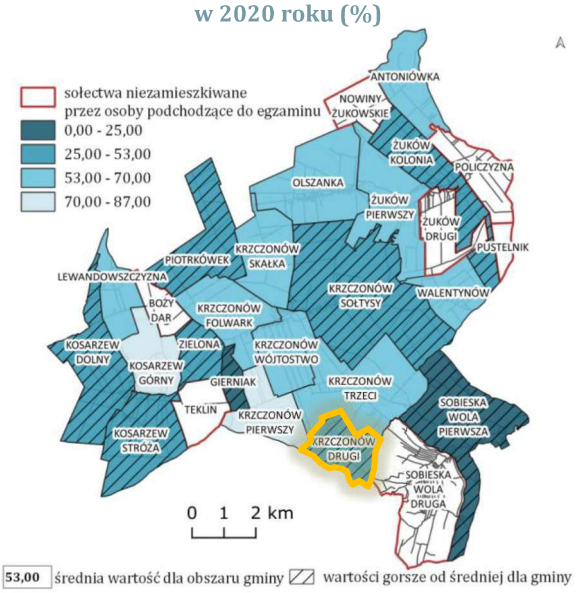
Zjawisko bezrobocia jest poważną przeszkodą w rozwoju gminy, z którą mierzy się społeczeństwo. Na podobszarze II, zwrócono uwagę na problem bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym. Na terenie sołectwa Krzczonów Drugi odnotowano bezrobocie rejestrowane na poziomie 3,9% osób wieku produkcyjnym. Wynik ten jest wyższy od średniej dla Gminy Krzczonów. Jednak podczas analizy warto uwzględniać występowanie zjawiska bezrobocia ukrytego, zwłaszcza na obszarach wiejskich, ponieważ często jest ono obecne w rolnictwie. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Niepokojący jest również fakt, iż na terenie sołectwa Krzczonów Drugi nie zamieszkuje osoba bezrobotna, która uprawniona jest do zasiłku. Zatem należy przypuszczać, że bezrobocie na terenie podobszaru II jest spowodowane przez brak wystarczającej liczby miejsc pracy, nieodpowiednie wykształcenie do aktualnych wymagań rynku pracy lub dobrowolna rezygnacja z pracy. Ma to wpływ nie tylko na sytuacje społeczną czy ekonomiczną mieszkańców ale również może przedstawiać kryzysową sytuację gospodarczą na terenie Gminy.

Ryc. 29. Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku

Ryc. 30. Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Problemem, który dotyczy podobszaru II jest niskie czytelnictwo. Wartości wskaźnika - Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w 2020 w sołectwie Krzczonów Drugi mieści się w zakresie 110,00-199,45 osób (156,72 osób). Czytelnictwo w obecnych czasach zastępowane jest przez inne rodzaje spędzania czasu. Jednakże istotne jest w kontekście rozwoju społecznego. Czytanie książek ma bezpośredni wpływ na rozwój człowieka. W szerszym zakresie znaczący spadek czytelnictwa może skutkować zmniejszeniem zdolności abstrakcyjnego myślenia, które wpływa negatywnie na rozwiązywanie problemów ekonomicznych, cywilizacyjnych i osobistych oraz spadkiem wydajności pracy i degradacją relacji społecznych.

Podstawowa edukacja na terenie sołectwa Krzczonów Drugi również wykazuje sytuacje kryzysową. Wskaźnik dotyczący średnich wyników z egzaminu ósmoklasistów w podziale na sołectwa umożliwił analizę społecznych problemów dzieci i młodzież. Wyniki obrazują poziom nauczania uczniów w danej placówce, sytuacji rodzinnych uczniów oraz wpływu najbliższego otoczenia na uczniów. Trudne sytuacje w życiu dzieci i młodzieży maja wpływ m.in.: na niezadowalające wyniki w nauce, poprzez nadmierną pobudliwość, nerwowość i brak możliwości skupienia uwagi na nauce. Uczniowie ósmych klas zamieszkujący sołectwo Krzczonów Drugi uzyskali średnie wyniki gorsze od średniej dla Gminy Krzczonów. Należy zastosować bardziej indywidualne podejście do uczniów z najsłabszymi wynikami i zapewnić możliwość rozwiązania problemów dzieci i młodzieży, Zatem należy zaproponować ofertę zajęć rozwijających dla najmłodszej części mieszkańców Gminy.

SFERA GOSPODARCZA
• **Powolny wzrost powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020**
Na podobszarze II występuje problem stopniowego rozdrobnienia gospodarstw rolnych lub powolnego i niewielkiego wzrostu powierzchni gospodarstw. Wartość wskaźnika (Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020) dla tego podobszaru mieści się w zakresie 0,00 – 10,6% (4,20%). Wskazuje to na problem braku rozwoju gospodarstw rolnych, wzrostu popytu na działki lub dzielenie ich powierzchni na członków rodziny. Wpływ ma to na wzrost kosztów produkcji w przeliczeniu na 1 ha oraz trudności w procesie wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, które często wiążą się z dużymi kosztami na początku.

Możliwym rozwiązaniem tego problemu są: przeprowadzone prace scaleniowe i ochrona gruntów rolnych w procesie planowania przestrzennego.

SFERA ŚRODOWISKOWA

- **Wysoki udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w powierzchni sołectwa**
- **Niski udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa**
- **Powolne wprowadzanie odnawialnych źródeł energii – niewielka zmiana liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020**

Sytuacja w sferze środowiskowej wypada źle w przypadku Krzczonowa Drugiego. Sytuacja kryzysowa została stwierdzona zarówno w przypadku ilości wyrobów azbestowych jak i udziału obszarów chronionych oraz zmiany liczby węglowych kotłów ciepła. Wyższa ilość wyrobów z azbestu na danym obszarze jest negatywnym czynnikiem wpływającym na jakość środowiska naturalnego oraz życie i zdrowie człowieka. Surowiec ten używany był najczęściej w produkcji pokryć dachowych i rur. Usunięcie wyrobów azbestowych z powierzchni całej gminy jest trudne do osiągnięcia w bardzo krótkim czasie, ponieważ na obszarach wiejskich wiele budynków gospodarczych o znacznej powierzchni (np. stodoły) często pokryte są wyrobem azbestowym a koszt wymiany pokrycia dachowego stanowi często zbyt duże obciążenie dla budżetu gospodarstwa. Jednakże należy umożliwić mieszkańcom uczestniczeniem w programach usuwania azbestu. Drugi wskaźnik – udział powierzchni obszarów chronionych na terenie Gminy Krzczonów 50% sołectw, w tym Krzczonów Drugi posiada niski udział lub brak terenów chronionych. O powolnym wprowadzaniu nowych rozwiązań świadczy wskaźnik obrazujący niewielką zmianę liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020. Wynik wskaźnika dla sołectwa Krzczonów Drugi mieści się w zakresie od -8,48 do -6,45 (-7,14). Wskazuje to na bardzo powolną wymianę kotłów węglowych na bardziej ekologiczne rozwiązania. Należy umożliwić mieszkańcom łatwe korzystanie z krajowych i regionalnych programów zapewniających dofinansowanie do wymiany kotłów ciepła. Warto modernizowane obiekty wyposażyć w miarę możliwości w instalacje OZE, tak aby infrastruktura publiczna była przykładem dobrych praktyk w aspekcie środowiska.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- **Niekorzystne warunki mieszkaniowe – wyższe zaludnienie budynków mieszkalnych**
- **Słabo rozwinięta infrastruktura sieciowa (kanalizacyjna)**
- **Niska dostępność infrastruktury społecznej**

Sytuacja kryzysowa odnotowana na terenie sołectwa Krzczonów Drugi, w analizowanej sferze dotyczyła wyższej od średniej liczby osób zamieszkujących budynek mieszkalny. Świadczyć może to o problemach ekonomicznych mieszkańców i brakiem swobody zamieszkiwania, zmuszając ich do pozostawania w domach rodzinnych.
Słabo rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna została wykazana w sołectwie Krzczonów Drugi. Ponadto sołectwo nie sąsiaduje bezpośrednio z obszarem, na którym rozwinięta jest ta infrastruktura sieciowa. Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy podnosi atrakcyjność osiedleńczą obszaru, dając mieszkańcom wyższy komfort życia.
Problem dotyczący braku dostępu do infrastruktury społecznej występuje niemalże w całej Gminie Krzczonów, w tym w sołectwie Krzczonów Drugi. Obniża to, podobnie jak słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, jakość życia mieszkańców. Warto zwrócić uwagę na etapie planowania na możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury, tak aby zapewnić ochronę terenom otwartym, zwłaszcza w gminie o charakterze rolniczym (budynek OSP).

SFERA TECHNICZNA

- **Niskie wyposażenie nieruchomości w infrastrukturę sieciową (wodociągową i kanalizacyjną),**
- **Niższa atrakcyjność walorów kulturowych sołectwa w 2020 roku,**
- **Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych w 2020 roku,**

Niezadowalające warunki mieszkaniowe w granicach podobszaru II rewitalizacji objawiają się przede wszystkim niskim komfortem życia mieszkańców. Występuje tu znacznie ograniczony dostęp do sieci wodociągowej (77% budynków mieszkalnych) i kanalizacyjnej (0% budynków mieszkalnych), co zmusza ich do korzystania z indywidualnych studni i bezodpływowych

zbiorników. Wpływa to na niską atrakcyjność osiedleńczą, zwłaszcza wśród osób ze szczególnymi potrzebami. Do takich osób należą m.in.: osoby z niepełnosprawnościami, opiekunowie małych dzieci oraz seniorzy. Sołectwo to ma problem z niską liczbą budynków zabytkowych, co przyczyniać się może do mniejszego zróżnicowania przestrzeni pod względem architektonicznym i kulturowym. W aspekcie społecznym, występowanie miejsc lub obiektów zabytkowych może wpływać na zwiększenie zainteresowania społeczności lokalną historią, a tym samym na chęć kultywowania lokalnych tradycji i większe przywiązanie do miejsca zamieszkania.
W podobszarze II występuje również problem braku mieszkań komunalnych. Ta forma pomocy społecznej istotna jest zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie rynek wynajmu tanich mieszkań znacznie jest ograniczony. Uniemożliwia to zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców w trudnej sytuacji materialnej i zmusza mieszkańców do zmiany miejsca zamieszkania, co przyczynia się do wyludniania gminy.

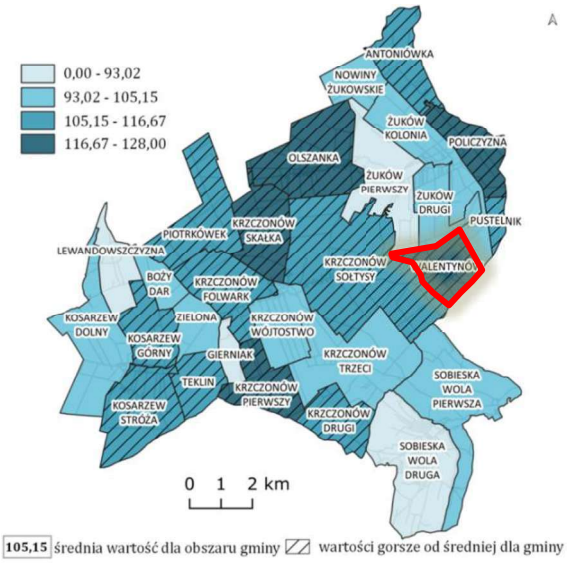
Podsumowując zdiagnozowano:

II.1.	Wysoki stopień uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej
II.2.	Niedostosowana oferta kulturalna i integracyjna do aktualnych potrzeb mieszkańców
II.3.	Niezadowalający poziom edukacji
II.4.	Niewystarczające działania socjalizujące i integrujące osoby ze szczególnymi potrzebami, które znacząco narażone są na wykluczenie społeczne
II.5.	Potrzeba w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej
II.6.	Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców
II.7.	Niska dostępność infrastruktury społecznej
II.8.	Występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców
II.9.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców - niskie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii
II.10.	Zdegradowana przestrzeń publiczna

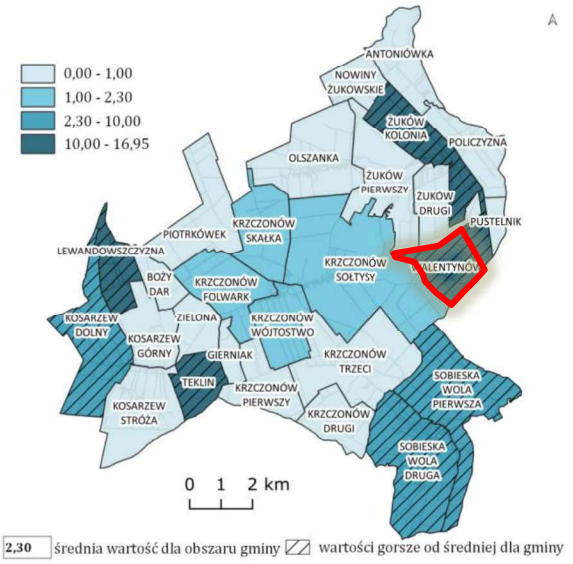
5.7. Problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji – podobszar III: Walentynów

Analizując stan kryzysowy również dla wyznaczonego podobszaru III można zauważyć ścisłe powiązanie licznych zjawisk przenikających się i wzajemnie na siebie oddziałujących. W dalszej części dokonano prezentacji stopnia natężenia poszczególnych czynników kryzysowych w podobszarze III – sołectwa Walentynów na tle innych jednostek pomocniczych w Gminie Krzczonów. Szczegóły omawianych problemów znajdują się we wspomnianym wcześniej dokumencie *Diagnozy i delimitacji.*

Ryc. 31. Wskaźnik feminizacji

Ryc. 32. Liczba odnotowanych przestępstw na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa

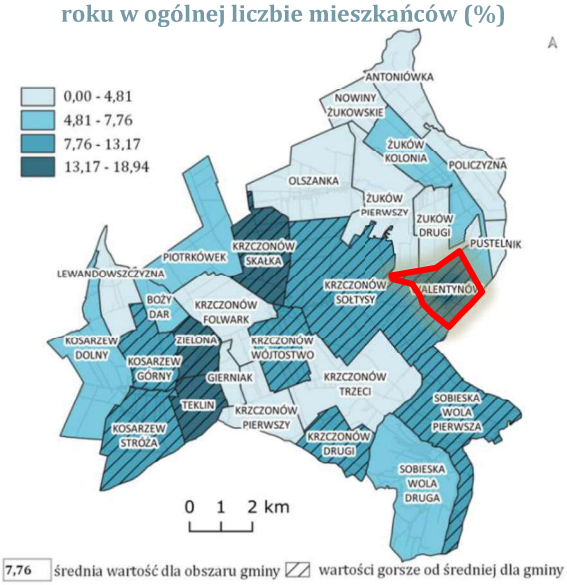

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

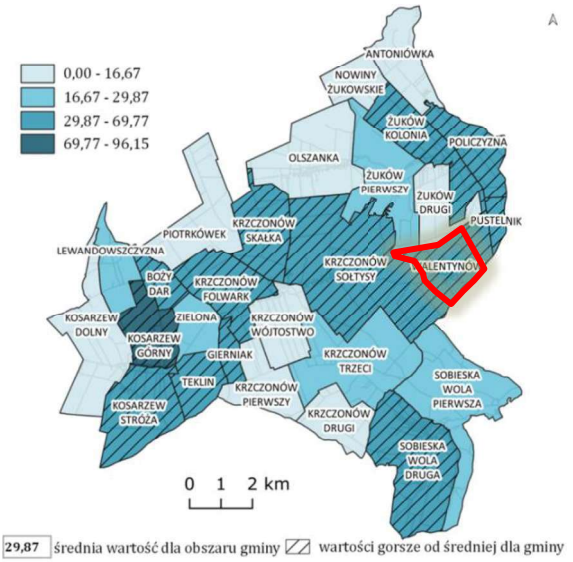
Na podobszarze III, podobnie jak na pozostałych podobszarach rewitalizacji w Gminie Krzczonów odnotowano problem znaczącej dominacji liczby kobiet nad mężczyznami. Sołectwo Walentynów cechuje wysoki współczynnik feminizacji, mieści się w zakresie od 116,67 do 128,00 kobiet na 100 mężczyzn (121,05 kobiet). Zjawisko nierównowagi w relacji liczby mężczyzn do kobiet stanowi rosnący problem na obszarach wiejskich, czego poświadczeniem może być sytuacja w Gminie Krzczonów. Panująca w obrębie podobszaru III znacząca dominacja kobiet stwarza wizje poważnych konsekwencji społeczno-gospodarczych w przyszłości. Rosnąca liczba pań, przy jednoczesnym spadku liczebności panów może skutkować nasileniem się zjawisk patologicznych.

Co z kolei może przyczyniać się do zwiększonej liczby odnotowywanych przestępstw na terenie podobszaru III. Sołectwo Walentynów wykazuje się ponownie zintensyfikowaną sytuacja kryzysową, plasując swój wynik w zakresie 10,00 – 16,95 (11,90). Podjęcie działań naprawczych w Walentynowie oraz jego odpowiednie zagospodarowanie przyczyni się nie tylko do zminimalizowania czynników problemowych, ale będzie miało także pozytywny wpływ na społeczne i ekonomiczne ożywienie Gminy.

Ryc. 33. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%)

Ryc. 34. Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku

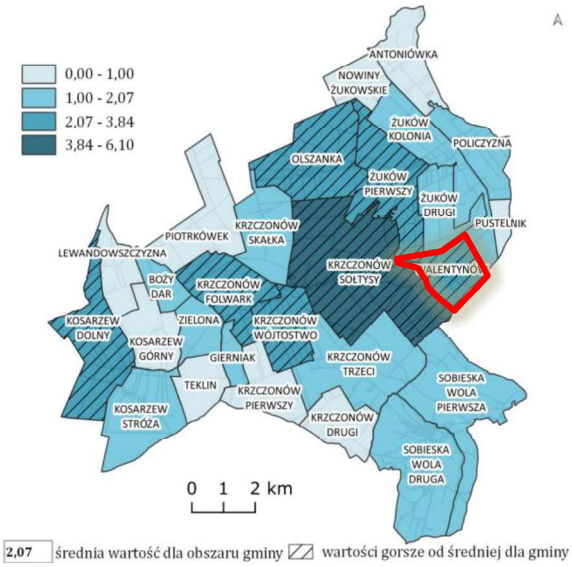

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

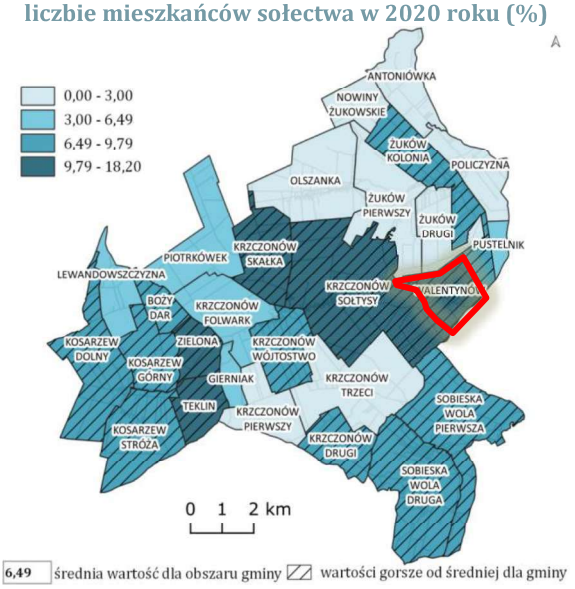
Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ramach danej jednostki pomocniczej gminy pozwala przypuszczać o stanie jej kondycji społecznej i poziomie życia mieszkańców. Problem ich wyższego udziału stwierdzono m.in. na terenie podobszaru I. Wartość wskaźnika dla sołectwa Walentynów mieści się w zakresie 13,17-18,94 (16,67). Wartość ta wskazuje, iż mieszkańcy sołectwa borykają się z problemami społecznymi i ekonomicznymi, które zmuszają ich do korzystania z pomocy społecznej.

Na terenie sołectwa Walentynów dodatkowo zamieszkuje więcej osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców w porównaniu do średniej dla Gminy Krzczonów. Niepełnosprawność mieszkańców stanowi nie tylko ważną przyczynę korzystania ze wsparcia instytucji pomocy społecznej ale również nakłada na władze samorządowe obowiązek wdrażania skutecznych działań skierowanych na zwalczanie ich problemów. Tymi problemami mogą być zarówno pogarszający się stan zdrowia spowodowany utrudnionym dostępem do placówek medycznych jak i wykluczenie społeczne związane z barierami architektonicznymi w przestrzeni Gminy. Zatem zaleca się dostosowywanie w przyszłości wszystkich modernizowanych czy budowanych obiektów publicznych, tak aby każdy mieszkaniec mógł korzystać z infrastruktury.

Ryc. 35. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

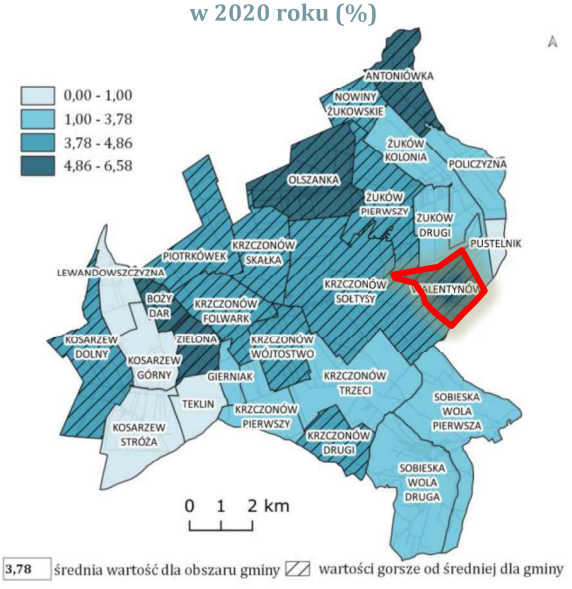
Ryc. 36. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

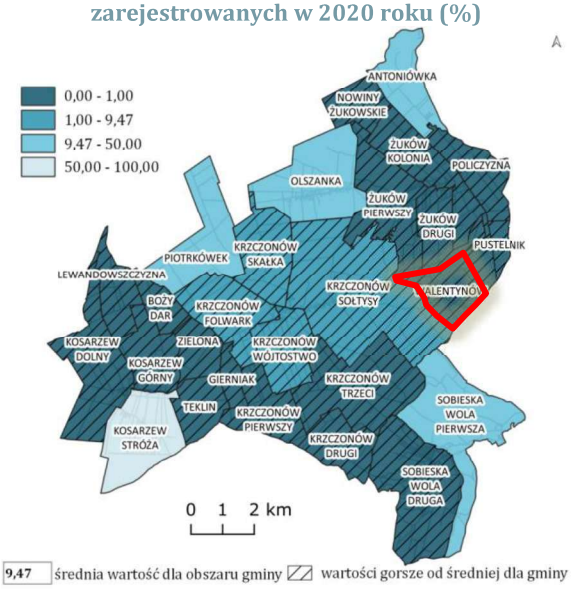
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Podobnie jak w poprzednich podobszarach rewitalizacji przeprowadzona analiza wskaźnikowa potwierdza występowanie problemu związanego z wysokim udziałem korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa również na podobszarze III. Na ubóstwo mieszkańców mogą mieć wpływ zarówno problemy na lokalnym rynku pracy i brak poczucia własnej wartości powiązany często z niskim wykształceniem oraz wykluczeniem społecznym. Skutkuje to natomiast brakiem możliwości zapewnienia sobie i rodzinie podstawowych warunków do życia. Ponadto wykazano problem z wysokim udziałem korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wartość wskaźnika dla tych sołectw - udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku mieści się w zakresie 9,79-18,20 (17,86%). Zatem zauważyć można znacząca intensyfikacje problemów społecznych na terenie sołectwa Walentynów. Duży udział lokalnej społeczności pobiera świadczenia z pomocy społecznej, co negatywnie wpływa na rynek pracy i aktywność społeczności. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Ryc. 37. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%)

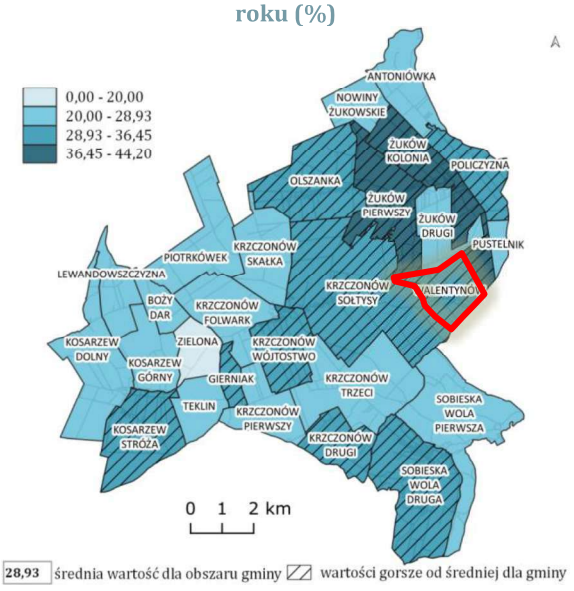
Ryc. 38. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%)

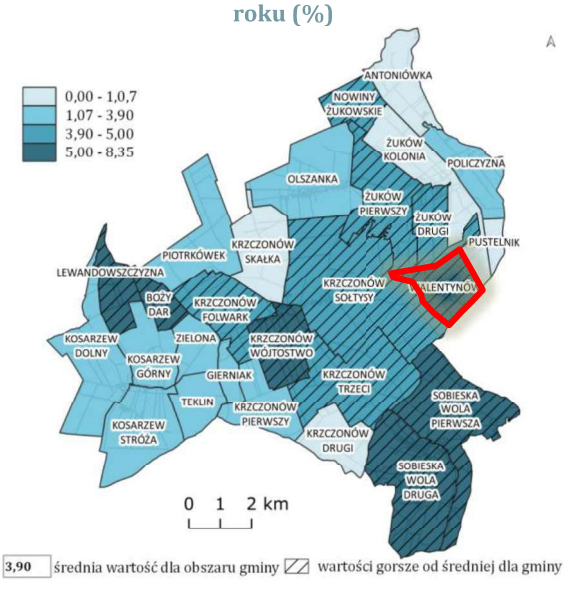
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Tak jak w przypadku dużego udziału osób pobierających zasiłki, tak samo duży udział występuje osób bezrobotnych. Wartość wskaźnika dla sołectwa Walentynów mieści się w zakresie 4,86 – 6,58% osób wieku produkcyjnym (6,25%). To jeden z najwyższych wyników w całej Gminie Krzczonów. Podobny kryzys występuje w przypadku osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku. Na terenie sołectwa Walentynów nie mieszka żaden bezrobotny uprawniony do takiej pomocy. Zatem domniemywać można, iż powodem bezrobocia nie jest zamknięcie zakładu pracy a dobrowolna rezygnacja lub niewystarczająca liczba miejsc pracy. Analizowane dwa wskaźniki obrazują trudną sytuację na rynku pracy na terenie sołectwa. Zaleca się zatem zaproponowanie mieszkańcom zajęć i warsztatów pobudzających przedsiębiorczość i samorozwój.

Ryc. 39. Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

Ryc. 40. Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

Podobnie do podobszaru I, w sołectwie Walentynów negatywnym zjawiskiem społecznym jest również starzenie się społeczeństwa. Wykazano tu problem z wysokim udziałem osób w wieku

senioralnym (60+) wśród mieszkańców. Wartość wskaźnika dla tego sołectwa mieści się w zakresie 28,93 – 36,45% (33,33%). W takiej sytuacji władze lokalne podczas planowania inwestycji na terenie całej Gminy zmuszone są uwzględnić potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami orz wprowadzić rozwiązania technologiczne, które pozwalają na codzienne funkcjonowanie osobom starszym i zapewnić dostęp do specjalistycznej medycyny i rehabilitacji. Zatem należy aktywizować tą grupę społeczna poprzez organizowanie licznych zajęć, warsztatów skupiających się również na aktywności fizycznej.

Na terenie sołectwa Walentynów występuje wyższy udział dzieci w wieku żłobkowym od średniej dla Gminy Krzczonów. Wysoki odsetek dzieci w wieku 0-3 lata w ogólnej liczbie mieszkańców na danym obszarze, mieszczący się w zakresie od 5 do 8,35% mieszkańców (8,33%), bezpośrednio oddziałuje na rozwój infrastruktury publicznej oraz rynek pracy. Ponadto wyższy odsetek najmłodszych może mieć wpływ na ograniczenie aktywności społecznej opiekunów prawnych. Na analizowanym podobszarze jak i pozostałej części Gminy, cechującym się taką sytuacją należy zwrócić uwagę na dostęp do placówek opiekuńczych, dostosowanie infrastruktury technicznej (podjazdy dla wózków) oraz zapewnienie miejsc rekreacji dla dzieci. Należy pamiętać również o potrzebnie modernizacji placówek opiekuńczych.

SFERA GOSPODARCZA
• **Zbyt powolna zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020 (%)**
W Gminie Krzczonów, w tym na całym podobszarze III występuje problem stopniowego rozdrobnienia gospodarstw rolnych lub powolnego i niewielkiego wzrostu powierzchni gospodarstw. Wartość wskaźnika (Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020) dla tego podobszaru mieści się w zakresie 0,00 – 10,6% (1,58%). Taki stan wskazywać może na powolny rozwój gospodarstw rolnych, wzrost popytu na działki lub dzielenie ich powierzchni na członków rodziny. Wpływa to na wzrost kosztów produkcji w przeliczeniu na 1 ha oraz trudność w procesie wprowadzania innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, które często wiążą się z dużymi kosztami na początku. Rozwiązaniem tego problemu mogą być przeprowadzone prace scaleniowe i ochrona gruntów rolnych w procesie planowania przestrzennego.
SFERA ŚRODOWISKOWA
• **Występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców - Wysoki udział powierzchni wyrobów zawierających azbest,** • **Powolne wprowadzanie odnawialnych źródeł energii – niewielka zmiana liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020,**
Sytuacja w sferze środowiskowej wypada słabo w przypadku sołectwa Walentynów. Sytuacja kryzysowa została stwierdzona zarówno w przypadku ilości wyrobów azbestowych jak i ilości wymienianych węglowych kotłów ciepła na bardziej ekologiczne źródła energii. Ilość występujących na terenie sołectwa wyrobów zawierających azbest jest czynnikiem wpływającym na jakość środowiska naturalnego oraz zdrowie mieszkańców. Surowiec ten wykorzystywany był najczęściej w produkcji pokryć dachowych i rur. Szczególnie niebezpieczny jest w przypadku pokryć dachowych, które narażone są na pękanie i uwalnianie pyłu azbestowego do powietrza. Usunięcie wszystkich wyrobów azbestowych z powierzchni całej gminy jest trudne do osiągnięcia w bardzo krótkim czasie. Na obszarach wiejskich występują często na budynkach gospodarczych (stodoły, obory itp.), które są budynkami o znacznej powierzchni. Koszt wymiany dachu na dużych budynkach często jest ogromnym wydatkiem dla gospodarzy, przez co decyzja ta jest odwlekana. Należy umożliwić zatem mieszkańcom (zwłaszcza obszaru rewitalizacji) łatwe dołączenie do programów usuwania azbestu. Wskaźnik wskazujący na powolne wprowadzanie nowych rozwiązań - zmiana liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020 na terenie sołectwa Walentynów uzyskał wynik, który mieści się w zakresie od -8,48 do -6,45 (-8,16). Wskazuje to na bardzo

powolną wymianę kotłów węglowych na bardziej ekologiczne rozwiązania. Tak jak w przypadku wyrobów azbestowych, tak tez w przypadku OZE należy umożliwić mieszkańcom łatwe korzystanie z krajowych i regionalnych programów zapewniających dofinansowanie do wymiany kotłów ciepła.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- **Słabo rozwinięta infrastruktura sieciowa (kanalizacyjna)**
- **Niska dostępność infrastruktury społecznej**

Słabo rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna została wykazana również w podobszarze III mimo, iż sołectwo Walentynów sąsiaduje bezpośrednio z obszarem, na którym rozwinięta jest infrastruktura kanalizacyjna. Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy podnosi atrakcyjność osiedleńczą obszaru, dając mieszkańcom wyższy komfort życia.
Ponadto problem dotyczący braku dostępu do infrastruktury społecznej występuje niemalże w całej Gminie Krzczonów, w tym w sołectwie Walentynów. Obniża to, podobnie jak słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, jakość życia mieszkańców. Warto zwrócić uwagę na etapie planowania na możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury, tak aby zapewnić ochronę terenom otwartym, zwłaszcza w gminie o charakterze rolniczym (budynek OSP).

SFERA TECHNICZNA

- **Niskie wyposażenie nieruchomości w infrastrukturę sieciową (wodociągową i kanalizacyjną),**
- **Niższa atrakcyjność walorów kulturowych sołectwa w 2020 roku,**
- **Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych w 2020 roku,**
- **Niskie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii wśród mieszkańców.**

Na terenie sołectwa Walentynów odnotowano sytuacje kryzysową w każdym analizowanym wskaźniku sfery technicznej. Zarówno występuje tu problem niskiego udziału budynków podłączonych do infrastruktury sieciowej (wodociągi – 80% budynków mieszkalnych i kanalizacja – 0% budynków mieszkalnych), który znacznie ogranicza atrakcyjność obszaru. Jak również małą popularnością cieszą się instalacje OZE wśród właścicieli nieruchomości. Zaledwie 27% gospodarstw posiada taka instalację. Dodatkowo osoby w ciężkiej sytuacji życiowej nie mogą skorzystać na terenie sołectwa z pomocy w postaci mieszkań komunalnych, ponieważ na terenie Walentynowa nie są takowe zlokalizowane. Negatywnie na atrakcyjność wpływa tu również brak zasobu zabudowy zabytkowej. Przyczynia się to do zmniejszenia zainteresowania społeczności lokalną historią, a tym samym na chęć kultywowania lokalnych tradycji i większe przywiązanie do miejsca zamieszkania.

Podsumowując zdiagnozowano:

III.1.	Niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców
III.2.	Wysoki stopień uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej
III.3.	Niewystarczające działania socjalizujące i integrujące osoby ze szczególnymi potrzebami, które znacząco narażone są na wykluczenie społeczne
III.4.	Potrzeba w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej
III.5.	Wysoki poziom bezrobocia wśród mieszkańców
III.6.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców - niskie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii
III.7.	Występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców
III.8.	Niska dostępność infrastruktury społecznej
III.9.	Niższa atrakcyjność walorów kulturowych
III.10.	Zdegradowana przestrzeń publiczna

5.8. Inwentaryzacja stanu zagospodarowania i zabudowy na obszarze rewitalizacji

Istotnym elementem szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, który predysponuje tereny do bezwzględnej potrzeby (bądź nie) realizacji projektów o charakterze infrastrukturalnym, jest inwentaryzacja stanu zagospodarowania i zabudowy. Obszar rewitalizacji Gminy Krzczonów składa się z pięciu sołectw: Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo, Krzczonów Drugi i Walentynów.

Przeanalizowano zagospodarowanie na ich terenie, uwzględniając stan techniczny poszczególnych obiektów oraz poziom, w jakim zaspokajają one potrzeby lokalnej społeczności. Inwentaryzacja została zaprezentowana w tabeli poniżej.

Ogólnie stwierdza się, że stan techniczny analizowanych obiektów w większości jest zadowalający. Jednakże zagospodarowanie na obszarze rewitalizacji nie zaspokaja w pełni potrzeb jego mieszkańców. Interwencji wymagają przede wszystkim obiekty użyteczności publicznej (biblioteki, obiekty kultury, obiekty handlu i usług), miejsca spotkań mieszkańców i służące aktywnemu wypoczynkowi (place, ciągi piesze i rowerowe) oraz lokale komunalne.

Tabela 9. Inwentaryzacja obszaru rewitalizacji w Gminie Krzczonów

Rodzaj zagospodarowania		Lokalizacja	Liczba obiektów	Nazwa	Data wybudowania	Stan techniczny	Uwagi
Obiekty użyteczności publicznej	**Budynki administracji publicznej**	Krzczonów Wójtostwo ul. Spokojna 7	1	Urząd Stanu Cywilnego Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Pocztowy	Brak danych	dobry	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
	Banki	Krzczonów Sołtysy ul. Partyzantów 3	1	Bank Spółdzielczy w Bychawie	Brak danych	dobry	Uzupełnienie stanowią placówki w mieście Lublin.
	Szkoły	Krzczonów Sołtysy ul. Leśna 2	1	Zespół Szkolno-Przedszkolny / Szkoła Podstawowa	Brak danych	średni	W pełni zaspokajają zapotrzebowanie. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanej szkoły średniej. Uczniowie dojeżdżają do miasta Lublin lub gminy sąsiedniej Piaski.
	Przedszkola i żłobki	Krzczonów Folwark ul. Stefana Żeromskiego 30	2	Przedszkole Publiczne Bajkowa Kraina w Krzczonowie	Brak danych	średni	Brak żłobka na terenie Gminy.
		Krzczonów Folwark ul. Tadeusza Kościuszki 12		Przedszkole Niepubliczne "Akademia Poziomkowa" w Krzczonowie	Brak danych	średni	
	Placówki opieki zdrowotnej	Krzczonów Folwark ul. Stefana Żeromskiego 28	1	Gminny Ośrodek Zdrowia w Krzczonowie	Brak danych	średni	Specjalistyczna lub szpitalna opieka zapewniona jest przez miasto Lublin.
	Kościoły (miejsca kultu religijnego)	Krzczonów Sołtysy ul. Leśna 1	1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krzczonowie	Brak danych	dobry	Zapotrzebowanie w tym zakresie jest w pełni zaspokojone.
	Biblioteki	Krzczonów Wójtostwo ul. Stefana	1	Biblioteka Publiczna Gminy	Brak danych	średni	Biblioteka zlokalizowana jest w budynku

		Żeromskiego 11					Regionalnego Ośrodka Kultury i Sportu w Krzczonowie. Uzupełnienie stanowi filia biblioteki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym. Jednakże zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
	Obiekty kultury	Krzczonów Wójtostwo ul. Stefana Żeromskiego 11	1	Regionalny Ośrodek Kultury i Sportu	Brak danych	średni	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
	Obiekty sportowe	Krzczonów Wójtostwo 282/9 obr. Geo 14	1	stadion sportowy	Brak danych	zły	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest zaspokojone.
		Krzczonów Sołtysy ul. Leśna 1	1	boisko przyszkolne	Brak danych	dobry	
		Krzczonów Sołtysy ul. Leśna 1	1	plac sportowy	Brak danych	zły	
	Remizy strażackie	Krzczonów, ul. Strażacka 2	3	Remiza OSP Krzczonów	Brak danych	zły	Liczbowe zapotrzebowanie w tym zakresie jest w pełni zaspokojone, jednakże jakość infrastruktury nie spełnia dzisiejszych wymogów.
		Krzczonów Drugi 65		Remiza OSP Krzczonów Drugi	Brak danych	zły	
		Walentynów 30		Remiza OSP Pamięcin	Brak danych	zły	
	Obiekty handlowe i usługowe	Krzczonów Wójtostwo	18	King`s - Restauracja	Brak danych	Brak danych	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone, zwłaszcza w przypadku lokali usługowych (lokale gastronomiczne)
				"Wal-Tom" S.C. PHU Pawłat	Brak danych	Brak danych	
				Pawilon Handlowy Części zamienne do maszyn rolniczych i ciągników	Brak danych	Brak danych	
				DELIKATESY CENTRUM	Brak danych	Brak danych	
				Sklep Wielobranżowy PSH	Brak danych	Brak danych	
				Smart Safety Colsulting Sp. z o.o.	Brak danych	Brak danych	
				Apteka	Brak danych	Brak danych	
				DELIKATESY CENTRUM	Brak danych	Brak danych	
				Zakład fryzjerski	Brak danych	Brak danych	
				Sklep spożywczy	Brak danych	Brak danych	
				Zakład fryzjerski	Brak danych	Brak danych	
				sklep papierniczy	Brak danych	Brak danych	
				Apteka Vikamed	Brak danych	Brak danych	
				Sklep "Bazarek"	Brak danych	Brak danych	
				Kwiaty	Brak danych	Brak danych	
				Auto-Mar	Brak danych	Brak danych	
				Telekomunikacja Polska S. A.	Brak danych	Brak danych	
				Urząd Pocztowy w Krzczonowie	Brak danych	Brak danych	
		Krzczonów Sołtysy	2	budynek dawnego młyna, obecnie nieużywany	Brak danych	Brak danych	
				Apteka	Brak danych	Brak danych	
		Krzczonów Folwark	5	Sklep spożywczy "STOKROTKA"	Brak danych	Brak danych	
				Przychodnia weterynaryjna	Brak danych	Brak danych	
				Kuźnia Krzczonów, Kowalstwo artystyczne	Brak danych	Brak danych	
				SolarCorn	Brak danych	Brak danych	
				Usługi	Brak danych	Brak danych	

Tereny zielone	**Parki**	-	0	-	-	-	Na terenie obszaru rewitalizacji brakuje terenów z zielenią uporządkowaną. Jednakże częściowo zapotrzebowanie na zielone obszary rekreacji zaspokojone są przez tereny przy rzece Giełczew oraz przy stawach w Piaskach.
	Skwery/ zieleńce	Krzczonów; dział. Nr 316 obr. Ew. 14	2	Skwer	Brak danych	dobry	
		Krzczonów; dział. Nr 308/1 obr. Ew.14		Skwer	Brak danych	dobry	
	Cmentarze	Krzczonów Wójtostwo dział. Nr 294 obr. Ew. 14	2	cmentarz parafialny	Brak danych	Zły, ogrodzenie wymaga pilnej modernizacji i odbudowy	W chwili obecnej zapotrzebowanie w tym zakresie jest zaspokojone. Nie można jednak wykluczyć, że w bliskiej przyszłości konieczne będzie wygospodarowanie terenu pod nowy cmentarz, być może na obszarze rewitalizacji.
		Krzczonów Sołtysy, dz. 296 obr. 13		Słowiański Cmentarz Kurhanowy	Brak danych	zły	
	Zieleń przydrożna	Krzczonów Wójtostwo	2	Szpalery	Brak danych	dobry	-
				Zieleń, krzewy i kwietniki	Brak danych	dobry	-
		Krzczonów-Wójtostwo, Krzczonów-Folwark, Krzczonów-Sołtysy	1	Kwietniki	Brak danych	dobry	Skrzyżowanie ulic: Szkolna, Partyzantów, Stefana Żeromskiego, Spokojna, Strażacka, Leśna
Przestrzenie publiczne	**Place publiczne**	Krzczonów Sołtysy ul. Leśna 1	1	Plac przyszkolny	Brak danych	bardzo dobry	Na obszarze rewitalizacji zapotrzebowanie na przestrzenie publiczne nie jest w pełni zaspokojone.
		Krzczonów Wójtostwo u zbiegu ul. Strażackiej i Rynkowej	1	dworzec PKS	Brak danych	zły	
	Miejsca pamięci	Krzczonów Sołtysy	7	Kapliczka św. Jana Nepomucena	Brak danych	bardzo dobry	Zapotrzebowanie w tym zakresie jest w pełni zaspokojone.
				Pomnik poświęcony poległym i walczącym żołnierzom w II wojnie światowej w Krzczonowie	II ćwierćwiecze XX wieku	dobry	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
				Cmentarz wojenny z okresu I Wojny Światowej	Brak danych	średni	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	dobry	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
		Krzczonów Sołtysy	4	Pomnik na cmentarzu parafialnym w Krzczonowie,	Brak danych	średni	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
		Krzczonów Folwark	1	Krzyż przydrożny	Brak danych	średni	
		Walentynów	1	Mogiła	Brak danych	zły	
		Krzczonów Drugi	3	Figura	Brak danych	zły	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	dobry	
				Krzyż przydrożny	Brak danych	dobry	
	Drogi	Krzczonów Folwark	10	Droga gminna 107283L ul. Orzechowa	brak danych	dobry	Dostępność komunikacyjna na obszarze rewitalizacji jest dobra, jednakże część dróg wymaga modernizacji.
				Droga gminna 107268L ul. Sosnowa	brak danych	dobry	

				Droga gminna 107269L ul. Słoneczna	brak danych	zły	
				Droga wojewódzka 835 ul. Lubelska	brak danych	dobry	
				Droga gminna 107270L ul. Szklana	brak danych	dobry	
				Droga powiatowa 2287L ul. Stefana Żeromskiego	brak danych	50% długości w stanie złym 50% długości w stanie dobrym	
				Droga gminna 112564L ul. Spółdzielcza	brak danych	zły	
				Droga gminna 112563L	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112494L ul. Rynkowa	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112561L ul. Tadeusza Kościuszki	brak danych	dobry	
		Krzczonów Wójtostwo	7	Droga gminna 112494L ul. Wójtostwo	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112494L ul. Rynkowa	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112494L ul. Władysława Reymonta	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112494L ul. Strażacka	brak danych	dobry	
				Droga powiatowa 2272L ul. Strażacka	brak danych	dobry	
				Droga gminna ul. Spokojna	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112492L ul. Lipowa	brak danych	dobry	
		Krzczonów Sołtysy	8	Droga gminna 107267L ul Partyzantów	brak danych	dobry	
				Droga powiatowa 2287L ul. Szkolna	brak danych	dobry	
				Droga gminna 112491L ul. Słowiańska	brak danych	dobry	
				Droga gminna 107286L	brak danych	zły	
				Droga gminna 107285L	brak danych	zły	
				Droga gminna 107273L ul. Lipniak	brak danych	dobry	
				Droga powiatowa 2123L ul. Leśna	brak danych	zły	
				Droga powiatowa 2125L	Brak danych	zły	
		Krzczonów Drugi	1	Droga powiatowa 2302L	Brak danych	dobry	
		Walentynów	4	Droga powiatowa	brak danych	dobry	

				2125L			
				Droga gminna 107278L	brak danych	zły	
				Droga gminna 112598L	brak danych	Zły	
				Droga gminna 112495L	brak danych	50% długości w stanie złym 50% długości w stanie dobrym	
	Ciągi piesze i rowerowe	Krzczonów Folwark i Krzczonów Wójtostwo	1	Ciąg pieszy Droga powiatowa nr 2287L od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 835 do ronda w Krzczonowie	brak danych	dobry	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
		Krzczonów Wójtostwo	1	Ciąg pieszy Droga gminna nr 112561L (ul. Tadeusza Kościuszki) skrzyżowanie z drogą powiatową nr 2287L (ul. Stefana Żeromskiego)	brak danych	dobry	
		Krzczonów Wójtostwo	1	Ciąg pieszy Krzczonów; ul. Spokojna ULIC 20677	brak danych	dobry	
		Krzczonów Wójtostwo	1	Ciąg pieszy Droga powiatowa 2272L (ul. Strażacka) od ronda w Krzczonowie do adresu Krzczonów: ul. Strażacka 2	brak danych	zły	
		Krzczonów Folwark	1	Ciąg pieszy z wydzieloną drogą rowerową Droga wojewódzka nr 835 ul. Lubelska	brak danych	dobry	
Zasób mieszkaniowy	**Budynki jednorodzinne**	Krzczonów Folwark	119	Domy jednorodzinne	Brak danych	niedostateczny - bardzo dobry	Zapotrzebowanie w tym zakresie jest w pełni zaspokojone.
		Krzczonów Wójtostwo	99	Domy jednorodzinne	Brak danych	niedostateczny - bardzo dobry	
		Krzczonów Sołtysy	141	Domy jednorodzinne	Brak danych	niedostateczny - bardzo dobry	
		Krzczonów Drugi	51	Domy jednorodzinne	Brak danych	niedostateczny - bardzo dobry	
		Walentynów	52	Domy jednorodzinne	Brak danych	niedostateczny - bardzo dobry	
	Budynki wielorodzinne	Krzczonów Folwark	6	ul. Spółdzielcza 1	Brak danych	zły	Zapotrzebowanie w tym zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
		Krzczonów Folwark		ul. Stefana Żeromskiego 26	Brak danych	zły	
		Krzczonów Wójtostwo		ul. Spokojna 5	Brak danych	zły	
		Krzczonów Wójtostwo		ul. Leśna 3	Brak danych	zły	
		Krzczonów Sołtysy		ul. Leśna 5	Brak danych	zły	
		Krzczonów Sołtysy		ul. Leśna 2	Brak danych	Dobry (plebania)	
	Budynki	Krzczonów	6	Lokal komunalny	Brak danych	niezadowalaj	Zapotrzebowanie w tym

	socjalne i komunalne					ący	zakresie nie jest w pełni zaspokojone.
Obiekty zamieszkania zbiorowego	**Domy pomocy społecznej**	-	0	-	-	-	Na terenie Gminy Krzczonów nie występują DPS-y i ZOL-e. W okolicy oprócz placówek w mieście Lublin występuje jedynie Niepubliczny Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy "Pod Złotym Liściem" w Gminie Piaski. oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w SPZ w Bychawie. Uwzględniając aktualne trendy demograficzne stwierdza się, iż na obszarze rewitalizacji rośnie zapotrzebowanie na tego typu obiekty.
	Zakłady opiekuńczo-lecznicze	-	0	-	-	-	
	Hotele i pensjonaty	-	0	-	-	-	Na obszarze rewitalizacji nie ma miejsc noclegowych Hotele oraz pensjonaty zlokalizowane są głównie w mieście Świdnik oraz Lublin. Istnieje w tym zakresie zapotrzebowanie.
	Internaty	-	0	-	-	-	Nie istnieje zapotrzebowanie na taka placówkę.
	Zakłady karne	-	0	-	-	-	

5.9. Wnioski i rekomendacje do części kierunkowej

Na podstawie diagnozy sformułowano szereg wniosków i rekomendacji, odnoszących się do pięciu analizowanych sfer, które następnie mogą zostać wykorzystane przy opracowywaniu części kierunkowej Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Prezentują się następująco:

Sfera społeczna

Największym wyzwaniem w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji są problemy lokalnego rynku pracy. Problem bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym oraz problem niskiej liczby osób uprawnionych do zasiłku dla osób bezrobotnych swoim zasięgiem obejmuje cały obszar rewitalizacji. Kryzys ten wpływa bezpośrednio na życie mieszkańców, przyczyniając się do spadku zróżnicowania na rynku pracy oraz obniżonego poczucia stabilizacji życiowej i bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców. Wysoki poziom bezrobocia na obszarze rewitalizacji jednakże nie wskazuje wyłącznie na problem niedoboru miejsc pracy, lecz zastępowania typowych form zatrudnienia (umowy o pracę) przez bardziej elastyczne formy zatrudnienia o znacznie mniej korzystnych warunkach (umowy zlecenie). Wymusza to na pracodawcach obecna sytuacja gospodarcza, w tym wysokie koszty zatrudniania pracowników. Dla ograniczenia tych negatywnych aspektów warto zwrócić uwagę na to aby nie tylko przyciągać nowych inwestorów ale również ich na obszarze rewitalizacji lub bliskim sąsiedztwie zatrzymać. Ponadto należy mieszkańców zachęcać do udziału w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe i zwiększające wiedze na temat działania rynku pracy i prowadzenia działalności gospodarczej, zachęcając tym samym mieszkańców do większej przedsiębiorczości.

Problemy finansowe mieszkańców obszaru rewitalizacji spowodowane są m.in. bezrobociem oraz niezdolnością do pracy. Przyczynia się to do zwiększenia uzależnienia nie tylko mieszkańców ale całych rodzin od pomocy społecznej. Najczęstszym powodem przyznawania zasiłku z pomocy społecznej na terenie Gminy jest ubóstwo lub bezradność w sprawach

opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W celu ograniczenia pogłębiania się negatywnej sytuacji rekomenduje się wprowadzenie działań o szerokim zakresie wpływających na mieszkańców (począwszy od edukacji i szkoleń) i rynek pracy (stworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej).

Na obszarze rewitalizacji Gminy Krzczonów konieczne jest również wprowadzenie działań zwiększających aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawach społecznych. Na obszarach borykających się z problemem nierównowagi w relacji liczby kobiet i mężczyzn oraz nasilającego się starzenia się społeczeństwa powinno zwrócić się szczególną uwagę na minimalizowanie negatywnego zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne, które często współistnieje ze zdiagnozowanymi problemami. Zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne powinno być pobudzane poprzez działania miękkie, prowadzone w mikroskali i skoncentrowane na poszczególne grupy mieszkańców. Dodatkowo istotne obecnie jest zwrócenie uwagi podczas planowania rozwoju na tzw. srebrną gospodarkę, czyli oferta ukierunkowanych usług i dóbr na potrzeby seniorów.

Analizy wykazały, iż na problemy finansowe oraz wykluczenie społeczne mają wpływ, oprócz wymienionych powyżej, wyższy udział dzieci w wieku żłobkowym w wieku 0-3 lata w ogólnej liczbie mieszkańców. Opiekunowie dzieci w tym wieku, którzy nie maja zapewnionej odpowiedniej liczby miejsc w placówkach opiekuńczych nie maja możliwości powrotu do pracy, co przyczynia się do obniżenia budżetu rodzinnego a to natomiast wpływa na jakość życia w danym gospodarstwie domowym. Zatem należy rozszerzać ofertę placówek opiekuńczych. Dodatkowo opiekunowie dzieci potrzebują odpowiednio rozwiniętej infrastruktury publicznej (chodniki z niskim podjazdem, podjazdy dla wózków, place zabaw i budynki publiczne dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami), tak by przestrzenie publiczne były dla rodzin z małymi dziećmi dostępne. Umożliwia się im korzystanie ze spotkań integracyjnych i nawiązywanie relacji z innymi mieszkańcami. To pozwoli ograniczyć występowanie wykluczenia społecznego.

Sfera gospodarcza

Jednym ze zdiagnozowanych problemów gospodarczych jest m.in. problem z niską liczbą nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych. Wpływ na to może mieć niska atrakcyjności wśród inwestorów i potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji oraz niska aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców, którzy powinni stanowić siłę napędową tych obszarów. Podnieść atrakcyjność gospodarczą obszaru należy poprzez poprawę jakość oferowanej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przyjąć rozwiązania formalne ułatwiające prowadzenie działalności na obszarze rewitalizacji. Należy również wprowadzić działania szkoleniowe i promujące przedsiębiorczość wśród mieszkańców obszaru.

Poważnym problemem na obszarze rewitalizacji jest także powolny wzrost powierzchni gospodarstw rolnych. Wskazuje to na spowolniony rozwój gospodarstw rolnych. Aktualnie z terenów pól uprawnych wydziela się działki pod zabudowę, wyłączając grunty z produkcji rolnej, co powoduje spadek powierzchni gruntów, którymi dysponują gospodarstwa. Procesu tego nie da się zatrzymać z powodu rosnącego popytu na działki z przeznaczeniem pod zabudowę. Można jednak optymalizować zagospodarowanie terenu na obszarach newralgicznych poprzez uchwalenie MPZP.

Przyczyną występowania tego problemu może być również przepisywanie majątków na poszczególne dzieci, co powoduje ich rozdrobnienie. Istotne zatem w tym przypadku mogą być przeprowadzone prace scaleniowe i ochrona gruntów rolnych w procesie planowania przestrzennego.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podstawowym problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna na obszarze rewitalizacji. Skutkuje to zagrożeniem zasobów wód gruntowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe zlokalizowane na indywidualnych działkach lub przedwstępnie oczyszczone ścieki bytowe z przydomowych oczyszczalni ścieków. Należy zatem stopniowo rozwijać sieć kanalizacyjną i umożliwiać mieszkańcom podłączenie swoich nieruchomości.

Problemem dotykającym mieszkańców jest również niedostateczna oferta miejsc z infrastrukturą społeczną. Źródłem problemu mogą być wieloletnie zaniedbania urbanistyczne i infrastrukturalne, które wynikać mogą z niewielkiego udziału gruntów gminnych w gruntach ogółem oaz złego gospodarowania przestrzenią Gminy. Aby poszerzyć ofertę miejsc z infrastrukturą społeczną na obszarze rewitalizacji proponuje się wykorzystać istniejąca infrastrukturę, która na ten moment pozostaje niewykorzystana.

Sfera środowiskowa

Aby unieszkodliwić problemy w zdiagnozowane w sferze środowiskowej należy nadal demontować i unieszkodliwiać wyroby zawierające azbest z obszaru całej Gminy. Najpopularniejszymi wyrobami są: pokrycia dachowe, obudowy stalowych konstrukcji nośnych, ściany działowe, elewacje oraz izolacje urządzeń ciepłowniczych. Ich ilość ograniczyć można dzięki wymianie tych elementów. Urząd Gminy Krzczonów, aby usprawnić ten proces, może wspomóc mieszkańców przy korzystaniu z istniejących programów lub tworzyć nowe programy dofinansowań. W tym przypadku równie istotna jest kwestia edukacyjna, która pozwoli podwyższyć świadomość mieszkańców dotyczącą wpływu azbestu na zdrowie i życie ludzi. Uświadamianie mieszkańców o szkodliwym wpływie azbestu na zdrowie może iść w parze z równoczesnym promowaniu instalacji odnawialnych źródeł energii, które ograniczają negatywny wpływ na środowisko poszczególnych nieruchomości. Popularność ekologicznych alternatyw nadal nie jest na wysokim poziomie na obszarze rewitalizacji, co wynikać może m.in. z powodu wysokich kosztów instalacji. Szkolenia i spotkania informacyjne zatem przyczynią się do poszerzenia wiedzy wśród mieszkańców oraz pozyskania informacji na temat dofinansowań.

Sfera techniczna

Analizując problemy zidentyfikowane w sferze technicznej, dostępność do infrastruktury sieciowej jest dość mocno zróżnicowana w ramach obszaru rewitalizacji, głównie przez wzgląd na gęstość i charakter zabudowy. Niezadowalająca sytuacja występuje zwłaszcza w przypadku sieci kanalizacyjnej. Biorąc pod uwagę kumulację problemów społecznych oraz wysoki potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji zaleca się stopniowy rozwój infrastruktury sieciowej w celu podniesienia atrakcyjności tego obszaru.

Kryzys na lokalnym rynku pracy i uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej często prowadzi do długotrwałych problemów finansowych rodzin. Wiele z nich nie stać na zakup mieszkania lub nie mogą sobie pozwolić na zapewnienie minimalnych warunków mieszkaniowych poprzez remont nieruchomości. Z pomocą mieszkańcom w takiej sytuacji życiowej powinien przychodzić Urząd Gminy Krzczonów, który zapewni potrzebującym mieszkania komunalne. Niestety, przez rosnące ceny nieruchomości Gminy maja deficyt mieszkań komunalnych. Co za tym idzie czas oczekiwania na przyznanie takiej nieruchomości znacznie się wydłuża. Dlatego lepszym rozwiązaniem jest stałe poprawianie jakości życia mieszkańców poprzez inwestycje społeczne i gospodarcze, które ograniczą liczbę rodzin z problemami finansowymi i zmniejszą kolejki oczekujących na mieszkania komunalne.

Często występującym problemem diagnozowanym na obszarze rewitalizacji jest także niższa atrakcyjność walorów kulturowych. Przyczyną może być mniejsze zróżnicowanie przestrzeni pod względem architektonicznym i kulturowym. W aspekcie społecznym, występowanie miejsc lub obiektów zabytkowych może wpływać na zwiększenie zainteresowania społeczności lokalną historią, a tym samym na chęć kultywowania lokalnych tradycji i większe przywiązanie do miejsca zamieszkania. Zatem należy przeprowadzić dokładna analizę nieruchomości i obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji pod kątem walorów kulturowych w celu ochrony lokalnych dóbr.

6. Wizja stanu docelowego obszaru rewitalizacji oraz cele i kierunki działań

Zgodnie Ustawą o rewitalizacji (art. 15 ust. 1. pkt 3. i 4.), obligatoryjnym elementem dokumentu GPR jest opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz określenie celów i odpowiadających im kierunków działań, służących eliminacji bądź ograniczeniu zdiagnozowanych problemów. Zarówno wizja jak i cele powinny wzajemnie się dopełniać, tworząc spójną całość.

6.1. Wizja

Wizja obszaru rewitalizacji stanowi rodzaj słownej wizualizacji prognozowanego stanu i pożądanych warunków (obserwowalnych również z zewnątrz), do osiągniecia których gmina będzie dążyć w określonej perspektywie czasu. Wizja powinna być ambitna, ale równocześnie realna do wykonania. Ważna jest również jej zwięzłość oraz godne brzmienie, które zachęci do działania.

Wizję przygotowuje się w oparciu o analizę kierunków rozwoju zawartych w obowiązujących dokumentach strategicznych gminy oraz konsultacje społeczne z interesariuszami rewitalizacji. W celu zachowania jej kompleksowości, uwzględnione powinny być w niej wszystkie niezbędne aspekty, a przede wszystkim społeczne i gospodarcze.

Podstawą do opracowania przedmiotowej wizji Gminy Krzczonów były wizje zawarte w następujących dokumentach:

- Strategia rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022 - 2030,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027.

Zawarte w nich istotne kwestie w danym opracowaniu zostały rozwinięte i uszczegółowione. Ponadto uwzględniono uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, czyli wynikające z diagnozy potencjały, problemy wskazane w analizie wskaźnikowej i jakościowej oraz czynniki niezależne od działań podejmowanych na szczeblu gminnym. Podstawową zasadą, którą kierowano się tworząc wizję obszaru rewitalizacji, było dążenie do koncentracji środków i działań, determinujących powstanie zauważalnie pozytywnych zmian. W rezultacie wypracowana została wizja:

W 2030 roku na obszarze rewitalizacji w Gminie Krzczonów widoczne jest ożywienie społeczne i gospodarcze. Gmina Krzczonów to zintegrowana i aktywna społeczność, gdzie każdy mieszkaniec ma równe szanse na rozwój osobisty i zawodowy. Mieszkańcy są zaangażowani w życie lokalne, uczestniczą w licznych inicjatywach społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i wzajemnego wsparcia. Chętnie korzystają z obiektów społecznych i publicznych. Mieszkańcy cechują się mniejszym uzależnieniem od pomocy społecznej, natomiast większą przedsiębiorczością.

Zatem Gmina Krzczonów jest prężnie rozwijającym się ośrodkiem lokalnej przedsiębiorczości. Dzięki stworzeniu sprzyjających warunków dla małych i średnich przedsiębiorstw, lokalny

rynek pracy oferuje różnorodne możliwości zatrudnienia. Popularnością cieszy się samozatrudnienie. Innowacyjne przedsięwzięcia stymulują rozwój ekonomiczny i przyciągają inwestorów.

To natomiast sprzyja rozwojowi Gminy Krzczonów, która w 2030 roku posiada nowoczesną i funkcjonalną infrastrukturę, która zaspokaja potrzeby mieszkańców. Zapewnia się wszystkim mieszkańcom wygodny dostęp do usług, miejsc rekreacji, edukacji i kultury. Placówki oświatowe, kulturalne i rekreacyjne są zlokalizowane w sposób ułatwiający mieszkańcom korzystanie z nich.

Również infrastruktura techniczna Gminy Krzczonów jest nowoczesna, efektywna i bezpieczna dla środowiska naturalnego. Przyczynia się to do poprawy jakości życia mieszkańców. Inwestycje w technologie cyfrowe i szerokopasmowy Internet zwiększają dostępność i konkurencyjność gminy. Dostosowana przestrzeń publiczna do potrzeb wszystkich mieszkańców przyczyniła się do zachowania ładu przestrzennego, podobnie jak znaczące ograniczenie rozdrobnienia zabudowy.

Gmina Krzczonów jest jednostką samorządową, gdzie dbałość o środowisko naturalne jest priorytetem ze względu na otaczające tereny objęte ochrona prawną. Zielone przestrzenie publiczne i tereny rekreacyjne są zadbane. Inwestycje w odnawialne źródła energii, gospodarkę odpadami i ochronę przyrody zapewniają wysoką jakość środowiska oraz promują ekologiczną świadomość wśród mieszkańców.

Oczekiwania uwzględnione w powyższej wizji zostały podzielone w odniesieniu do każdej z pięciu sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej.

6.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, cele wraz z kierunkami działań służą eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk wykazanych na etapie diagnozy i delimitacji. Ponadto powinno się wyznaczać je w sposób na tyle precyzyjny i zrozumiały, by nie stanowiło problemu ich osiągnięcie. Tak wypracowane cele rewitalizacji stanowią swego rodzaju ucieleśnienie przyjętej wizji.

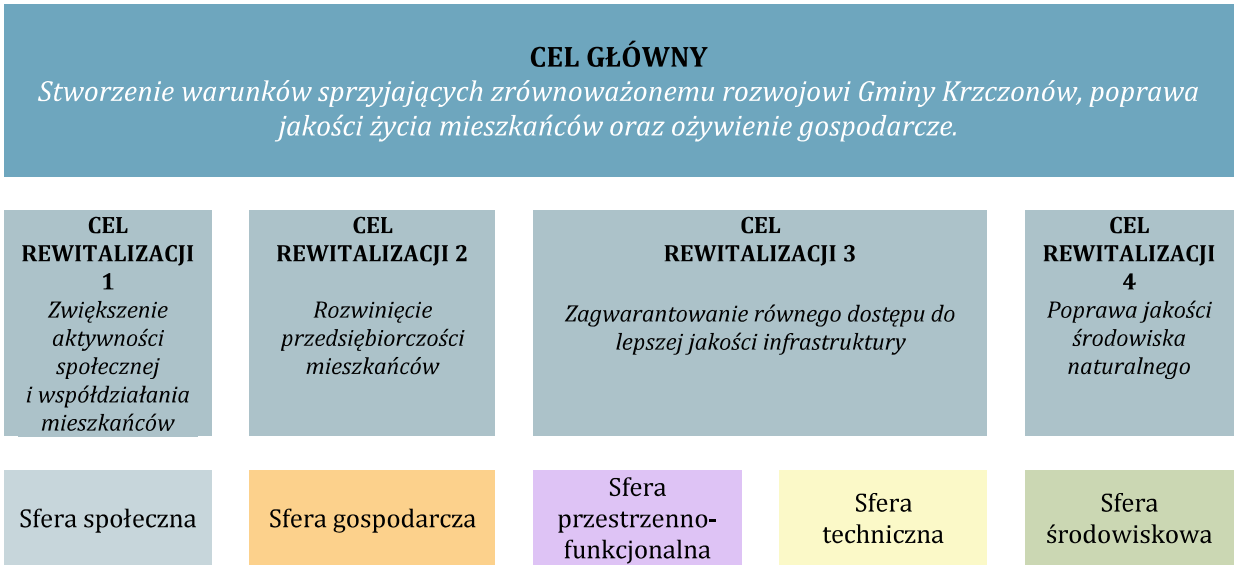
W prawidłowym formułowaniu celów pomaga koncepcja S.M.A.R.T., według której zapisane w Programie cele rewitalizacji powinny być:

S	– skonkretyzowane (ang. specyfic) w jasny sposób określać, czego dotyczy Gminny Program Rewitalizacji oraz w jaki sposób zamierza się osiągnąć planowane efekty
M	– mierzalne (ang. measurable) można je zmierzyć, używając odpowiednio dobranych wskaźników
A	– osiągalne (ang. achievable) wykonalne pod względem technicznym, biorąc pod uwagę zakres GPR
R	– realistyczne (ang. relevant) opracowane w oparciu o dostępne środki, czas i możliwy do zrealizowania zakres interwencji
T	– określone w czasie (ang. time-bound) zostaną zrealizowane w wyznaczonym horyzoncie czasowym

Zastosowanie się do powyższych reguł wymaga od twórców programu dogłębnej analizy przewidywanych rezultatów. W ten sposób ogranicza się do minimum ryzyko przyjęcia abstrakcyjnych i nierealnych celów, zaś te, które zostaną wyznaczone wcześniej wspomniana metodą, zapewniają wysoki poziom satysfakcji po ich zrealizowaniu.

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów, który charakteryzuje: jeden cel główny podporządkowany wizji, cztery cele strategiczne, podlegające im cele operacyjne oraz kierunki działań rewitalizacyjnych.

Przedstawiony powyżej układ wizji i celów rewitalizacyjnych traktowany jest jako stały przez cały czas obowiązywania Programu. Gdy będzie to możliwe to sugerowana jest kontynuacja formy w kolejnych dokumentach, realizowanych po 2030 roku. Dopuszcza się natomiast zmiany na etapie celów operacyjnych i kierunków działań, które mogą być dołączane do Programu (bądź z niego wykreślane po zrealizowaniu) w trybie śródokresowej aktualizacji dokumentu. Poniżej została zaprezentowana struktura celów i kierunków działań, przyjętych w niniejszym opracowaniu w podziale na podobszary rewitalizacji:

Wykres 1. Schemat struktury celów rewitalizacji i celów szczegółowych

			naturalnego	i zachowań wśród mieszkańców		
		PODOBSZAR REWITALIZACJI II	**CEL REWITALIZACJI 1** *Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców*	II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego		KIERUNKI DZIAŁAŃ
			CEL REWITALIZACJI 2 *Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców*	II.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego		
			CEL REWITALIZACJI 3 *Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury*	II.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców		
			CEL REWITALIZACJI 4 *Poprawa jakości środowiska naturalnego*	II.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców		
		PODOBSZAR REWITALIZACJI III	**CEL REWITALIZACJI 1** *Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców*	III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego		KIERUNKI DZIAŁAŃ
			CEL REWITALIZACJI 2 *Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców*	III.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego		
			CEL REWITALIZACJI 3 *Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury*	III.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców		
			CEL REWITALIZACJI 4 *Poprawa jakości środowiska naturalnego*	III.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców		

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10. Cele, kierunki działań oraz zdiagnozowane problemy i potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji w Gminie Krzczonów

Podobszar rewitalizacji I – sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo					
Cel szczegółowy	Kierunki działań	Zdiagnozowane problemy	Zdiagnozowane potencjały	Potencjalni beneficjenci	Miernik
Cel rewitalizacji: I.1. Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców					
I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego	- tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ z obsługi nowych technologii sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy innych osób oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń technologicznych; - tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ dotyczących zagrożeń czyhających na współczesnych seniorów w sieci; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych z tzw. marginesu społecznego, sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy społecznej oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych sprzyjających rozwojowi ich kompetencji i wspierające aktywność sportową; - tworzenie programów dla osób młodych zagrożonych marginalizacją społeczną z zakresu budowania pozytywnych relacji międzyludzkich oraz otwierania się na zachowania, normy i styl życia spoza dotychczas znanego im środowiska; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących integracji społecznej osób młodych oraz budowaniu akceptacji, zrozumienia i poczucia przynależności; - działania w zakresie e-learningu, podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców obszaru	**I.1.** **I.2.** **I.4.** **I.5.** **I.6.** **I.14.**	**I.3.** **I.4.** **I.10.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru I – 966 os.; - Dzieci i młodzież – 153 os.; - Seniorzy – 251 os. -Osoby z niepełnosprawnością – 9 os.	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturowych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji (imprezy ogólnogminne oraz te realizowane na obszarze rewitalizacji);

	rewitalizacji oraz kreowania postaw przedsiębiorczych i pobudzania innowacyjności; - wsparcie placówek edukacyjnych celem maksymalizowania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zarówno w ramach przedmiotów szkolnych jak i zajęć dodatkowych; - promowanie kształcenia zawodowego, technicznego oraz nauki rzemiosł tradycyjnych wśród uczniów i osób przekwalifikowujących się, w tym w szczególności zagrożonych wykluczeniem; - organizacja wydarzeń kulturowych oraz wsparcie inicjatyw oddolnych z zakresu lokalnej kultury i tradycji, sprzyjających ożywieniu przestrzeni publicznej i budowaniu patriotyzmu lokalnego; - promocja sportu, wszelkiego rodzaju aktywności fizycznej oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców;				
Cel rewitalizacji: I.2. Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców					
I.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego	- tworzenie programów dla mieszkańców, a zwłaszcza dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną (np. osoby bezrobotne) z zakresu samorozwoju, przebranżowieniu i przekwalifikowaniu oraz prowadzenia działalności gospodarczej; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy;	**I.1.** **I.9.** **I.10.**	**I.2.** **I.5.** **I.9.**	- Osoby bezrobotne– 30 os. - Osoby młode – 30 os.	2. Liczba zorganizowanych szkoleń pobudzających przedsiębiorczość skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel rewitalizacji I. 3. Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury					
I.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców	- przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych obiektów kulturalnych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych	**I.2.** **I.3.** **I.5.** **I.6.** **I.7.** **I.8.** **I.12.** **I.14.**	**I.1.** **I.2.** **I.3.** **I.4.** **I. 7.** **I.9.** **I.11.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy	3. Liczba zrewitalizowanych obiektów na cele integracji i aktywizacji mieszkańców na obszarze rewitalizacji

	w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - wsparcie aranżowania „wiejskich" przestrzeni publicznych lub półpublicznych, sprzyjających integracji sąsiedzkiej, budowaniu tożsamości lokalnej oraz wspierających aktywność obywatelską mieszkańców; - propagowanie i rozwijanie infrastruktury przyjaznej środowisku; - poprawa stanu infrastruktury technicznej; - przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym terenów zielonych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami do usług publicznych; - tworzenie nowych i dostosowanie istniejących przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami;	**I.15.**		podobszaru I – 966 os.; - Dzieci i młodzież – 153 os.; - Seniorzy – 251 os.	
1.3.B. Rozwój infrastruktury sprzyjającej powstawaniu funkcjonalnego i nowoczesnego centrum usługowego	- przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych ogólnodostępnych budynków publicznych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - dostosowanie infrastruktury komunikacyjnej zapewniając dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami do przestrzeni publicznych;	**I.3.** **I.4.** **I.7.** **I.15.** **I.15.**	**I.1.** **I.2.** **I.3.** **I.10.** **I.11.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru I – 966 os.;	4. Liczba zrewitalizowanych obiektów i terenów publicznych o funkcji usługowej na obszarze rewitalizacji
Cel rewitalizacji: I.4. Poprawa jakości środowiska naturalnego					
I.4.A. Promocja ekologicznych postaw i	- tworzenie programów dla mieszkańców	**I.13.** **I.11.**	**I.7.** **I.8.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.;	5. Liczba zorganizowanych spotkań o tematyce

zachowań wśród mieszkańców	z zakresu szkodliwości wyrobów azbestowych i ich wpływ na środowisko naturalne i zdrowie człowieka; - tworzenie spotkań, mających na celu propagowanie korzyści płynących z korzystania z instalacji OZE; - organizacja spotkań dla dzieci i młodzieży podnoszących świadomość proekologiczną; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących promocji rozwiązań proekologicznych; - tworzenie projektów, których celem jest poprawa walorów przyrodniczych i różnorodności gatunkowej;			w tym : - Mieszkańcy podobszaru I – 966 os.;	proekologicznej skierowanych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podobszar rewitalizacji II – sołectwo Krzczonów Drugi					
Cel szczegółowy	Kierunki działań	Zdiagnozowane problemy	Zdiagnozowane potencjały	Potencjalni beneficjenci	Miernik
Cel rewitalizacji: II.1. Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców					
II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego	- tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ z obsługi nowych technologii sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy innych osób oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń technologicznych; - tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ dotyczących zagrożeń czyhających na współczesnych seniorów w sieci; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych z tzw. marginesu społecznego, sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy społecznej oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych sprzyjających rozwojowi ich kompetencji i wspierające aktywność sportową; - tworzenie programów dla osób młodych zagrożonych marginalizacją społeczną	**II.1.** **II.2.** **II.3.** **II.4.**	**II.3.** **II.4.** **II.6.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 osób; w tym: - Mieszkańcy podobszaru II- 135 osób; - Dzieci i młodzież –22 os. - Seniorzy – 35 os. - Osoby z niepełnosprawnością – 2 os.	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturowych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji (imprezy ogólnogminne oraz te realizowane na obszarze rewitalizacji);

	z zakresu budowania pozytywnych relacji międzyludzkich oraz otwierania się na zachowania, normy i styl życia spoza dotychczas znanego im środowiska; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących integracji społecznej osób młodych oraz budowaniu akceptacji, zrozumienia i poczucia przynależności; - działania w zakresie e-learningu, podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz kreowania postaw przedsiębiorczych i pobudzania innowacyjności; - wsparcie placówek edukacyjnych celem maksymalizowania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zarówno w ramach przedmiotów szkolnych jak i zajęć dodatkowych; - promowanie kształcenia zawodowego, technicznego oraz nauki rzemiosł tradycyjnych wśród uczniów i osób przekwalifikowujących się, w tym w szczególności zagrożonych wykluczeniem; - organizacja wydarzeń kulturowych oraz wsparcie inicjatyw oddolnych z zakresu lokalnej kultury i tradycji, sprzyjających ożywieniu przestrzeni publicznej i budowaniu patriotyzmu lokalnego; - promocja sportu, wszelkiego rodzaju aktywności fizycznej oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców;				
Cel rewitalizacji: II.2. Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców					
II.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego	- tworzenie programów dla mieszkańców, a zwłaszcza dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną (np. osoby bezrobotne) z zakresu samorozwoju, przebranżowieniu	**II.1.** **II.6.**	**II.2.** **II.3.**	- Osoby bezrobotne– 2 os. - Osoby młode – 10 os.	2. Liczba zorganizowanych szkoleń pobudzających przedsiębiorczość skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji

	i przekwalifikowaniu oraz prowadzenia działalności gospodarczej; wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy;				
Cel rewitalizacji II. 3. Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury					
II.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców	- przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych obiektów kulturalnych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - wsparcie aranżowania „wiejskich" przestrzeni publicznych lub półpublicznych, sprzyjających integracji sąsiedzkiej, budowaniu tożsamości lokalnej oraz wspierających aktywność obywatelską mieszkańców; - propagowanie i rozwijanie infrastruktury przyjaznej środowisku; - poprawa stanu infrastruktury technicznej; - przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym terenów zielonych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami do usług publicznych; - tworzenie nowych i dostosowanie istniejących przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami;	**II.2.** **II.4.** **II.5.** **II.7.** **II.10.**	**II.3.** **II.4.** **II.6.** **II.7.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru II- 135 osób; - Dzieci i młodzież –22 os. - Seniorzy – 35 os.	3. Liczba zrewitalizowanych obiektów na cele integracji i aktywizacji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
Cel rewitalizacji: II.4. Poprawa jakości środowiska naturalnego					
II.4.A. Promocja	- tworzenie programów dla mieszkańców	**II.8.** **II.9.**	**II.5.**	- Mieszkańcy całej	4. Liczba zorganizowanych

ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców	z zakresu szkodliwości wyrobów azbestowych i ich wpływ na środowisko naturalne i zdrowie człowieka; - tworzenie spotkań, mających na celu propagowanie korzyści płynących z korzystania z instalacji OZE; - organizacja spotkań dla dzieci i młodzieży podnoszących świadomość proekologiczną; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących promocji rozwiązań proekologicznych; - tworzenie projektów, których celem jest poprawa walorów przyrodniczych i różnorodności gatunkowej;			Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru II – 135 os.;	spotkań o tematyce proekologicznej skierowanych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Podobszar rewitalizacji III – sołectwo Walentynów					
Cel szczegółowy	Kierunki działań	Zdiagnozowane problemy	Zdiagnozowane potencjały	Potencjalni beneficjenci	Miernik
Cel rewitalizacji: III.1. Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców					
III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego	- tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ z obsługi nowych technologii sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy innych osób oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń technologicznych; - tworzenie programów, skierowanych do osób 60+ dotyczących zagrożeń czyhających na współczesnych seniorów w sieci; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych z tzw. marginesu społecznego, sprzyjających ich uniezależnieniu od pomocy społecznej oraz przełamywaniu wszelkich ograniczeń; - tworzenie programów, skierowanych do osób młodych sprzyjających rozwojowi ich kompetencji i wspierające aktywność sportową; - tworzenie programów dla osób młodych zagrożonych marginalizacją społeczną	**III.1. III.2. III.3. III.8.**	**III.2. III.3. III.4. III.8.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 osób; w tym: - Mieszkańcy podobszaru III – 85 osób; - Dzieci i młodzież – 14 os. - Seniorzy – 22 os. - Osoby z niepełnosprawnością – 1 os.	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturowych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji (imprezy ogólnogminne oraz te realizowane na obszarze rewitalizacji);

	z zakresu budowania pozytywnych relacji międzyludzkich oraz otwierania się na zachowania, normy i styl życia spoza dotychczas znanego im środowiska; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących integracji społecznej osób młodych oraz budowaniu akceptacji, zrozumienia i poczucia przynależności; - działania w zakresie e-learningu, podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz kreowania postaw przedsiębiorczych i pobudzania innowacyjności; - wsparcie placówek edukacyjnych celem maksymalizowania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zarówno w ramach przedmiotów szkolnych jak i zajęć dodatkowych; - promowanie kształcenia zawodowego, technicznego oraz nauki rzemiosł tradycyjnych wśród uczniów i osób przekwalifikowujących się, w tym w szczególności zagrożonych wykluczeniem; - organizacja wydarzeń kulturowych oraz wsparcie inicjatyw oddolnych z zakresu lokalnej kultury i tradycji, sprzyjających ożywieniu przestrzeni publicznej i budowaniu patriotyzmu lokalnego; - promocja sportu, wszelkiego rodzaju aktywności fizycznej oraz zdrowego stylu życia wśród mieszkańców;				
Cel rewitalizacji: III.2. Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców					
III.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego	- tworzenie programów dla mieszkańców, a zwłaszcza dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną (np. osoby bezrobotne) z zakresu samorozwoju, przebranżowieniu	**III.2.** **III.5.**	**III.2.** **III.3.** **III.7.**	- Osoby bezrobotne– 2 os. - Osoby młode – 10 os.	1. Liczba zorganizowanych szkoleń pobudzających przedsiębiorczość skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji

	i przekwalifikowaniu oraz prowadzenia działalności gospodarczej; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy;				
Cel rewitalizacji III. 3. Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury					
III.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców	- przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych obiektów kulturalnych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - wsparcie aranżowania „wiejskich" przestrzeni publicznych lub półpublicznych, sprzyjających integracji sąsiedzkiej, budowaniu tożsamości lokalnej oraz wspierających aktywność obywatelską mieszkańców; - propagowanie i rozwijanie infrastruktury przyjaznej środowisku; - poprawa stanu infrastruktury technicznej; - przekształcanie istniejących oraz tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym terenów zielonych w celu stworzenia miejsc integracji społeczności; - modernizacja i remonty budynków publicznych w celu utworzenia miejsc integracji i aktywności społecznej; - modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami do usług publicznych; - tworzenie nowych i dostosowanie istniejących przestrzeni publicznych do osób ze szczególnymi potrzebami;	**III.3.** **III.4.** **III.8.** **III.9.** **III.10.**	**III.2.** **III.3.** **III.4.** **III.8.** **III.9.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru III- 85 osób; - Dzieci i młodzież –14 os. - Seniorzy – 22 os.	3. Liczba zrewitalizowanych obiektów na cele integracji i aktywizacji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
Cel rewitalizacji: III.4. Poprawa jakości środowiska naturalnego					

III.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców	- tworzenie programów dla mieszkańców z zakresu szkodliwości wyrobów azbestowych i ich wpływ na środowisko naturalne i zdrowie człowieka; - tworzenie spotkań, mających na celu propagowanie korzyści płynących z korzystania z instalacji OZE; - organizacja spotkań dla dzieci i młodzieży podnoszących świadomość proekologiczną; - wsparcie organizacyjne dla projektów oddolnych, służących promocji rozwiązań proekologicznych; - tworzenie projektów, których celem jest poprawa walorów przyrodniczych i różnorodności gatunkowej;	**III.6.** **III.7.**	**III.5.** **III.6.** **III.7.**	- Mieszkańcy całej Gminy – 4369 os.; w tym : - Mieszkańcy podobszaru II – 85 os.;	4. Liczba zorganizowanych spotkań o tematyce proekologicznej skierowanych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

7. Podstawowe i uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Konieczność opisu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym, ale również gospodarczym, infrastrukturalnym, środowiskowym lub funkcjonalno-przestrzennym, wynika bezpośrednio z art. 15 ust. 1. pkt 5. Ustawy o rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji obligatoryjnie powinien zawierać listę planowanych projektów rewitalizacyjnych oraz charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć.

7.1. Lista projektów rewitalizacyjnych

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, iż lista projektów rewitalizacyjnych powinna być sporządzona w formie opisowej, zawierając przy tym: nazwy poszczególnych przedsięwzięć, wskazanie realizujących je podmiotów, zakres zadań planowanych do wykonania w ramach każdej inwestycji, lokalizację, szacowane wartości oraz prognozę rezultatów poszczególnych działań wraz z metodą ich oceny.

Głównym założeniem przy wyborze projektów do dokumentu Programu Rewitalizacji była chęć osiągnięcia równowagi pomiędzy przedsięwzięciami o charakterze miękkim oraz twardym. Zaprezentowana lista projektów nie ogranicza się zatem do zadań twardych, ale uwzględnia również inwestycje w zasoby ludzkie, które są istotnym elementem procesu rewitalizacji. Tabele opisujące przedsięwzięcia zawierają opis zgodny z zasadami określonymi w Ustawie o rewitalizacji, podając ich tytuły, zakres, lokalizację, podmioty realizujące, szacowane wartości i prognozowane rezultaty. Ponadto wskazane zostały cele, w które wpisuje się projekt oraz określono wskaźniki monitorujące jego efekty. Na liście podstawowej znajdują się projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie jest możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Biorąc pod uwagę zasadę koncentracji, na poniższej liście projektów rewitalizacyjnych znalazły się również przedsięwzięcia, dla których przewiduje się lokalizację znacznie szerszą niż wyznaczony obszar interwencji, ale mające znaczny wpływ na poprawę sytuacji w Gminie Krzczonów, wraz ze szczegółowym uzasadnieniem tego wpływu.

Zastosowanie szerokiej partycypacji pozwoliło na złożenie kart przedsięwzięć przez wszystkich chętnych. Jednakże udało się wyłonić jedynie dwa przedsięwzięcia, którego liderem nie jest Gmina Krzczonów. W kartach proponowano również partnerów projektów.

Tabela 11. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 1	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja placu dworcowego w miejscowości Krzczonów wraz z zagospodarowaniem przestrzennym zieleńców**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Wójtostwo**
		ul. Spokojna/ ul. Strażacka Nr działki Krzczonów – działka nr 282/4, 282/9, 288/1, 402, 316, 318, 320 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów

	Partner projektu	Organizacja pozarządowa
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Projekt obejmuje rewitalizację zdegradowanego placu dworcowego wraz z uporządkowaniem otoczenia. Stan techniczny obiektu uniemożliwia komfortowe i bezpieczne korzystanie z przestrzeni publicznej mieszkańcom i osobom przejezdnym, przyczyniając się do spadku zainteresowania transportem publicznym. **Zdegradowanie występuje w aspektach:** • złego stanu nawierzchni placu manewrowego (silne spękania i ubytki wymagające notorycznych napraw); • złego stanu technicznego wiat, które utraciły na przestrzeni lat funkcje ochronne pasażerów (metalowe z elementami konstrukcyjnymi z drewna z licznymi ubytkami spowodowanymi korozją); • złego stanu technicznego ławek, które uniemożliwiają komfortowe oczekiwanie pasażerów (liczne uszkodzenia); • utrudniona dostępność do obszaru dla osób ze szczególnymi potrzebami; • brak poczucia bezpieczeństwa zwłaszcza w godzinach wieczornych i nocnych (brak oświetlenia) ; • silne narażenie obiektu na akty wandalizmu (brak monitoringu); • zaburzony ład przestrzenny okolicy obiektu (nieestetyczne tereny zielone pomimo lokalizacji w centrum administracyjnym i usługowym Gminy Krzczonów); Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie kompleksowej rewitalizacji placu dworcowego wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych, w tym: parku przykościelnym w miejscowości Krzczonów (obszar z dużym potencjałem rekreacyjnym i reprezentacyjnym – działka nr 316) sąsiadującego z placem dworcowym . **Planowane prace związane z inwestycją obejmują:** • roboty rozbiórkowe wiat i nawierzchni placu dworcowego; • prace przygotowawcze nawierzchnię; • wykonanie nawierzchni placu dworcowego; • wykonanie placu przykościelnego z kostki brukowej; • umieszczenie stosownych oznakowań drogowych; • montaż nowych wiat przystankowych wraz z zadaszeniem i miejscami do siedzenia; • montaż oświetlenia i monitoringu obszaru; • wykonanie nasadzeń i zabiegów pielęgnacyjnych zieleni. Projekt rewitalizacyjny ma na celu fizyczną odnowę przestrzeni i poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i pasażerów spoza Gminy Krzczonów, przyczyniając się tym samym do uporządkowania układu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz przywrócenia wartości użytkowych i przestrzennych obiektom zdegradowanym, nie spełniających współczesnych standardów. Stanowić będzie fizyczną odnowę przestrzeni publicznej, zakładając odnowienie obiektu przy wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą, przyczyniając się do rozwoju społecznego i gospodarczego tego obszaru. Zamierzenie wpłynie na poprawę bezpieczeństwa pasażerów i mieszkańców korzystających ze zdegradowanej przestrzeni. Prace prowadzone w parku przykościelnym i na sąsiednich terenach zielonych umożliwią stworzenie warunków dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych. Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia. Dodatkowo jako alternatywne źródło energii do zasilenia oświetlenia zostanie zamontowana instalacja fotowoltaiczna na dachu wiat przystankowych. Zatem zagospodarowanie terenu inwestycji obejmuje wykonanie stosownego oświetlenia, w tym oświetlenia LED w zasileniu PV.

	Ponadto potrzeba jego realizacji wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Dzięki projektowi planowany jest wzrost popularności transportu publicznego wśród mieszkańców, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego oraz nastąpi fizyczna odnowa przestrzeni i poprawa bezpieczeństwa. Pozytywnie wpłynie również na problem wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców. **Fot. 3. Zdjęcia przedstawiające stan aktualny** Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów*
Okres realizacji	III.2024 – XII.2025
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
	Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Brak stromych podjazdów, podjazdy dla niepełnosprawnych, czytelne oznakowanie
Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy Gminy Krzczonów, środowiska lub lokalne społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności na obszarach zdegradowanych Gminy Krzczonów.
Prognozowane rezultaty	Plac dworcowy stanowić będzie element systemu komunikacji miasta Lublin (parkuj i jedź). W wyniku realizacji projektu nastąpi wzrost zainteresowania transportem publicznym, co skutecznie wpisuje się w założenia strategii rozwoju elektromobilności Gminy Krzczonów. Realizacja inwestycji przyczyni się ponadto do rozwoju ruchu turystycznego na obszarze Gminy Krzczonów.
Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 42a; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 9000 osób rocznie;
Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 – Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.B. Rozwój infrastruktury sprzyjającej powstawaniu funkcjonalnego i nowoczesnego centrum usługowego **CEL REWITALIZACJI 2 - Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców** I.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego

	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 12 - „Cykliczna" historia
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Zrewitalizowany plac dworcowy przyczyni się do popularyzacji transportu zbiorowego i ograniczeniu wykluczenia transportowego mieszkańców obszarów wiejskich. Plac ma pozytywny wpływ również na lokalną gospodarkę poprzez przyciągnięcie turystów i osób przejezdnych, którzy potencjalnie generują dochody dla lokalnych firm zlokalizowanych zwłaszcza w pobliżu placu dworcowego.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 12. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 2	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja- obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji II –** Sołectwo Krzczonów Drugi **Sołectwo: Krzczonów Drugi** Krzczonów Drugi 65 Nr działki Krzczonów – działka nr 160 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	Organizacja pozarządowa
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Planowana inwestycja obejmuje zdegradowany budynek remizy OSP w Krzczonowie Drugim. Projekt zakłada wydzielenie w budynku OSP przestrzeni i nadanie jej funkcji społecznych: 1. przestrzeń OSP (funkcja aktualna); 2. centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych (nowa funkcja miejsca sprzyjającego integracji i aktywności mieszkańców oraz miejsca działalność organizacji pozarządowych). Prace rewitalizacyjne dotyczyć będą nowo wydzielonej części budynku. Aktualnie mieszkańcy nie maja możliwości korzystania z tego budynku, użytkuje je wyłącznie OSP. Ponadto obecny stan techniczny obiektu uniemożliwia w przyszłości komfortowe i bezpieczne użytkowanie obiektu przez mieszkańców. **Zdegradowanie występuje w aspektach:** • złego stan pokrycia dachowego (nieszczelność); • złego stanu stolarki okiennej i drzwiowej (nieszczelność); • niskiej efektywności energetycznej budynku (brak ocieplenia budynku); • brak efektywnej i ekologicznej instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej budynku (zdegradowany piec kaflowy, przeciekające rury, spięcia elektryczne instalacji); • brak sanitariatów spełniających obecne normy i umożliwiających korzystanie osobom ze szczególnymi potrzebami; • liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej; • zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki); • obiekt narażony na akty wandalizmu (braki w ogrodzeniu i brak monitoringu); • brak utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu doprowadzającego do budynku umożliwiającego dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami; • brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami; **Planowane prace związane z inwestycją obejmują:** • prace przygotowawcze obiektu; • wymianę pokrycia dachowego wraz z konstrukcją drewnianą; • termomodernizację budynku (wymiana stolarki okiennej, drzwiowej, ocieplenie budynku, wymiana instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej); • remont sanitariatów z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami; • dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych; • wymianę tynków wewnątrz budynku i malowanie ścian oraz sufitów;

- odnowienie klatki schodowej;
- wymiana podłóg;
- wymiana ogrodzenia;
- wykonanie utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu do budynku;
- uporządkowanie otoczenia budynku;
- zamontowanie urządzeń umożliwiającym korzystanie z obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami
- zakup niezbędnego wyposażenia;
- montaż oświetlenia i monitoringu otoczenia budynku.

Zakres interwencji obejmuje rewitalizację zdegradowanego budynku w celu nadaniu mu nowych funkcji oraz uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych. Pozwoli to na wykorzystanie istniejącej infrastruktury utworzenie nowego miejsca do aktywizacji i integracji mieszkańców oraz organizacji pozarządowych. Zakłada się odnowienie obiektu przy częściowym wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą, a także promowanie materiałów o wyraźnej efektywności środowiskowej i korzyściach dla gospodarki o obiegu zamkniętym.
Uporządkowanie terenu wokół budynku umożliwi stworzenie warunków dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia i monitoringu.

Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Ponadto potrzeba realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Dzięki projektowi planowany jest wzrost aktywności społecznej i podniesienie poziomu integracji społecznej oraz rozwój organizacji pozarządowych. Prace rewitalizacyjne dotyczące budynku przyczynią się do stworzenia warunków dla aktywności mieszkańców, stwarza możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności.

Przedsięwzięcie przyczyni się do uzupełnienia i uporządkowania układu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz przywraca wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym.

Projekt przyczynia się również do wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym przedsiębiorstw społecznych poprzez przygotowanie niezbędnej infrastruktury (przynajmniej jednego obiektu) umożliwiającego powstanie przynajmniej jednego przedsiębiorstwa społecznego rozumianego jako podmiot określony w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.

Obiekt po nadaniu nowych funkcji ukierunkowany będzie na rozwijanie aktywności społecznej w tym realizacji oferty kulturalnej i rozwój innowacji społecznych.

Fot. 4. Zdjęcia przedstawiające stan aktualny

Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów*

Inwestor w ramach przedsięwzięcia nie wyklucza realizacji nieinwestycyjnych działań społecznych m.in. na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubogich. Działania te mogą dotyczyć organizacji wystaw, warsztatów,

		szkoleń lub innych wpływających również na podniesienie kompetencji pracowników.
	Okres realizacji	III.2024 – XII.2026
	Szacowana wartość	1 500 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględniam osób znajdujących się w trudnej sytuacji: – Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające, – mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), – osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), – osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, – osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), – osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – osoby z niepełnosprawnościami, oraz członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy gminy .
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci i młodzieży, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów i wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	<u>Wskaźniki produktu:</u> • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekty; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; <u>Wskaźniki rezultatu:</u> • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 300 osób;

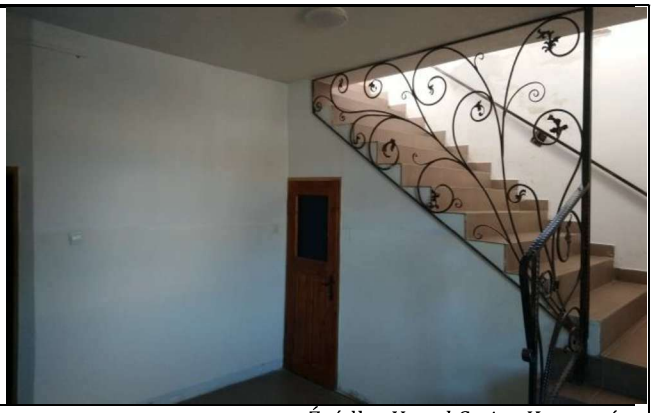
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3- Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** II.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 4 - Poprawa jakości środowiska naturalnego** II.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 10 - Przedsiębiorcza społeczność Przedsięwzięcie nr 11 - Kreatywne i aktywne pokolenia Przedsięwzięcie nr 13 - Strefa aktywnego seniora Przedsięwzięcie nr 15 - Podniesienie ekoświadomości mieszkańców
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Zmodernizowany budynek dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami będzie pełnić rolę obiektu do aktywizacji i integracji mieszkańców oraz dla organizacji pozarządowych, których celem jest m.in.: zwiększenie aktywizacji i integracji mieszkańców. Zapewnienie miejsca do prowadzenia działalności organizacjom pozarządowym na tym obszarze umożliwi, oprócz zwiększenia aktywności mieszkańców, wzmocnienie ich integracji, zwiększenie efektywności pracy organizacji oraz umożliwienie im lepszej współpracy i wymiany doświadczeń. Kompleks ma pozytywny wpływ również na lokalną gospodarkę poprzez stymulowanie aktywności przedsiębiorczej i świadomości prośrodowiskowej. Poprzez organizację różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych czy rekreacyjnych, kompleks promować będzie aktywność społeczną i kulturalną w lokalnej społeczności. Przedsięwzięcia tego typu zostały już zaplanowane w niniejszym dokumencie do realizacji w tym obiekcie. W zaproponowanych przedsięwzięciach miękkich zaplanowane jest uczestniczenie mieszkańców całej gminy Krzczonów, a nie tylko podobszaru rewitalizacji. Takie podejście ogranicza dyskryminację osób chcących aktywnie działać w lokalnej społeczności. Zatem niezależnie od faktycznej lokalizacji przedsięwzięcia, zasięg oddziaływania przedsięwzięcia, uwzględniając realizowane tam przedsięwzięcia miękkie, będzie znacznie szerszy od granic podobszaru II rewitalizacji.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 13. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 3	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Wójtostwo**
		ul. Strażacka 2 Nr działki Krzczonów – działka nr 318 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	Organizacja pozarządowa
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja zdegradowanego budynku Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Strażackiej. Projekt zakłada wydzielenie w budynku OSP przestrzeni i nadanie jej funkcji społecznych: 1. przestrzeń OSP (funkcja aktualna); 2. centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych (nowa funkcja miejsca sprzyjającego integracji i aktywności mieszkańców oraz miejsca działalność organizacji pozarządowych). Prace rewitalizacyjne dotyczyć będą nowo wydzielonej części budynku. Aktualnie mieszkańcy nie maja możliwości korzystania z tego budynku, użytkuje je wyłącznie OSP. Ponadto obecny stan techniczny obiektu uniemożliwia w przyszłości komfortowe i bezpieczne użytkowanie obiektu przez mieszkańców. **Zdegradowanie występuje w aspektach:** • złego stan pokrycia dachowego (nieszczelność); • brak efektywnej i ekologicznej instalacji wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej budynku (przeciekające rury, spięcia elektryczne instalacji); • złego stanu stolarki drzwiowej wewnętrznej (nieszczelna i zdegradowana); • brak sanitariatów, zaplecza socjalnego i gastronomicznego spełniających obecne normy i umożliwiających korzystanie osobom ze szczególnymi potrzebami; • liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej; • zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki); • brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z obiektu przez osoby ze

		szczególnymi potrzebami; **Planowane prace związane z inwestycją obejmują:** • prace przygotowawcze obiektu; • wymianę pokrycia dachowego wraz z konstrukcją drewnianą; • wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej; • remont sanitariatów, zaplecza socjalnego i gastronomicznego z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami; • wymiana stolarki drzwiowej wewnętrznej • dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych; • wymianę tynków wewnątrz budynku i malowanie ścian oraz sufitów; • odnowienie klatki schodowej; • wymiana podłóg; • zamontowanie urządzeń umożliwiającym korzystanie z obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami; • zakup niezbędnego wyposażenia obiektu; Zakres interwencji obejmuje rewitalizację zdegradowanego budynku w celu nadaniu mu nowych funkcji oraz uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych. Pozwoli to na wykorzystanie istniejącej infrastruktury utworzenie nowego miejsca do aktywizacji i integracji mieszkańców oraz organizacji pozarządowych. Zakłada się odnowienie obiektu przy częściowym wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą. Uporządkowanie terenu wokół budynku umożliwi stworzenie warunków dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia i monitoringu. Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych. Ponadto potrzeba realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Dzięki projektowi planowany jest wzrost aktywności społecznej i podniesienie poziomu integracji społecznej oraz rozwój organizacji pozarządowych. Prace rewitalizacyjne dotyczące budynku przyczynią się do stworzenia warunków dla aktywności mieszkańców, stwarza możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Przedsięwzięcie przyczyni się do uzupełnienia i uporządkowania układu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz przywraca wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym. Projekt przyczynia się również do wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym przedsiębiorstw społecznych poprzez przygotowanie niezbędnej infrastruktury (przynajmniej jednego obiektu) umożliwiającego powstanie przynajmniej jednego przedsiębiorstwa społecznego rozumianego jako podmiot określony w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. Obiekt po nadaniu nowych funkcji ukierunkowany będzie na rozwijanie aktywności społecznej w tym realizacji oferty kulturalnej i rozwój innowacji społecznych. **Fot. 5. Zdjęcia przedstawiające stan aktualny**

		  Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów* Inwestor w ramach przedsięwzięcia nie wyklucza realizacji nieinwestycyjnych działań społecznych. m.in. na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubogich. Działania te mogą dotyczyć organizacji np. wystaw, warsztatów, szkoleń lub innych wpływających również na podniesienie kompetencji pracowników.
	Okres realizacji	III.2024 – XII.2026
	Szacowana wartość	1 500 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględniam osób znajdujących się w trudnej sytuacji: – Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające, – mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), – osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), – osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, – osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), – osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie

		bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – osoby z niepełnosprawnościami, oraz członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy gminy .
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja pozwoli na podwyższenie poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci i młodzieży, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekty; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 300 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 - Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 4 - Poprawa jakości środowiska naturalnego** I.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 10 - Przedsiębiorcza społeczność Przedsięwzięcie nr 11 - Kreatywne i aktywne pokolenia Przedsięwzięcie nr 13 - Strefa aktywnego seniora Przedsięwzięcie nr 15 - Podniesienie ekoświadomości mieszkańców
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Zmodernizowany budynek dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami będzie pełnić rolę centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych, którego celem jest m.in.: zwiększenie aktywizacji i integracji mieszkańców. Zapewnienie miejsca do prowadzenia działalności organizacjom pozarządowym na tym obszarze umożliwi, oprócz zwiększenia aktywności mieszkańców, wzmocnienie ich integracji, zwiększenie efektywności pracy organizacji oraz umożliwienie im lepszej współpracy i wymiany doświadczeń. Kompleks ma pozytywny wpływ również na lokalną gospodarkę poprzez stymulowanie aktywności przedsiębiorczej i świadomości prośrodowiskowej. Poprzez organizację różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych czy rekreacyjnych, kompleks promować będzie aktywność społeczną i kulturalną w lokalnej społeczności. Przedsięwzięcia tego typu zostały już zaplanowane w niniejszym dokumencie do realizacji w tym obiekcie. W zaproponowanych przedsięwzięciach miękkich zaplanowane jest uczestniczenie mieszkańców całej gminy Krzczonów, a nie tylko podobszaru rewitalizacji. Takie podejście ogranicza dyskryminację osób chcących aktywnie działać w lokalnej społeczności. Zatem niezależnie od faktycznej lokalizacji przedsięwzięcia, zasięg oddziaływania przedsięwzięcia, uwzględniając realizowane tam przedsięwzięcia miękkie, będzie znacznie szerszy od granic podobszaru I rewitalizacji.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 14. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 4	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji III –** Sołectwo Walentynów **Sołectwo: Walentynów**
		Walentynów 30 Nr działki Walentynów – działka nr 258/2 i 257/1 Miejscowość: Walentynów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	Organizacja pozarządowa
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja zdegradowanego budynku Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Strażackiej. Projekt zakłada wydzielenie w budynku OSP przestrzeni i nadanie jej funkcji społecznych:

1. przestrzeń OSP (funkcja aktualna);
2. centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych (nowa funkcja miejsca sprzyjającego integracji i aktywności mieszkańców oraz miejsca działalność organizacji pozarządowych).

Prace rewitalizacyjne dotyczyć będą nowo wydzielonej części budynku. Aktualnie mieszkańcy nie maja możliwości korzystania z tego budynku, użytkuje je wyłącznie OSP. Ponadto obecny stan techniczny obiektu uniemożliwia w przyszłości komfortowe i bezpieczne użytkowanie obiektu przez mieszkańców.

Fot. 6. Zdjęcie satelitarne miejsca realizacji projektu

Źródło: mapy.geoportal.gov.pl

Obiekt OSP wykazuje silne zdegradowanie w aspekcie:

- złego stan pokrycia dachowego (nieszczelność);
- złego stanu stolarki okiennej i drzwiowej (nieszczelność);
- niskiej efektywności energetycznej budynku (brak ocieplenia budynku);
- brak efektywnej i ekologicznej instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej budynku (zdegradowany piec kaflowy, przeciekające rury, spięcia elektryczne instalacji);
- brak sanitariatów spełniających obecne normy i umożliwiających korzystanie osobom ze szczególnymi potrzebami;
- liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej;
- zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki);
- obiekt narażony na akty wandalizmu (brak ogrodzenia i monitoringu);
- brak utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu doprowadzającego do budynku umożliwiającego dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami;
- brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami;

Planowane prace związane z inwestycją obejmują:

- prace przygotowawcze obiektu;
- wymianę pokrycia dachowego wraz z konstrukcją dachową;
- termomodernizację budynku (wymiana stolarki okiennej, drzwiowej, ocieplenie budynku, wymiana instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej);
- remont sanitariatów z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami;
- dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych;
- wymianę tynków wewnątrz budynku i malowanie ścian oraz sufitów;
- odnowienie klatki schodowej;
- wymiana podłóg;
- wymiana ogrodzenia;
- wykonanie utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu do budynku;
- uporządkowanie otoczenia budynku (nowe nasadzenia i zabiegi pielęgnacyjne;
- zamontowanie urządzeń umożliwiającym korzystanie z obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami
- zakup niezbędnego wyposażenia;
- montaż oświetlenia i monitoringu otoczenia budynku.

Zakres interwencji obejmuje rewitalizację zdegradowanego budynku w celu nadaniu mu nowych funkcji oraz uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych. Pozwoli to na wykorzystanie istniejącej infrastruktury utworzenie nowego miejsca do aktywizacji i integracji mieszkańców oraz organizacji pozarządowych. Zakłada się odnowienie obiektu przy częściowym wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą, a także promowanie

		materiałów o wyraźnej efektywności środowiskowej i korzyściach dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Uporządkowanie terenu wokół budynku umożliwi stworzenie warunków dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia i monitoringu. Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych. Ponadto potrzeba realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Dzięki projektowi planowany jest wzrost aktywności społecznej i podniesienie poziomu integracji społecznej oraz rozwój organizacji pozarządowych. Prace rewitalizacyjne dotyczące budynku przyczynią się do stworzenia warunków dla aktywności mieszkańców, stwarza możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Przedsięwzięcie przyczyni się do uzupełnienia i uporządkowania układu przestrzennego obszaru rewitalizacji oraz przywraca wartości użytkowe i przestrzenne obiektom zdegradowanym. Projekt przyczynia się również do wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym przedsiębiorstw społecznych poprzez przygotowanie niezbędnej infrastruktury (przynajmniej jednego obiektu) umożliwiającego powstanie przynajmniej jednego przedsiębiorstwa społecznego rozumianego jako podmiot określony w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. Obiekt po nadaniu nowych funkcji ukierunkowany będzie na rozwijanie aktywności społecznej w tym realizacji oferty kulturalnej i rozwój innowacji społecznych. **Fot. 7. Zdjęcia przedstawiające stan aktualny** Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów* Inwestor w ramach przedsięwzięcia nie wyklucza realizacji nieinwestycyjnych działań społecznych m.in. na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubogich. Działania te mogą dotyczyć organizacji np. wystaw, warsztatów, szkoleń lub innych wpływających również na podniesienie kompetencji pracowników.
	Okres realizacji	III.2024 – XII.2026
	Szacowana wartość	1 500 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST

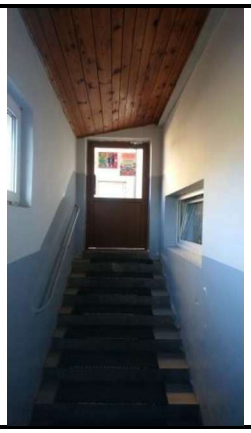
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględniam osób znajdujących się w trudnej sytuacji: – Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające, – mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), – osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), – osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, – osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), – osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – osoby z niepełnosprawnościami, oraz członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy gminy .
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci i młodzieży, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 300 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 - Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** III.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 4 - Poprawa jakości środowiska naturalnego** III.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 10 - Przedsiębiorcza społeczność Przedsięwzięcie nr 11 - Kreatywne i aktywne pokolenia Przedsięwzięcie nr 13 - Strefa aktywnego seniora Przedsięwzięcie nr 15 - Podniesienie ekoświadomości mieszkańców
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Zmodernizowany budynek dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami będzie pełnić rolę centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych, którego celem jest m.in.: zwiększenie aktywizacji i integracji mieszkańców. Zapewnienie miejsca do prowadzenia działalności organizacjom pozarządowym na tym obszarze umożliwi, oprócz zwiększenia aktywności mieszkańców, wzmocnienie ich integracji, zwiększenie efektywności pracy organizacji oraz umożliwienie im lepszej współpracy i wymiany doświadczeń. Kompleks ma pozytywny wpływ również na

		lokalną gospodarkę poprzez stymulowanie aktywności przedsiębiorczej i świadomości prośrodowiskowej. Poprzez organizację różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych czy rekreacyjnych, kompleks promować będzie aktywność społeczną i kulturalną w lokalnej społeczności. Przedsięwzięcia tego typu zostały już zaplanowane w niniejszym dokumencie do realizacji w tym obiekcie. W zaproponowanych przedsięwzięciach miękkich zaplanowane jest uczestniczenie mieszkańców całej gminy Krzczonów, a nie tylko podobszaru rewitalizacji. Takie podejście ogranicza dyskryminację osób chcących aktywnie działać w lokalnej społeczności. Zatem niezależnie od faktycznej lokalizacji przedsięwzięcia, zasięg oddziaływania przedsięwzięcia, uwzględniając realizowane tam przedsięwzięcia miękkie, będzie znacznie szerszy od granic podobszaru III rewitalizacji.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 15. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 5	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Sołtysy**
		ul. Leśna 1 Nr działki Krzczonów Sołtysy – działka nr 295/1 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest dostosowanie do obecnych standardów budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krzczonowie. **Obiekt wykazuje silne zdegradowanie w aspektach:** • złego stanu stolarki okiennej i drzwiowej (nieszczelność); • brak efektywnej i ekologicznej instalacji grzewczej; • liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej; • zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki); • brak sanitariatów i zaplecza gastronomicznego spełniających obecne normy i umożliwiających korzystanie osobom ze szczególnymi potrzebami; • zniszczone ogrodzenie; Przedsięwzięcie zakłada kompleksową modernizację obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie. **W ramach prac przewidziano m.in.:** • dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych; • kompleksowa modernizacja instalacji c.o., c.w.u., w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii; • remont klatek schodowych, kuchni, sanitariatów, korytarzy i sal lekcyjnych oraz innych pomieszczeń gospodarczych; • zamiana źródła ciepła na efektywne energooszczędne powiązane z OZE. **Fot. 8. Zdjęcia przedstawiające stan aktualny**

		  Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów*
	Okres realizacji	III.2024 – XII.2026
	Szacowana wartość	6 000 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.10.02 Edukacja przedszkolna oraz środki krajowe publiczne Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Dzieci nauczyciele, rodzice i opiekunowie prawni, w tym osoby ze szczególnymi potrzebami.
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci wraz z dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku, ponieważ umożliwi komfortowe korzystanie z obiektu zarówno dzieciom, jak i osobom dorosłym. Miejsce to będzie pełnić funkcje opiekuńczo-wychowawczą i edukacyjną. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 15 osób; • Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 1 obiekt; • Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 placówka; Wskaźniki rezultatu: • Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które poprawiły lub wprowadziły nowe metody działania lub rodzaje usług - 5;

		• Liczba uczniów, którzy zrealizowali swoje cele rozwojowe po opuszczeniu programu ≥ 100;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 – Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.B. Rozwój infrastruktury sprzyjającej powstawaniu funkcjonalnego i nowoczesnego centrum usługowego **CEL REWITALIZACJI 1 - Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 11 - Kreatywne i aktywne pokolenia

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 16. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 6	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Sołtysy**
		ul. Leśna 92 Nr działki Krzczonów Sołtysy – działka nr 716 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja Młyna mającego wartość architektoniczną i znaczenie historyczne dla mieszkańców Gminy Krzczonów. **Obiekt wykazuje silne zdegradowanie w aspekcie:** • degradacji ścian zewnętrznych; • nieszczelnej połaci dachu (eternit); • niska efektywność energetyczna budynku; • brak efektywnej i ekologicznej instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej budynku (zdegradowany piec kaflowy, przeciekające rury, spięcia elektryczne instalacji); • złego stanu stolarki okiennej i drzwiowej (nieszczelność); • braku zaplecza sanitarno-gastronomicznego; • liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej; • zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki); • obiekt narażony na akty wandalizmu (brak ogrodzenia i monitoringu); • brak utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu doprowadzającego do budynku umożliwiającego dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami; • brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami; Przedsięwzięcie zakłada kompleksową renowację i modernizację drewniano-murowanego młyna położonego w miejscowości Krzczonów-Sołtysy nad rzeką Radomirką. **Przewidziano m.in.:** • wymianę pokrycia dachowego wraz z wzmocnieniem/wymianą konstrukcji drewnianej; • wybudowanie i wyposażenie zaplecza sanitarno-gastronomicznego wewnątrz budynku; • remont wszystkich pomieszczeń (tynki, podłogi); • wykonanie zasilenia/ogrzewania obiektu ciepła na efektywne energooszczędne powiązane z OZE; • dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych;

		• wykonanie instalacji elektrycznych, ogrzewania oraz wod-kan; • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; • zakup niezbędnego wyposażenia; • wykonanie ogrodzenia i oświetlenia terenu wraz z zagospodarowaniem działki oraz montaż monitoringu; • zamontowanie urządzeń umożliwiającym korzystanie z obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami; • wykonanie ogrodzenia, montaż oświetlenia i monitoringu otoczenia budynku; • pełen zakres robót budowlanych będzie znany po wykonaniu dokumentacji technicznej. Zakres interwencji obejmuje rewitalizację zdegradowanego młyna w celu nadaniu mu nowych funkcji oraz uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych. Obiekt po gruntownej renowacji wraz z infrastrukturą towarzyszącą stanowić będzie miejsce atrakcyjnie turystycznie i powiększy zasób obiektów kulturowych obszaru rewitalizacji. Ponadto pełnić będzie również funkcję bazy dla lokalnych inicjatorów kultury i rękodzieła Gminy Krzczonów. Potrzeba jego realizacji wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Projekt stwarza warunki dla aktywności i rekreacji mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia oraz stwarza możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Projekt rewitalizacyjny ma na celu zrewitalizowanie zdegradowanego budynku młyna przyczyniając się do przywrócenia wartości użytkowych i przestrzennych obiektom zdegradowanym, nie spełniających współczesnych standardów, zakładając odnowienie obiektu przy częściowym wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą. Prace porządkowe prowadzone na otaczającym terenie zielonym umożliwią stworzenie warunków dla aktywności i rekreacji plenerowej mieszkańców, korzystnie wpływającej na ich stan zdrowia, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności. Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych. Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia i monitoringu oraz ogrodzenia terenu. Projekt z sektora kultury i turystyki ukierunkowany jest na rozwijanie aktywności społecznej m.in. poprzez dostosowanie budynku do realizacji oferty kulturalnej i turystycznej rozwój innowacji społecznych. Przedsięwzięcie razem z innymi przedsięwzięciami wpływa pozytywnie na stymulowanie aktywności turystycznej obszaru rewitalizacji i obszaru Gminy. **Fot. 9. Zdjęcie przedstawiające stan aktualny**

		  Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów* Inwestor w ramach przedsięwzięcia nie wyklucza realizacji nieinwestycyjnych działań społecznych m.in. na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubogich. Działania te mogą dotyczyć organizacji np. wystaw, warsztatów, szkoleń lub innych wpływających również na podniesienie kompetencji pracowników.
	Okres realizacji	2024– 2028
	Szacowana wartość	2 500 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami,

		- wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględniam osób znajdujących się w trudnej sytuacji: – Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające, – mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), – osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), – osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, – osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), – osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – osoby z niepełnosprawnościami, oraz członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy, pozostali mieszkańcy gminy oraz turyści.
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami oraz lokalnych inicjatorów kultury i rękodzieła Gminy. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci i młodzieży, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu. Miejsce przyciągnie również turystów i pasjonatów, dzięki utworzeniu muzeum starych samochodów., co przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 obiekt; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 300 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 - Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 1 - Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 12 -„Cykliczna" historia
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy odnowienia młyna. Jego głównym celem jest przywrócenie wartości społecznych obiektu, zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami i uchronienie od zniszczenia charakterystycznego obiektu dla Gminy Krzczonów. Z racji planowanego nabycia nowej funkcji – kulturowej i turystycznej, z którego korzystać m.in.: organizacje pozarządowe i mieszkańcy. Z obiektu będą również korzystać goście spoza terenu Gminy Krzczonów. Obiekt ten zatem przyczyni się nie tylko do zwiększenia aktywności i integracji społecznej mieszkańców, w tym seniorów oraz dzieci i młodzieży ale również do podniesienia atrakcyjności obszaru. Przedsięwzięcie zatem przyczyni się do ograniczenia zdiagnozowanych problemów również na obszarach sąsiednich.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 17. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 7	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Folwark**
		ul. Tadeusza Kościuszki 10 Nr działki Krzczonów Folwark – działka nr 2/27 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest rewitalizacja zdegradowanego parterowego obiekt gminnego w Krzczonowie Folwark, który w większości utracił swoja funkcję ze względu na stan techniczny. W przeszłości obiekt użytkowany był przez piekarnie oraz pełnił funkcje magazynowe. Obecnie obiekt w 90% nieużytkowany, w części obiektu działalność prowadzi masarnia. Zrewitalizowany obiekt zostanie podzielony i wprowadzone zostaną nowe funkcję: 1. funkcja muzealno-wystawiennicza; 2. centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych (nowa funkcja miejsca sprzyjającego integracji i aktywności mieszkańców oraz miejsca działalność organizacji pozarządowych); 3. funkcja aktywizacyjna dla mieszkańców ze szczególnymi potrzebami. **Obiekt wykazuje zdegradowanie w aspekcie:** • degradacja ścian zewnętrznych; • nieszczelna połać dachu (częściowo eternit); • niska efektywność energetyczna budynku; • brak efektywnej i ekologicznej instalacji grzewczej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej budynku (zdegradowany piec kaflowy, przeciekające rury, spięcia elektryczne instalacji); • złego stanu stolarki okiennej i drzwiowej (nieszczelność); • braku zaplecza sanitarno-gastronomicznego; • liczne ubytki w tynku na ścianach wewnętrznych i sufitach oraz klatce schodowej; • zniszczone pokrycie podłogi (liczne ubytki); • obiekt narażony na akty wandalizmu (brak ogrodzenia i monitoringu); • brak utwardzonego ciągu pieszego i wjazdu doprowadzającego do budynku umożliwiającego dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami (obecnie ułożone są wybrakowane płyty betonowe); • brak rozwiązań umożliwiających korzystanie z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami; Przedsięwzięcie zakłada kompleksową modernizację obiektu zlokalizowanego w m. Krzczonów ul. Tadeusza Kościuszki 10. **W ramach prac przewidziano m.in.:** • wymianę pokrycia dachowego; • remont zaplecza sanitarno-gastronomicznego; • remont wszystkich pomieszczeń (tynki, podłogi); • wykonanie zasilenia/ogrzewania obiektu ciepła na efektywne energooszczędne powiązane z OZE; • dostosowanie termoizolacyjności przegród budowlanych do obowiązujących przepisów branżowych; • wykonanie instalacji elektrycznych, ogrzewania oraz wod-kan; • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej; • zakup niezbędnego wyposażenia; • wykonanie ogrodzenia i oświetlenia terenu wraz z zagospodarowaniem działki oraz montaż monitoringu; • zamontowanie urządzeń umożliwiającym korzystanie z obiektu osobom ze szczególnymi potrzebami; • wykonanie ogrodzenia, montaż oświetlenia i monitoringu otoczenia budynku; • pełen zakres robót budowlanych będzie znany po wykonaniu dokumentacji technicznej.

Wskazany obiekt po gruntownej rewitalizacji wraz z uporządkowaniem otoczenia stanowić będzie miejsce atrakcyjnie turystycznie (planowane jest otwarcie muzeum w przestrzeni muzealno-wystawienniczej). Fundacja zrzeszająca właścicieli starych samochodów planuje ulokowanie po pracach rewitalizacyjnych swoich samochodów w tym budynku w celu utworzenie muzeum starych samochodów. Działalność muzeum nie będzie miała charakteru komercyjnego. Pełnić będzie również funkcję bazy dla lokalnych inicjatorów kultury i rękodzieła oraz miejsca spotkań i integracji mieszkańców Gminy Krzczonów.

Potrzeba realizacji projektu wynika z potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji, zgodnie z zapisami diagnozy. Projekt stwarza warunki dla aktywności i rekreacji mieszkańców, stwarza możliwości rozwoju kompetencji społecznych mieszkańców i wykorzystania ich talentów, włączając równocześnie osoby niesamodzielne o ograniczonej sprawności.

Projekt rewitalizacyjny ma na celu zrewitalizowanie zdegradowanego budynku przyczyniając się do przywrócenia wartości użytkowych i przestrzennych obiektom zdegradowanym, nie spełniających współczesnych standardów, zakładając odnowienie obiektu przy wykorzystaniu innowacyjnych materiałów i rozwiązań inspirowanych naturą.

Przy realizacji zapewniona zostanie dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Projekt przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa na obszarze poprzez np. zainstalowanie oświetlenia i monitoringu oraz ogrodzenia terenu.

Projekt z sektora kultury i turystyki ukierunkowany jest na rozwijanie aktywności społecznej m.in. poprzez dostosowanie budynku do realizacji oferty kulturalnej i turystycznej rozwój innowacji społecznych. Przedsięwzięcie razem z innymi przedsięwzięciami wpływa pozytywnie na stymulowanie aktywności turystycznej obszaru rewitalizacji i obszaru Gminy.

Projekt przyczynia się zatem do wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym przedsiębiorstw społecznych poprzez przygotowanie niezbędnej infrastruktury (przynajmniej jednego obiektu) umożliwiającego powstanie przynajmniej jednego przedsiębiorstwa społecznego rozumianego jako podmiot określony w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.

Fot. 10. Zdjęcie przedstawiające stan aktualny

Źródło: *Urząd Gminy Krzczonów*

Inwestor nie wyklucza wsparcia działań społecznych obejmujących m.in. na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubogich. W ramach projektu dopuszczalne jest organizowanie np. wystaw, warsztatów, szkoleń i podniesienie kompetencji pracowników.

	Okres realizacji	III.2024 – XII.2026
	Szacowana wartość	2 500 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględniam osób znajdujących się w trudnej sytuacji: – Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej lub ją opuszczające, – mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), – osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), – osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, – osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), – osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, – osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – osoby z niepełnosprawnościami, oraz członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy gminy .
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami oraz lokalnych inicjatorów kultury i rękodzieła Gminy. Zważając na szerzący się problem związany z zaburzeniami integracji wśród dzieci i młodzieży, stworzyć należy miejsce wspomagające rozwój społeczny tejże grupy. Dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu. Miejsce przyciągnie również turystów i pasjonatów, dzięki utworzeniu muzeum starych samochodów., co przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	<u>Wskaźniki produktu:</u> • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; <u>Wskaźniki rezultatu:</u>

		• Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 2570 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 - Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 1 - Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 11 - Kreatywne i aktywne pokolenia Przedsięwzięcie nr 13 - Strefa aktywnego seniora Przedsięwzięcie nr 14 - Wsparcie integracji osób z niepełnosprawnością
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy rewitalizacji obiektu gminnego. Jego głównym celem jest powstanie miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców gminy Krzczonów. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami oraz lokalnych inicjatorów kultury i rękodzieła Gminy. Z racji planowanego nabycia nowej funkcji – kulturowej i aktywizacyjnej, z którego korzystać m.in.: organizacje pozarządowe i mieszkańcy, w tym osoby ze szczególnymi potrzebami. Przedsięwzięcie zatem przyczyni się do ograniczenia zdiagnozowanych problemów również na obszarach sąsiednich.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 18. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 8	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Wójtostwo** ul. Spokojna Nr działki Krzczonów Wójtostwo – działka nr 282/9 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest obecny zdegradowany budynek administracyjno-techniczny Urzędu Gminy Krzczonów. Obiekt wykazuje zdegradowanie w aspekcie m.in.: wysokiej energochłonność budynku. Przedsięwzięcie obejmuje budowę i wyposażenie budynku Urzędu Gminy w standardzie budynku pasywnego, przystosowanego dla osób niepełnosprawnych, zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania. Obiekt pod względem energetycznym odpowiadać będzie wymaganiom stawianym przez regulacje prawne, m.in. w zakresie energooszczędnego systemu ogrzewania. W obiekcie zastosowane będą instalacje OZE, jak również systemy odzysku energii z wentylacji, monitoring i automatyka urządzeń. Przewidziano również zagospodarowanie działki wraz z wykonaniem ogrodzenia oraz nasadzeniami i obrukiem.
	Okres realizacji	I.2025 – XII.2027
	Szacowana wartość	4 000 000 zł
	Źródło finansowania	☑ Krajowe środki publiczne ☑ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST

		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki własne JST lub krajowe środki publiczne
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych. Projekt uwzględnia udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami m.in.: - dostosowanie toalet i pomieszczeń dla osób ze szczególnymi potrzebami, - wyznaczenie odpowiednich miejsc parkingowych, - dostosowanie nawierzchni ułatwiającej poruszanie się osobom ze szczególnymi potrzebami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby z niepełnosprawnościami, członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy.
	Prognozowane rezultaty	Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca świadczenia usług publicznych dostosowanego do aktualnych wymagań technicznych i bez barier architektonicznych. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu oferowanych usług publicznych. Zważając na szerzący się problem związany z ograniczona dostępnością dla osób ze szczególnymi potrzebami do placówek publicznych, planowane jest utworzenie miejsca zapewniającego korzystanie z usług każdemu mieszkańcowi. Ponadto dostosowanie obiektu i otoczenia do obecnych standardów oraz wymogów zapewni bezpieczeństwo użytkownikom tego terenu.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; Wskaźniki rezultatu: • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji - 2570 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 – Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.B. Rozwój infrastruktury sprzyjającej powstawaniu funkcjonalnego i nowoczesnego centrum usługowego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 10 - Przedsiębiorcza społeczność

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 19. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 9	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I** – Sołectwa Krzczonów Folwark, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Wójtostwo **Sołectwo: Krzczonów Wójtostwo**
		ul. Spokojna / ul. Żeromskiego 11 Nr działki Krzczonów Wójtostwo – działka nr 282/9 Miejscowość: Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	KKS Krzczonovia Krzczonów
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest teren obecnego stadionu sportowego w Krzczonowie. Obecnie teren boiska pokryty jest trawą jednak nie jest w stanie zapewnić bezpieczeństwa użytkownikom tego obiektu. Urządzenia oraz wyposażenie boiska są

		wyeksploatowane i zdegradowane nie nadające się do dalszego użytkowania. Projekt ma za zadanie nadanie pełnej świetności istniejącej infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej tj. jedynemu pełnowymiarowemu boisku sportowemu w Gminie Krzczonów, jak również zapewnienie bezpieczeństwa użytkownikom obiektu. Przedmiotem przedsięwzięcia jest przebudowa stadionu sportowego w Krzczonowie. Przedsięwzięcie obejmuje wykonanie boiska sportowego z nawierzchnią trawiastą wraz z niezbędnym wyposażeniem (słupki, mała architektura). W ramach zagospodarowania terenu przy obiekcie przewiduje się również utworzenie ciągu jezdnego wraz z parkingiem, oświetlenie, w tym oświetlenie LED w zasileniu PV oraz wykonanie trybun i zaplecza sanitarnego. Prace budowlane związane z przebudową stadionu obejmą m.in. niwelacje terenu, budowę drenażu wraz z kanalizacją deszczową oraz budowę ogrodzenia stadionu wraz z bramą wjazdową i furtką wejściową. Inwestycja z uwagi na silna korelację zostanie powiązana z kompleksową rozbudową i remontem obiektu ROKIS. W ramach prac przewidziano rozbudowę obiektu o nowe powierzchnie wykorzystywana na szeroko pojętą kulturę oraz remont istniejących powierzchni wraz z wyposażeniem. **Fot. 11. Zdjęcie przedstawiające stan aktualny** Projekt rewitalizacyjny ma na celu przywrócenie pełnej funkcji obszaru, uporządkowanie architektoniczno-budowlane przestrzeni, dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz likwidację barier architektonicznych. Źródło: mapy.geoportal.gov.pl
	Okres realizacji	I.2025 – XII.2027
	Szacowana wartość	6 000 000 zł
	Źródło finansowania	☑Krajowe środki publiczne ☐Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☐ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☐Środki własne JST Rządowy Fundusz Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych Dopuszczalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, środki z innych źródeł
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Brak stromych podjazdów, podjazdy dla niepełnosprawnych, czytelne oznakowanie. Polepszenie dostępu do pomieszczeń. Prace budowlane winny zostać przeprowadzone z zachowaniem wszelkich wytycznych z zakresu dostosowania obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na konieczność zachowania i utrzymania norm sanitarnych w obiekcie należy przeprowadzić szereg inwestycji poprawiających komfort i higienę użytkowania. Zakładany do przedsięwzięcia obiekt wykazuje silne zapotrzebowanie na energię paliw kopalnych, co w konsekwencji wpływa na emisję zanieczyszczeń powietrza, w tym emisję związków PM10, PM2,5 oraz Ba(aP).
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do usług społecznych (w tym słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich), osoby doświadczające przemocy, w tym przemocy w rodzinie, osoby lub rodziny wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby uciekające z terenu Ukrainy, oraz otoczenie tych osób (m.in. rodzina, środowisko lokalne), osoby narażone na umieszczenie w instytucjach całodobowych lub przebywające w instytucjach całodobowych, osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, osoby usamodzielniane (w tym osoby dorosłe), osoby usamodzielniane i opuszczające pieczę zastępczą, osoby

		w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby z niepełnosprawnościami, członkowie organizacji pozarządowych, rolnicy, przedsiębiorcy, seniorzy i pozostali mieszkańcy.
	Prognozowane rezultaty	Zmodernizowany obiekt przyczyni się do aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży, posłuży zwiększeniu ich aktywności fizycznej, podniesie poziom kultury fizycznej oraz umożliwi propagowanie sportu wśród społeczności lokalnej i osób niepełnosprawnych. Nowo wybudowany obiekt sportowy umożliwi realizację zadań wychowania fizycznego w odpowiednich warunkach, organizowanie imprez sportowych, zwłaszcza w grach zespołowych, a także innych dyscyplinach sportowych. Przyczyni się także do ograniczenia tendencji do siedzącego trybu życia oraz do rozwoju KKS Krzczonovia Krzczonów.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 obiekt; • Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 obiekt; Wskaźniki rezultatu: • Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji 2570 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 3 - Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury** I.3.A. Rozwój infrastruktury sprzyjającej inicjatywom społecznym mieszkańców **CEL REWITALIZACJI 1 - Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 13 - Strefa aktywnego seniora
	Dodatkowe uzasadnienie lokalizacji i oddziaływania przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy modernizacji zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne. Jego głównym celem jest aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży, posłuży zwiększeniu ich aktywności fizycznej, podniesie poziom kultury fizycznej oraz umożliwi propagowanie sportu wśród społeczności lokalnej i osób niepełnosprawnych. Planowana fizyczna odnowa przestrzeni i poprawa bezpieczeństwa użytkowników będzie mieć wpływ zarówno na mieszkańców obszaru rewitalizacji, gminy Krzczonów jak i obszarów sąsiednich. Obiekt ten zatem przyczyni się nie tylko do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców ale również integracji społecznej mieszkańców z mieszkańcami gmin sąsiednich i również do podniesienia atrakcyjności obszaru. Przedsięwzięcie zatem przyczyni się do ograniczenia zdiagnozowanych problemów również na obszarach sąsiednich.

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 20. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 10	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Przedsiębiorcza społeczność**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I, II i III** Budynek OSP w Krzczonowie II Budynek OSP w Krzczonowie Sołtysy Budynek OSP w Walentynowie Miejscowość: Krzczonów II, Krzczonów Sołtysy i Walentynów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Polegać będzie ono na zorganizowaniu szeregu spotkań i szkoleń, które przyczynią się do poprawy dostępu do zatrudnienia oraz promocji samozatrudnienia. Celem projektu jest poprawa sytuacji młodych i długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Krzczonów. Przedsięwzięcie realizowane będzie na terenie obiektów objętymi działaniami rewitalizacyjnymi: • Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; • Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP

		Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; • Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; • Przedsięwzięcie nr 8 - Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów
	Okres realizacji	I.2027 – XII.2028
	Szacowana wartość	250 000 zł
	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.09.02 Aktywizacja zawodowa Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedsięwzięcie realizowane będzie w obiektach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Osoby młode, osoby bezrobotne i osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych lub cywilnoprawnych z obszaru Gminy Krzczonów. Planowana liczba uczestników – 100 osób.
	Prognozowane rezultaty	Podniesienie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy Krzczonów, wzrost poziomu zatrudnienia lokalnej społeczności
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 50 osób; • Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie - 50 osób; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 50 osób; • Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu 20 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 2 - Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców** I.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego II.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego III.2.A. Kreowanie warunków do rozwoju biznesu lokalnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; Przedsięwzięcie nr 8 - Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów;

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 21. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 1.1	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Kreatywne i aktywne pokolenia**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I, II i III**
		Budynek OSP w Krzczonowie II Budynek OSP w Krzczonowie Sołtysy

		Budynek OSP w Walentynowie Budynek w Krzczonowie Folwark Miejscowość: Krzczonów II, Krzczonów Sołtysy, Walentynów i Krzczonów Folwark
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	ROKiS
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy aktywizacji społecznej grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - osób młodych (mieszkańców do 18 r. ż.) oraz seniorów (powyżej 60 r. ż.). Celem przedsięwzięcia jest zarówno organizacja aktywnego czasu wolnego młodych mieszkańców i seniorów jak i stymulowanie rozwoju zdolności twórczych. Projekt polega na organizacji zajęć zgodnych z zainteresowaniami mieszkańców (zajęcia plastyczne, zajęcia komiksowe, rozgrywki gier planszowych, warsztaty z eksperymentami fizycznymi i chemicznymi i inne zajęcia artystyczne). Prowadzone będą również zajęcia integrujące te skrajnie różne grupy wiekowe, w celu wymiany doświadczeń międzypokoleniowych. Przedsięwzięcie realizowane będzie na terenie obiektów objętymi działaniami rewitalizacyjnymi: • Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; • Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; • Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; • Przedsięwzięcie nr 5 - Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie • Przedsięwzięcie nr 7 - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne;
	Okres realizacji	I.2028 – XII.2029
	Szacowana wartość	300 000 zł
	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.08.09. Integracja społeczna osób najbardziej potrzebujących wsparcia Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekty, w których planowana jest realizacja przedsięwzięcia będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Młodzi mieszkańcy Gminy Krzczonów, seniorzy, środowiska lub lokalne społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności na obszarach zdegradowanych Gminy Krzczonów
	Prognozowane rezultaty	Aktywizacja i integracja najmłodszej oraz najstarszej części społeczności lokalnej, pobudzenie więzi sąsiedzkich oraz niwelacja wykluczenia społecznego.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Całkowita liczba osób objętych wsparciem – 100 osób, • Liczba osób obcego pochodzenia objętych wsparciem w programie - 2 osób, • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 20 osób, Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu – 22 osób.

	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 1- Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; Przedsięwzięcie nr 5 - Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie; Przedsięwzięcie nr 7 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne;

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 22. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 12	**Nazwa przedsięwzięcia**	**„Cykliczna" historia**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I, II i III**
		Obszar całej Gminy Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	ROKiS
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Projekt rewitalizacyjny „Cykliczna" historia składa się z dwóch elementów: • edukacyjnego, który przyczynia się do umocnienia więzi z miejscem zamieszkania; • rozwoju aktywności fizycznej wśród młodych; Przedsięwzięcie polegać będzie na organizacji cyklicznych wycieczek pieszych i rowerowych, które uwzględniać będą najważniejsze zabytki i miejsca pod względem wartości kulturowej i historycznej z obszaru Gminy. Celem projektu jest przede wszystkim zapoznanie dzieci i młodzieży z bogata historią i walorami kulturowymi Gminy Krzczonów. Oprócz aspektów edukacyjnych, projekt uwzględniać będzie również rozwijanie aktywności fizycznej wśród najmłodszej grupy lokalnych mieszkańców, poprzez przyjętą formę transportu między obiektami – spacer lub wycieczka rowerowa. Dodatkowo projekt zakłada organizacje cyklicznych prelekcji dostępnych dla wszystkich dotyczących bogatych walorów kulturowych obszaru, prowadzonych zarówno przez pracowników ROKiS jak i aktywnych lokalnych działaczy przyczyniając się pozytywnie do wzrostu poziomu integracji międzypokoleniowej. Prelekcje będą odbywać się w obiekcie objętym działaniami rewitalizacyjnymi – przedsięwzięcie nr 6 - Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów oraz na terenie realizacji przedsięwzięcia 1 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Przebudowa placu dworcowego w miejscowości Krzczonów wraz z zagospodarowaniem przestrzennym zieleńców
	Okres realizacji	VI.2027 – XII.2029
	Szacowana wartość	200 000 zł

	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☑Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 FELU.08.09. Integracja społeczna osób najbardziej potrzebujących wsparcia Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Przedmiotowa inwestycja będzie respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Obiekt, w którym planowana jest realizacja przedsięwzięcia będzie w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych poprzez zniwelowanie barier architektonicznych.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Dzieci, młodzież i inni mieszkańcy Gminy Krzczonów, środowiska lub lokalne społeczności zagrożone ubóstwem
	Prognozowane rezultaty	Aktywizacja i integracja najmłodszej części społeczności lokalnej, pobudzenie więzi sąsiedzkich oraz niwelacja wykluczenia społecznego.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Całkowita liczba osób objętych wsparciem – 100 osób, • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt., • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 5 osób, Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu – 25 osób.
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 1- Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	przedsięwzięcie nr 6 - Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 23. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 13	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Strefa aktywnego seniora**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I, II i III**
		Obszar całej Gminy Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie w swoim zakresie przewiduje aktywizacje społeczną seniorów w kierunku zwiększenie aktywności fizycznej i psychicznej. Przedsięwzięcie przewiduje organizację zajęć dla osób starszych np. gimnastykę, edukację prozdrowotną seniorów, spotkanie z rehabilitantem, spotkanie ze specjalistą medycyny estetycznej czy warsztaty ogrodnicze.

		Innym elementem projektu jest podniesienie kompetencji i umiejętności seniorów w nowej cyfrowej rzeczywistości poprzez naukę/kurs dla seniorów z obsługi komputera ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa w sieci oraz umiejętność korzystania z e-usług (e-urząd; e-zakupy; e-bankowość). W zakres projektu wchodzi organizacja zajęć, wynagrodzenia dla instruktorów oraz zakup niezbędnych sprzętów. Przedsięwzięcie realizowane będzie również na terenie obiektu objętego projektem rewitalizacyjnym: • Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; • Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; • Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; • Przedsięwzięcie nr 7 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne; • Przedsięwzięcie nr 9 - Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów
	Okres realizacji	I.2028 – XII.2029
	Szacowana wartość	200 000 zł
	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑Środki z innych źródeł ☐Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU. 08.02. Ekonomia społeczna lub 08.05 Usługi społeczne Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Zajęcia/spotkania będą organizowane w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami. Kanały promocji służące rozpowszechnieniu informacji o organizowanych wydarzeniach zostaną dostosowane do grupy docelowej.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, osoby powyżej 60 roku życia
	Prognozowane rezultaty	Projekt służy rozszerzenie zakresu działania organizacji pozarządowych z terenu gminy poprzez uruchomienie dodatkowych usług skierowanych do seniorów. Dzięki realizacji projektu seniorzy będą mogli podnieść swoje kompetencje cyfrowe jak również wpłynąć pozytywnie na stan zdrowia. Dodatkowym elementem przedsięwzięcia jest uruchomienie procesów integracji międzypokoleniowej poprzez otwarcie się seniorów na rzeczywistość cyfrową.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba nowych pozycji oferty kulturalno-edukacyjnej – 2 szt.; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób korzystających z nowej oferty kulturalno-edukacyjnej: 50 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 1- Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych

		możliwości spędzania czasu wolnego III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie; Przedsięwzięcie nr 7 - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne; Przedsięwzięcie nr 9 - Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów;

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 24. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 14	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Wsparcie integracji osób z niepełnosprawnością**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I**
		Krzczonów Folwark
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	OPS Krzczonów
	Partner projektu	-
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie w swoim zakresie przewiduje działania integrujące i aktywizujące osoby z niepełnosprawnością, ograniczając stopniowo postępujące wykluczenie społeczne. Przedsięwzięcie przewiduje organizację zajęć dla osób ze szczególnymi potrzebami np. zajęcia artystyczne, muzyczne, kulinarne realizowane przy pomocy asystentów. W zakres projektu wchodzi organizacja zajęć, wynagrodzenia dla prowadzących i asystentów oraz zakup niezbędnych materiałów. Przedsięwzięcie realizowane będzie na terenie obiektu objętego projektem rewitalizacyjnym Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne.
	Okres realizacji	I.2028 – XII.2029
	Szacowana wartość	200 000 zł
	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑ Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☐ Środki z innych źródeł ☑ Środki własne JST
		Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU. 08.05 Usługi społeczne Dopuszczalnie - Krajowe środki publiczne, KPO, Środki z innych źródeł, Środki własne JST.
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Zajęcia/spotkania będą organizowane w obiektach dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami. Kanały promocji służące rozpowszechnieniu informacji o organizowanych wydarzeniach zostaną dostosowane do grupy docelowej.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny z obszaru całej Gminy Krzczonów

	Prognozowane rezultaty	Projekt służy rozszerzenie zakresu działania organizacji pozarządowych z terenu gminy poprzez uruchomienie dodatkowych usług skierowanych do osób z niepełnosprawnością. Dzięki realizacji projektu będą mogli podnieść swoje umiejętności i zintegrować się.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	Wskaźniki produktu: • Liczba nowych pozycji oferty kulturalno-edukacyjnej – 1 szt.; Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób korzystających z nowej oferty kulturalno-edukacyjnej: 20 osób;
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 1- Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców** I.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego II.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego III.1.A. Zaangażowanie osób wykluczonych poprzez tworzenie różnorodnych możliwości spędzania czasu wolnego
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 7 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne;

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Tabela 25. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych

PROJEKT REWITALIZACYJNY NR 15	**Nazwa przedsięwzięcia**	**Podniesienie ekoświadomości mieszkańców**
	Lokalizacja przedsięwzięcia	**Podobszar rewitalizacji I, II, III** Obszar całej Gminy Krzczonów
	Podmiot realizujący przedsięwzięcie (Lider projektu)	Gmina Krzczonów
	Partner projektu	ROKiS
	Zakres zadań przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie dotyczy uwrażliwienia mieszkańców obszaru rewitalizacji na zachodzące zmiany klimatu oraz sposoby minimalizowania wpływu ich domostw na środowisko przyrodnicze. Celem przedsięwzięcia jest organizacja cyklicznych spotkań promocyjno-informacyjnych, które przedstawią zarówno przyczyny jak i skutki zmian klimatu oraz propozycje działań zapobiegających lub minimalizujących zmiany klimatu. Tematy spotkań obejmować będą również instalacje OZE, szkodliwość wyrobów z azbestu oraz złe gospodarowanie odpadami. Spotkania te dedykowane są dla 30 mieszkańców - szczególnie dla właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji , przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji oraz osób młodych, których świadomość ekologicznie stale wzrasta. Partnerzy projektu zapewnią udział zarówno finansowy, merytoryczny jak i techniczny. Przedsięwzięcie realizowane będzie również na terenie obiektu objętego projektem rewitalizacyjnym: • Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; • Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; • Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie;
	Okres realizacji	I.2028 – XII.2029
	Szacowana wartość	200 000 zł

	Źródło finansowania	☐ Krajowe środki publiczne ☐Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ☑Europejski Fundusz Społeczny Plus ☐ Fundusz Spójności ☐ Środki prywatne ☑Środki z innych źródeł ☑Środki własne JST
		EFS, środki własne Dopuszczalne- Środki z innych źródeł
	Zaplanowane w przedsięwzięciu udogodnienia, zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Spotkania z uczestnikami odbywać się będą w pomieszczeniach dostosowanych do ich szczególnych potrzeb. Strona internetowa gminy, która będzie wykorzystywana przy realizacji projektu, jest dostosowana do wymogów, nałożonych przez ustawę o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Obsługa projektu odbywać się będzie z wykorzystaniem poczty elektronicznej, SMS, MMS, strony internetowej. Na wniosek uczestnika projektu ze szczególnymi potrzebami, komunikacja z Urzędem Gminy w trakcie realizacji projektu może przebiegać w formie określonej w tym wniosku.
	Grupa docelowa przedsięwzięcia	Grupą docelową będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji – właściciele lub użytkownicy nieruchomości na obszarze rewitalizacji – w tym osoby z niepełnosprawnościami, przedsiębiorcy z obszaru rewitalizacji i osoby młode. Planuje się objęcie różnego rodzaju wsparciem 30 mieszkańców z obszaru rewitalizacji z terenu Gminy Krzczonów.
	Prognozowane rezultaty	Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców poprawi zarówno jakość życia mieszkańców i ich rodzin oraz ale również lokalne środowisko naturalne i klimat.
	Wskaźniki monitorujące efekty realizacji projektu	**Wskaźniki produktu:** ✓ Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym – 1 szt. **Wskaźniki rezultatu:** ✓ Liczba osób, które ukończyły cykl spotkań – 30 osób.
	Cele realizowane przez to przedsięwzięcie	**CEL REWITALIZACJI 4 - Poprawa jakości środowiska naturalnego** I.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców II.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców III.4.A. Promocja ekologicznych postaw i zachowań wśród mieszkańców
	Powiązania i synergia z innymi przedsięwzięciami	Przedsięwzięcie nr 2 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim; Przedsięwzięcie nr 3 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie; Przedsięwzięcie nr 4 – Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie;

Źródło: Urząd Gminy Krzczonów

Planując, projektując oraz realizując przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie wolno zapominać również o założeniach wynikających z przepisów odrębnych m.in.:

- Dla wszystkich przedsięwzięć przeznaczonych pod obiekty użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, usług i przemysłu należy zapewnić wodę do zewnętrznego gaszenia pożaru oraz dojazdy spełniające wymagania jak dla dróg pożarowych, zgodnie z zapisami określonymi w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r. nr 124 poz. 1030);
- Zapewnić należy dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych oraz unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych;
- Przedsięwzięcia nie mogą znacząco negatywnie wpływać na istniejące i potencjalne siedliska gatunków chronionych m.in.: jerzyków, kawek, wróbli, mazurków, kopciuszków oraz nietoperzy. Przed rozpoczęciem prac należy ograniczyć potencjalne

negatywne oddziaływanie w największym stopniu, które związane będzie z etapem budowy –termomodernizacją i modernizacją obiektów budowlanych, usuwaniem drzew i krzewów, ryzykiem zajęcia stanowisk gatunków roślin chronionych oraz stanowisk chronionych zwierząt oraz ich płoszeniem. Dobrą praktyką jest realizowanie w przyszłości działań mających na celu poprawę walorów przyrodniczych i różnorodności gatunkowej.

- Planując rozbudowę infrastruktury należy uwzględnić konieczność zachowania stref kontrolowanych dla istniejących gazociągów, zwłaszcza gazociągu wysokiego ciśnienia, zgodnie z obowiązującymi przepisami. W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki (lub innego właściwego) w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie, obowiązującemu w okresie wykonania przedmiotowego gazociągu.;
- Przedsięwzięcia nie mogą pozostawać w sprzeczności z zasadami ochrony konserwatorskiej zabytkowych obiektów.
- Planując rozbudowę lub modernizacje infrastruktury technicznej należy uwzględniać również infrastrukturę telekomunikacyjną – podstawowy element infrastruktury technicznej.

7.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć

Oprócz głównych projektów rewitalizacyjnych, na obszarze zdegradowanym jak i poza nim, realizowane będą również inne inwestycje, przyczyniających się do ograniczenia zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk. W niniejszym Programie określone zostały typy dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych. Skala i zakres realizowanych w ramach nich działań mogą być bardzo różne, w zależności od specyfiki danego projektu.

CEL REWITALIZACJI 1– Zwiększenie aktywności społecznej i współdziałania mieszkańców
Typ 1. – Przedsięwzięcia zapobiegające marginalizacji
Typ 2. – Przedsięwzięcia podnoszące jakość kapitału ludzkiego
CEL REWITALIZACJI 2 – Rozwinięcie przedsiębiorczości mieszkańców
Typ 3. – Przedsięwzięcia podnoszące poziom lokalnej gospodarki
CEL REWITALIZACJI 3- Zagwarantowanie równego dostępu do lepszej jakości infrastruktury
Typ 4. Przedsięwzięcia poprawiające stan infrastruktury komunikacyjnej
Typ 5. Przedsięwzięcia poprawiające standard infrastruktury sieciowej (wod-kan i inne)
Typ 6. Przedsięwzięcia podnoszące standard infrastruktury publicznej
Typ 7. Przedsięwzięcia dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami
CEL REWITALIZACJI 4- Poprawa jakości środowiska naturalnego
Typ 8. – Przedsięwzięcia poprawiające stan środowiska naturalnego

Wskazane w ramach powyższych typów przedsięwzięcia uzupełniające mają głównie charakter społeczny i infrastrukturalny. Skierowane są do wszystkich mieszkańców z terenu Gminy

Krzczonów. Realizacja tych działań pozwoli na wsparcie głównego procesu rewitalizacji i wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, co wpłynie korzystnie na poprawę jakości życia i przyszły rozwój Gminy. Lista projektów dopuszczalnych pozostaje otwarta. Może zatem zostać powiększana o dodatkowe przedsięwzięcia, zgłaszane wg zaistniałych potrzeb, za pośrednictwem karty projektu, stanowiącej załącznik nr 2 do dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji. Na dzień uchwalenia dokumentu zgłoszone zostały następujące projekty uzupełniające:

Tabela 26. Projekt z listy uzupełniającej

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 1	**Tytuł**	**Aktywni w sieci**
	Typ przedsięwzięcia	Typ 2. – Przedsięwzięcia podnoszące jakość kapitału ludzkiego
	Lokalizacja	Przedsięwzięcie planowo obejmuje obszar całej Gminy – głównie ROKIS oraz filia w Żukowie Drugim
	Podmiot realizujący	Regionalny Ośrodek Kultury i Sportu w Krzczonowie
	Zakres realizowanych zadań	Zajęcia i warsztaty obejmą obszary tematyczne: zajęcia popularno-naukowe dotyczące nowych technologii; przedstawienie podstaw z bezpieczeństwa w cyfrowym świecie, wyrównanie cyfrowych szans, wyszukiwanie i selekcja informacji, warsztaty z programowania i robotyki, cyfrowe zajęcia kreatywne; wystąpienia i prezentacje.
	Okres realizacji	2024-2030
	Szacowana wartość	200 000,00
	Źródło finansowania	Fundusze EU oraz środki własne JST Działanie FELU. 10.03 Kształcenie ogólne

Źródło: Urząd Gminy w Krzczonowie

Tabela 27. Projekt z listy uzupełniającej

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 2	**Tytuł**	**Nauka z pasją- wdrożenie programów rozwojowych w szkołach podstawowych gminy Krzczonów**
	Typ przedsięwzięcia	Typ 2. – Przedsięwzięcia podnoszące jakość kapitału ludzkiego
	Lokalizacja	Przedsięwzięcie planowo obejmuje obszar całej Gminy
	Podmiot realizujący	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Krzczonowie
	Zakres realizowanych zadań	Głównym celem realizowanego projektu jest wzrost jakości kształcenia ogólnego realizowanego przez szkołę podstawową oraz podniesienie umiejętności i kompetencji u co najmniej 95% z grupy 50 uczniów i 20 nauczycieli. Nastąpi to poprzez wdrożenie programów rozwojowych przyczyniających się do zwiększenia dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia, ułatwienia mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
	Okres realizacji	2024-2030
	Szacowana wartość	500 000,00
	Źródło finansowania	Fundusze EU oraz środki własne JST Działanie FELU. 10.03 Kształcenie ogólne

Źródło: Urząd Gminy w Krzczonowie

Tabela 28. Projekt z listy uzupełniającej

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 3	**Tytuł**	**Przydomowe oczyszczalnie ścieków w Gminie Krzczonów**
	Typ przedsięwzięcia	Typ 5. Przedsięwzięcia poprawiające standard infrastruktury sieciowej (wod-kan i inne)
	Lokalizacja	Przedsięwzięcie planowo obejmuje obszar całej Gminy, przy zabudowie mieszkaniowej
	Podmiot realizujący	Gmina Krzczonów

	Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania planuje budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na posesjach prywatnych mieszkańców.
	Okres realizacji	2025- 2030
	Szacowana wartość	2 000 000,00
	Źródło finansowania	Fundusze EU oraz środki własne JST Działanie FELU.03.04 Zrównoważona gospodarka wodno-ściekowa

Źródło: Urząd Gminy w Krzczonowie

Tabela 29. Projekt z listy uzupełniającej

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 4	**Tytuł**	**Utworzenie miejsca rekreacji**
	Typ przedsięwzięcia	Typ 6. Przedsięwzięcia podnoszące standard infrastruktury publicznej
	Lokalizacja	Tereny przy strażnicy OSP Krzczonów, OSP Piotrkówek, OSP Sobieska Wola, OSP Żuków, OSP Lewandowszczyzna, OSP Olszanka, OSP Kosarzew Górny, OSP Krzczonów III, OSP Krzczonów II
	Podmiot realizujący	OSP na terenie Gminy oraz Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Krzczonów
	Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania planuje budowę miejsca rekreacji dla dzieci i rodziców. Będzie tam plac zabaw oraz siłownia zewnętrzna. Obiekt będzie udostępniony bezpłatnie.
	Okres realizacji	2025- 2030
	Szacowana wartość	2 000 000
	Źródło finansowania	PFRON i środki własne JST

Źródło: Urząd Gminy w Krzczonowie

Tabela 30. Projekt z listy uzupełniającej

PROJEKT UZUPEŁNIAJĄCY NR 5	**Tytuł**	**Spotkajmy się w wspólnym zakątku**
	Typ przedsięwzięcia	Typ 1. – Przedsięwzięcia zapobiegające marginalizacji
	Lokalizacja	Przedsięwzięcie planowo obejmuje obszar całej Gminy
	Podmiot realizujący	OSP na terenie Gminy oraz Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Krzczonów
	Zakres realizowanych zadań	W ramach zadania planuje organizację spotkań warsztatów zebrań, szkoleń dla seniorów i młodzieży, utworzenie świetlic w OSP np. OSP Krzczonów, Krzczonów II oraz OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie.
	Okres realizacji	2025- 2030
	Szacowana wartość	2 000 000
	Źródło finansowania	PFRON i środki własne JST

Źródło: Urząd Gminy w Krzczonowie

Ponadto Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 przewiduje realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- ***wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;***
- ***poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;***

- *pobudzanie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;*
- *zachęcenia mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;*
- *zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;*
- *wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;*
- *wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);*
- *wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności;*

Wszelkim planowanym działaniom inwestycyjnym sytuowanym w kolizji z w/w zabytkami, którym towarzyszą roboty ziemne lub inne działania, które przekształcają powierzchnie terenu, lub w inny sposób ingerują w warstwy gruntu - powinny towarzyszyć badania archeologiczne. W tym celu inwestor lub wykonawca robót działając w oparciu o art. 31a ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przed rozpoczęciem robót zobowiązany jest do uzyskania odrębnej decyzji LWKZ, w której ustalony zostanie zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych.

7.3. Powiązania pomiędzy poszczególnymi podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Nazwa przedsięwzięcie/ Nr przedsięwzięcia	1. Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja placu dworcowego w miejscowości Krzczonów wraz z zagospodarowaniem przestrzennym zieleńców	2. Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim	3. Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie	4. Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie	5. Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie	6. Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów	7. Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne	8. Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów	9. Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów	10. Przedsiębiorcza społeczność	11. Kreatywne i aktywne pokolenia	12. „Cykliczna" historia	13. Strefa aktywnego seniora	14. Wsparcie integracji osób z niepełnosprawnością	15. Podniesienie ekoświadomości mieszkańców
1													x			
2											x	x		x		x
3											x	x		x		x
4											x	x		x		x
5												x				
6													x			
7												x		x	x	
8											x					
9														x		
10		x	x	x				x								
11		x	x	x	x		x									
12	x					x										
13		x	x	x			x		x							
14							x									
15		x	x	x												

Źródło: opracowanie własne

7.4. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

Tabela poniżej przedstawia szacowane ramy finansowe działań rewitalizacyjnych, głównych jak i uzupełniających. Ramy czasowe przypisane konkretnym przedsięwzięciom wyznaczone zostały w oparciu o czas potrzebny na ich wykonanie, analizę możliwych źródeł finansowania (ppkt 7.7.) oraz zdolność inwestycyjną samej Gminy. W momencie sporządzania przedmiotowego harmonogramu niemożliwe jest jednak przewidzenie czynników zewnętrznych, których występowanie może w istotny sposób wpłynąć na realizację Programu. W związku z powyższym, zawarty w tabeli poniżej horyzont czasowy realizacji każdego z projektów powinien być traktowany orientacyjnie, zaś dokładne terminy wykonawcze określane będą bezpośrednio w dokumentacji technicznej dot. poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 31. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

LP	TYTUŁ PROJEKTU	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Indykatywna wartość środków finansowych	Potencjalne źródło finansowania* (A,B,C,D,E,F,G)
PODSTAWOWE PROJEKTY REWITALIZACYJNE											
1	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja placu dworcowego w miejscowości Krzczonów wraz z zagospodarowaniem przestrzennym zieleńców									1 000 000	B+G
2	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim									1 500 000	B+G
3	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie									1 500 000	B+G
4	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie									1 500 000	B+G
5	Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie									6 000 000	A/B+G
6	Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów									2 500 000	B+G
7	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne									2 500 000	B+G
8	Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów									4 000 000	A/B+G
9	Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów									6 000 000	A
10	Przedsiębiorcza społeczność									250 000	C+G
11	Kreatywne i aktywne pokolenia									300 000	C+G
12	„Cykliczna" historia									200 000	C+G

13	Strefa aktywnego seniora									200 000	C+F
14	Wsparcie integracji osób z niepełnosprawnością									200 000	C+G
15	Podniesienie ekoświadomości mieszkańców									200 000	C+G
Razem										**27 850 000**	**-**
POZOSTAŁE DOPUSZCZALNE PROJEKTY REWITALIZACYJNE											
1	Aktywni w sieci									200 000	C+G
2	Nauka z pasją- wdrożenie programów rozwojowych w szkołach podstawowych gminy Krzczonów									500 000	C+G
3	Przydomowe oczyszczalnie ścieków w Gminie Krzczonów									2 000 000	B+G
4	Utworzenie miejsca rekreacji									2 000 000	PFRON + G
5	Spotkajmy się w wspólnym zakątku									2 000 000	PFRON + G
Razem										**6 700 000**	**-**

Legenda:
Możliwe potencjalne źródło finansowania*:
A – Krajowe środki publiczne
B – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
C – Europejski Fundusz Społeczny Plus
D – Fundusz Spójności
E – Środki prywatne
F – Środki z innych źródeł
G – Środki własne JST
PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie listy projektów rewitalizacyjnych

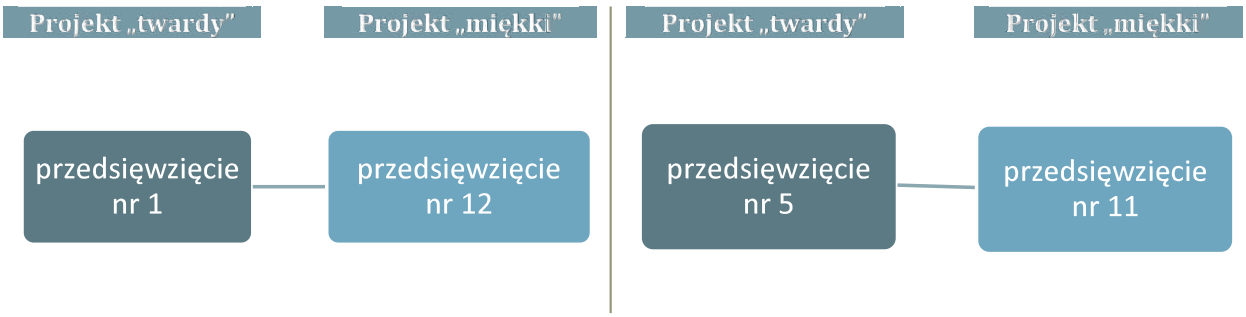
7.5. Komplementarność oraz mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

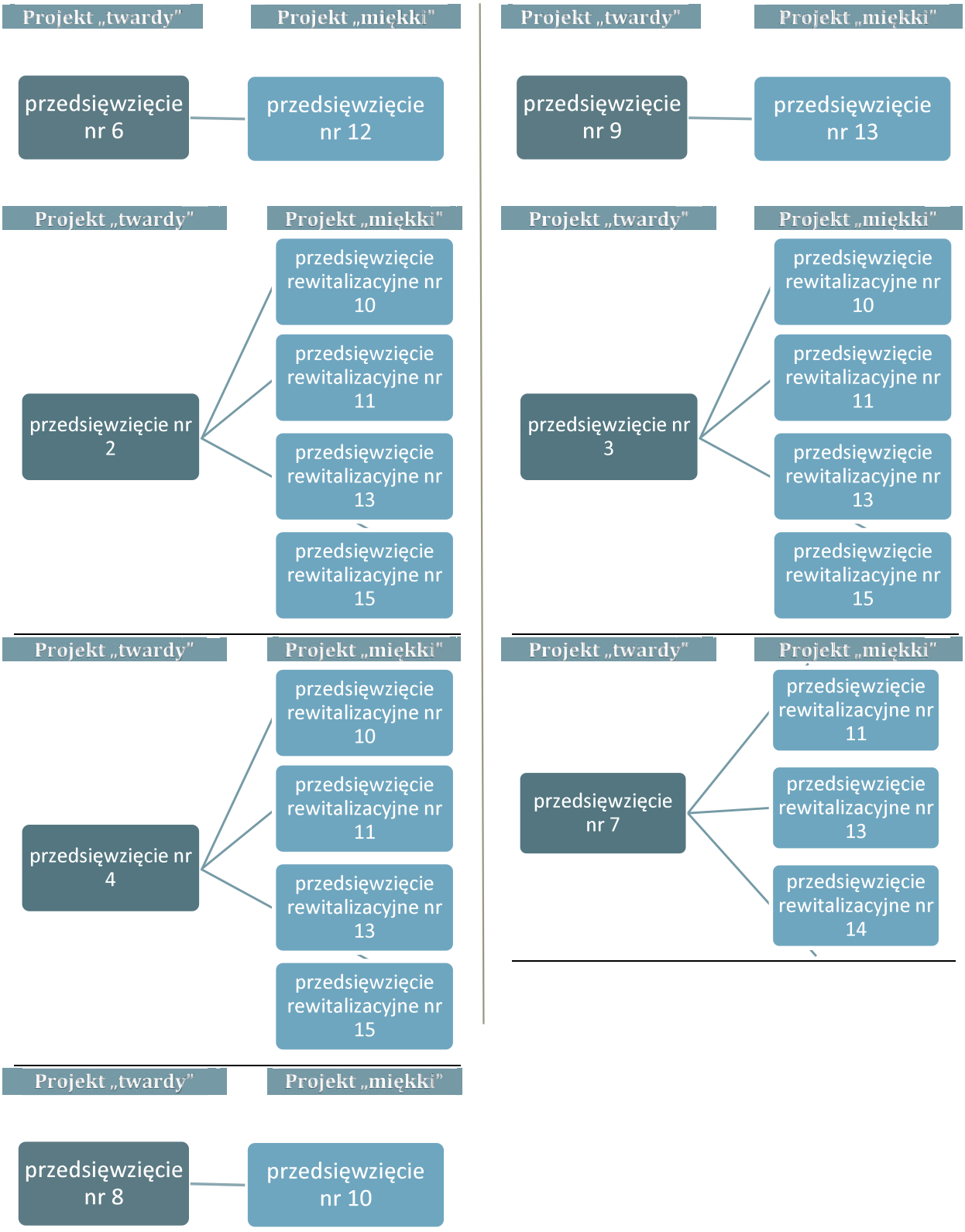
Powiazanie projektów rewitalizacyjnych jest jednym z głównych aspektów opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Opiera się ono na zagwarantowaniu powiązań między poszczególnymi przedsięwzięciami, tak aby nie były one względem siebie substytucyjne, a dopełniały się wzajemnie na zasadach komplementarności. W ten sposób można wyprowadzić obszar rewitalizacji z sytuacji kryzysowej poprzez neutralizację zdiagnozowanych negatywnych zjawisk w 5 analizowanych sferach (społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej). Wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w dokumencie muszą cechować się kompleksowością, zintegrowaniem, skoncentrowaniem i komplementarnością. Poniżej zaprezentowano metodologię zapewnienia tych cech w obszarach działań.

Dokument powstał w oparciu o zapisy dokumentu „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027", zgodnie z którymi powinien cechować się jednocześnie:

Kompleksowością	**Koncentracją interwencji**
czyli przedsięwzięcia „twarde" powinny współgrać z planowanymi działaniami „miękkimi", które łącznie będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze problemy i staną się źródłem szerszego oddziaływania. Planuje się wzajemne powiązania i synergie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Informacje na temat powiązań i synergii przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opisane przy każdym przedsięwzięciu w podrozdziale 7.1. Lista projektów rewitalizacyjnych oraz 7.3. Powiązania pomiędzy poszczególnymi podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.	czyli potrzebą hierarchizacji potrzeb. Powoduje to, że dokument GPR dotyczy terenu o istotnym znaczeniu dla rozwoju Gminy, obejmującego całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególną koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne skierowane są na określony i zidentyfikowany obszar rewitalizacji za pomocą diagnozy, przy założeniu zastosowania odpowiednich narzędzi. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane są na podobszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem w ramach GPR dopuszczone są przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane na obszarze rewitalizacji i umieszczone na liście planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak i na liście uzupełniającej.

Wykres 2. Powiązania pomiędzy poszczególnymi podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Zintegrowaniem

które polega na wspieraniu rozwoju wymagającego ścisłej koordynacji działań w ramach danej polityki publicznej. Zastosowanie podejścia zintegrowanego w rewitalizacji wymagało stworzenia dokumentu, który odpowiada na wykazane potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wymaga to wskazania celów w oparciu o analizę wyzwań i potencjałów, przed

jakimi stoi dany obszar. Ponadto GPR zawiera działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą. Podejście zintegrowane ma zabezpieczyć przed realizacją pojedynczych, niepowiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznacza to, że realizacja inwestycji „twardych" musi być wpisana w szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych, a zatem nie może być celem samym w sobie. Zidentyfikowane cele wskazane w oparciu o analizę wyzwań i potencjałów, zostały przedstawione w podrozdziale 6.2. Cele rewitalizacji i kierunki działań.

Komplementarnością przestrzenna

oznacza konieczność uwzględnienia w procesie tworzenia i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wdrażanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i tymi zaplanowanymi poza granicami obszaru, ale oddziałującymi na niego. Głównym celem komplementarności przestrzennej jest aby:

- przedsięwzięcia realizowane były na całym obszarze rewitalizacji a nie punktowo, w pojedynczych miejscach;
- poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz aby zachodził między nimi efekt synergii;
- prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Przedsięwzięcia z listy podstawowej obejmują tylko obszar rewitalizacji zatem spełniają warunek komplementarności przestrzennej.

Komplementarnością proceduralno-instytucjonalną

Zapewnienie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej wymusza zaprojektowanie systemu zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania realizacją GPR w przyjętym przez Gminę Krzczonów systemie zarządzania.

W dokumencie Programu Rewitalizacji, system ten uszczegółowiony został w rozdziale 8. System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Efektywne funkcjonowanie tego systemu związane jest z współpracą wszystkich uwzględnionych podmiotów działających na obszarze Gminy Krzczonów. Istotne jest w tym zakresie jest budowanie partnerstw publicznych, prywatnych i społecznych oraz funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji.

Komplementarnością problemową

Zapewnienie jej wynika z uwzględnienia całościowego spojrzenia na przyczyny kryzysu w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji, ograniczając tym samym występowanie dezintegracji działań. Skuteczność komplementarności wymusza również powiązania działań rewitalizacyjnych z decyzjami strategicznymi władz lokalnych. Komplementarność ta oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć wzajemnie się dopełniających tematycznie, sprawiając że GPR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych 5 aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Komplementarność problemowa ma uniemożliwiać podział działań, skupiając uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru rewitalizacji. Wdrożenie komplementarności problemowej oznaczało także obowiązek powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą

koordynacją tematyczną i organizacyjną działań samorządu. W Gminnym Programie Rewitalizacji zadbano o to, aby działania z zakresu 5 sfer współistniały na tych samych podobszarach rewitalizacji w tym samym czasie i tworzyły interdyscyplinarny, wzajemnie powiązany proces.

Tabela 32. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w analizowanych sferach

Przedsięwzięcie	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
Projekt rewitalizacyjny nr 1	+	+	+		+
Projekt ma na celu fizyczną odnowę przestrzeni placu dworcowego wraz z otoczeniem, jednocześnie podnosząc poziom bezpieczeństwa mieszkańców i przejezdnych. Projekt ten pozwoli na ograniczenie problemów: potrzeby w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej i zdegradowanej przestrzeni publicznej. Ograniczy zatem to występowanie w przestrzeni podobszaru obiektów zdegradowanych. Ponadto uatrakcyjni to transport publiczny zbiorowy i przyciągnie turystów ze względu na atrakcyjniejsza przestrzeń publiczną.					
Projekt rewitalizacyjny nr 2	+		+		+
Projekt zakłada utworzenie w zdegradowanym budynku OSP w Krzczonowie Drugim centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych. Celem projektu jest powstanie miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku i ograniczenia problemu potrzeby w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. W obiekcie objętym projektem rewitalizacyjnym realizowane będą liczne projekty miękkie wpisane do niniejszego dokumentu. Ponadto zwiększy również zasób gminy w aspekcie infrastruktury społecznej.					
Projekt rewitalizacyjny nr 3	+		+		+
Projekt ma na celu utworzenie centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych w Krzczonowie Wójtostwo w zdegradowanym budynku OSP. Założeniem projektu jest powstanie miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku i ograniczenia problemów: niewystarczającej liczby placówek kultury i edukacyjnych, potrzeby w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej oraz ubogiej infrastruktury rekreacji i wypoczynku oraz sportu. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. W obiekcie objętym projektem rewitalizacyjnym realizowane będą liczne projekty miękkie wpisane do niniejszego dokumentu. Ponadto zwiększy również zasób gminy w aspekcie infrastruktury społecznej.					
Projekt rewitalizacyjny nr 4	+		+		+
Projekt zakłada utworzenie centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych w Walentynowie w budynku OSP, który charakteryzuje silne zdegradowanie. Celem projektu jest powstanie miejsca integracji i aktywności społecznej mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku i ograniczenia problemów: niewystarczającej liczby placówek kultury i edukacyjnych, potrzeby w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej, niskiej dostępność infrastruktury społecznej. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. W obiekcie objętym projektem rewitalizacyjnym realizowane będą liczne projekty miękkie wpisane do niniejszego dokumentu. Ponadto zwiększy również zasób gminy w aspekcie infrastruktury społecznej.					
Projekt rewitalizacyjny nr 5	+		+		+
Celem projektu jest dostosowanie do obecnych standardów poprzez przebudowę i remont budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie Sołtysy. Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci wraz z dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Projekt wpłynie pozytywnie na wykazane problemy: niewystarczająca liczba placówek kultury i edukacyjnych i niezadowalający poziom edukacji.					
Projekt rewitalizacyjny nr 6	+	+	+		+
Działania planowane w tym projekcie polegać mają na odtworzeniu wartości kulturowej młyna w					

Krzczonowie Sołtysy. Celem tej realizacji jest zapewnienie mieszkańcom i turystom dostępu do infrastruktury społecznej, kulturowej i turystycznej, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami oraz podniesienie atrakcyjności terenu rewitalizacji poprzez minimalizowanie przestrzeni i obiektów zdegradowanych. Projekt przyczyni się do ograniczenia problemów: niewystarczający liczba placówek kultury i edukacyjnych, uboga infrastruktura rekreacji i wypoczynku oraz sportu, niższa atrakcyjność walorów kulturowych oraz niska dostępność infrastruktury społecznej.					
Projekt rewitalizacyjny nr 7	+		+		+
Projekt zakłada modernizację obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne w Krzczonowie Folwark. Założeniem projektu jest powstanie centrum spotkań mieszkańców i organizacji pozarządowych (nowa funkcja miejsca sprzyjającego integracji i aktywności mieszkańców oraz miejsca działalność organizacji pozarządowych). Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu życia mieszkańców w każdym wieku i ograniczenia problemów społecznych m.in.: niewystarczającej liczby placówek kultury i edukacyjnych, potrzeby w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publiczne. Miejsce to będzie pełnić funkcje wymiany doświadczeń między pokoleniami. W obiekcie objętym projektem rewitalizacyjnym realizowane będą liczne projekty miękkie wpisane do niniejszego dokumentu. Ponadto zwiększy również zasób gminy w aspekcie infrastruktury społecznej.					
Projekt rewitalizacyjny nr 8		+	+	+	+
Działania planowane w tym projekcie polegać mają na budowie i wyposażeniu nowego budynku Urzędu Gminy ze względu na zły stan techniczny obecnego budynku Urzędu Gminy. Modernizacja obiektu przyczyni się do powstania miejsca świadczenia usług publicznych dostosowanego do aktualnych wymagań technicznych i bez barier architektonicznych. Planowana inwestycja przyczyni się do podwyższenia poziomu oferowanych usług publicznych.					
Projekt rewitalizacyjny nr 9	+		+		+
Celem przedsięwzięcia jest utworzenie Centrum Sportowo-Kulturalne w sołectwie Krzczonów Wójtostwo poprzez modernizacje zdegradowanego stadionu. Zmodernizowany obiekt przyczyni się do aktywizacji sportowej dzieci i młodzieży, posłuży zwiększeniu ich aktywności fizycznej, podniesie poziom kultury fizycznej oraz umożliwi propagowanie sportu wśród społeczności lokalnej i osób niepełnosprawnych.					
Projekt rewitalizacyjny nr 10	+	+			
Działania w ramach projektu będą realizowane w zrewitalizowanej infrastrukturze (budynki OSP w Krzczonowie II, Krzczonowie Sołtysy i Walentynowie) w celu wzmocnienia przedsiębiorczości lokalnej społeczności, w tym realizacja działań na rzecz rozwoju lokalnego. Projekt dedykowany zwłaszcza osobom młodym i długotrwale bezrobotnych. Rezultatem podjętych działań będzie umocniony rozwój lokalny. W obiektach planuje się realizacje szeregu działań polegających na prowadzeniu dla różnych grup społecznych:. spotkań i szkoleń. Pozwoli to na ograniczenie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji, które związane są m.in. z problemem bezrobocia i niskiej integracji społecznej, asymilacją ubogich oraz niedostateczną przedsiębiorczością wśród mieszkańców. Ponadto jego realizacja odbędzie się w miejscu zapewniającym dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.					
Projekt rewitalizacyjny nr 11	+				
Projekt realizowany będzie w zrewitalizowanej infrastrukturze (objętymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi nr 2, 3, 4, 5 i 7). Projekt skierowany jest do osób młodych i seniorów. Realizowany będzie w 5 obiektach, które spełniać będą zasadę dostępności. Celem tego projektu jest podniesienie aktywizacji społecznej grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyczyni się to na ograniczenie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, które związane są m.in.: niewystarczającymi działaniami socjalizującymi i integrującymi osoby ze szczególnymi potrzebami, które znacząco narażone są na wykluczenie społeczne oraz niedostosowaną ofertą kulturalną i integracyjną do aktualnych potrzeb mieszkańców.					
Projekt rewitalizacyjny nr 12	+				
Działania w ramach projektu będą realizowane w zrewitalizowanej infrastrukturze (budynku Młyna i na terenie zrewitalizowanego placu dworcowego i terenów zieleni) w celu wzmocnienia zarówno aktywności fizycznej jak i umocnienia więzi z miejscem zamieszkania. Projekt dedykowany zwłaszcza					

osobom dzieciom i młodzieży. Rezultatem podjętych działań będzie wzmocnienie przywiązania do miejsca zamieszkania i zaszczepienie aktywności fizycznej wśród najmłodszych mieszkańców Gminy. Przyczyni się to na ograniczenie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji m.in.: niedostosowana oferta kulturalna i integracyjna do aktualnych potrzeb mieszkańców, niska dostępność infrastruktury społecznej oraz niższa atrakcyjność walorów kulturowych.					
Projekt rewitalizacyjny nr 13	**+**				
Projekt realizowany będzie w zrewitalizowanej infrastrukturze (objętymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi nr 2, 3, 4, 7 i 9). Projekt skierowany jest do seniorów. Realizowany będzie w 5 obiektach, które spełniać będą zasadę dostępności. Celem tego projektu jest podniesienie aktywizacji społecznej grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – seniorów poprzez pobudzenie aktywności fizycznej oraz podniesienie kompetencji seniorów w cyfrowym świecie. Przyczyni się to na ograniczenie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, które związane są m.in.: niewystarczającymi działaniami socjalizującymi i integrującymi osoby ze szczególnymi potrzebami, które znacząco narażone są na wykluczenie społeczne oraz niedostosowaną ofertą kulturalną i integracyjną do aktualnych potrzeb mieszkańców.					
Projekt rewitalizacyjny nr 14	**+**				
Działania w ramach projektu będą realizowane w zrewitalizowanej infrastrukturze (przedsięwzięcie nr 7 - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne) w celu umocnienia działań integrujących i aktywizujących osoby z niepełnosprawnością. Rezultatem podjętych działań będzie ograniczenie stopniowo postępującego wykluczenia społecznego. Przyczyni się to na ograniczenie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji m.in.: niedostosowana oferta kulturalna i integracyjna do aktualnych potrzeb mieszkańców, niedostosowaną ofertą kulturalną i integracyjną do aktualnych potrzeb mieszkańców.					
Projekt rewitalizacyjny nr 15				**+**	**+**
Projekt realizowany będzie w zrewitalizowanej infrastrukturze (objętymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi nr 2, 3, 4). Projekt skierowany jest zwłaszcza do użytkowników i właścicieli nieruchomości na terenie rewitalizacji Gminy Krzczonów, przedsiębiorcy i osoby młode. Realizowany będzie w 3 obiektach, które spełniać będą zasadę dostępności. Celem tego projektu jest podniesienie poziomu świadomości ekologicznej wśród mieszkańców poprawi zarówno jakość życia mieszkańców i ich rodzin oraz ale również lokalne środowisko naturalne i klimat. Przyczyni się to do ograniczenia problemów środowiskowych na obszarze rewitalizacji m.in.: występowanie wyrobów niebezpiecznych dla życia i zdrowia mieszkańców i niska świadomość ekologiczna mieszkańców.					

Komplementarnością międzyokresową

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów uwzględnia również zasadę komplementarności międzyokresowej. Wyznaczony obszar zdegradowany w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2017-2023 częściowo pokrywa się z obszarem koncentracji sytuacji kryzysowych wyznaczonym Uchwałą nr XXXII/231/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 24 kwietnia 2023 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wynika to z trudności wyprowadzenia obszaru rewitalizacji z kryzysu podczas pandemii COVID-19 (zrealizowano w pełni zaledwie ok. 12% zaplanowanych przedsięwzięć). Komplementarność międzyokresowa zapewnia ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Zapewnia ona ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Dotyczy to zmiany formuły programu rewitalizacji w związku z zakończeniem okresu przejściowego określonego w ustawie o rewitalizacji, a także zasad wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności w poszczególnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie stanowi odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie w rozdziale 9.

Komplementarnością źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania polega na dywersyfikacji źródeł finasowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tworzeniu montaży finansowych, tak aby uniezależnić ich realizację od dostępności finansowania z jednego źródła. Projekty uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 mogą zostać uskutecznione przy udziale różnych źródeł finansowania, w tym:

- środków unijnych (w szczególności EFRR i EFS+, PFRON),
- krajowe środku publiczne,
- środków własnych Gminy,
- środków prywatnych.

W praktyce oznacza to, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się muszą na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia z różnych funduszy i programów unijnych. Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finasowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Komplementarność finansowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych z dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 została zaprezentowana w tabeli - Projekty rewitalizacyjne wraz z proponowanym podziałem ich finansowania.

7.6. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 realizuje zasadę partnerstwa i partycypacji poprzez angażowanie interesariuszy na każdym etapie jego realizacji. Poniżej omówiono sposób realizacji tej zasady.

W trakcie prac nad Programem Rewitalizacji stawiano szczególny nacisk na przedsięwzięcia realizowane w partnerstwie. Dlatego zaplanowano zawieranie szerokich partnerstw z podmiotami spoza sektora publicznego. Gmina Krzczonów planując tego typu partnerstwa bazuje na zasadach określonych w ustawie. Przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi i uzupełniającymi zaplanowanych w partnerstwie to m.in.: przedsięwzięcie nr 1, 2, 3, 4, 9, 10,11 i 12.

Partycypacja natomiast stanowi jeden z kluczowych elementów na każdym etapie tworzenia, wdrażania i monitoringu efektów Gminnego Programu Rewitalizacji, który został szczegółowo opisany w treści dokumentu.

7.7. Szacunkowe ramy finansowe działań rewitalizacyjnych

Zgodnie z omówioną wcześniej zasadą komplementarności źródeł finansowania, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 może korzystać zarówno z wewnętrznych funduszy budżetu Gminy i podmiotów prywatnych, jak również zewnętrznych środków unijnych, fundusze EOG i norweski oraz krajowych. Ważne jest by struktura finansowania procesu rewitalizacji, zakładająca możliwość zaangażowania środków pochodzących z różnych źródeł finansowania, była dostosowana do specyfiki obszaru i korzystała z doświadczeń wszystkich podmiotów planowo realizujących projekty rewitalizacyjne. Ważne są ponadto czynniki takie jak: wielkość udziałów we własności dóbr, właściwości prawne podmiotów czy dostępność i możliwość uruchomienia danych środków.

Zgłoszone do Programu projekty rewitalizacyjne planowo realizowane będą głównie przez Gminę Krzczonów, jednak planowane są też przedsięwzięcia prywatne przy wykorzystaniu ich środków własnych. Zatem kluczowe jest włączenie w proces planowania poszczególnych działań rewitalizacyjnych różnych grup interesariuszy, w szczególności lokalnych przedsiębiorców, oraz organizacji pozarządowych.

Szczególną formą finansowania procesu rewitalizacji jest połączenie środków prywatnych z publicznymi, poprzez zawiązanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). W rozumieniu Ustawy o PPP z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. 2005 nr 169 poz. 1420) jest to rodzaj współpracy podmiotu publicznego i prywatnego partnera, opartej na umowie lub w formie spółki, służącej realizacji danego zadania publicznego. W ramach partnerstwa, podmiot prywatny zobowiązuje się ponieść całkowite lub częściowe nakłady na wykonanie przedmiotowego przedsięwzięcia, bądź też zapewnić ich uregulowanie przez osoby trzecie. Zastosowanie PPP zaleca się w zwłaszcza gdy:

- projekt wymaga znaczących nakładów finansowych, a fundusze publiczne skierowane są na inne, bardziej priorytetowe cele;
- samorząd chce utrzymać pewien stopień kontroli nad przedsięwzięciem;
- zaangażowany w projekt podmiot prywatny jest w stanie uzyskać zwrot zainwestowanych środków z opłat za użytkowanie obiektu;

Ponadto realizacja projektów rewitalizacyjnych możliwa jest z wykorzystaniem dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy zewnętrznych w tym Unii Europejskiej. Podstawowe unijne źródło finansowania stanowi Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEdL), w ramach którego najważniejszym działaniem dla Gminy Krzczonów, dedykowanym rewitalizacji, jest działanie: *11.04. Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie.*

Realizacja projektów współfinansowanych z FEdL 2021-2027 w ramach tego działania możliwa będzie jedynie pod warunkiem wpisania ich do Gminnego Programu Rewitalizacji. Największą szansę na zdobycie dotacji mają przedsięwzięcia twarde (techniczne), przywracające bądź nadające obszarom zdegradowanym nowe funkcje, zarówno w sferze społecznej, jaki i gospodarczej, infrastrukturalnej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej.

Orientacyjne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji zaplanowano na 7-letni okres faktycznego obowiązywania dokumentu, tj. od 2024 do 2030 roku. Przedstawiają się one następująco:

- Całkowitą wartość projektów rewitalizacyjnych, podejmowanych w ramach Programu, szacuje się na kwotę **34 550 000 zł.**
- W powyższej kwocie ujęty został wkład budżetu Gminy, który wyniesie około **10 052 500 zł.**
- Pozostały udział finansowy w przedsięwzięcia rewitalizacyjne (publiczny i prywatny razem) oszacowano na **24 497 500 zł.**
    - W ramach udziału, o którym mowa powyżej, szacuje się, że wkład środków prywatnych wyniesie w przybliżeniu **30 000 zł.**
- Całkowity strumień wydatków na GPR ze środków publicznych (budżet Gminy, środki UE oraz budżet państwa) wyniesie zatem **34 520 000 zł.**
- W chwili obecnej niemożliwe jest precyzyjne oszacowanie kosztów zarządzania procesem rewitalizacji. Orientacyjnie powinny one mieścić się w granicach od 2,5 do 6,0% całkowitej wartości Programu, a więc od **863 750** do **2 073 000** zł w perspektywie ośmioletniej.

Tabela poniżej zawiera zestawienie przyjętych w niniejszym Programie projektów rewitalizacyjnych wraz z szacunkowym podziałem ich finansowania. Nie istnieje możliwość precyzyjnego określenia udziału poszczególnych. Przyjęto zatem założenie, że wkład dofinansowania wynosi **85%** całkowitej wartości przedsięwzięcia a wkład własny to natomiast **15%.**

Tabela 33. Projekty rewitalizacyjne wraz z proponowanym podziałem finansowania

Lp.	Tytuł projektu	Szacowana wartość	Źródła finansowania						
			Krajowe środki publiczne	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Europejski Fundusz Społeczny Plus	Fundusz Spójności	Środki prywatne	Środki z innych źródeł	Środki własne JST
1	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja placu dworcowego w miejscowości Krzczonów wraz z zagospodarowaniem przestrzennym zieleńców	**1 000 000**	-	850 000	-	-	-	-	150 000
2	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów II w Krzczonowie Drugim	**1 500 000**	-	1 275 000	-	-	-	-	225 000
3	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie	**1 500 000**	-	1 275 000	-	-	-	-	225 000
4	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Pamięcin z siedzibą w Walentynowie	**1 500 000**	-	1 275 000	-	-	-	-	225 000
5	Przebudowa, remont obiektu Zespołu Szkolno-Przedszkolnego przy ul. Leśnej 1 w Krzczonowie	**6 000 000**	-	5 100 000	-	-	-	-	900 000
6	Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów	**2 500 000**	-	2 125 000	-	-	-	-	375 000
7	Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne	**2 500 000**	-	2 125 000	-	-	-	-	375 000
8	Budowa budynku Urzędu Gminy Krzczonów	**4 000 000**	-	3 400 000	-	-	-	-	600 000
9	Modernizacja zdegradowanego stadionu z przeznaczeniem na Centrum Sportowo-Kulturalne w Gminie Krzczonów	**6 000 000**	200 000	-	-	-	-	-	5 800 000

10	Przedsiębiorcza społeczność	**250 000**	**-**	**-**	212 500	**-**	**-**	**-**	37 500
11	Kreatywne i aktywne pokolenia	**300 000**	**-**	**-**	255 000	**-**	**-**	**-**	45 000
12	„Cykliczna" historia	**200 000**	**-**	**-**	170 000	**-**	**-**	**-**	30 000
13	Strefa aktywnego seniora	**200 000**	**-**	**-**	170 000	**-**	30 000	**-**	
14	Wsparcie integracji osób z niepełnosprawnością	**200 000**	**-**	**-**	170 000	**-**	**-**	**-**	30 000
15	Podniesienie ekoświadomości mieszkańców	**200 000**	**-**	**-**	170 000	**-**	**-**	**-**	30 000
u 1	Aktywni w sieci	200 000	**-**	**-**	170 000	**-**	**-**	**-**	30 000
u 2	Nauka z pasją- wdrożenie programów rozwojowych w szkołach podstawowych gminy Krzczonów	500 000	-	-	425 000	-	-	-	75 000
u 3	Przydomowe oczyszczalnie ścieków w Gminie Krzczonów	2 000 000	**-**	1 700 000	-	**-**	**-**	**-**	300 000
u 4	Utworzenie miejsca rekreacji	2 000 000	1 700 000	-	**-**	**-**	**-**	-	300 000
u 5	Spotkajmy się w wspólnym zakątku	2 000 000	1 700 000	-	-	-	-	-	300 000
Razem		**34 550 000**	**3 400 000**	**19 125 000**	**1 742 500**	**-**	**30 000**	**-**	**10 052 500**

8. System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Elementem przyczyniającym się do skuteczności realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji jest zintegrowany system jego wdrażania. Celnie utworzony, powinien w klarowny sposób prezentować i określać metody zarządzania GPR-em oraz identyfikować oraz wyodrębniać struktury organizacyjne, które będą odpowiedzialne za konkretne zadania. Skutkiem tego możliwe będzie efektywne łączenie różnych źródeł finansowania oraz współpraca podmiotów, instytucji i lokalnej społeczności, zaangażowanej w cały proces.

Zadaniem własnym gminy, zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Zadania te powinny być realizowane w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy.

8.1. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Poniżej przedstawiono planowany harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030.

Zadanie	Realizacja
Uchwalenie Gminnego programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030	III kwartał 2024 r.
Wprowadzenie planowanych przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej	od razu po uchwaleniu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji
Powołanie Komitetu Rewitalizacji	II kwartał 2024 r.
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	od 2024 r. do 2030 r.
Monitorowanie postępu realizacji	od 2025 r. do 2030 r. (corocznie)
Ewaluacja on-going	2026 r.
Ewaluacja ex-post	po 2030 r.

8.2. System instytucjonalny i zarządzanie procesem rewitalizacji

Proces zarządzania rewitalizacją w Gminie Krzczonów koncentruje się zarówno na koordynacji całości Programu i obejmuje problematykę rewitalizacji całościowo. Angażuje różne komórki Urzędu i podmioty zewnętrzne w celu realizacji określonych założeń oraz odnosi się do realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych. Struktura zarzadzania jest adekwatna do procesu rewitalizacji i gwarantuje osiągnięcie założonych w dokumencie celów.

Zastosowane metody umożliwiły zaangażowanie partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających

na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT, którego rolę niewątpliwie pełni przedmiotowy dokument.

8.2.1. Etap przygotowania GPR

Na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji nadzór na procesem rewitalizacji pełnił Wójt Gminy Krzczonów oraz Rada Gminy Krzczonów. Za koordynację wszystkich działań związanych z pozyskaniem danych, przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz identyfikację przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiedzialni byli pracownicy Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości.

Ponadto w procesie zbierania danych oraz tworzenia poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów, jak i na etapie diagnozy obszaru rewitalizacji uczestniczyli pracownicy Urzędu Gminy oraz inne instytucje publiczne:

- Referat Finansowo-Budżetowy;
- Referat Spraw Obywatelskich USC i Ewidencja Ludności;
- Komisariat Policji w Bychawie;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzczonowie;
- Regionalny Ośrodek Kultury i Sportu;
- Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krzczonowie;

Zastosowanie szerokiej partycypacji w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji zagwarantował również udział partnerom społeczno-gospodarczym m.in:

- Mieszkańcy obszaru rewitalizacji;
- Przedsiębiorcy;
- Organizacje pozarządowe;
- Lokalni liderzy społeczni;
- Właściciele i zarządcy nieruchomości na terenie rewitalizacji;

Zaangażowana w proces przygotowania powyższego dokumentu społeczność lokalna wraz z pracownikami Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości uczestniczyła w:

- zebraniu i analizie informacji niezbędnych do opracowania Programu Rewitalizacji;
- przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych;
- identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych i wypracowanie celów oraz kierunków działań;
- przeprowadzenie diagnozy lokalnych potencjałów w gminie;
- delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
- ustaleniu hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- analizie zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i opracowanie listy projektów rekomendowanych do realizacji;
- opracowaniu struktury zarządzania Programem Rewitalizacji;
- wypracowaniu wskaźników monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji;

- ocenie zasadności utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji oraz opracowania Miejscowego Planu Rewitalizacji;

Ponadto przed przyjęciem Uchwały Rady Gminy Krzczonów w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji, opracowany dokument, który stanowi załącznik podlegał szerokim konsultacjom społecznym.

8.2.2. Etap wdrażania GPR

Wśród struktur organizacyjnych, które biorą udział w procesie realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, wskazane są następujące trzy główne typy podmiotów:

- podmiot koordynujący – nadzorujący wdrażanie całości GPR;
- podmiot zarządzający – odpowiedzialny za uskutecznianie projektów rewitalizacyjnych oraz prowadzący monitoring i ocenę Programu;
- podmioty wykonawcze (partnerzy)– realizujące poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne;

Podmiotem koordynującym, w systemie wdrażania GPR, jest Wójt Gminy Krzczonów,. Odpowiedzialny jest on za nadzór nad całym procesem rewitalizacji. W procesie koordynacji wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji udział bierze również powołany Komitet Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji natomiast stanowi organ opiniodawczo-doradczy dla Wójta w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Zasady wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji wskazano w rozdziale 8.4.

Funkcje Komitetu Rewitalizacji na etapie wdrażania:

- opiniowanie postępów związanych ze stopniem realizacji przedsięwzięć podstawowych
- tworzenie rekomendacji do kolejnych działań;
- wspomaganie tworzenia partnerstw do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- przekazywanie lokalnej społeczności informacji na temat postępów w realizacji założeń GPR;
- opiniowanie oceny postępów wdrażania GPR;
- rekomendowanie potrzeby aktualizacji GPR lub jego uchylenia (w przypadku zrealizowania założeń).

Podmiotem zarządzającym jest Gmina Krzczonów oraz pracownicy Urzędu Gminy Krzczonów. W przypadku projektów złożonych i interdyscyplinarnych utworzone zostaną zespoły projektowe, które składać się będą z pracowników komórek organizacyjnych Urzędu Gminy i ewentualnie partnerów (w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie). Na nich spoczywać będzie odpowiedzialność za organizację i uporządkowanie spraw związanych z procesem rewitalizacji, opracowanie i prowadzenie działań związanych z realizacją konkretnych projektów uwzględnionych w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji (przygotowanie dokumentacji, przeprowadzenie postępowań przetargowych, promocję projektów, składanie wniosków o dofinansowanie). Natomiast instytucjami wspierającymi są

interesariusze rewitalizacji m.in. sołtysi jednostek pomocniczych i przedstawiciele obszaru, wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, którzy jako reprezentanci lokalnej społeczności znają główne problemy i potrzeby mieszkańców, a w związku z tym mogą realnie wspierać wszystkie działania, mające na celu poprawę jakości życia i wzmocnienie kapitału ludzkiego na terenie Gminy.

Funkcje pracowników Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości Urzędu Gminy Krzczonów na etapie wdrażania:

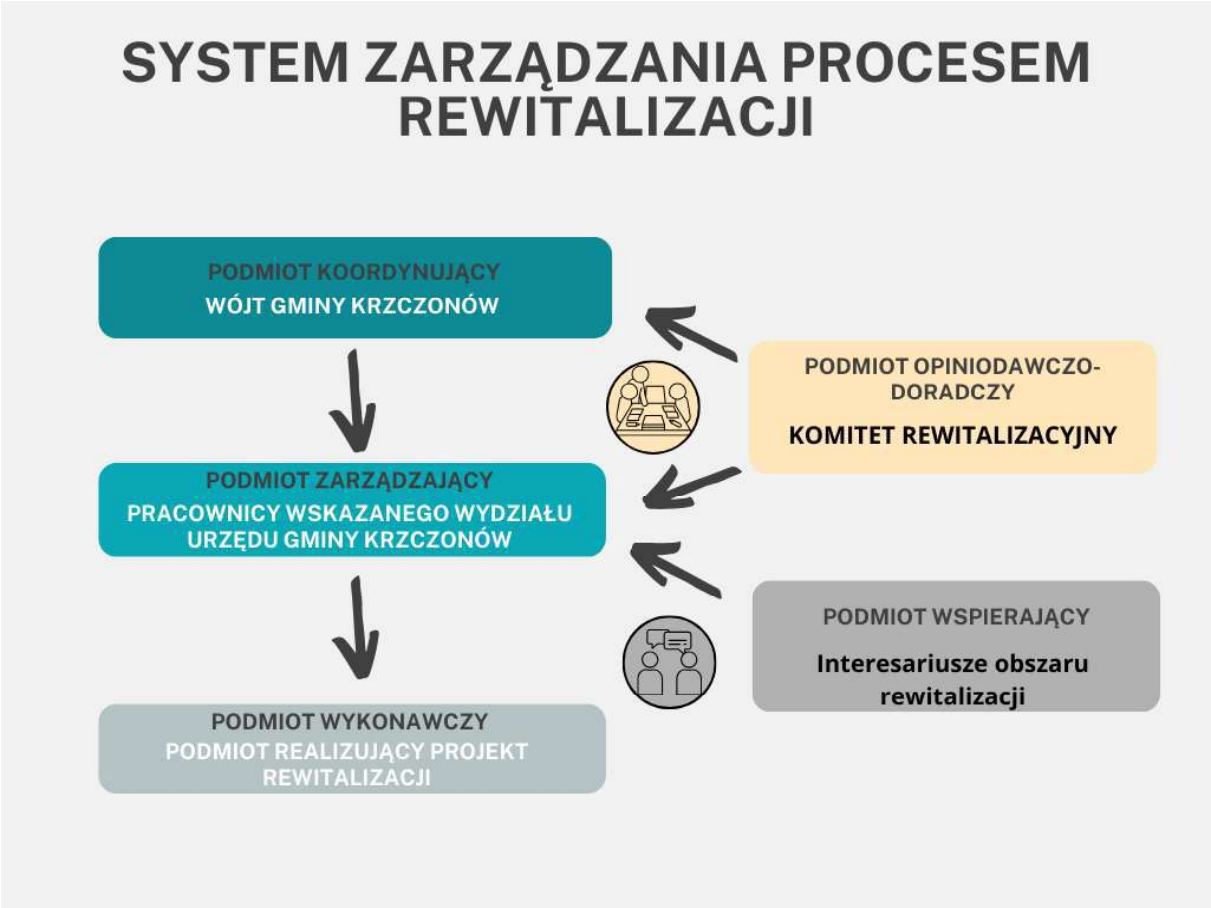
- Współpraca i bieżące kontakty z partnerami przedsięwzięć (organizacje pozarządowe);
- Prowadzenie monitoringu stopnia realizacji przedsięwzięć podstawowych – kontakt z partnerami przedsięwzięć, pozyskiwanie i agregowanie informacji;
- Wnioskowanie do Wójta Gminy (we współpracy z wydziałami i jednostkami organizacyjnymi w zakresie powierzonych im zadań), o zapewnienie warunków do realizacji przedsięwzięć podstawowych, dla których odpowiedzialność realizacyjna spoczywa na Gminie Krzczonów;
- utrzymywanie kontaktów z partnerami GPR zaangażowanymi w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych (na dalszym etapie prac zostaną wypracowane procedury i ramy działań w zakresie monitoringu i realizacji poszczególnych przedsięwzięć);
- planowanie kolejnych działań w ramach GPR w ujęciu rocznym;

Podmiotami wykonawczymi są jednostki publiczne, społeczne i gospodarcze, realizujące poszczególne projekty rewitalizacyjne, a także organizacje pozarządowe. Poziom ich zaangażowania uzależniony jest od charakteru poszczególnych przedsięwzięć. Wśród jednostek publicznych najważniejszą rolę pełni Gmina Krzczonów, która poprzez realizację pierwszych inwestycji, doprowadzi do zredukowania obiektywnych barier rozwoju, umożliwiając tym samym stopniowe wdrażanie projektów, zainicjowanych przez inne jednostki.

Funkcje partnerów na etapie wdrażania:

- Włączanie się w realizację zadań rewitalizacyjnych, zgodnie z posiadanymi kompetencjami;
- Raportowanie postępów i zgłaszanie pracownikom Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości pojawiających się problemów lub dodatkowych potrzeb związanych z wdrażanymi przedsięwzięciami podstawowymi uwzględnionymi w GPR do opracowania raportów monitorujących;
- udział w procesie oceny stopnia realizacji GPR (współdziałanie z pracownikami Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości oraz udzielanie pomocy we wszelkich sprawach związanych z zbieraniem i udostępnianiem niezbędnych danych do opracowania oceny aktualności i stopnia realizacji dokumentu GPR);
- zgłaszanie wniosków dotyczących zmian w Programie.

Wykres 3. Schemat systemu zarządzania procesem rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Uwzględniając wielopodmiotowy charakter Gminnego Programu Rewitalizacji, w systemie jego wdrażania uczestniczyć będą różne podmioty. Istotne jest aby wszystkie zainteresowane jednostki były zaangażowane w realizację założeń programu rewitalizacji, które umożliwią osiągnięcie zakładanych w nim celów.

8.2.3. Etap monitorowania i ewaluacji GPR

Etapy w realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji oraz poszczególnych projektów rewitalizacyjnych będą obligatoryjnie podlegać monitorowaniu. Monitoring postępu polega na regularnym sprawdzaniu i kontroli realizowanych przedsięwzięć w aspekcie zgodności z założeniami.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 są pracownicy Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości. Do jego zadań należy zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość prowadzonej rewitalizacji, ich analizowanie i raportowanie w formie corocznych i końcowych sprawozdań z realizacji GPR.

Na pracownikach Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości spoczął również obowiązek sporządzania raportów ewaluacyjnych. Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów (raport ewaluacyjny) stale podlega opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, przedłożeniu Wójtowi Gminy Krzczonów oraz ogłoszeniu na stronie BIP Gminy Krzczonów.

8.3. System budowania i wspierania partnerstw

Zasada partnerstwa stanowi jedną z podstawowych koncepcji w procesie tworzenia i wdrażania programu rewitalizacji. Zasada ta polega na angażowaniu w proces rewitalizacji jak największej liczby instytucji, które mogą stanowić partnerów w realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ważne jest też zachęcenie lokalnej społeczności do podejmowania inicjatyw, które przyczyniają się realizacji celów rewitalizacyjnych w poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Warto pamiętać również o uszczegółowieniu zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy rewitalizacji. Konieczne jest to do osiągnięcia zgodności pomiędzy inicjowanymi działaniami, a potrzebami i oczekiwaniami lokalnej społeczności, zidentyfikowanymi w procesie partycypacji oraz na etapie konsultacji społecznych. Ponadto niezbędne jest uwzględnienie kwestii ograniczających występowanie konfliktów oraz ewentualnych kosztów ich rozwiązywania, co stanowi bazę do określenia form samoświadomości społecznej.

W dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 wdrażanie partnerstwa pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym polegać będzie na współpracy, do której zostali zaproszeni chętni z obszaru rewitalizacji. Współdziałanie to będzie odbywać się ponownie w zintegrowanych wymiarach:

- merytorycznym – poprzez współuczestnictwo w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów;
- organizacyjnym – poprzez angażowanie zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- finansowym – poprzez współudział finansowy partnerów i zapewnienie wkładu własnego;

Urząd Gminy Krzczonów, planując partnerstwa z podmiotami spoza sektora finansów publicznych, uwzględniać będzie zapisy określone w ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. 2009 Nr 19 poz. 100), ustawie o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157 poz. 1240) oraz ustawie o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079), zawierając współpracę w oparciu o cztery typy projektów: partnerski, zintegrowany, hybrydowy i grantowy.

Inicjatorami projektów rewitalizacyjnych, podejmowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji, są: Wójt Gminy Krzczonów oraz Rada Gminy Krzczonów, który odpowiedzialni są za zachęcenie do współpracy jak najszerszego grona potencjalnych partnerów. Otwiera to perspektywę dla m.in.: organizację naborów lub wdrożenie systemu zachęt. Ważne jest również zidentyfikowanie osób aktywnych społecznie (lokalnych liderów), którzy są w stanie pozyskać dla procesu rewitalizacji szerokie poparcie wśród interesariuszy. Uzgodnione partnerstwa zostaną sformalizowane za pomocą porozumień lub umów, co umożliwi na konkretne określenie zakresu obowiązku poszczególnych współudziałowców oraz terminów wykonywanych zadań.

Celami współpracy pomiędzy partnerami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 są:

- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców z terenu Gminy Krzczonów;
- wykorzystanie potencjału lokalnej społeczności poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego planu, akceptowanego przez wszystkich uczestników procesu rewitalizacji;

- wsparcie innowacyjności, wyrażającej się zastosowaniem nowatorskich podejść do problemów, związanych z rozwojem lokalnym.

8.4. Komitet rewitalizacyjny

Zgodnie z definicją zawartą w art. 7 Ustawy o Rewitalizacji Komitet Rewitalizacji to forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

ZASADY WYZNACZANIA SKŁADU KOMITETU REWITALIZACJI

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji przyjęte zostały uchwałą nr XLI/294/2024 Rady Gminy Krzczonów z 29 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Krzczonów, którą poprzedzały konsultacje społeczne. Konsultacje projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Krzczonów trwały od 11.03.2024 do 15.04.2024. Spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 19.03.2024 r. w budynku Urzędu Gminy Krzczonów, jednakże żaden uczestnik nie złożył w podczas jego trwania uwagi.

Przedstawiciele interesariuszy wybrani zostali w drodze otwartej procedury naboru, natomiast przedstawiciele Gminy wskazani zostali przez Wójta Gminy Krzczonów, a przedstawiciele Rady Gminy przez członków Rady Gminy. Informacja o naborze na członków Komitetu Rewitalizacji udostępniona została w dniu 10.05.2024 r. na stronie internetowej Urzędu Gminy (zakładka Gminny Program Rewitalizacji) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy. Nabór zaplanowano w terminie 10-31 maj 2024 r. Uczestnictwo w Komitecie Rewitalizacji ma charakter społeczny, a za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie, dieta ani zwrot kosztów podróży.

Komitet Rewitalizacji powołany został zarządzeniem nr 56/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na kadencję 2024-2030. W drodze zarządzenia powołani zostali członkowie Komitetu Rewitalizacji, którzy są przedstawicielami interesariuszy rewitalizacji. Skład Komitetu Rewitalizacji Gminy Krzczonów został wybrany zgodnie z przyjętymi zasadami w uchwale nr XLI/294/2024 Rady Gminy Krzczonów z 29 kwietnia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Krzczonów.

Zgodnie z przyjętymi zasadami działania kadencja Komitetu Rewitalizacji trwa 6 lat od daty powołania. Na minimum 30 dni przed upływem kadencji Komitetu Rewitalizacji, Wójt Gminy Krzczonów ogłasza nabór na członków Komitetu Rewitalizacji na nową kadencję. Nabór członków prowadzony jest każdorazowo na tych samych zasadach.

TRYB PRACY ORAZ OBSŁUGA KOMITETU

Pierwsze posiedzenie Komitetu nowej kadencji zwołuje Wójt Gminy w terminie nie dłuższym niż 30 dni od ogłoszenia wyników naboru. Na pierwszym posiedzeniu Komitetu członkowie wybierają spośród siebie Przewodniczącego i jego Zastępcę. Do czasu wyboru Przewodniczącego posiedzenie prowadzi najstarszy wiekiem członek Komitetu. Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego wybiera się w głosowaniu jawnym, większością głosów przy obecności co

najmniej połowy członków Komitetu Rewitalizacji. Pracami Komitetu Rewitalizacji kieruje Przewodniczący, a w przypadku jego nieobecności Zastępca Przewodniczącego. Do obowiązków Przewodniczącego Komitetu Rewitalizacji należy:

- zwołuje posiedzenia Komitetu,
- ustala porządek i termin obrad,
- kieruje pracami Komitetu,
- reprezentuje Komitet na zewnątrz.

Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji zwołuje Przewodniczący nie rzadziej niż raz na rok. Informacje na temat terminu, miejsca planowanego posiedzenia Komitetu, proponowany porządek posiedzenia oraz materiały, które będą przedmiotem obrad powinny być przekazane członkom Komitetu na minimum 5 dni przed posiedzeniem. Z posiedzenia Komitetu sporządzany jest protokół, w którym wpisuje się wszelkie ustalenia poczynione podczas posiedzenia Komitetu i każdorazowo sporządzana jest lista obecności. Obsługę organizacyjną prac Komitetu Rewitalizacji zapewnia Wójt.

Komitet Rewitalizacji po uchwaleniu będzie wykonywał w szczególności zadania:

a) wspieranie działań Wójta na obszarze rewitalizacji, pełnienie roli forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz funkcji opiniodawczo-doradczej Burmistrza;
b) reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji, w tym: mieszkańców, właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych;
c) wyrażanie opinie oraz podejmowanie inicjatywy w sprawie rozwiązań, odnoszących się do obszaru rewitalizacji;
d) uczestnictwo w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Gminy i zarządzeń Wójta związanych z obszarem rewitalizacji.

8.5. System informacji i promocji

Rewitalizacja polega silnie na procesie partycypacji, zatem istotną kwestią jest zapewnienie odpowiedniego promowania oraz informowania o postępach realizacji założeń dokumentu. Koncepcja informowania interesariuszy procesu rewitalizacji przyczynia się do:

- zapewnienie stałego przepływu informacji pomiędzy interesariuszami;
- zapoznanie uczestników procesu z ramami procedury rewitalizacji oraz postępami, poczynionymi na każdym etapie;
- promowanie działań rewitalizacyjnych, w tym przekonanie nowych podmiotów do udziału w procesie, skłonnych do zaangażowania się w poszczególne zadania.

Za promocję oraz informowanie o Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 odpowiedzialny jest głównie Wójt wraz z przedstawicielami jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy Krzczonów, pełniącym rolę podmiotu zarządzającego. Działania informacyjno-promocyjne w minimalnym stopniu spoczywają także na pozostałych uczestnikach procesu rewitalizacji. Do zadań w zakresie promocji zalicza się:

- upublicznienie założeń GPR do wglądu dla społeczności lokalnej;

- powiadamianie o stanie realizacji poszczególnych założeń Programu na oficjalnej stronie internetowej Gminy Krzczonów, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz innych portalach, zarządzanych przez Gminę;
- zamieszczanie informacji w lokalnych mediach (np. prasie);
- udostępnienie najważniejszych zapisów dokumentu w formie broszur i ulotek;
- organizację spotkań, dotyczących wdrażania GPR dla mieszkańców Gminy Krzczonów, lokalnych liderów i organizacji pozarządowych;

Odbiorcami działań informacyjno-promocyjnych będą: lokalna społeczność Gminy Krzczonów, organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy (w tym spółdzielnie), lokalni przedsiębiorcy oraz wszelkiego rodzaju media.

8.6. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Ze względu na to, iż osoby zaangażowane w proces wdrażania i zarządzania rewitalizacją to pracownicy Urzędu Gminy Krzczonów, koszty tego procesu będą mieścić się w ramach wydatków bieżących funkcjonowania Urzędu Gminy Krzczonów.

W chwili obecnej niemożliwe jest precyzyjne oszacowanie kosztów zarządzania procesem rewitalizacji w Gminie Krzczonów. Szacunkowo powinny one mieścić się w granicach od 2,5 do 6,0% całkowitej wartości głównych projektów rewitalizacyjnych, a więc od 863 750 do 2 073 000 zł w perspektywie siedmioletniej.

Szczegółowy harmonogram realizacji programu został przedstawiony w rozdziale 7.4. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.

9. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji programu

Program Rewitalizacji ze względu na swój otwarty charakter, poddawany będzie cyklicznemu monitorowaniu, okresowym ocenom oraz aktualizacjom. Niezbędne jest zatem regularne zbieranie informacji o przebiegu wdrażania jego założeń. Odnotowane zmiany poszczególnych wskaźników odnoszone będą do stanu bazowego – dane z roku 2020.

Monitoring, w odniesieniu do przedmiotowego procesu rewitalizacji, planowany jest w czterech podstawowych wymiarach, tj.:

- ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji – pogłębiona analiza wskaźników ilościowych i jakościowych, stanowiąca podstawę do oceny stopnia realizacji dokumentu, w tym założonych w nim celów oraz zadań;
- monitoring zmian zachodzących w Gminie – należy do kompetencji podmiotu koordynującego proces rewitalizacji i prowadzony jest w cyklach rocznych; polega na obserwacji zjawisk kryzysowych (patrz pkt 9.2. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych) w odniesieniu do pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej;
- monitoring projektów rewitalizacyjnych na poziomie strategicznym – leży w gestii Koordynatora, dotyczy podstawowych (ogólnych) cech projektów, takich jak: ich liczba, stan realizacji czy poniesione nakłady finansowe;
- monitoring projektów rewitalizacyjnych na poziomie operacyjnym – własny system monitorowania i oceny poszczególnych przedsięwzięć, prowadzony bezpośrednio przez realizatora danej inwestycji i obejmujący m.in.: kosztorys, harmonogram realizacji, wskaźniki produktu.

Jako podmiot odpowiedzialny za monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 wyznacza się pracowników Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości. Do jego zadań należeć będzie zbieranie danych, obrazujących tempo i jakość prowadzonej rewitalizacji, ich analizowanie i raportowanie w formie corocznych i końcowych sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

9.1. Zasady, tryb i metody prowadzenia ewaluacji

Ewaluacja to proces obiektywnej weryfikacji stopnia, w jakim zostały spełnione założenia danego programu. Celem jej jest poprawa jakości i skuteczności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście zdiagnozowanych problemów. Skupia się przede wszystkim na badaniu stopnia wdrożenia dokumentu, poprzez analizę poszczególnych wskaźników, dążąc przy tym do uzyskania odpowiedzi na pytanie o trafność przeprowadzonych inwestycji rewitalizacyjnych w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb.

Ewaluacja przedmiotowego Programu opierać się będzie na 3 rodzajach ocen:

1) ex-ante (przed wdrożeniem GPR) – ze względu na fakt, iż listy podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych sporządzono w oparciu o szczegółową

diagnozę potrzeb społeczności lokalnej przyjąć można, że ocena ta została przeprowadzona na etapie przygotowywania dokumentu i wynika z niej, że Program jest poprawnie skonstruowany, prawidłowo formułuje cele oraz identyfikuje działania, służące ich osiągnięciu;

2) on-going (w trakcie obowiązywania GPR) – ewaluacji tej poddawane będą poszczególne inwestycje w trakcie ich realizacji, oceniając postępy w uskutecznianiu założeń Programu i kontrolę terminów wykonania konkretnych działań; ewaluacja on-going przeprowadzana będzie w razie konieczności na wniosek zespołu roboczego ds. rewitalizacji lecz nie rzadziej niż raz na 3 lata (zgodnie z artykułem 22 ustawy o rewitalizacji, tj. w 2026 r.), a jej efektem będą okresowe raporty ewaluacyjne;
3) ex-post (po zakończeniu realizacji GPR) – gwoli weryfikacji założonych celów, gdy horyzont czasowy realizacji niniejszego Programu dobiegnie końca, tj. w 2030 roku, sporządzony zostanie końcowy raport ewaluacyjny, podsumowujący cały okres działania i wnioskujący o potrzebie (bądź jej braku) kontynuacji procesu rewitalizacji.

W raportach ewaluacyjnych pod uwagę brane są następujące kryteria:

- trafność – pozwala stwierdzić, w jakim stopniu cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom i priorytetom, wskazanym w obszarze rewitalizacji;
- skuteczność – umożliwia analizę poziomu, na jakim osiągnięte zostały cele rewitalizacji, zdefiniowane na etapie opracowywania dokumentu;
- efektywność – pozwala określić poziom „ekonomiczności" Programu;
- użyteczność – ocenia, w jakim zakresie dokument odpowiada potrzebom grup docelowych;
- trwałość – umożliwia stwierdzenie, jakie jest prawdopodobieństwo, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem dokumentu będą trwać po jego zakończeniu.

Obowiązek sporządzania raportów ewaluacyjnych spoczywa na pracownikach Referatu Inwestycji, Budownictwa i Nieruchomości, a każdy z nich musi być przedłożony Wójtowi Gminy Krzczonów. Ewaluacja on-going będzie podstawą do rozpoczęcia procesu aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast po przeprowadzeniu oceny ex-post wszelkie rozbieżności pomiędzy pierwotnymi ustaleniami, a rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione.

Każdorazowo ocena Gminnego Programu Rewitalizacji podlega opiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji i ogłoszeniu na stronie BIP Gminy.

9.2. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych

Rodzajem monitoringu jest kontrola efektów działań rewitalizacyjnych, prowadzona w ramach ewaluacji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji. Umożliwia ona zbadanie skuteczności przedsięwzięć uwzględnionych w Programie, a w związku z tym przesądzać może o zasadności ich dalszej realizacji. W powyższym opracowaniu omawiany monitoring prowadzony będzie na dwóch poziomach:

- wskaźników delimitacyjnych, pozwalających zmierzyć stopień wyjścia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego,
- wskaźników monitorujących, umożliwiających zbadanie poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Tabela poniżej zawiera zestawienie wskaźników, zgromadzonych na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego Gminy Krzczonów wraz z ich wartościami na rok 2020 (średnia dla obszaru całej Gminy). Nadzorowanie zmian wartości tych mierników pozwoli ocenić skale ograniczenia sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji oraz skale oddziaływania na inny obszar na terenie Gminy Krzczonów. Aby najpełniej zobrazować poprawę sytuacji konieczne będzie porównanie wyników otrzymanych na początku tego procesu z osiąganymi na kolejnych etapach oraz po zakończeniu Programu.

Tabela 34. Wskaźniki delimitacyjne

SFERA	WSKAŹNIK DELIMITACYJNY	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA W 2020 ROKU	OCZEKIWANA ZMIANA	Źródło danych
SPOŁECZNA	Wskaźnik feminizacji	os.	105,15	104,5	Urząd Gminy
	Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku	os./1000 m.	29,87	Brak możliwości określenia wartości docelowych	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców	%	7,76	7,20	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba odnotowanych przestępstw na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa	szt./1000 m.	2,30	1,50	Komisariat Policji w Bychawie
	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa	szt./1000 m.	4,61	5,00	Urząd Gminy
	Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku	%	2,07	1,70	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku	%	6,49	6,10	Ośrodek Pomocy Społecznej
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku	%	3,78	3,20	Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie
	Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku	%	9,47	10,50	Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie
	Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku	os.	199,45	205,45	Placówki biblioteki
	Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku	%	28,93	27,50	Urząd Gminy
	Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku	%	3,90	Brak możliwości określenia wartości docelowych	Urząd Gminy
	Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku	%	53	60	Szkoły podstawowe
O D A	Liczba nowo zarejestrowanych	Podmioty	4,61	5,20	CEIDG

	działających podmiotów gospodarczych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku	/1000 m.			
	Zmiana średniej powierzchni gospodarstw rolnych w latach 2018-2020[18]	%	10,60	11	Urząd Gminy
ŚRODOWISKOWA	Udział powierzchni wyrobów zawierających azbest w powierzchni sołectwa	%	0,35	0,20	Urząd Gminy
	Udział powierzchni obszarów chronionych na terenie sołectwa	%	54,17	54,17	Urząd Gminy
	Zmiana liczby budynków z węglowymi kotłami ciepła w sołectwie w latach 2016-2020	%	-8,48	-9,00	Urząd Gminy
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Liczba osób przypadająca na 1 budynek mieszkalny w sołectwie w 2020 roku	os./1 budynek mieszkalny	2,22	2,20	Urząd Gminy
	Długość czynnej sieci wodociągowej na 1 km^2 powierzchni sołectwa	km/km^2	0,87	1,10	Urząd Gminy
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 1 km^2 powierzchni sołectwa	km/km^2	0,07	0,08	Urząd Gminy
	Liczba miejsc z infrastrukturą społeczną przypadająca na 1000 mieszkańców w sołectwie w 2020 roku	szt./ 1000 m.	0,46	1,83	Urząd Gminy
TECHNICZNA	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w sołectwie w 2020 roku	%	81,65	86,00	Urząd Gminy
	Udział liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych w sołectwie w 2020 roku	%	10,92	11,50	Urząd Gminy
	Udział liczby budynków zabytkowych w budynkach ogółem na terenie sołectwa w 2020 roku	%	0,25	0,25	Urząd Gminy
	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców w sołectwie w 2020 roku	szt./1000 m.	2,30	2,50	Urząd Gminy
	Udział liczby gospodarstw z instalacjami OZE w ogólnej liczbie gospodarstw w sołectwie w 2020 roku	%	27,81	35,00	Urząd Gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krzczonów

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie celów strategicznych wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami monitorującymi, a także źródłami pozyskania danych i szacowanymi wartościami na rok 2030. Dane te przysłużą się ocenie stopnia realizacji założonych w Programie celów, a w związku z tym również spełnienia wizji Gminy Krzczonów.

Tabela 35. Wskaźniki monitorujące realizacje celów

Cel: ZAPEWNIENIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO WYŻSZEJ JAKOŚCI INFRASTRUKTURY

[18] W przypadku wskaźników, które w nazwie mają wskazane konkretne lata podczas ewaluacji należy gromadzić dane na lata realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

I.A.1. Rozwój infrastruktury przyczyniającej się do aktywizacji mieszkańców II.A.1. Rozwój infrastruktury przyczyniającej się do aktywizacji mieszkańców			
1. Liczba zrewitalizowanych przestrzeni i obiektów na obszarze rewitalizacji			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0	4	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	1	
III	0	1	
II.A.2. Poprawa bezpieczeństwa i atrakcyjności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej			
2. Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji (ha)			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0 ha	2,16	Urząd Gminy Krzczonów
II	0 ha	0,09	
III	0 ha	0,1493	
I.A.2. Zapewnienie dostępu do niezbędnych usług, przestrzeni i obiektów publicznych osobom wykluczonym społecznie II.A.3. Zapewnienie dostępu do niezbędnych usług, przestrzeni i obiektów publicznych osobom wykluczonym społecznie			
3. Liczba przestrzeni i obiektów publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami na obszarze rewitalizacji			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0	4	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	1	
III	0	1	
Cel: PODNIESIENIE POZIOMU ZAANGAŻOWANIA I ZJEDNOCZENIA MIESZKAŃCÓW			
I.B.1. Aktywizacja wykluczonych poprzez stworzenie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu II.B.1. Aktywizacja wykluczonych poprzez stworzenie zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu			
1. Liczba zorganizowanych wydarzeń społeczno-kulturowych skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji (imprezy ogólnogminne oraz te realizowane na obszarze rewitalizacji)			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0	5	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	2	
III	0	2	
2. Liczba zajęć pozaszkolnych zrealizowanych na obszarze rewitalizacji			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0	1	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	1	
III	0	1	
Cel: PODNIESIENIE AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ MIESZKAŃCÓW			
I.C.1. Umocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców gminy II.C.1. Umocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców gminy			
1. Liczba zorganizowanych szkoleń pobudzających przedsiębiorczość skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Podobszar	Stan wyjściowy (2021 r.)	Stan na 2030 r.	Źródło danych
I	0	1	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	1	
III	0	1	
Cel: PODNIESIENIE JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO			
I.D.1. Popularyzacja proekologicznych rozwiązań wśród mieszkańców II.D.1. Popularyzacja proekologicznych rozwiązań wśród mieszkańców			
1. Liczba zorganizowanych spotkań o tematyce proekologicznej skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji			
Podobszar	Stan wyjściowy	Stan na 2030 r.	Źródło danych

	(2021 r.)		
I	0	2	Urząd Gminy Krzczonów
II	0	1	
III	0	1	

Źródło danych: Urząd Gminy Krzczonów

9.3. Zasady i tryb aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Proces rewitalizacji jest zadaniem długookresowym, dlatego też wyjątkowo wrażliwy jest na wpływ czynników zewnętrznych. Wpływa to na konieczność prowadzenia okresowej aktualizacji Programu Rewitalizacji oraz aktualizacji nadzwyczajnej, w razie wystąpienia okoliczności istotnie wpływających na Gminny Program Rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje w art. 22, iż Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Krzczonów minimum raz na 3 lata. Musi to przebiegać zgodnie z zaproponowanym systemem monitorowania i oceny. Przeprowadzona cena podlega zaopiniowaniu przez przyjęty Komitet Rewitalizacji. Planowana ocena jest przewidziana na **rok 2026** (ewaluacja on-going) oraz po zakończeniu działań rewitalizacyjnych **–** po **2030 roku** (ewaluacja ex-post).

Bazą regularnej oceny realizacji Programu Rewitalizacji jest ocena aktualności i stopnia realizacji programu, w tym zwłaszcza jego celów. Taka ocena przyczynić się może do zmiany Programu. Zatem przeprowadzana analiza aktualności Programu musi mieć szeroki zakres, aby odnieść się do wszystkich ważnych kwestii.

Zezwala się na przeprowadzenie okresowej aktualizacji Programu Rewitalizacji w przypadku m.in.:

- wykazania braku osiągnięcia założonych celów podczas przeprowadzonej ewaluacji;
- wystąpienia potrzeby wprowadzenia do Programu nowych projektów rewitalizacyjnych;
- zmiany harmonogramu realizacji projektów lub planu finansowego;
- wystąpienia konieczności aktualizacji wskaźników;

W trakcie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2023, na późniejszych etapach jego realizacji, dołączyć do jego realizacji mogą także kolejni partnerzy **–** zarówno nowi, jak również zastępujący dotychczas funkcjonujących.

Ewentualna aktualizacja Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w drodze podjęcia przez Radę Gminy Krzczonów odpowiedniej uchwały tak, aby dokument mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wprowadzone zmiany wymagają ponadto podania ich uzasadnienia merytorycznego. Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnie z Ustawa o rewitalizacji następuje zgodnie z trybem w jakim został uchwalony.

W przypadku zmian dotyczących przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz uchwały dotyczącej utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji aktualizowany dokument Programu podlega opiniowaniu, o którym mowa w art. 17 ust.2 pkt. 4 oraz przeprowadzeniu konsultacji społecznych na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji.

Każda zmiana zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji musi być opiniowana przez Komitet Rewitalizacji i przedstawiana do publicznej wiadomości, tak aby poznać potrzeby, oczekiwania oraz opinię interesariuszy.

W przypadku zgłoszenia do GPR projektów wyjątkowo istotnych dla społeczności lokalnej lub gdy zaistnieją poważne zmiany w otoczeniu, wpływające na realizację postanowień Programu, Wójt Gminy Krzczonów ma możliwość przystąpienia do procesu nadzwyczajnej aktualizacji dokumentu. Aktualizacja w tym trybie przebiega niezależnie od wyznaczonych w treści dokumentu terminów monitoringu.

10. Niezbędne zmiany w politykach i dokumentach strategicznych

10.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

Wymaganym przez ustawę o rewitalizacji elementem Gminnego Programu Rewitalizacji (według art. 15. ust. 1. pkt 10. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji) jest określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących wieloletnich programów gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, o których mowa w art. 21. ust. 1. ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r poz. 611. oraz z 2021r. poz. 11.) w Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy uwzględnia się działania, zapobiegające wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości udziału w pozytywnych efektach wdrożenia GPR, w szczególności w zakresie zasad ustalania wysokości czynszów.

Gmina Krzczonów nie posiada aktualnie obowiązującego dokumentu - Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Krzczonów. Polityka mieszkaniowa Gminy również nie została dotychczas jasno określona za pomocą uchwały w sprawie zasad wynajmowania lokali, wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy. Wobec powyższych niezbędna jest więc aktualizacja owych dokumentów oraz skoordynowanie ich z ustaleniami GPR.

10.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Dokument aktualnie obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów został przyjęty przez Radę Gminy Krzczonów uchwałą Nr Dokument aktualnie obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów został przyjęty przez Radę Gminy Krzczonów uchwałą Nr XXXI/154/2010 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 lutego 2010 roku w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krzczonów".

Uprzednio przebieg procesów rewitalizacyjnych regulowany był za pośrednictwem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2017-2023 (LPR) przyjęty Uchwałą Nr XXVI/170/2017 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 listopada 2017 roku. Dokumenty LPR i GPR zgodne są jedynie częściowo ze sobą nawzajem. W obszarze zdegradowanym pokrywają się jednostki pomocnicze: Krzczonów Skałka, Krzczonów Sołtysy i Krzczonów Wójtostwo. Inne jednostki pomocnicze wskazane w dokumencie GPR: Boży Dar, Kosarzew Dolny, Kosarzew Górny, Kosarzew Stróża, Krzczonów Folwark, Teklin, Krzczonów Drugi, Sobieska Wola Pierwsza, Sobieska Wola Druga, Walentynów, Żuków Kolonia.

Podobnie jedynie częściowo pokrywają się obszary rewitalizacji w analizowanych dokumentach. Obecnie w Gminnym Programie Rewitalizacji obszar rewitalizacji tworzą jednostki: Krzczonów

Wójtostwo, Krzczonów Sołtysy, Krzczonów Folwark, Krzczonów Drugi oraz Walentynów. W Lokalnym Programie Rewitalizacji jednostkami tworzącymi obszar rewitalizacji były natomiast: Krzczonów Skałka oraz jednostki pomocnicze, w których nadal zauważalna jest sytuacja kryzysowa: Krzczonów Sołtysy i Krzczonów Wójtostwo.

Zakończono realizację wszelkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie LPR przyjętego *uchwałą Nr XXVI/170/2017 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 listopada 2017 r.. w sprawie przyjęcia „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2017-2023",* mimo to na terenie Gminy Krzczonów nadal występuje sytuacja kryzysowa (zwłaszcza w sferze społecznej). Zatem w miejsce zakończonego LPR uchwala się dokument GPR, w którym zarówno obszar zdegradowany jak i obszar rewitalizacji ulegają zmianie względem poprzednio obowiązującego LPR. W takiej sytuacji zachodzi potrzeba wprowadzenia tychże zmian również w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów, na zasadach określonych w Ustawie o rewitalizacji. Wobec powyższych zmianie ulegają treść podrozdziału **III. *KIERUNKI ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.***

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zgodne z polityką przestrzenną przedstawioną w dokumencie Studium. W wyniku realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego nastąpi zmiana funkcji obszaru wskazanych w dokumencie SUiKZP:

- ✓ przedsięwzięcie 3 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Rewitalizacja obiektu OSP Krzczonów przy ul. Strażackiej 2 w Krzczonowie,
- ✓ przedsięwzięcie 6 - Odtworzenie wartości kulturowej obiektu Młyna zlokalizowanego w m. Krzczonów;
- ✓ przedsięwzięcie 7 - Rewitalizacja w Gminie Krzczonów - Modernizacja obiektu gminnego na cele kulturowo-turystyczne.

Należy mieć ponadto na uwadze przyszłe zmiany wynikające z zastąpienia dokumentu SUiKZP, Planem Ogólnym. Zmiana ta wynikać będzie z wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Wymusi to potrzebę aktualizacji i wprowadzenia zmian w Gminny Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022- 2030.

11. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zgodnie z rozdz. 5 Ustawy o rewitalizacji, Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) utworzona jest w drodze uchwały w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Uchwała ustanawiająca SSR stanowi akt prawa miejscowego i podlega regulacjom, dotyczącym ogłaszania aktów normatywnych. Przyjęta może zostać dla całości obszaru rewitalizacji lub w granicach jego podobszarów. Okres obowiązywania SSR ustala się na maksymalnie 10 lat od dnia wejścia w życie uchwały ustanawiającej SSR.

Jednostki organizacyjne Urzędu Gminy Krzczonów przeprowadziły analizę, która wykazała, że realizacja przyjętych w Programie przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie wymaga Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Zawarte w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji projekty o charakterze infrastrukturalnym (technicznym) tyczą się bowiem nieruchomości o uregulowanym stanie prawnym.

Zatem nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030.

12. Opiniowanie programu przez właściwe organy

Zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 17 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji zostało przeprowadzone opiniowanie projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Zrealizowane zostało to w terminie do dnia 22.07.2024 r. Po zakończonym procesie opiniowania opublikowany został dokument „Raport podsumowujący przebieg procesu opiniowania projektu dokumentu zgodnie z Art. 17 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji[19]". Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 został przekazany do zaopiniowania 43 podmiotom. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważane było za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu dokumentu. Poniżej przedstawiono lista podmiotów, do których skierowano pisma o zaopiniowanie dokumentu.:

1	Zarząd Powiatu Lubelskiego
2	Zarząd Województwa Lubelskiego
3	Wojewoda Lubelski
4	Wojewódzki Sztab Wojskowy w Lublinie
5	Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie
6	Placówka Straży Granicznej w Lublinie
7	Nadbużański Oddział Straży Granicznej
8	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie (Wydział bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego)
9	Szef Agencji Wywiadu
10	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – Delegatura w Lublinie
11	Komenda Miejska Policji w Lublinie
12	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie
13	Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego Lublin
14	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie
15	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
16	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie
17	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie
18	Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna dla Gminy Głusk
19	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie
20	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie
21	Starostwo Powiatowe w Lublinie Wydział Komunikacji, Transportu i Drogownictwa
22	Zarząd Dróg Powiatowych w Lublinie z s. w Bełżycach
23	PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin
24	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Biuro w Radomiu
25	Polska Spółka Gazownictwa Oddział Zakład Gazowniczy w Lublinie
26	Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Tarnowie
27	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział w Sanoku
28	Orange Polska S.A.
29	Fiberhost S.A.
30	Lubelskie Centrum Innowacji i Technologii

[19] Dokument opublikowany w zakładce https://krzczonow.pl/gminny-program-rewitalizacji

31	Krajowy Zasób Nieruchomości
32	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie
33	Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków
34	Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie
35	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
36	Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie
37	Nadleśnictwo Świdnik
38	Urząd Lotnictwa Cywilnego,
39	Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji, Ośrodek Zamiejscowy W Lublinie
40	KRAJOWY OŚRODEK WSPARCIA ROLNICTWA – Od. Ter. W Lublinie
41	Szefostwo Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP
42	Centralny Port Komunikacyjny
43	Urząd Komunikacji Elektronicznej delegatura w Lublinie

Opinie w wyznaczonym terminie zostały przesłane przez 23 podmioty. Wskazane poniżej podmioty zaopiniowały dokument pozytywnie, niektóre podmioty sugerowały umieszczenie dodatkowych zapisów:

1	Nadleśnictwo Świdnik
2	Lubelski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej
3	GDDKiA
4	Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie
5	Starosta Lubelski – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Lublinie
6	Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
7	Polskie Sieci Energetyczne – Departament eksploatacji
8	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lublinie
9	Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji
10	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie
11	PGNiG. Oddział w Sanoku.
12	GAZ-SYSTEM S.A.
13	Szefostwo Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP
14	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie. Wydział Infrastruktury Oddział Nadzoru Urbanistycznego
15	Gminna Komisja Urbanistyczno-Architektoniczna dla gminy Głusk
16	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
17	Zarząd Województwa Lubelskiego
18	Komitet Rewitalizacji Gminy Krzczonów
19	Lubelskie Centrum Innowacji i Technologii
20	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie
21	Orange Polska Zarządzanie Zasobami Infrastruktury i Obsługi Klienta
22	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
23	PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin

Wszystkie sugestie i uwagi przekazane w przesłanych opiniach zostały uwzględnione, chyba że w dokumencie „Raport podsumowujący przebieg procesu opiniowania projektu dokumentu zgodnie z Art. 17 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji" wskazano inaczej.

13. Strategiczna Ocena Oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji na Środowisko

Zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 48 ust. 1 oraz ust. 5 i 6 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112) zostało przesłane pisma w sprawie rozpatrzenia wniosku o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2022-2030. Pisma wraz z załącznikami skierowane zostały zarówno do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie jak i do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Wymienione wyżej instytucje uznały, iż przedmiotowy dokument nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie przesłanych pism:

- pismo DNS-NZ.7016.155.2024 z dnia 08.08.2024 r. Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;
- pisma: WOOŚ.410.200.2024.AS z dnia 28.08.2024 r. oraz WOOŚ.410.200.2024.AS z dnia 09.10.2024 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie.

14. Spis tabel, rycin, wykresów i załączników

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania celów Strategii Rozwoju Gminy i Gminnego Programu Rewitalizacji 8
Tabela 2. Powiązania celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów i Gminnego Programu Rewitalizacji 9
Tabela 3. Metody zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych 26
Tabela 4. Udział osób według wykształcenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 1998, 2002 i 2011 32
Tabela 5. Zjawiska kryzysowe w Gminie Krzczonów 39
Tabela 6. Analiza SWOT 41
Tabela 7. Wskaźniki delimitacyjne w podziale na podobszary rewitalizacji 46
Tabela 8. Koncentracja negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach wykazanych za pomocą analizy wskaźnikowej i jakościowej 50
Tabela 9. Inwentaryzacja obszaru rewitalizacji w Gminie Krzczonów 76
Tabela 10. Cele, kierunki działań oraz zdiagnozowane problemy i potencjały poszczególnych podobszarów rewitalizacji w Gminie Krzczonów 89
Tabela 11. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 99
Tabela 12. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 102
Tabela 13. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 105
Tabela 14. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 108
Tabela 15. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 112
Tabela 16. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 114
Tabela 17. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 117
Tabela 18. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 121
Tabela 19. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 122
Tabela 20. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 124
Tabela 21. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 125
Tabela 22. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 127
Tabela 23. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 128
Tabela 24. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 130
Tabela 25. Lista podstawowych projektów rewitalizacyjnych 131
Tabela 26. Projekt z listy uzupełniającej 134
Tabela 27. Projekt z listy uzupełniającej 134
Tabela 28. Projekt z listy uzupełniającej 134
Tabela 29. Projekt z listy uzupełniającej 135
Tabela 30. Projekt z listy uzupełniającej 135
Tabela 31. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych 137
Tabela 32. Oddziaływanie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w analizowanych sferach 142
Tabela 33. Projekty rewitalizacyjne wraz z proponowanym podziałem finansowania 148
Tabela 34. Wskaźniki delimitacyjne 161
Tabela 35. Wskaźniki monitorujące realizacje celów 162

Spis rycin

Ryc. 1. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie Gminy Krzczonów 12
Ryc. 2. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie Gminy Krzczonów 13
Ryc. 3. Ogłoszenie o naborze kart umieszczone na oficjalnej stronie Gminy Krzczonów 20
Ryc. 4. Położenie Gminy Krzczonów na tle powiatu lubelskiego oraz województwa lubelskiego 29
Ryc. 5. Sołectwa w Gminie Krzczonów 30
Ryc. 6. Mapa - rozmieszczenie miejscowości w Gminie Krzczonów 35
Ryc. 7. Typologia osadnictwa w Gminie Krzczonów 35
Ryc. 8. Mapa obszaru zdegradowanego 51
Ryc. 9. Szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji w sołectwach Krzczonów Sołtysy i Walentynów 52
Ryc. 10. Mapa obszaru rewitalizacji 52
Ryc. 11. Wskaźnik feminizacji 56
Ryc. 12. Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa 56
Ryc. 13. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%) 57
Ryc. 14. Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku 57
Ryc. 15. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 58
Ryc. 16. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 58
Ryc. 17. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%) 59
Ryc. 18. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%) 59
Ryc. 19. Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku 60
Ryc. 20. Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku (%) 60
Ryc. 21. Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 61
Ryc. 22. Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 61
Ryc. 23. Wskaźnik feminizacji 64
Ryc. 24. Udział osób w wieku senioralnym (60+) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 64
Ryc. 25. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%) 65
Ryc. 26. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 65

Ryc. 27. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%) 66
Ryc. 28. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%) 66
Ryc. 29. Liczba czytelników bibliotek publicznych w sołectwie na 1000 mieszkańców w 2020 roku 67
Ryc. 30. Średnie wyniki z egzaminu VIII – klasistów w 2020 roku (%) 67
Ryc. 31. Wskaźnik feminizacji 70
Ryc. 32. Liczba odnotowanych przestępstw na terenie sołectwa w 2020 roku na 1000 mieszkańców sołectwa 70
Ryc. 33. Udział liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w 2020 roku w ogólnej liczbie mieszkańców (%) 71
Ryc. 34. Liczba osób z niepełnosprawnościami na 1000 mieszkańców sołectwa w 2020 roku 71
Ryc. 35. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 72
Ryc. 36. Udział korzystających ze świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 72
Ryc. 37. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w sołectwie w 2020 roku (%) 73
Ryc. 38. Udział osób bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2020 roku (%) 73
Ryc. 39. Udział osób w wieku senioralnym (60+) 73
Ryc. 40. Udział osób w wieku żłobkowym (0-3 lata) w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa w 2020 roku (%) 73

Spis wykresów

Wykres 1. Schemat struktury celów rewitalizacji i celów szczegółowych 87
Wykres 2. Powiązania pomiędzy poszczególnymi podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi 139
Wykres 3. Schemat systemu zarządzania procesem rewitalizacji 154

Spis załączników

Załącznik nr 1. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali 1:5000 ..... *odrębny załącznik*
Załącznik nr 2. Karta projektu rewitalizacyjnego ..... *odrębny załącznik*

Wykaz źródeł

1. Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278);
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1501 z późn. zm.);
3. USTAWA O REWITALIZACJI. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa. Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016;
4. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2022 poz. 2240);
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688);
6. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, 1688, 1890, 1963, 2029);
7. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597, 1688, 1890, 2029);
8. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2023 r. poz. 951, 1688, 1904);
9. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2023 r. poz.1637);
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407, 1429, 1641, 1693, 1872);
11. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079);
12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. 2023 r poz. 725);
13. Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1688);
14. Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
15. Procedura oceny gminnych programów rewitalizacji (GPR) w województwie lubelskim w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027;
16. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027;
17. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (Dokument przyjęty przez Rade Ministrów w dniu 29.10.2013 r.);
18. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.);
19. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.);
20. Strategią Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030 (Uchwała Nr XXX/219/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 30 stycznia 2023 roku w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Krzczonów na lata 2022-2030”);
21. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021-2027

(Uchwała Nr XXII/157/2021 Rady Gminy Krzczonów z dnia 28 grudnia 2022 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Krzczonów na lata 2021 – 2027);
22. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krzczonów (Uchwała Nr XXXI/154/2010 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 lutego 2010 roku w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Krzczonów");
23. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Krzczonów na lata 2017-2023 (LPR) (Uchwałą Nr XXVI/170/2017 Rady Gminy Krzczonów z dnia 22 listopada 2017 roku);
24. Uchwała Nr XXXII/231/2023 Rady Gminy Krzczonów z 24 kwietnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
25. Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020;
26. Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego;
27. Diagnoza i delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji Gminy Krzczonów przyjęte uchwałą nr XXXII/231/2023 Rady Gminy Krzczonów z dnia 24 kwietnia 2023 roku (załącznik do wniosku Wójta o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji);
28. Sprawozdanie z konsultacji społecznych projektu Diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Krzczonów;
29. Krajowy Rejestr Sądowy;
30. Narodowy Spis Powszechny w latach: 1998, 2002, 2011;
31. Raport Instytutu Badań nad Gospodarka Rynkową na temat atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski, Gdańsk 2016;
32. Obwieszczenie Nr 1/2023 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 24 stycznia 2023 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego;
33. Przewodnik turystyczny Szlak rowerowy Doliną Kosarzewki, wydany przez Gminę Bychawa, 2013 r., Jan Długosz, Historia Polski, t. 9, str. 263
34. https://bdl.stat.gov.pl/bdl;
35. www.mapy.geoportal.gov.pl;
36. https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/;
37. https://www.polskawliczbach.pl/;
38. https://bazaazbestowa.gov.pl/;
39. Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie;
40. Dane własne Urzędu Gminy Krzczonów;